A.C. Clarke
Pământul şi overlorzii

Oraşul stătea precum un giuvaer strălucitor pe pieptul deşertului. Cîndva cunoscuse tot felul de schimbări şi transformări, însă acum Timpul trecea pe lîngă el fără să-l atingă. Nopţile şi zilele goneau peste chipul pustiului, dar pe străzile Diasparului era veşnic după-amiază, iar seara nu pogora nicicînd. Nopţile lungi ale iernii puteau bruma nisipul, îngheţînd ultimele picături din aerul rarefiat al Pămîntului –totuşi oraşul nu cunoştea nici arşiţa, nici gerul. Nu avea nici un contact cu lumea din exteriorul lui; era un univers închis în sine.

Oamenii clădiseră şi pînă atunci oraşe, dar niciodată unul ca acesta. Unele duraseră veacuri, altele milenii, înainte ca timpul să le şteargă pînă şi numele. Singur Diaspar sfidase Eternitatea, apărîndu-se împotriva eroziunii lente a epocilor, împotriva năruirii şi a ruginei.

De la ridicarea lui, oceanele Pămîntului dispăruseră, iar deşertul cuprinsese întregul glob. Vîntul şi ploaia prefăcuseră în pulbere ultimii munţi, iar planeta se dovedise prea istovită să nască alţii. Oraşului îi era indiferent; Pămîntul însuşi se putea descompune, Diaspar avea să continue să-i protejeze pe urmaşii făuritorilor săi, purtîndu-i, pe ei şi avuţiile lor, în siguranţă pe fluviul Timpului.

Populaţia oraşului uitase multe, dar nu ştia că le uitase. Se integra în mediu tot atît de perfect cît şi acesta se potrivea cu ea – deoarece aşa fuseseră gîndiţi: unul pentru celălalt. Nu o interesa ce se găseşte dincolo de zidurile oraşului, era ceva ce fusese alungat din minţile locuitorilor. Diaspar reprezenta tot ceea ce exista, tot ceea ce le trebuia, tot ceea ce puteau să-şi imagineze. Pentru ei nu însemna nimic faptul că, odată, Omul stăpînise stelele.

Totuşi, uneori, miturile străvechi se înălţau din străfunduri pentru a-i bîntui, şi atunci se foiau neliniştiţi, amintindu-şi legendele Imperiului, vremea cînd Diaspar era tînăr şi îşi trăgea sîngele vieţii din negustorie cu sistemele multor sori. Locuitorii oraşului nu doreau întoarcerea acelor zile de demult; se mulţumeau cu nesfîrşită lor toamnă. Gloria Imperiului aparţinea trecutului şi-i putea rămîne acestuia – căci ei îşi aminteau

sfîrşitul, iar la gîndul Invadatorilor parcă însuşi gerul spaţiului le pătrundea în oase.

Atunci se întorceau cu şi mai multă bucurie spre viaţa şi căldura oraşului, spre lunga eră de aur cu începutul ei deja uitat, şi al cărei sfîrşit părea încă teribil de îndepărtat. Şi alţi oameni visaseră o asemenea epocă, dar singuri contemporanii Diasparului o dobîndiseră.

Trăiseră în acelaşi oraş, călcaseră pe aceleaşi miraculos de neschimbate străzi, în vreme ce pe lîngă ei se scursese mai mult de un miliard de ani.

Unu

Avuseseră nevoie de multe ore pînă să răzbească afară din Grota Viermilor Albi. Dealtfel, nici acum nu puteau fi siguri că unii din monştrii aceia lăptoşi nu-i urmăreau încă. Energia armelor era pe terminate. Înaintea lor, săgeata de lumină plutitoare, călăuză misterioasă prin labirinturile Muntelui de Cleştar, continua să le facă semn. Nu aveau de ales; trebuiau să o urmeze deşi, aşa cum se întîmplase de atîtea ori, îi putea conduce către primejdii şi mai înspăimîntătoare.

Alvin privi îndărăt, căutîndu-şi din priviri tovarăşii. Alystra îl urma cea mai îndeaproape, purtînd sfera de lumină rece, însă veşnic arzătoare, ce le dezvăluise de la începutul aventurii lor atîtea orori, dar şi minunăţii. Razele albicioase se revărsau pe coridorul îngust, reflectate de pereţii scînteietori; cît timp sfera avea energie, drumul şi mai ales orice pericol rămîneau vizibile. Dar, Alvin ştia prea bine, în grotele acelea primejdiile mai mari nu erau cîtuşi de puţin cele vizibile.

În spatele Alystrei, împovăraţi de greutatea proiectoarelor, veneau Narrillian şi Floramus. Pentru o clipă, Alvin se întrebă de ce proiectoarele erau atît de grele, căci ar fi fost aşa de simplu să fie înzestrate cu neutralizatori gravitaţionali, întotdeauna îşi punea asemenea întrebări, chiar şi în mijlocul celor mai extraordinare aventuri. Cînd astfel de gînduri îi fulgerau prin minte, i se părea că structura realităţii tremura un scurt moment, şi că în spatele lumii simţurilor se întrezărea imaginea unul alt univers, cu totul diferit...

Coridorul se termina printr-un perete orb. Oare săgeata îi trădase din nou? Nu, roca începu să se năruie. Prin perete apăru o lance rotitoare de metal, care crescu rapid, transformîndu-se într-o foreză gigantică. Alvin şi prietenii săi se retraseră, aşteptînd ca maşinăria să pătrundă în grotă. Cu un scrîşnet asurzitor – ce cu siguranţă răsunase în toate tainiţele Muntelui, deşteptîndu-i progeniturile de coşmar! – scos de frecarea metalului pe piatră, foreza străpunse peretele şi se opri lîngă ei. O uşă masivă se deschise şi Callistron îi zori să intre în aparat. (De ce tocmai Callistron? Ce caută el aici? se întrebă Alvin.) Peste o clipă se aflau în siguranţă, iar vehiculul ţîşnea înainte prin adîncurile Pămîntului.

Aventura se terminase. În curînd, aşa cum se întîmpla întotdeauna, aveau să fie iarăşi acasă, lăsînd în urmă minunile, spaimele şi ambiţiile, obosiţi şi plini de mulţumire.

Din înclinarea podelei, Alvin îşi dădu seama că foreza cobora. Callistron ştia probabil ce trebuia făcut; acela era drumul spre casă. Totuşi îi părea rău...

– Callistron, spuse brusc, de ce nu urcăm? Nimeni nu ştie cum arată în fapt Muntele de Cleştar. Ar fi minunat dacă am putea ieşi undeva, pe o coastă, de unde să privim cerul şi ţinutul din jur. Am stat destul sub pămînt.

Rostind cuvintele, realiză cumva că nu procesase bine. Alystra ţipă înăbuşit, interiorul forezei tremură precum o imagine văzută prin pînza apei, iar dincolo de pereţii metalici din jur, Alvin întrezări din nou celălalt univers. Cele două lumi păreau a se afla în contradicţie; predomina întîi una, apoi cealaltă, şi pe neaşteptate dispărură amîndouă. Se simţi o senzaţie de sfîşiiere; visul luă sfîrşit. Tînărul se trezi înapoi în Diaspar, în odaia familiară, plutind la o jumătate de metru deasupra duşumelei, susţinut de cîmpul gravitaţional.

Redevenise el însuşi. Aceasta era realitatea – şi ştia cu exactitate ce urma să se întîmple în continuare.

Alystra apăru prima. Mai degrabă neliniştită decît iritată, deoarece dintre toţi, ea îl iubea.

– Oh, Alvin! se plînse privindu-i de pe peretele unde părea să se fi materializat. O aventură aşa de frumoasă! De ce a trebuit s-o strici?

– Îmi pare rău. N-am vrut... Pur şi simplu am crezut c-ar fi o idee bună...

Fu întrerupt de sosirea simultană a lui Callistron şi Floramus.

– Ascultă, Alvin, început cel dintîi. Este a treia oară că întrerupi o saga. Ieri ai stricat totul, dorind să ieşi din Valea Curcubeelor. Cu o zi înainte s-a întîmplat la fel, cînd ai încercat să ajungi înapoi la Origine, pe pista temporală pe care tocmai o exploram. Dacă nu respecţi regulile, n-ai decît să călătoreşti singur!

Dispăru furios, luîndu-i şi pe Floramus cu el. Narrillian nu se arăta niciodată; probabil era prea scîrbit de întreaga istorie. Rămăsese doar imaginea Alystrei, cu o privire întristată.

Alvin înclina cîmpul gravitaţional, se sculă în picioare şi păşi către masa pe care o materializase. Pe ea apăruse o tavă cu fructe exotice. Nu ceea ce intenţionase, dar în confuzia lui gîndurile i-o luaseră razna. Nedorind să se trădeze, apucă fructul cu aspectul ce! mai inofensiv şi-l gustă cu prudenţă.

– Bun, zise în cele din urmă Alystra, ce-ai de gînd să faci?

– Asta-i! mormăi Alvin posac. Eu unul cred că regulile sînt stupide. Şi în plus, cum să le ţin minte atunci cînd trăiesc o saga? Pur şi simplu, mă comport în modul ce mie îmi pare mai normal. Tu n-ai fi vrut să vezi muntele?

Alystra îl privi cu ochi măriţi de groază.

– Asta ar însemna să ieşi afară!

Alvin ştia că era zadarnic să discute. Se izbise iarăşi de bariera ce îl despărţea de toţi din lumea sa, condamnîndu-l poate la o viaţă lipsită de orice mulţumire. El dorea permanent să evadeze afară, atît în realitatea de zi cu zi, cît şi în vis. Totuşi, pentru ceilalţi locuitori ai Diasparului, "afară" avea semnificaţia unui coşmar căruia nu-i puteau face faţă. Pe cît posibil, evitau să vorbească despre el. Reprezenta ceva necurat şi rău, dar nici Jeserac, propriul său tutore, nu voia să-i destăinuie motivul.

Fata continua să-l privească cu ochi uimiţi, însă plini de dragoste.

– Eşti nefericit, Alvin. În Diaspar, nimeni nu are voie să fie nefericit. Vreau să vin să stăm de vorbă.

Tînărul clătină nepoliticos din cap. Ştia unde avea să ducă aşa ceva, iar în prezent nu simţea decît dorinţa de a fi singur. De două ori dezamăgită, Alystra dispăru.

Un oraş cu douăzeci de milioane de locuitori şi nu exista nimeni cu care să poată discuta cu adevărat. În felul lor, Eriston

şi Etania ţineau la el, dar acum, cînd responsabilitatea li se apropia de sfîrşit, se mulţumeau să-l lase să-şi aleagă singur modul de viaţă şi distracţiile. În ultimii ani, pe măsură ce abaterile lui de la comportamentul obişnuit deveniseră tot mai evidente, tînărul Alvin simţise adesea nemuţumirea părinţilor. Nu faţă de el, poate că s-ar fi împotrivit unui astfel de sentiment, ci faţă de neşansa care-i desemnase tocmai pe ei, dintre milioanele de locuitori ai oraşului, să-l întîlnească pe Alvin cînd acesta ieşise din Palatul Creaţiei, cu douăzeci de ani în urmă.

Douăzeci de ani. Îşi amintea cel dintîi moment şi primele cuvinte auzite vreodată: "Bun venit, Alvin. Eu sînt Eriston, tatăl tău desemnat. Iar mama ta este Etania. " Cuvintele nu însemnaseră nimic atunci, însă mintea lui le înregistrase fără greşeală. Îşi aducea aminte cum îşi privise propriul trup; crescuse cu patru-cinci centimetri de atunci, dar de schimbat se schimbase foarte puţin. Apăruse pe lume complet dezvoltat şi, exceptînd statura, nu avea să arate altfel cînd va părăsi lumea, într-o mie de ani.

Înainte de acea primă imagine nu exista nimic. Poate că într-o bună zi, golul se va umple, însă gîndul era mult prea îndepărtat pentru a-l afecta emoţional.

Reveni la obsedantul mister al naşterii sale. Lui Alvin nu i se părea ciudat să fi fost creat, instantaneu, de puterile şi forţele care materializau toate celelalte obiecte din viaţa zilnică. Nu, nu acesta reprezenta misterul. Enigma pe care nu izbutise s-o rezolve şi pe care nimeni nu putea să i-o explice, era unicitatea lui.

Unicitatea, un cuvînt ciudat şi trist, un sentiment ciudat şi trist. Cînd îl foloseau la adresa sa – aşa cum auzise deseori, în clipele în care nimeni cu bănuia că el ascultă – părea să implice un sens răuvoitor, ameninţînd nu doar propria lui fericire.

Părinţii, tutorele, cunoscuţii încercaseră să-l protejeze în faţa adevărului, dorind parcă să apere inocenţa lungii sale copilării. Curînd, duplicitatea urma să ia sfîrşit; peste cîteva zile avea să devină cetăţean cu drepturi depline al Diasparului, şi nimic din ceea ce dorea să afle nu i s-ar mai fi putut ascunde.

De ce, de pildă, nu-şi găsea locul în saga? Dintre miile de distracţii ale oraşului, ele erau cele mai populare. Intrînd într-o saga, nu te transformai într-un simplu observator, precum în

primitivele spectacole ale epocilor îndepărtate, pe unde Alvin scotocise dealtminteri de cîteva ori. Deveneai un participant activ, capabil să-ţi foloseşti – ori aşa ţi se părea – iniţiativa personală. Evenimentele şi scenele ce alcătuiau materia primă a aventurilor fuseseră concepute demult, de artişti uitaţi, însă exista suficienta flexibilitate pentru a permite fluctuaţii importante. Pătrundeai în aceste lumi imaginare alături de prieteni, căutînd senzaţii inexistente în Diaspar, şi atîta vreme cît visul se derula, nu aveai cum să-l deosebeşti de realitate. În definitiv, cine putea să fie sigur că Diaspar însuşi nu era doar vis?

Nimeni n-ar fi putut parcurge vreodată toate povestirile concepute şi înregistrate de la întemeierea oraşului. Ele vizau totalitatea sentimentelor şi stărilor sufleteşti şi conţineau o varietate infinită de subtilităţi. Unele, apreciate în special de tineri, conţineau simple întîmplări dramatice, cu aventuri şi descoperiri tulburătoare. Altele explorau psihologia minţii, în timp ce alte cîteva ofereau exerciţii de logică sau matematică, spre deliciul unor creiere mai rafinate.

Deşi părea să-i mulţumească pe semenii săi, orice saga îi lăsa lui Alvin o senzaţie de incomplet. Cu toate detaliile şi surprizele lor, cu toate decorurile şi temele variate, le lipsea ceva.

Aventurile, hotărîse el, nu duceau nicăieri. Întotdeauna erau proiectate pe o pînză îngustă, iar nu într-o panoramă grandioasă, nu peisajele vaste după care tînjea sufletul său. Mai mult chiar, niciodată nu se făceau nici măcar aluzii la imensităţile unde se desfăşuraseră în fapt vieţile străbunilor – vidul dintre stele şi planete. Autorii aventurilor suferiseră de aceeaşi stranie fobie înrădăcinată în toţi locuitorii Diasparului. Toate povestirile trebuiau să se desfăşoare în locuri închise, în grote subterane sau în văi micuţe, înconjurate de munţi ce ascundeau restul lumii.

O singură explicaţie era posibilă. Demult, poate înainte de fondarea Diasparului, se petrecuse ceva ce nu numai că potolise curiozitatea şi ambiţia Omului, dar îl şi alungase dintre stele, ca să se ghemuiască, căutîndu-şi adăpost, în micul univers închis al ultimului oraş de pe Pămînt. Omul renunţase la Univers şi revenise în uterul artificial al Diasparului. Pierise pornirea înflăcărată, nestăvilită, care-l mînase cîndva prin Galaxie şi către

insulele înceţoşate de dincolo de ea. De nenumăraţi eoni, nici o navă nu mai pătrunsese în Sistemul Solar. Poate că acolo, departe, printre stele, urmaşii Omului continuau să clădească imperii şi să distrugă sori, dar Pămîntul n-o ştia şi nici nu era interesat s-o afle.

Pămîntul, nu. Însă pe Alvin, da.

Doi

Odaia era întunecată toată, cu excepţia unui perete luminos, unde volburile de culori înfloreau şi se retrăgeau, căci Alvin se lupta cu propriile-i fantezii. O parte a tabloului îl mulţumea; se îndrăgostise de pantele avîntate ale munţilor ţîşnind din ocean. Liniile curbe, ascendente, sugerau forţă şi mîndrie. Le studiase îndelung, apoi le introdusese în memoria vizualizatorului, unde aveau să fie păstrate în timp ce el experimenta cu restul peisajului. Ceva îi scăpa totuşi, deşi nu ştia ce anume. Încercase, iarăşi şi iarăşi, să completeze spaţiile goale, instrumentul citindu-i desenele din minte şi materializîndu-le pe perete. Zadarnic. Contururile erau înceţoşate şi nesigure, culorile mohorîte şi sumbre. Dacă artistul nu-şi cunoştea ţelul, nici cea mai miraculoasă unealtă nu-l putea ajuta să îl găsească.

Alvin îşi anulă mîzgălelile nesatisfăcătoare şi privi posac dreptunghiul pe trei sferturi alb, pe care se străduise să-l umple cu frumuseţe. Mînat de un impuls, dublă dimensiunile porţiunii realizate şi o deplasă în mijlocul ecranului. Nu, era o rezolvare facilă, iar compoziţia nu se echilibra. Mai rău decît atît, modificarea scării dezvăluia defectele construcţiei, lipsa de siguranţă a liniilor atît de hotărîte la o primă vedere. Trebuia s-o ia de la început. "Ştergere completă", comandă maşinii. Albastrul oceanului se decoloră, munţii se destrămară precum ceaţa, pînă ce rămase numai zidul gol. Parcă nici nu existaseră vreodată, parcă se pierduseră în uitarea aceea care absorbise mările şi munţii Pămîntului cu ere înainte de apariţia lui Alvin.

Lumina reveni scăldînd camera, şi dreptunghiul pe care Alvin îşi proiectase fanteziile se contopi cu restul încăperii, dispărînd în pereţi. Erau însă pereţi? Pentru cel ce pînă atunci nu mai văzuse un asemenea loc, încăperea arăta într-adevăr

aparte. Lipseau orice elemente distinctive, orice mobilier, încît lăsa impresia că Alvin şedea în centrul unei sfere. Nu se vedeau liniile ce separau pereţii de podea sau de plafon. Ochiul nu se focaliza asupra detaliilor; dacă te bizuiai numai pe văz, spaţiul ce-l cuprindea pe Alvin putea la fel de uşor să aibă diametrul de trei metri sau de trei kilometri. Ar fi fost dificil să rezişti tentaţiei de a înainta cu braţele întinse, să descoperi limitele fizice ale extraordinarului loc.

Totuşi, camere identice constituiseră "un cămin" pentru majoritatea membrilor speciei umane, pe cea mai mare parte a duratei istoriei sale. Era suficient ca Alvin să formuleze gîndul corespunzător, pentru ca zidurile să devină ferestre, deschizîndu-se asupra oricărei părţi din oraş unde ar fi vrut el. O altă dorinţă şi maşinării niciodată vizibile umpleau încăperea cu imaginile proiectate ale pieselor de mobilier visate. Întrebarea dacă erau sau nu "reale" preocupase puţini indivizi ai ultimului miliard de ani. Cu siguranţă că nu se dovedeau mai puţin reale decît celălalt mare impostor, materia solidă, iar în plus, cînd încetau să mai fie necesare, puteau fi returnate în lumea fantomă a Băncilor Memoriei. Aidoma tuturor obiectelor din Diaspar, nu se uzau niciodată şi nici nu se modificau, dispărînd doar dacă matricile corespunzătoare ar fi fost intenţionat anulate printr-un act de voinţă.

Alvin îşi reconstruise parţial camera, cînd în ureche îi răsună un clinchet persistent. Formulă mental codul de acces şi peretele pe care pictase se destrămă. După cum se aşteptase, erau părinţii lui, înapoia cărora se zărea Jeserac. Prezenţa tutorelui îi semnala că nu era vorba de o reuniune familială obişnuită – însă el ştia deja aceasta.

Iluzia era perfectă şi nu se risipi nici cînd Eriston începu să vorbească. De fapt, cei trei se aflau la distanţă de kilometri unii de ceilalţi, dar constructorii oraşului cuceriseră spaţiul tot atît de complet pe cît subjugaseră timpul. Alvin nu ştia nici măcar unde locuiau părinţii săi, între numeroasele turnuri şi labirinturi întortocheate ale Diasparului. Amîndoi îşi schimbaseră reşedinţa de cînd el fusese pentru ultima dată, fizic, lîngă ei.

– Alvin, au trecut douăzeci de ani de cînd mama ta şi cu mine te-am întîlnit întîia oară. Ştii ce înseamnă asta. Relaţia noastră i-a sfîrşit acum. Eşti liber să faci orice doreşti.

În glasul bărbatului se simţea o urmă, dar numai o urmă, de tristeţe. Mult mai vizibilă era uşurarea, de parcă Eriston ar fi fost mulţumit că o stare de lucruri prezentă de mai multă vreme căpăta acum recunoaşterea legală. Alvin îşi anticipase cu mulţi ani privilegiile.

– Înţeleg, răspunse el. Vă mulţumesc pentru grija purtată; vă voi ţine minte în toate vieţile mele. Aşa suna răspunsul protocolar, îl auzise de atîtea ori încît pentru el îşi pierduse orice înţeles: o simplă înşiruire de sunete lipsite de semnificaţie. Însă, dacă te aplecai peste expresie, "toate vieţile mele" constituia o formulare ciudată. Ştia cu aproximaţie ce însemna, dar acum sosise momentul să afle cu exactitate. În Diaspar existau multe lucruri pe care nu le pricepuse şi pe care trebuia să le înveţe în secolele ce-i stăteau de-acuma înainte.

Pentru o clipă se păru că Etania intenţiona să vorbească. Ridicase un braţ, modificînd irizaţiile veşmîntului subţire precum pînza de păianjen, apoi îl lăsase să cadă. Se întorsese neajutorată spre Jeserac, iar pentru prima oară, Alvin realiză că părinţii săi erau îngrijoraţi. Memoria lui derulă rapid evenimentele ultimelor săptămîni. Nu, nimic din ultima perioadă nu justifica ezitarea lor, aerul de vagă nelinişte ce o înconjura atît pe Etania cît şi pe Eriston.

Jeserac părea însă stăpîn pe situaţie. Privi întrebător către Eriston şi Etania, se convinse că nu mai aveau nimic de adăugat şi se lansă în discursul pe care Alvin îl aşteptase atît.

– Alvin, începu el, vreme de douăzeci de ani mi-ai fost elev. Am făcut tot ce mi-a stat în putinţă să te învăţ căile Oraşului şi să te conduc spre moştenirea ce îţi aparţine. Mi-ai pus multe întrebări şi nu la toate ţi-am răspuns. Unele lucruri nu erai pregătit să le afli, iar pe altele nu le cunoşteam nici eu. În prezent pruncia ta a luat sfîrşit, deşi copilăria îţi este abia la început. Datoria mea este să continui să te călăuzesc, dacă îmi soliciţi ajutorul. Peste două sute de ani, s-ar putea să începi să ştii cîte ceva despre acest Oraş, despre istoria lui. Chiar şi eu, care mă apropii de sfîrşitul acestei vieţi, am văzut mai puţin de un sfert din Diaspar şi probabil nici o singură miime din comorile sale.

Toate aceste lucruri Alvin le cunoştea, dar n-avea cum să-l grăbească pe Jeserac. Bărbatul îl privea apăsat de peste prăpastia veacurilor, şi cuvintele sale aveau greutatea

înţelepciunii incalculabile dobîndite în decursul unei vieţi îndelungate, petrecută printre oameni şi maşini.

– Spune-mi, Alvin, urmă el, te-ai întrebat vreodată unde ai fost înainte de a te naşte, înainte de a te pomeni în faţa Etaniei şi a lui Eriston, în Palatul Creaţiei?

– Cred că nicăieri. N-am fost altceva decît un tipar în memoria oraşului, aşteptînd să fiu creat... aşa.

O canapea joasă scînteie, materializîndu-se lîngă Alvin. Tînărul se aşeză şi-l ascultă pe Jeserac.

– Ai bineînţeles dreptate, continuă acesta. Dar ce mi-ai spus nu-i decît o parte a răspunsului – ba chiar o parte destul de mică! Pînă acum n-ai întîlnit decît tineri de vîrsta ta, care nu cunoşteau adevărul. În curînd, ei îşi vor reaminti, dar nu şi tu. De aceea trebuie să te pregăteşti să înfrunţi realitatea.

De peste un miliard de ani, specia umană vieţuieşte în acest oraş. El a reprezentat lumea noastră după prăbuşirea Imperiului Galactic şi apariţia Invadatorilor din stele. Dincolo de zidurile Diasparului nu se află nimic altceva decît pustiul amintit în legende.

Cunoaştem puţine lucruri legate de înaintaşii noştri. Ştim doar că erau fiinţe cu viaţa foarte scurtă şi că, oricît de ciudat ar părea, se reproduceau fără ajutorul unităţilor de memorie sau al organizatoarelor de materie. Într-un proces complex şi aparent necontrolabil, tiparele cheie ale fiecărui individ erau păstrate în structuri celulare microscopice, create în interiorul corpului. Dacă te interesează, biologii îţi pot furniza mai multe amănunte, însă metoda nu are importanţă practică şi a fost abandonată în zorii istoriei.

Aidoma oricărui lucru, o fiinţă omenească e definită prin structura ei, printr-un tipar. Tiparul unui om, sau mai degrabă matricea ce precizează intelectul unui om, este incredibil de complexă. Cu toate acestea, Natura l-a înghesuit într-o celulă minusculă, mult prea mică pentru a fi zărită cu ochiul liber.

Ceea ce poate face Natura, poate face şi Omul, dar în felul lui. Noi nu ştim cît a durat. Poate un milion de ani, dar ce înseamnă un milion de ani?! În cele din urmă, anticii au învăţat să analizeze şi să stocheze informaţiile definitorii pentru orice fiinţă umană, să utilizeze aceste informaţii ca să re-creeze originalul, la fel cum tu ai creat această canapea. Ştiu că lucrurile astea te interesează, Alvin, dar nu-ţi pot spune cu

exactitate cum anume se produc. Modul de stocare al informaţiilor n-are importanţă; ceea ce contează sînt datele în sine. Ele pot fi cuvinte scrise pe hîrtie, cîmpuri magnetice variabile, ori configuraţii de sarcini electrice. Pe lîngă aceste metode s-au folosit încă multe altele. Ajunge să spun că, de mult timp, oamenii au devenit capabili să se stocheze pe ei înşişi; ca să fiu mai precis, să stocheze tiparele imateriale cu ajutorul cărora pot fi rechemaţi la viaţă.

Multe din astea le cunoşti deja. Astfel, strămoşii noştri ne-au oferit o nemurire virtuală, evitînd totuşi problemele ridicate de anularea morţii. O mie de ani într-un corp e îndeajuns pentru oricine. La sfîrşitul perioadei mintea este îmbîcsită de amintiri şi tînjeşte după odihnă... ori după un nou început.

Peste puţin, Alvin, mă voi pregăti să părăsesc această viaţă. Îmi voi rememora amintirile, anulîndu-le pe cele pe care nu doresc să le păstrez. Apoi voi intra în Palatul Creaţiei, însă printr-o uşă pe care tu n-ai văzut-o niciodată. Corpul meu bătrîn va înceta să mai existe, tot aşa şi conştiinţa. Din Jeserac va rămîne numai o galaxie de electroni îngheţaţi în inima unui cristal.

Voi dormi, fără de vise. După care într-o bună zi, poate peste o sută de mii de ani, mă voi deştepta într-o eră nouă şi-i voi întîlni pe cei aleşi să-mi fie părinţi. Ei se vor îngriji de mine, aşa cum Eriston şi Etania s-au ocupat de tine, deoarece la început nu voi şti nimic despre Diaspar, nu-mi voi aminti nimic din vechea existenţă. Amintirile vor reveni treptat şi pe ele mă voi bizui în momentul în care voi înainta în noul ciclu existenţial.

Aşa arată tiparul vieţilor noastre, Alvin. Cu toţii am mai fost aici de multe, multe ori, deşi intervalele de non-existenţă variază după reguli aparent aleatoare, iar populaţia nu se repetă niciodată într-o structură dată. Noul Jeserac va avea alţi prieteni, interese noi şi diferite; totuşi vechiul Jeserac – atît din el cît voi dori să păstrez – va continua să existe.

Şi asta nu e totul. În orice clipă pe străzile oraşului trăiesc şi umblă doar o sutime din cetăţenii Diasparului. Majoritatea se găsesc în Băncile Memoriei, aşteptînd un semnal care să-i recheme pe scenă. Ne bucurăm de continuitate, dar şi de transformare, de nemurire, dar nu şi de stagnare.

Îmi dau seama ce întrebare îţi pui. Vrei să ştii cînd îţi vei aminti vieţile anterioare, aşa cum fac deja prietenii tăi.

Asemenea amintiri nu există, deoarece tu eşti unic. Am încercat să-ţi ascundem adevărul cît mai multă vreme, ca nici o umbră să nu-ţi tulbure copilăria – deşi, cred că ai ghicit cîte ceva. Noi înşine nu am bănuit nimic pînă în urmă cu cinci ani, dar în prezent nu mai este nici o îndoială.

Tu, Alvin, reprezinţi un fenomen repetat în Diaspar doar de cîteva ori de la întemeiere. Poate că, în toată această perioadă ai zăcut dormind în Băncile Memoriei, sau poate că ai fost creat doar cu numai douăzeci de ani în urmă printr-o permutare întîmplătoare. Poate că ai fost prevăzut încă de la început de către făuritorii oraşului, ori poate că eşti un accident al vremurilor noastre.

Nu ştim. Tot ceea ce ştim este atît: tu, Alvin, eşti singurul din întreaga specie umană care nu a mai trăit vreodată. Concret, eşti primul copil născut pe Pămînt în ultimele zece milioane de ani.

Trei

După ce Jeserac şi părinţii lui dispărură, Alvin rămase mult vreme nemişcat, străduindu-se să-şi golească mintea de orice gînd. Izolă total odaia în jurul lui, ca nimeni să nu-i întrerupă transa.

Nu dormea; somnul reprezenta pentru el o stare necunoscută, căci somnul aparţinea unei lumi cu nopţi şi zile, iar în Diaspar nu exista noapte. Transa se asemăna cel mai mult cu acea stare uitată şi, cu toate că nu era esenţială pentru el, ştia că avea să-l ajute să-şi relaxeze mintea.

Aflase puţine noutăţi. De mult bănuia cele relatate de Jeserac, însă una e să bănuieşti, şi cu totul altceva să ţi se confirme dincolo de orice posibilitate de respingere.

Urmau să-i afecteze aceste adevăruri viaţa, şi dacă da, în ce mod? N-avea cum să fie sigur, iar incertitudinea reprezenta o senzaţie inedită pentru el. Poale că n-avea să fie nici o diferenţă; dacă nu se va adapta complet Diasparului în această viaţă, o va face în următoarea... ori în alta.

Numai că formulînd acest gînd, mintea lui Alvin îl analiză şi îl respinse. Diasparul era poate suficient pentru alţii, dar nu şi pentru el. Nu se îndoia că ar ar fi putut trăi o mie de vieţi fără a-i

epuiza minunile, experienţele pe care era capabil să ie ofere. Putea face asemenea lucruri... dar cu ele singure nu avea să fie mulţumit niciodată.

Rămînea de găsit răspuns la o singură problemă: ce era de făcut?

Întrebarea îl smulse din reverie. De ce să stea acolo, într-o asemenea stare de tulburare, cînd în oraş se găsea un loc unde îşi putea afla o oarecare linişte sufletească?

Pîlpîind, o porţiune din perete dispăru. Tînărul păşi în coridor, iar moleculele polarizate îi mîngîiară chipul precum adierea unei brize. Existau mai multe moduri de transport, dar Alvin preferă să meargă pe jos. Camera lui se situa în apropierea nivelului principal al Oraşului. Un culoar scurt îl conduse pe o rampă spiralată, coborînd în stradă. Ignoră calea mobilă şi rămase pe trotuarul îngust – o veritabilă extravaganţă, întrucît trebuia să parcurgă cîţiva kilometri buni. Însă Alvin aprecia efortul fizic, îi anestezia creierul. În plus, erau atîtea de văzut, încît era păcat să goneşti pe lîngă cele mai recente minuni ale Diasparului, cu o eternitate înainte de trăit.

Obiceiul artiştilor din oraş – şi în Diaspar toţi erau artişti, într-un moment sau altul – le cerea să-şi etaleze lucrările de-a lungul căilor mobile, astfel încît trecătorii să le poată admira. În acest fel, în numai cîteva zile, întreaga populaţie examina creaţiile merituoase, exprimîndu-şi deschis părerile. Verdictul, înregistrat automat de către selectorii de opinie, pe care nimeni nu izbutise vreodată să-i înşele sau corupe – şi fuseseră nu puţine încercări – hotăra soarta lucrării. Dacă voturile favorabile erau în număr suficient de mare, matricea ei intra în memoria oraşului, astfel ca oricine şi oricînd să poată obţine o reproducere absolut identică a operei de artă.

Piesele mai puţin apreciate aveau soarta tuturor lucrărilor fără aprobare publică. Erau fie dizolvate în elementele de bază, fie sfîrşeau în locuinţele prietenilor artiştilor.

În drumul său, Alvin zări un singur objet d'art care să-l atragă, creat din lumină pură, aducînd vag cu o floare îmbobocită. Crescînd lent dintr-un minuscul miez de culoare, se dezvolta în spirale complexe, franjurate, apoi se prăbuşea brusc şi îşi reîncepea ciclul. Dar nu exact în acelaşi mod, întrucît nu existau două reluări perfect identice. Alvin privi mai multe astfel

de cicluri, sesizînd de fiecare dată diferenţe subtile şi nedefinite, deşi modelul de bază rămînea neschimbat.

Ştia de ce îi plăcea tocmai acea sculptura intangibilă. Ritmul ei de expansiune îi oferea o impresie de spaţialitate, de evadare chiar. Probabil din acelaşi motiv, nu avea să atragă pe mulţi din concitadinii săi. Îşi însemnă numele artistului şi hotărî să-l caute cu prima ocazie.

Toate drumurile, atît cele mobile cît şi celelalte, se sfîrşeau în parcul ce alcătuia inima verde a oraşului. Aici, într-un spaţiu circular cu diametrul de peste cinci kilometri, se afla amintirea a ceea ce fusese Pămîntul în zilele dinainte ca pustiul să înghită totul, cu excepţia Diasparului. Mai întîi apărea o bandă lată de iarbă, după aceea arbuştii scunzi, crescînd tot mai groşi pe măsură ce înaintai sub umbra lor. În acelaşi timp, terenul cobora într-o pantă lină, astfel că, în cele din urmă, atunci cînd ieşeai din păduricea îngustă, priveliştea oraşului dispărea, ascunsă de paravanul copacilor.

Apa curgătoare din faţa lui Alvin se numea, simplu, Rîul. Nu avea şi nici nu-i trebuia un alt nume. Din loc în loc îl traversau poduri înguste. Curgea în jurul parcului într-un cerc complet, închis, întrerupt de bazine ocazionale. Faptul că un rîu atît de iute revenea la propriul izvor, după un parcurs de mai puţin de zece kilometri, nu-l frapase niciodată pe Alvin, deşi reprezenta ceva neobişnuit. Nu s-ar fi gîndit deloc la acest subiect, nici dacă Rîul ar fi curs în susul pantei. În Diaspar existau lucruri cu mult mai stranii.

Vreo duzină de tineri înotau într-un bazin şi Alvin se opri să-i privească. Pe cei mai mulţi îi cunoştea din vedere, dacă nu după nume, iar pentru o clipă fu ispitit să li se alăture. Taina din suflet îl opri însă, şi se mulţumi cu rolul de spectator.

Din punct de vedre fizic, nu se putea spune care din tineri ieşise anul acela din Palatul Creaţiei şi care trăia în Diaspar de atîta timp cît Alvin. Deşi erau vizibile destule deosebiri în privinţa înălţimii şi a greutăţii, ele nu se corelau cîtuşi de puţin cu vîrsta. Pur şi simplu, oamenii se năşteau aşa şi, cu toate că, în general, persoanele mai înalte erau mai vîrstnice, nu era o regulă strictă.

Mai uşor te ghidai după figură. Unii "nou-născuţi" erau mai înalţi decît Alvin, însă aveau o expresie lipsită de maturitate, plină de surpriză şi uimire faţă de lumea în care se găseau, ceea

ce îi trăda imediat. Era tulburător gîndul că, dormitînd neatinse în minţile lor, existau nenumărate imagini ale vieţilor trecute, pe care curînd aveau să şi le amintească. Alvin îi invidia, cu toate că nu era convins că avea de ce. Prima viaţă reprezenta un dar preţios ce nu se repeta. Era minunat să priveşti lumea întîia oară, în prospeţimea zorilor. Cît de bine ar fi fost să existe şi alţii asemeni lui, cărora să le poată împărtăşi gîndurile şi simţămintele!

Fizic vorbind, el era turnat în aceleaşi forme ca şi cei din apă. Corpul omenesc nu se schimbase în miliardul de ani scurs de la întemeierea Diasparului, deoarece tiparul de. bază fusese fixat pentru vecie în Băncile de Memorie ale oraşului. Se modificase însă, destul de substanţial, faţă de primitiva formă iniţială. Cele mai multe schimbări erau interne, invizibile ochiului. În lunga lui istorie, Omul se reclădise de mai multe ori în strădania de a termina cu bolile, o dată pentru totdeauna.

Dispăruseră accesoriile inutile, unghiile şi dinţii. Părul creştea numai pe cap, pe trup nu mai rămăsese nici o urmă. Modificarea cea mai surprinzătoare, probabil, pentru cineva din Epoca Zorilor, ar fi constituit-o lipsa ombilicului. Inexplicabila lui absenţă i-ar fi oferit destule motive de speculaţie, iar la prima vedere ar fi fost de asemeni uluit de problema deosebirii dintre femeie şi bărbat. Poate s-ar fi simţit chiar tentat să presupună că nu mai exista nici o deosebire, ceea ce ar fi însemnat o gravă eroare. În circumstanţe corespunzătoare, nu apărea nici o îndoială asupra bărbăţiei oricărui reprezentant al sexului masculin din Diaspar. Pur şi simplu, aparatul său genital devenise acum mult mai compactizat cînd nu se folosea; poziţionarea internă fusese îmbunătăţită faţă de soluţia iniţială a Naturii, lipsită de eleganţă şi chiar expusă riscurilor.

Şi era tot adevărat că reproducerea nu mai constituia doar grija trupului, fiind o chestiune mult prea importantă pentru a fi lăsată pe seama şansei, a zarurilor numiţi cromozomi. Dar, deşi procreaţia şi naşterea nu mai dăinuiau nici măcar în amintire, activitatea sexuală nu fusese abandonată. Dealtfel şi în timpurile străvechi, nici unu la sută din raporturile sexuale nu urmăreau neapărat reproducerea. Dispariţia motivaţiei pentru acel biet procent schimbase configuraţia societăţii umane şi înţelesul unor cuvinte precum "mamă" şi "tată" – însă dorinţa

persistase, chiar dacă în prezent satisfacerea ei nu avea un ţel mai profund decît satisfacerea oricărei alte plăceri a simţurilor.

Alvin îşi părăsi contemporanii vioi şi înaintă spre centrul parcului. Aici se conturau poteci abia vizibile, întretăindu-se printre tufişuri scunde şi, ocazional, afundîndu-se în rîpe înguste, printre bolovani uriaşi acoperiţi de licheni. La un moment dat, întîlni o micuţă maşinărie poliedrică, nu mai mare decît un cap omenesc, plutind printre ramurile unui copac. Nimeni nu ştia cîte tipuri de roboţi se numărau în Diaspar: aceştia se fereau de oameni, rezolvîndu-şi sarcinile atît de eficient încît era neobişnuit să observi vreunul.

Treptat, terenul începu să urce; Alvin se apropia de colina situată exact în mijlocul parcului şi, prin urmare, al oraşului. Obstacole erau mai puţine, se zărea perfect vîrful deluşorului cu clădirea simplă înălţată acolo. Cînd ajunse lîngă ea, gîfîia. Se rezemă de una din coloanele roz-trandafirii să-şi tragă răsuflarea şi să privească drumul străbătut.

Există anumite forme de arhitectură ce nu simt nevoia să se schimbe niciodată, deoarece au atins deja perfecţiunea. Mausoleul lui Yarlan Zey ar fi putut foarte bine să fie clădit de constructorii de temple ai primelor civilizaţii umane, deşi lor le-ar fi fost imposibil să-şi imagineze materialul său de bază. Acoperişul se deschidea spre cer, iar singura încăpere era pardosită cu dale mari, care doar la prima vedere semănau cu piatra naturală. Pe parcursul multor ere geologice tălpile omeneşti traversaseră în toate direcţiile podeaua aceea, fără să lase urme în materialul ei incredibil de rezistent.

Creatorul marelui parc –şi constructorul Diasparului, se spunea – şedea cu ochii puţin plecaţi, examinînd parcă planurile întinse pe genunchii săi. Chipul său afişa o expresie ciudat evazivă, care derutase lumea timp de multe generaţii. Unii o neglijau, socotind-o o toană a artistului, alţii aveau impresia că Yarlan Zey zîmbea ironic.

Întreaga clădire era o enigmă, întrucît în arhivele oraşului nu se afla absolut nici o referire cu privire la ea. Alvin nu ştia prea bine ce înseamnă cuvîntul "mausoleu"; probabil Jeserac l-ar fi putut lămuri, căci acesta obişnuia să culeagă termeni arhaici, presărîndu-i în conversaţii, spre deruta interlocutorilor.

Din punctul central, Alvin îşi putea înălţa privirea peste paravanul de arbori pînă în oraş. Cele mai apropiate clădiri se

găseau la vreo trei kilometri depărtare, alcătuind o centură scundă în jurul parcului. Înapoia lor, rînd după rînd şi tot mai înalte, se ridicau turnurile şi terasele din corpul principal al oraşului. Se întindeau kilometru după kilometru, înălţîndu-se încet spre cer, tot mai complexe şi monumentale. Diaspar fusese plănuit ca o entitate, ca o maşină impresionantă. Cu toate acestea, chiar dacă aspectul exterior copleşea prin complexitate, abia sugera minunile ascunse ale tehnologiei fără de care aceste construcţii grandioase n-ar fi fost decît nişte cavouri.

Tînărul privi spre limitele lumii sale. La douăzeci-treizeci de kilometri depărtare, cu detaliile pierzîndu-se în distanţă, se aflau zidurile oraşului, pe care acoperişul cerului lăsa impresia că se reazămă. Dincolo de ele nu mai exista nimic... doar pustietatea sfâşietoare a deşertului, unde un om înnebunea atît de repede.

Atunci, de ce oare pustiul de afară îl atrăgea ca pe nimeni altul dintre cei pe care-i cunoştea? Alvin nu ştia. Se uita la turnurile colorate, la meterezele cuprinzând ceea ce constituia în prezent întreaga proprietate a omenirii, căutînd parcă un răspuns.

Nu-l descoperi. Dar în clipa aceea, cu inima tînjind după inaccesibil, luă o hotărîre.

Ştia ce va face în decursul acelei vieţi.

Patru

Jeserac nu i-a fost de mare ajutor, dar nici nu s-a arătat indiferent, aşa cum se aşteptase Alvin. Îi mai fuseseră puse astfel de întrebări în lunga-i carieră de tutore şi nu credea că cineva, fie el chiar unic precum Alvin, l-ar fi putut surprinde ridicînd probleme insolvabile.

Era adevărat că tînărul începuse să prezinte anumite extravaganţe în comportament, care ar fi îndreptăţit, în cele din urmă, o corecţie. Nu se implica pe deplin, cum era normal, în extrem de complicata viaţă socială a oraşului, ori în lumile imaginare ale prietenilor săi. Nu arăta un interes deosebit nici faţă de domeniile mai elevate ale gîndirii, cu toate că la vîrsta lui, nu surprindea. Mult mai curioasă părea dezordinea vieţii sale amoroase; o legătură relativ stabilă nu era de aşteptat din

partea lui cel puţin vreme de încă un secol, dar efemeritatea legăturilor sale devenise totuşi celebră. Pe de altă parte, atît cît durau, se dovedeau extrem de intense. Alvin lăsa impresia că nu e capabil să rezolve simultan mai multe probleme. Da, existau ocazii cînd se alătura cu tot sufletul jocurilor erotice ale tovarăşilor săi, cînd dispărea cu o parteneră timp de cîteva zile. În schimb, după ce starea respectivă trecea, urmau perioade lungi în care manifesta un dezinteres total faţă de ce ar fi trebuit să reprezinte o ocupaţie majoră la vîrsta lui. Probabil că nu era bine pentru el, şi cu siguranţă nici pentru iubitele-i abandonate, care rătăceau deznădăjduite prin oraş, avînd nevoie de un timp lung să-şi găsească consolarea. Jeserac observase că Alystra ajunsese în prezent într-o astfel de perioadă.

Nu din cauză că Alvin ar fi fost crud, ori lipsit de consideraţie, în dragoste, ca şi în orice alt domeniu, Alvin părea că este în căutarea unui ideal pe care nu-l găsea în Diaspar.

Dar aceste lucruri nu-l îngrijorau pe Jeserac. Era de aşteptat ca un Unic să se comporte altfel decît ceilalţi, şi cu timpul, Alvin ar fi urmat să se conformeze tiparului general de locuitor al Oraşului. Nici un individ, oricît de excentric sau de sclipitor, nu putea afecta enorma inerţie a unei societăţi rămasă practic neschimbată de peste un miliard de ani. Jeserac nu se număra printre adepţii fanatici ai stabilităţii însă, pur şi simplu nu era în stare să-şi imagineze altceva. Lui Alvin îi spusese:

– Problema care te frămîntă este foarte veche. Te-ar surprinde cîţi inşi iau lumea de-a gata şi nu îşi pun niciodată întrebări. Adevărat, odată rasa umană ocupa un spaţiu infinit mai mare decît acest oraş. Ai văzut cîte ceva din felul în care arăta Pămîntul înainte de extinderea pustiurilor şi a dispariţiei oceanelor. Înregistrările pe care le urmăreşti cu atîta plăcere sînt cele mai vechi din posesia noastră; sînt singurele care prezintă Pămîntul aşa cum a fost înainte de Invadatori. Presupun că nu le-au văzut mulţi; spaţiile deschise, nemărginite, nu pot fi suportate de către noi.

Şi desigur, chiar Pămîntul era doar un grăunte de nisip în Imperiul Galactic. Hăurile dintre stele ne par un coşmar pe care nimeni întreg la minte nu va încerca să şi-l imagineze. Strămoşii noştri le-au traversat în zorii istoriei, cînd au pornit să întemeieze Imperiul. Le-au străbătut iarăşi, pentru ultima dată, atunci cînd Invadatorii i-au alungat înapoi pe Pămînt.

Legenda spune – şi nu-i decît o legendă – că oamenii au încheiat un pact cu Invadatorii. Aceştia puteau lua în stăpînire Universul, dacă ţineau atît de mult, iar noi urmam să ne mulţumim cu planeta noastră şi cu nemurirea.

Am respectat pactul şi am uitat visele deşarte ale copilăriei civilizaţiei, tot aşa cum le vei uita şi tu, Alvin. Cei care au construit oraşul şi au gîndit această societate erau stăpîni nu numai ai spiritului, ci şi ai materiei. În interiorul acestor ziduri, ei au pus tot ceea ce poate fi de trebuinţă vreodată rasei umane – şi s-au asigurat că noi nu vom mai ieşi niciodată de aici.

Ah, barierele fizice sînt cele mai puţin importante. Poate că există căi de ieşire din oraş, dar nu cred că vei ajunge prea departe "afară", chiar dacă le găseşti. Iar dacă o să reuşeşti în încercarea ta, la ce bun? Trupul nu-ţi va rezista mult în deşert, acolo unde oraşul nu te mai hrăneşte sau apără.

– Dacă există măcar o cale de ieşire din oraş, rosti încet Alvin, atunci ce mă poate opri să plec?

– Asta-i o întrebare prostească! Cred că ştii deja răspunsul.

Jeserac avea dreptate, dar nu în modul în care bănuia el.

Alvin ştia – ori mai degrabă ghicise. Prietenii îi oferiseră răspunsul, atît în viaţa reală cît şl în aventurile visate împreună. Ei nu vor părăsi niciodată Diasparul. Jeserac nu cunoştea însă că acea constrîngere ce le stăpînea lor vieţile nu avea nici o putere asupra lui Alvin. Tînărul nu ştia dacă unicitatea i se datora unui accident, sau unui plan străvechi, dar în mod limpede lipsa constrîngerii mentale constituia unul din rezultate. Se întreba cîte altele mai avea de descoperit.

În Diaspar nimeni nu se grăbea niciodată şi nici Alvin nu încălca adesea această regulă tacit respectată. Analiză problema cu atenţie vreme de cîteva săptămîni, şi petrecu mult timp scotocind cele mai vechi documente din istoria oraşului. Zăcea ore în şir, susţinut de braţele nevăzute ale cîmpului antigravitaţional, în timp ce proiectorul hipnon îi deschidea mintea spre trecut. Cînd înregistrarea lua sfîrşit, aparatul dispărea – dar Alvin continua să privească în gol, pînă revenea de departe să reîntîlnească realitatea. Vedea într-una nesfîrşiţii kilometri de apă albastră, mai întinsă decît însuşi uscatul, rostogolindu-şi valurile pe ţărmuri aurii, în urechi îi răsuna vuietul talazurilor amuţite de un miliard de ani, îşi reamintea

încontinuu pădurile, şi cîmpiile, şi animalele ciudate care împărţiseră cîndva cu Omul lumea.

Existau puţine înregistrări atît de vechi; în general se accepta, deşi nu se cunoştea motivul cu precizie, că toate mărturiile din epocile revolute se pierduseră cîndva, între sosirea Invadatorilor şi construirea Diasparului. Atît de completă fusese dispariţia lor, încît ipoteza unui simplu accident era puţin credibilă. Omenirea îşi pierduse trecutul, cu excepţia cîtorva cronici, probabil pe de-a-ntregul imaginare, înainte de Diaspar fusese, simplu, Epoca Zorilor. În acea perioadă se contopeau primii oameni care îmblînziseră focul, dar şi cei care eliberaseră energia atomică, cei capabili să cioplească o canoe din buşteni, dar şi cei dintîi ce ajunseseră la stele. Dincolo de acest pustiu temporal, cu toţii se numeau contemporani.

Alvin intenţionase să parcurgă drumul singur, dar în Diaspar a fi singur nu era întotdeauna un lucru uşor. Abia îşi părăsise locuinţa cînd o întîlni pe Alystra, iar ea nici nu încercă să-l facă să creadă că prezenţa i se datora întîmplării.

Tînărul nu realizase niciodată că Alystra era frumoasă, întrucît nu văzuse urîţenie omenească. Atunci cînd e universală, frumuseţea îşi pierde puterea de a înfiora inimile, şi doar absenţa ei mai poate produce o reacţie emoţională.

Pentru o clipă, Alvin fu nemulţumit de întîlnire, în pofida amintirilor încărcate de pasiune. Era prea tînăr şi încrezător în sine ca să simtă nevoia unei relaţii de durată, deşi mai tîrziu s-ar fi putut să constate că înfiriparea unei astfel de relaţii nu mai e la fel de uşoară. Chiar în clipele cele mai intime, bariera unicităţii îl separa de iubirile sale. Cu toate că trupul îi era perfect dezvoltat, sentimental era încă un copil şi avea să rămînă astfel cîteva decenii, în vreme ce, unul cîte unul, prietenii săi aveau să-şi recheme amintirile vieţilor trecute, lăsîndu-l pe el în urmă. Mai văzuse întîmplîndu-se acest lucru şi devenise precaut în a se dărui fără rezerve oricui. Pînă şi Alystra, acum atît de naivă şi de nepricepută, urma să devină în curînd un complex de aduceri aminte şi de aptitudini, dincolo de ce şi-ar fi putut el închipui.

Uşoara nemulţumire i se risipi însă aproape imediat. Nu exista nici un motiv ca Alystra să nu-l însoţească, dacă ar fi dorit-o. El nu era egoist şi nu intenţiona să păstreze numai

pentru sine noua experienţă, aidoma unui avar. Ba chiar ar fi avut multe de învăţat urmărind reacţiile fetei.

În mod cu totul neobişnuit, ea nu-i puse nici o întrebare în vreme ce se îndepărtau de centrul aglomerat al oraşului, folosind calea expres. Împreună, se îndreptară către secţiunea centrală de viteză maximă, fără a se opri să privească miracolul de sub picioarele lor. Un inginer din alte vremuri ar fi înnebunit încet-încet, încercînd să priceapă cum era fixată pe margini o şosea aparent solidă, în timp ce spre centru se deplasa cu o viteză tot mai mare. Dar pentru Alvin şi Alystra, materiale cu proprietăţile solidelor într-o direcţie şi cu cele ale lichidelor în alta erau absolut normale.

În jurul lor, clădirile se înălţau tot mai sus, de parca oraşul îşi întărea bastioanele împotriva lumii exterioare. Cît de ciudat ar fi, se gîndi Alvin, daca pereţii aceştia uriaşi ar deveni transparenţi ca sticla, permiţîndu-ţi să priveşti viaţa dinapoia lor. Răspîndiţi pe întreg spaţiul din jur trăiau prieteni sau cunoscuţi, prieteni pe care urma să-i cunoască într-o bună zi, străini pe care n-avea să-i întîlnească niciodată – însă aceştia probabil în număr foarte mic. Cei mai mulţi posedau locuinţe personale, fără să fie singuri. Era suficient să-şi exprime dorinţa şi puteau ajunge, nu fizic, desigur, în prezenţa oricărei persoane dorite. Nu se plictiseau deoarece aveau acces la tot ceea ce se realizase pe tărîmurile imaginaţiei sau ale realităţii, începînd cu zilele întemeierii oraşului. Pentru indivizi cu minţile astfel alcătuite, existenţa satisfăcea pe deplin. Faptul că în acelaşi timp ca se dovedea absolut inutilă, nu părea să-i afecteze, lucru pe care Alvin nu-l înţelegea.

Pe măsură ce se îndepărtau de centrul oraşului, Alvin şi Alystra întîlniră tot mai puţini oameni, iar cînd se opriră lîngă o platformă lungă din marmură viu colorată, în jurul lor nu se mai zărea nimeni. Trecură peste vîrtejul îngheţat de materie, acolo unde substanţa căilor mobile revenea la origine, şi ajunseră în faţa unui perete unde se deschideau tunele puternic luminate. Fără să ezite, Alvin alese unul şi păşi înăuntru, Alystra urmîndu-l îndeaproape. Cîmpul peristaltic îi învălui imediat şi-i propulsă înainte, aşezaţi confortabil şi admirînd împrejurimile.

Nu li se mai părea că se găsesc într-un coridor subteran. Arta care utilizase drept fundal întregul Diaspar era prezentă din plin şi aici; deasupra lor, cerurile păreau deschise adierilor

paradisului. De jur împrejur, turnuri sclipeau sub razele soarelui. Nu era oraşul ştiut de Alvin, ci Diasparul unei alte epoci, mult mai vechi. Deşi majoritatea marilor clădiri le erau familiare, existau diferenţe subtile ce le sporeau interesul. Lui Alvin i-ar fi plăcut să zăbovească, dar nu descoperise niciodată modalitatea de a încetini drumul prin tunel.

Foarte repede ajunseră într-o sală ovală, cu ferestre de jur împrejur. Prin ele se întrezăreau imagini ademenitoare ale unor spaţii vaste, sclipind de flori multicolore. În Diaspar continuau să se afle grădini, însă cele de faţă nu existaseră decît în mintea artistului care le crease. Cu siguranţă, în prezent nu se mai vedeau asemenea flori nicăieri în Diaspar.

Alystra fu fermecată de frumuseţea lor, convinsă că doar pentru ele o adusese Alvin acolo. Tînărul o privi o vreme alergînd fericită de la o fereastră la alta, bucurîndu-se de fiecare nouă descoperire. În clădirile pe jumătate părăsite, situate la periferia Diasparului, se găseau sute de astfel de locuri, menţinute în perfectă stare de energii ascunse. Într-o bună zi, era posibil ca viaţa să curgă iarăşi prin tulpinile florilor, dar pînă atunci, străvechea grădină rămînea o taină cunoscută numai lor.

– Mai avem de mers, rosti în cele din urmă Alvin. Acesta e doar începutul.

Păşi printr-o fereastră şi iluzia se spulberă. Înapoia geamurilor, nu se afla o grădină, ci un coridor circular, ascendent. O vedea pe Alystra la cîţiva metri depărtare, însă ştia că ea nu-l putea zări. Totuşi, fata nu ezită şi peste o clipă i se alătură pe coridor.

Sub tălpile lor, podeaua începu să înainteze lent, parcă doritoare să-i conducă către ţintă. Din inerţie mai făcură cîţiva paşi, apoi viteza deveni atît de mare încît fu inutil să-şi irosească forţele.

Coridorul urca; după treizeci de metri coti la nouăzeci de grade, deşi numai logica îi determină să creadă asta. Pentru simţuri, se deplasau în lungul unui coridor perfect drept. Faptul că, în realitate se mişcau în susul unui puţ vertical, la o înălţime de o mie de metri, nu-i tulbura cîtuşi de puţin, deoarece nu puteau concepe o defecţiune la nivelul cîmpului polarizator.

Brusc, tunelul reîncepu să "coboare", pînă descrise din nou un unghi drept. Mişcarea podelei se încetini imperceptibil, apoi se opri la capătul unei săli lungi, cu pereţii îmbrăcaţi în oglinzi, şi

Alvin ştiu că i-ar fi fost imposibil s-o grăbească pe Alystra. Nu era vorba doar de acele cîteva caracteristici feminine rămase neschimbate de pe vremea Evei, dar nimeni n-ar fi rezistat fascinaţiei locului. Din cîte cunoştea Alvin, în întreg Diasparul nu se mai afla ceva asemănător. Dintr-un capriciu al artistului, numai cîteva oglinzi reflectau scena aşa cum era în realitate – şi chiar acelea, Alvin era convins, îşi schimbau permanent poziţia. Desigur, şi restul reflectau ceva, însă era tulburător să treci printre peisaje fantastice, în continuă modificare.

Uneori, în lumea de oglinzi se iveau oameni şi, nu o singură dată, Alvin recunoscuse unele chipuri. Înţelesese prea bine că nu erau persoane pe care le cunoscuse personal. Prin intermediul necunoscutului artist, el privise în trecut, zărind încarnările anterioare ale celor ce umblau astăzi prin oraş. Se întristă, amintindu-şi de propria lui unicitate, gîndind că, indiferent cît de mult ar fi aşteptat în faţa scenelor schimbătoare, niciodată nu avea să întîlnească un ecou al propriei persoane.

– Ştii unde ne găsim? o întrebă pe Alystra, după ce trecură de oglinzi.

Fata clătină din cap.

– Cred că pe la marginea oraşului. Am mers destul de mult, dar nu sînt sigură cît anume.

– Ne găsim în Turnul lui Loranne, spuse Alvin. Este unul dintre cele mai înalte puncte din Diaspar. Vino să-ţi arat.

O prinse de mîna şi o scoase din sală. Ieşirile nu erau vizibile, însă în anumite puncte desenele pardoselii indicau prezenţa unor coridoare laterale. Apropiindu-te de oglinzi în locurile respective, reflexiile păreau să se contopească într-o cascadă de lumină şi traversai pragul unui alt coridor. Alystra pierduse şirul ocolurilor făcute; în cele din urmă ieşiră într-un tunel lung, perfect rectiliniu, unde sufla un curent rece de aer. Tunelul se întindea orizontal pe sute de metri în ambele direcţii, iar capetele îndepărtate se întrezăreau ca nişte cerculeţe luminoase.

– Nu-mi place aici, se plînse Alystra. E frig.

Probabil nu simţise niciodată pînă atunci frigul, iar Alvin se simţi oarecum vinovat. Trebuia să-i fi spus să-şi ia o mantie, una cît mai bună, deoarece în Diaspar veşmintele erau pur ornamentale şi de-a dreptul inutile ca protecţie.

Pentru că era exclusiv vina lui, îşi scoase propria capă şi i-o întinse fără un cuvînt. Gestul nu conţinea nici o urmă de curtoazie. Egalitatea sexelor se realizase cu adevărat de prea multă vreme ca asemenea galanterii să mai supravieţuiască. Dacă situaţia ar fi fost inversă, Alystra i-ar fi oferit haina ei, iar el ar fi acceptat-o cu aceeaşi uşurinţă.

Mersul cu vîntul în spate nu era de fapt neplăcut. Curînd ajunseră la capătul tunelului. Un perete de stîncă decupat în unghiuri larg deschise le oprea înaintarea; la urma urmei, se găseau pe marginea unei prăpăstii. Uriaşa conductă de ventilaţie se deschidea în zidul vertical al turnului, iar pînă jos erau cel puţin trei sute de metri. Se aflau sus pe meterezele oraşului. Diasparul se întindea la picioarele lor, aşa cum puţini îl văzuseră vreodată.

Panorama reprezenta reversul celei contemplate de Alvin în centrul parcului. Privea în jos, către valurile concentrice de piatră şi metal ce coborau în terase late de aproape doi kilometri spre inima oraşului. Departe, parţial ascunse îndărătul turnurilor, distingea pajiştile, copacii şi rîul circular. Iar mai departe, bastioanele Diasparului se ridicau iarăşi către cer.

Lîngă ei, Alystra privea încîntată, dar fără uimire. Văzuse oraşul de nenumărate ori pînă atunci, din alte puncte, aproape la fel de bine situate şi în condiţii mult mai confortabile.

– Aceasta este lumea noastră... şi atît, rosti Alvin. Acum vreau să-ţi arăt altceva.

Se întoarse cu spatele spre zidul perforat şi porni către îndepărtatul cerc de lumină de la celălalt capăt al tunelului. Simţea tăişul vîntului pe trupul său înveşmîntat sumar, totuşi asta nu-l jena cîtuşi de puţin.

Nu înaintase prea mult, cînd îşi dădu seama că Alystra nu-i urma. Fata rămăsese privind, cu mantia lipită de trup din cauza curentului, cu o mînă pe jumătate ridicată spre gură. Alvin îi zări buzele mişcîndu-i-se, însă cuvintele nu ajungeau pînă la el. La început o privi surprins, apoi cu o nemulţumire nu lipsită de milă. Spusele lui Jeserac erau adevărate. Fata nu-l putea însoţi. Înţelesese ce era îndepărtatul cerc luminos pe unde vîntul sufla veşnic în Diaspar. În spatele Alystrei se afla lumea cunoscută, plină de minuni însă lipsită de surprize, plutind precum o bulă scînteietoare, perfect etanşă, pe fluviul timpului. Înaintea ei, la

distanţă de numai cîţiva paşi, se întindea pustiul sălbatic, lumea deşertului, lumea Invadatorilor.

Alvin reveni lîngă ea şi fu surprins să o vadă tremurînd.

– De ce ţi-e frică? o întrebă. Sîntem în siguranţă aici, în Diaspar. Ai privit pe fereastra dinapoi – sînt convins că o să poţi privi şi prin cea din faţă!

Alystra îl fixa ca şi cum ar fi văzut un monstru ciudat. După criteriile ei, asta şi era Alvin.

– Nu sînt în stare, şopti în cele din urmă fata. Numai gîndindu-mă şi îmi îngheaţă sîngele în vine. Alvin, nu merge mai departe!

– Dar e absurd! insistă nemilos tînărul. Ce rău ţi s-ar putea întîmpla dacă mergi pînă la capătul coridorului şi priveşti afară? E într-adevăr un peisaj straniu, un pustiu deprimant, dar nu-i nimic îngrozitor acolo. De fapt, cu cît am privit mai mult, cu atît mai frumoasă mi se–

Alystra nu rămase să-l audă terminînd. Se răsuci pe călcîie şi fugi în josul rampei lungi care îi urcase prin tunel. Alvin nu încercă să o oprească; era o impoliteţe să-ţi impui punctul de vedere unei alte persoane. În plus, realiza că strădania i s-ar fi dovedit absolut inutilă. Ştia că Alystra nu avea să se mai oprească pînă ce nu ajungea printre obişnuiţii ei. Nu exista primejdia ca fata să se rătăcească printre culoarele oraşului. Instinctul orientării prin cele mai complexe labirinturi era numai unul dintre numeroasele lucruri pe care Omul le învăţase de cînd începuse să trăiască în oraşe, după exemplul de mult dispărutului şobolan, silit să dobîndească aptitudini similare, atunci cînd părăsise cîmpiile, alăturîndu-se oamenilor.

Alvin aşteptă o clipă, sperînd poate ca Alystra să revină. Reacţia ei nu-l surprinsese, ci doar violenţa şi iraţionalismul ei. Pe de altă parte, deşi îi părea cu adevărat rău că Alystra plecase, nu se putea opri să nu gîndească ce bine ar fi fost dacă fata i-ar fi lăsat mantia.

Nu era numai frigul, mai se adăuga şi dificultatea de a avansa împotriva curentului de aer, şuierînd prin plămînii oraşului. Tînărul lupta atît cu vîntul, cît şi cu o forţă ce venea din spatele acestuia. Abia cînd ajunse la zăbrelele de piatră şi-şi încleştă braţele în jurul lor, îşi permise să se relaxeze. Orificiile decupate nu-l lăsau decît să-şi strecoare capul, dar şi aşa

vederea îi era parţial blocată, deoarece intrarea conductei se adîncea uşor în perete.

Totuşi, vedea îndeajuns. La cîteva mii de metri dedesubt, lumina soarelui părăsea deşertul. Razele aproape orizontale pătrundeau prin deschizături, proiectînd în tunel desene stranii, în galben şi negru. Alvin puse mîna streaşină la ochi şi privi în jos, spre ţinutul pe care nici un om nu mai călcase vreme de milenii.

Se uita la un ocean de-a pururi îngheţat. Kilometru după kilometru, dunele de nisip ondulau spre vest, cu orizonturile distorsionate de unghiul razelor solare. Ici-colo, capriciile vîntului formaseră în nisip vîrtejuri şi făgaşe într-atît de ciudate, încît uneori îţi venea greu să crezi că nici una din acele sculpturi nu era opera unei fiinţe raţionale. La mare depărtare, atît de departe încît Alvin nu avea cum să aprecieze distanţa, se zărea un lanţ de coline, cu siluete rotunjite. Tînărul rămase dezamăgit; ar fi dorit nespus să vadă munţii semeţi ai înregistrărilor străvechi şi ai propriilor lui vise.

Soarele poposise pe coamele dealurilor, cu lumina îndulcită şi împurpurată de sutele de kilometri de atmosferă pe care îi traversau razele. Pe discul lui se observau două pete negre. Din cercetările sale, Alvin aflase despre existenţa lor, însă acum era surprins că le distingea cu atîta uşurinţă. Semănau mult cu o pereche de ochi, privindu-l pe el, cel ghemuit la o ferestruică, cu vîntul şuierîndu-i neîncetat pe la urechi.

Nu exista amurg. Odată cu dispariţia soarelui, petele de umbră întinse între dunele de nisip se contopiră brusc într-un vast ocean de întuneric. Culorile se destrămară pe cer, auriul şi roşul cald se topiră, lăsînd în urmă un albastru antarctic, unde negrul se accentua tot mai mult. Alvin aştepta acel moment ce taie respiraţia, pe care, din toată omenirea, el singur îl cunoscuse – licărul de viaţă al primei stele. Trecuseră multe săptămîni de la ultima lui venire aici şi ştia că între timp configuraţia cerului de noapte se modificase. Cu toate acestea, nu fu pregătit pentru spectacolul celor Şapte Sori.

Nu puteau purta al nume, iar acesta îi venise nechemat pe buze. Formau un grup mic pe geana de lumină a apusului, foarte compact şi uluitor de simetric. Şase aştri erau dispuşi într-o elipsă uşor turtită, dar Alvin era convins că alcătuiau de fapt un cerc perfect, uşor înclinat către punctul său de observaţie.

Fiecare stea avea altă culoare: roşu, albastru, auriu şi verde, celelalte nuanţe îi scăpau. Exact în mijlocul formaţiunii se găsea un alt astru, alb, cel mai strălucitor de pe întreg cerul vizibil. Întreaga structură semăna cu o bijuterie. Părea incredibil şi mai presus de orice flexibilitate a legilor şansei ca Natura să fi realizat vreodată o configuraţie de o atît de perfectă frumuseţe.

Pe măsură ce ochii i se acomodau cu întunericul, Alvin distingea uriaşul văl ceţos, cîndva numit Calea Lactee. Se întindea de la zenit pînă jos, spre orizont, iar cei Şapte Sori se încîlceau în faldurile sale. Treptat se iveau şi celelalte stele, parca pentru a-i sfida, iar grupările lor aleatoare sporeau şi mai mult enigma acelei simetrii perfecte. Era ca şi cum o forţă necunoscută se opusese dezordinii universale, gravîndu-şi semnul printre corpurile cereşti.

De zece ori se rotise Galaxia în jurul propriei axe de cînd Omul păşise pentru întîia dată pe suprafaţa Pămîntului. Conform etaloanelor sale, asta nu însemna decît o clipă. Totuşi, în acea scurtă perioadă se schimbase mult mai mult decît ar fi fost normal. Uriaşii sori, care străluciseră cîndva cu atîta înverşunare în măreţia tinereţii lor, tremurau acum, topindu-se în aşteptarea sfîrşitului. Însă Alvin nu văzuse niciodată cerul în străvechea lui minunăţie şi nu realiza ceea ce pierduse.

Frigul strecurat în oase îl alungă înapoi spre oraş. Se desprinse de lîngă zid, masîndu-şi membrele, să-şi pună iarăşi sîngele în mişcare. În faţa lui, către celălalt capăt al tunelului, lumina Diasparului era atît de strălucitoare, încît pentru o scurtă clipă fu nevoit să-şi ferească ochii. În exteriorul oraşului existau asemenea fenomene precum ziua şi noaptea, dar în interior nu era decît o nesfîrşită zi. Pe măsură ce soarele cobora pe cerul de deasupra, Diasparul se umplea de strălucire, şi nimeni nu observa momentul dispariţiei luminii naturale. Oamenii alungaseră întunericul din oraşe, încă dinainte de a fi pierdut nevoia somnului. Singura noapte ce se pogora în Diaspar o constituia o întunecare rară şi imprevizibilă, ce se abătea uneori asupra parcului, pe care-l transforma într-un loc al misterelor.

Alvin o luă înapoi, mergînd încet prin sala oglinzilor, obsedat în continuare de noapte şi stele. Se simţea însufleţit de viaţă şi în acelaşi timp, deprimat. Avea impresia că nu există nici o cale de evadare în pustietatea aceea enormă, mai mult, că nu exista motivaţie raţională pentru a o face. Jeserac

afirmase că un om nu ar fi rezistat în deşert, iar Alvin îl credea. Poate că într-o bună zi va descoperi o cale ca să părăsească Diasparul, însă dacă o va face, ştia că trebuie să revină repede la adăpostul zidurilor. Deşertul putea fi un joc amuzant, dar nu mai mult, un joc unde nu avea nici un coechipier, şi care nici nu urma să-i ofere ceva deosebit. Merita să-l joace doar în cazul în care i-ar fi potolit sufletul însetat.

Lipsit parcă de dorinţa revenirii în lumea familiară, Alvin întîrzie printre reflexiile trecutului. Rămase în faţa uneia dintre oglinzile mari şi privi scenele din adîncurile ei.

Mecanismul care producea imaginile era controlat de însăşi prezenţa lui şi, într-o anumită măsură, de gîndurile sale. Oglinzile erau întotdeauna goale cînd pătrundea în sală, populîndu-se de îndată ce se apropia de ele.

Tînărul avea senzaţia că se găseşte într-o uriaşă piaţă deschisă, pe care n-o văzuse niciodată în realitate, piaţă ce se găsea probabil undeva în Diaspar. Era neobişnuit de ticsită, pentru că în ea se desfăşura un soi de întrunire publică. Pe o estradă înaltă, doi bărbaţi se contraziceau politicoşi, în vreme ce susţinătorii lor, de jur împrejur, interveneau cu vehemenţă. Tăcerea totală sporea farmecul scenei, căci imaginaţia lucra imediat, suplinind absenţa sunetului. Oare ce dezbăteau? se întrebă Alvin. Poate că nu reprezenta o scenă reală din trecut, ci doar un episod imaginar. Echilibrul desăvîrşit al spectatorilor, gesturile uşor ceremonioase ale vorbitorilor, toate păreau prea perfecte pentru a fi reale.

Studia chipurile din mulţime, căutînd măcar unul familiar, dar nu recunoştea pe nimeni. Poate însă că privea viitori prieteni ce urma să-i întîlnească peste secole abia. Cîte configuraţii ale fizionomiei umane se numărau acolo? Un număr enorm, totuşi finit, mai ales după ce variaţiile inestetice fuseseră eliminate.

Oamenii din lumea oglinzii îşi continuau controversa de mult uitată, ignorînd imaginea lui Alvin nemişcată printre ei. Uneori îi venea greu să creadă că el însuşi nu aparţinea acelei scene, întrucît iluzia era desăvîrşită. Cînd una din persoanele virtuale se mişca înapoia lui Alvin, ea dispărea din vedere, aşa cum s-ar fi întîmplat în mod normal, iar cînd o alta îi trecea prin faţă, el era cel acoperit.

Se pregătea să plece, cînd remarcă un bărbat ciudat înveşmîntat, situat lîngă grupul principal. Gesturile şi hainele, în

fapt întreaga lui înfăţişare părea nelalocul ei în adunare. Deranja ansamblul şi, aidoma lui Alvin, constituia un anacronism.

De fapt, era cu mult mai mult. Era real şi îl privea pe tînăr cu un surîs uşor amuzat.

Cinci

În scurta-i viaţă, Alvin nu întîlnise nici a mia parte din locuitorii Diasparului. De aceea, nu fu surprins să nu-l ştie pe omul dinaintea lui. Îl uimea însă faptul că întîlnea pe cineva acolo, în turnul părăsit, atît de aproape de hotarul cu necunoscutul.

Se răsuci cu spatele către oglindă şi îl fixă pe intrus. Înainte de a apuca să spună ceva, străinul i se adresă:

– Presupun că eşti Alvin. Cînd am descoperit că cineva vizitează locul acesta, am bănuit că tu trebuie să fii.

În mod vădit, remarca nu se dorea ofensatoare, ci era o simplă constatare. Alvin o acceptă ca atare. Nu-l mira faptul că fusese recunoscut; îi plăcea sau nu, unicitatea şi potenţialul încă nedezvăluit al acesteia îl făcuseră cunoscut tuturor.

– Eu sînt Khedron, continuă străinul, de parcă astfel explica totul. Mi se mai spune Bufonul.

Alvin tăcu, iar Khedron înălţă din umeri cu o resemnare ironică.

– Ah, asta-i gloria! Eşti tînăr şi în experienţa ta de pînă acum nu s-au strecurat bufonerii. Îţi iert ignoranţa.

Bărbatul avea un aer neobişnuit de vioi. Alvin îşi chinuia creierii, străduindu-se să găsească înţelesul bizarului termen "bufon"; cuvîntul îi suna familiar, dar nu-l putea identifica, în complexa structură socială a oraşului existau multe asemenea denumiri şi-ţi trebuia cel puţin o viaţă să le înveţi pe toate.

– Vii deseori aici? întrebă el, puţin gelos. Ajunsese să privească Turnul lui Loranne ca pe un fel de proprietate personală şi se simţea uşor nemulţumit că minunile de acolo erau cunoscute şi altora. Oare Khedron privise vreodată deşertul, văzuse stelele coborînd spre vest?

– Nu, zise omul parcă răspunzîndu-i gîndurilor nerostite. N-am mai fost pe aici, însă îmi place să aflu ce întîmplări

neobişnuite se petrec în oraş, şi a trecut foarte multă vreme de cînd cineva a mai urcat în Turnul lui Loranne.

Alvin se întrebă de unde ştia Khedron de vizitele sale anterioare, dar îşi alungă iute gîndul. Diasparul era ticsit de ochi, urechi şi de alte organe de simţ cu mult mai subtile decît acestea, informîndu-l în permanenţă de tot ceea ce se întîmpla în interiorul său. Oricine se arăta suficient de interesat putea, neîndoielnic, să găsească o modalitate de a accesa informaţiile privitoare la locuitori.

– Chiar dacă-i neobişnuit ca oamenii să vină aici, vorbi el, continuînd să ocolească subiectul principal, de ce treaba asta te-ar interesa?

– Păi, în Diaspar neobişnuitul reprezintă privilegiul meu, răspunse Khedron. Te-am remarcat de multă vreme. Ştiam că ne vom întîlni odată. Din punctul meu de vedere, şi eu sînt un unicat. O, nu aşa ca tine, asta nu e prima mea viaţă. De o mie de ori am ieşit din Palatul Creaţiei, dar cîndva, demult, am fost ales să fiu Bufon şi în Diaspar nu pot exista doi în acelaşi timp. Cei mai mulţi consideră că şi unul e prea mult...

Tonul ironic al individului continua să-l deruteze pe Alvin. Nu era prea politicos să pui întrebări personale însă, la urma urmei, Khedron abordase cel dintîi subiectul.

– Îmi cer scuze pentru ignoranţă, dar ce este un bufon şi ce face el?

– Ai întrebat "ce", constată Khedron, aşa că voi începe spunîndu-ţi "de ce". Deşi o poveste lungă, cred că te va interesa.

– Mă interesează totul, răspunse Alvin hotărît.

– Perfect. Oamenii – dacă au fost oameni, fapt de care uneori eu unul mă îndoiesc –– oamenii care au conceput Diasparul au avut de rezolvat o problemă deosebit de complexă. Diaspar nu e numai o maşină, ci şi un organism viu, nemuritor. Noi sîntem atît de obişnuiţi cu societatea în mijlocul căreia trăim, încît nu înţelegem cît de ciudată ar părea ea strămoşilor noştri. Avem la dispoziţie o lume micuţă, închisă, ce nu se modifică niciodată decît în privinţa unor aspecte minore, şi care rămîne totuşi stabilă, epocă după epocă. A dăinuit, probabil, mai mult decît tot restul istoriei umane – însă în istoria aceea au fost, aşa se crede, mii de culturi şi civilizaţii distincte ce au

apărut, au înflorit şi s-au stins apoi. Cum a dobîndit Diasparul extraordinara lui stabilitate?

Alvin rămase surprins că cineva întreba un lucru atît de simplu, iar speranţele lui de a afla noutăţi începură să se destrame.

– Prin Băncile Memoriei, cu siguranţă. Diasparul este locuit mereu de aceeaşi oameni, deşi repartiţia lor pe epoci se schimbă pe măsură ce trupurile le sînt create sau distruse.

– Asta-i doar o părticică a răspunsului, clătină din cap Khedron. Cu exact aceiaşi oameni, poţi crea multe tipuri diferite de societăţi. Nu-mi pot demonstra afirmaţia şi nici indicii evidente n-am, dar cred că este adevărată. Creatorii oraşului nu i-au impus doar populaţia; ei au stabilit legile care ne guvernează comportamentul. Noi de abia sesizăm prezenţa acestor legi, însă le respectăm. Diaspar este o societate încremenită, incapabilă să se schimbe, evoluînd între limite restrînse. Pe lîngă tiparele corpurilor şi personalităţilor noastre, Băncile Memoriei stochează multe alte lucruri. Ele conţin însăşi imaginea oraşului, protejîndu-i fiece atom de transformările pe care le aduce timpul. Priveşte pardoseala de aici; datează de milioane de ani, au călcat-o nenumărate tălpi. Vezi vreun semn de uzură? Materialele neprotejate, oricît de rezistente, ar fi fost de mult distruse. Dar atîta vreme cît există energie pentru funcţionarea Băncilor Memoriei, atîta vreme cît matricile conţinute în ele mai controlează configuraţia oraşului, structura fizică a Diasparului nu se va modifica.

– Însă au fost unele modificări, protestă Alvin. De la fondarea oraşului s-au demolat multe clădiri, şi s-au construit altele noi.

– Bineînţeles, dar numai eliminînd informaţiile stocate în Bănci şi programînd apoi alte configuraţii. Oricum, am pomenit de asta doar ca un exemplu al modului în care oraşul se autopăstrează din punct de vedere fizic. Ceea ce vreau să subliniez este că, în mod similar, în Diaspar se găsesc maşini ce menţin structura socială. Ele urmăresc orice modificări, corectîndu-le înainte de a se amplifica. Cum o fac? Nu ştiu... Poate selectîndu-i pe cei ce ies din Palatul Creaţiei, poate acţionînd asupra tiparelor personalităţilor noastre. Credem că avem libertatea voinţei, dar putem fi oare siguri?

Oricum, problema a fost rezolvată. Diaspar a supravieţuit şi a traversat în siguranţă epocile, aidoma unei nave uriaşe, avînd drept încărcătură ceea ce mai rămăsese din specia umană. Reprezintă o realizare excepţională a ingineriei sociale, deşt întrebarea dacă merita dusă la capăt rămîne încă fără de răspuns.

În mod cert, stabilitatea nu e suficientă. Duce prea uşor la stagnare şi de aici la decadenţă. Întemeietorii oraşului au avut extrem de multă grijă s-o evite, chiar dacă aceste clădiri abandonate sugerează că nu au reuşit pe de-a-ntregul. Eu, Khedron Bufonul, fac parte din acest plan. Poate că sînt o rotiţă foarte mică. Mie îmi place să cred altceva, dar iarăşi, nu pot să fiu sigur.

– Şi care crezi că este rolul tău? întrebă Alvin, în continuare derutat, simţind cum îl cuprinde exasperarea.

– Să zicem că eu introduc în oraş anumite cantităţi, prestabilite, de dezordine. A-ţi explica acţiunile mele ar însemna să le anulez eficienţa. Judecă-mă după faptele mele, chiar dacă puţine, şi nu după vorbe.

Alvin nu mai întîlnise niciodată un individ de genul lui Khedron. Bufonul avea o reală personalitate, ridicîndu-se cu mult deasupra nivelului general de uniformitate, caracteristic Diasparului. Cu toate că nu păreau să existe şanse de a descoperi ce sarcini avea şi cum le îndeplinea, chestiunea era de importanţă minoră. Important, aşa simţea Alvin, era că apăruse cineva cu care să discute (atunci cînd acesta se întrerupea din monolog) şi care ar fi fost în stare să-i ofere răspunsuri la problemele ce-l frămîntau de atîta timp.

Coborîră împreună prin coridoarele Turnului lui Loranne, ieşind lîngă calea mobilă. Abia atunci, tînărul realiză că Bufonul nu-l întrebase nici măcar o dată ce făcea acolo, la hotarul cu exteriorul. Bănuia că bărbatul ştie, că e interesat, dar nu surprins. Ceva îi spunea că ar fi fost extrem de greu să-l surprindă pe Khedron.

Schimbară între ei numerele de indexare, să se poată vizita oricînd. Alvin ar fi vrut să rămînă cît mai mult în compania lui Khedron, deşi presupunea că tovărăşia acestuia s-ar fi dovedit epuizantă. Totuşi, înainte de a se reîntîlni, intenţiona să afle ce-i puteau spune prietenii, şi mai cu seamă Jeserac, despre Khedron.

– Pe data viitoare, rosti străinul şi dispăru brusc. Alvin se simţi uşor iritat. Cînd te întîlneai cu cineva şi te aflai sub formă de proiecţie, politeţea îţi cerea să anunţi acest fapt încă de la început. În caz contrar, l-ai fi putut pune pe interlocutor într-o situaţie jenantă. Probabil Khedron stătuse tot timpul liniştit acasă... oriunde ar fi fost aceasta. Numărul comunicat lui Alvin asigura transmiterea oricărui mesaj, dar nu-i dezvăluia poziţia. Cel puţin aşa se obişnuia. Puteai dezvălui oricui numărul de indexare, însă adresa o rezervai doar pentru prieteni.

Revenind spre centrul oraşului, Alvin reflectă la tot ceea ce îi spusese Khedron despre Diaspar şi despre organizarea socială a oraşului. Ciudat că nu mai întîlnise pe nimeni nemulţumit de modul lor de viaţă. Diaspar şi locuitorii lui fuseseră prevăzuţi ca parte a unui plan mult mai întins; laolaltă formau o simbioză perfectă. În decursul îndelungatelor vieţi, oamenii nu se plictiseau. Lumea lor era minusculă după standardele epocilor străvechi, dar complexitatea ei copleşea, iar abundenţa minunilor şi bogăţiilor depăşea orice închipuire. Aici, în Diaspar, Omul adunase toate roadele geniului său, tot ceea ce fusese salvat de la ruină din trecut. Se spunea că toate oraşele care existaseră vreodată dăruiseră cîte ceva Diasparului. Înainte de apariţia Invadatorilor, numele său fusese cunoscut pretutindeni pe lumile cucerite de om. În înălţarea lui se împletise întreg talentul, întreaga artă a Imperiului. Cînd vîrsta de aur se apropiase de sfîrşit, oameni de geniu remodelaseră oraşul, oferindu-i maşinilor ce-l făcuseră nemuritor. Oricît de multe s-ar fi uitat, Diaspar avea să dăinuie şi să poarte urmaşii Omului, în siguranţă, pe fluviul timpului.

Aceştia obţinuseră nemurirea şi se mulţumeau cu atît. Existau un milion de lucruri care să le ocupe vieţile, între momentul cînd păşeau peste pragul Palatului Creaţiei şi acela în care, cu trupurile puţin îmbătrînite, se întorceau în Băncile Memoriei. Într-o lume unde bărbaţii şi femeile posedau o inteligenţă altădată marca geniului, nu se putea vorbi de pericolul plictiselii. Plăcerile conversaţiei şi disputei, ceremonialurile rafinate ale contactelor sociale – toate se dovedeau suficiente să ocupe o parte importantă a vieţii. Se adăugau după aceea marile dezbateri publice, la care întregul oraş participa cu pasiune, în vreme ce minţile sale cele mai ascuţite se înfruntau, ori se asociau în escaladarea piscurilor de

necucerit ale filozofiei, dar a căror provocare continua să ademenească.

Nici unui individ nu-i lipseau preocupările intelectuale. Eriston, de pildă, petrecea multă vreme în dialoguri îndelungate cu Computerul Central, care practic conducea oraşul şi dispunea de capacitatea de a întreţine nenumărate convorbiri simultane cu cei dornici să-i înfrunte intelectul. De trei sute de ani, Eriston încerca să construiască paradoxuri logice pe care maşina să nu fie în stare să le soluţioneze. Şi nu se aştepta să înregistreze un progres notabil înainte de scurgerea cîtorva vieţi.

Interesele Etaniei erau de o natură diferită, ţinînd de estetică. Proiecta şi executa, cu ajutorul organizatoarelor de materie, structuri tridimensionale, întrepătrunse, de o complexitate atît de rafinată, încît deveneau în final adevărate probleme topologice. Lucrările ei se admirau în tot Diasparul, iar unele configuraţii fuseseră încorporate în podelele marilor săli coregrafice, unde se utilizau ca bază în conceperea unor dansuri noi.

Asemenea îndeletniciri ar fi putut pare poate seci pentru cei lipsiţi de capacitatea de-a le aprecia subtilitatea. În Diaspar însă, nu se afla nimeni incapabil să înţeleagă ceea ce încercau să facă Eriston şi Etania, şi care să nu aibă şi el o preocupare personală la fel de pasionantă.

Atletismul şi alte sporturi, inclusiv cele născute prin controlul gravitaţiei, încîntau primele secole ale tinereţii. În privinţa aventurilor şi exerciţiilor fanteziei, poveştile saga asigurau satisfacerea tuturor dorinţelor. Ele reprezentau produsul fina! al aspiraţiei către realism, satisfăcută atunci cînd oamenii reproduseseră imaginile în mişcare şi înregistraseră sunetele, utilizînd apoi tehnicile respective pentru a pune în scenă episoade din realitate sau imaginaţie. În saga, iluziile erau totale, deoarece impresiile senzitive se produceau direct în creier, anulînd orice senzaţii contradictorii. Spectatorul absorbit se decupla de realitate pe durata aventurii, avea impresia că trăieşte într-un vis şi că totuşi este treaz.

Într-o lume a ordinii şi a stabilităţii care nu-şi modificase orientarea generală de un miliard de ani, nu era surprinzător să apară un interes major pentru jocurile de noroc. Omenirea fusese întotdeauna fascinată de misterul rostogolirii zarurilor, de întoarcerea unei cărţi de joc, de învîrtirea ruletei. La capătul

inferior, interesul respectiv se baza pe simpla dorinţă de cîştig, da. Aceasta reprezenta un sentiment fără acoperire într-o lume unde fiecare putea deţine ceea ce vrea, în limitele rezonabilului. Însă şi cînd motivaţie a cîştig ului a fost anihilată, a rămas simpla fascinaţie a şansei, seducînd şi minţile cele mai sofisticate. Maşinile cu o funcţionare absolut aleatoare – evenimente al căror final nu putea fi prezis nicicînd, indiferent de informaţiile avute –ofereau plăceri egale filozofului sau simplului jucător.

Iar deasupra, accesibile tuturor, rămăseseră universurile întrepătrunse ale iubirii şi artei. Întrepătrunse, deoarece iubirea fără artă duce la diminuarea dorinţei, iar arta nu poate fi gustată dacă nu este contemplată cu iubire.

Oamenii căutaseră frumuseţea în multe forme –în şiruri de sunete, în rînduri scrise pe hîrtie, în suprafeţe de piatră, în mişcările trupului omenesc, în culori dispuse în spaţiu. Toate acestea continuau să supravieţuiască în Diaspar, iar în decursul epocilor li se adăugaseră altele. Nimeni nu era încă sigur dacă fuseseră descoperite toate posibilităţile Artei, ori dacă ea avea un sens şi în afara minţii omeneşti.

Dar acelaşi lucru se putea spune şi despre Iubire.

Şase

Jeserac stătea nemişcat în mijlocul unui vîrtej de cifre. În faţa lui defilau primele o mie de numere prime transpuse în sistemul binar. Se perindau interminabile şiruri de 0 şi 1, aducîndu-i înaintea ochilor seria completă a numerelor fără alţi divizori decît unitatea şi ele înseîe. Numerele prime se bucurau de o vrajă aparte, care absorbise dintotdeauna Omul, şi continuau să îl farmece în prezent.

Jeserac nu era matematician, deşi uneori îi plăcea să creadă acest lucru. Tot ce putea face era să caute printre numere, urmărind o relaţie specială, o regulă pe care indivizi mai capabili ar fi dezvoltat-o într-o lege generală. El unul ar fi fost în stare să descopere cum se comportă numerele, însă nu să şi explice motivul acelei anume comportări. Plăcerea lui consta în a-şi croi drum prin jungla aritmetică, descoperind

uneori minuni pe care chiar exploratori mai pricepuţi nu le observaseră.

Afişă matricea cu numere întregi şi puse computerul să deplaseze numerele prime ca pe nişte mărgele aranjate în intersecţiile unei reţele. Făcuse lucrul acela de cel puţin o sută de ori şi nici o singură dată nu aflase nimic nou. Continua totuşi să-l obsedeze modul lor de răspîndire în şirul numerelor întregi, aparent lipsit de logică. Ştia că unele reguli ale distribuţiei fuseseră deja descoperite, dar nu-şi pierdea speranţa că avea să mai găsească altele.

De întrerupere n-avu cum să se plîngă. Dacă ar fi ţinut să nu fie tulburat, şi-ar fi programat corespunzător contactorul.

Cînd soneria îi ţiui blînd la ureche, peretele de numere tremură, cifrele se contopiră şi Jeserac reveni în lumea reală.

Îl recunoscu imediat pe Khedron. Nu fu teribil de încîntat; nu-i plăcea să fie perturbat în însuşi modul său de viaţă, iar Khedron reprezenta tocmai imprevizibilul. Îl întîmpină totuşi cu destulă politeţe, ascunzîndu-şi îngrijorarea.

În Diaspar, cînd doi locuitori se întîlneau întîia, sau chiar a suta oară, obiceiul cerea ca aproape o oră să fie petrecută în schimburi de amabilităţi, înainte de a trece la problemele propriu-zise, dacă acestea existau. Khedron îl jigni pe Jeserac, galopînd prin ritual în numai cincisprezece minute, după care rosti brusc:

– Vreau să-ţi vorbesc despre Alvin. Din cîte ştiu eşti tutorele lui...

– Da, încuviinţă Jeserac. Îl văd de cîteva ori pe săptămînă, ori mai precis de cîte ori doreşte el.

– Ai spune că e un elev capabil?

Jeserac căzu pe gînduri; nu-i venea uşor să răspundă. Relaţia elev-tutore era extrem de importantă şi reprezenta, într-adevăr, unul din fundamentele vieţii în Diaspar. În medie, cîte zece mii de persoane apăreau anual în oraş. Memoriile lor se găseau încă în stare latentă şi pe parcursul primilor douăzeci de ani, tot ceea ce îi înconjura li se părea nou şi ciudat. Trebuiau să fie învăţaţi cum să folosească puzderia de maşini şi automate din ansamblul vieţii cotidiene, să înveţe cum să se descurce în cea mai complexă societate creată vreodată de Om.

O parte a acestei educaţii provenea de la cuplurile alese ca părinţi. Alegerea se făcea prin tragere la sorţi, iar îndatoririle nu

erau împovărătoare. Eriston şi litania îi dedicaseră lui Alvin o treime din timpul lor, îndeplinind corect ceea ce se aştepta din partea lor.

Sarcinile lui Jeserac se restrîngeau la aspectele mai formale ale educaţiei tînărului; se presupunea că părinţii îl vor învăţa cum să se comporte în societate, introducîndu-l într-un cerc de prieteni de aceeaşi vîrstă. Ei erau răspunzători pentru caracterul lui Alvin, iar Jeserac pentru dezvoltarea intelectuala a acestuia.

– Îmi este destul de dificil să îţi răspund la întrebare, replică într-un tîrziu Jeserac. Cu certitudine, în privinţa inteligenţei sale nu există nici o îndoială şi totuşi, multe din lucrurile care ar trebui să-l preocupe par să-i fie absolut indiferente. Pe de altă parte, dovedeşte o curiozitate morbidă faţă de subiecte pe care noi nu obişnuim să le discutăm.

– De pildă, lumea din exteriorul Diasparului?

– Da... De unde ştii?

Khedron ezită o clipă, întrebîndu-se cît anume să îi spună. Ştia că Jeserac avea suflet bun şi că era bine intenţionat, dar mai ştia că el respecta aceleaşi tabuuri ca toţi ceilalţi, cu excepţia lui Alvin şi a lui Khedron.

– Am bănuit, răspunse în final.

Jeserac se instală mai comod în fotoliul materializat. Situaţia devenise interesantă şi voia s-o analizeze cît mai amănunţit. Nu putea afla prea multe, dacă Khedron s-ar fi dovedit reticent în a colabora.

Ar fi trebuit să se gîndească la faptul că, într-o bună zi, Alvin avea să-l întîlnească pe Bufon şi că de aici vor rezulta consecinţe imprevizibile. În afară de Alvin, Khedron reprezenta singurul individ din oraş care putea fi numit excentric – dar această particularitate îi fusese plănuită şi dăruită conştient de către întemeietorii Diasparului. Cu multă vreme în urmă se constatase că, în absenţa infracţiunilor, ori a dezordinii sociale, o Utopie ar fi devenit destul de repede insuportabil de plictisitoare. Dată fiind natura lucrurilor, nu se putea garanta menţinerea entropiei sociale la un nivel optim. Iar dacă erau legiferate şi programate infracţiunile, atunci încetau să mai fie infracţiuni.

Soluţia o constituia Bufonul, o idee naivă la prima vedere, dar în fapt profundă şi subtilă. În toată istoria Diasparului erau mai puţin de două sute de persoane a căror moştenire mentală

îi recomanda pentru acest rol aparte. Ei deţineau anumite privilegii ce-i protejau de consecinţele acţiunilor lor, deşi se număraseră Bufoni ce depăşiseră măsura şi plătiseră prin singura pedeapsă posibilă în Diaspar: aceea de a fi exilaţi în viitor, înainte de sfîrşitul actualei încarnări.

În rare şi imprevizibile ocazii, Bufonul răsturna oraşul cu susu-n jos, prin feste gigantice, glume extrem de complexe, atacuri elaborate împotriva unei credinţe la modă, ori a unui mod de viaţă. Denumirea de "Bufon" se potrivea ca o mănuşă. Cîndva existaseră indivizi cu sarcini similare, acţionînd cam în aceleaşi limite... Pe vremurile regilor şi a ale curţilor regale.

– Cel mai bine ar fi să vorbim deschis unul cu celălalt, propuse Jeserac. Amîndoi ştim că Alvin este un Unic, că nu a mai trăit o altă viaţă în Diaspar. Poate că tu ghiceşti mai bine decît mine implicaţiile acestui adevăr. Eu mă îndoiesc că în oraş pot avea loc evenimente neprevăzute, prin urmare apariţia lui Alvin trebuie să aibă un scop anume. Dacă îşi va atinge acest scop, necunoscut mie, nu ştiu. Nu ştiu nici dacă este un scop bun sau rău, nici măcar nu-mi imaginez despre ce ar putea fi vorba.

– Dacă e legat de exteriorul oraşului?

Jeserac zîmbi răbdător. Bufonul glumea, aşa cum era de aşteptat din partea lui.

– I-am spus ce se află acolo; ştie că în exteriorul Diasparului nu se găseşte decît deşertul. Du-l să vadă, poate că tu cunoşti o cale de ieşire. E posibil ca după aceea să se lecuiască de această ciudăţenie.

– Cred că a privit deja realitatea de afară, şopti Khedron, dar numai pentru sine.

– Eu unul cred că Alvin este fericit, reluă Jeserac. Nu are nici o legătură stabilă şi e greu de crezut că ar putea să aibă, atîta vreme cît suferă de această obsesie. Însă la urma urmelor, este încă foarte tînăr! Va depăşi faza actuală şi se va integra în viaţa normală a oraşului.

Jeserac vorbea parcă pentru a se convinge pe sine însuşi, iar Khedron se întrebă dacă îşi credea propriile cuvinte.

– Spune-mi, Jeserac, interveni el brusc, Alvin cunoaşte faptul că nu e cel dintîi Unic?

Jeserac îl privi surprins, apoi rosti cu o uşoară urmă de sfidare:

– Trebuia să fi bănuit că tu ştii cel mai bine. Cîţi Unici a numărat întreaga istorie a Diasparului?

– Paisprezece, răspunse fără şovăială Khedron. Exceptîndu-l pe el.

– Ai informaţii mai precise decît aş putea obţine eu, constată cu tristeţe Jeserac. Îmi poţi spune ce s-a întîmplat cu ceilalţi?

– Au dispărut.

– Mulţumesc, asta o ştiam deja. E motivul pentru care i-am povestit băiatului cît mai puţine despre predecesorii săi; în starea lui prezentă nu i-ar fi de mare ajutor. Mă pot bizui pe discreţia ta?

– Deocamdată, da. Vreau să-l studiez şi eu, tainele m-au atras dintotdeauna, iar în Diaspar misterele nu sînt în număr mare. Poate că Soarta va aranja o festă, pe lîngă care toate eforturile mele să pară extrem de modeste. Şi dacă se va întîmpla aşa, vreau să mă asigur că voi asista la deznodămînt.

– Îţi place să vorbeşti în enigme, îi reproşă Jeserac. Concret, ce anume anticipezi?

– Nu consider că bănuielile mele ar fi mai corecte decît ale tale. Totuşi, presupun că nici eu, nici tu, nici altcineva din Diaspar nu-l va opri pe Alvin atunci cînd el va decide ce să facă. Ne aşteaptă cîteva secole foarte interesante!

Multă vreme după ce imaginea lui Khedron dispăruse, Jeserac rămase nemişcat, fără a se mai apleca spre matematică. Îl apăsa o presimţire, un sentiment pe care nu-l mai încercase pînă atunci. Pentru o fracţiune de secundă se întrebă dacă n-ar fi trebuit să solicite o audienţă înaintea Consiliului, dar nu însemnă să stîrnească o zarvă ridicolă, lipsită de orice temei real? Poate că întreaga afacere nu era decît o glumă stranie şi complicată a lui Khedron, deşi nu-şi închipuia de ce fusese ales tocmai el drept cal de bătaie.

Analiză faptele cu atenţie, din toate perspectivele posibile.

Probabil cea mai potrivită atitudine era să aştepte şi să vadă ce va fi.

Alvin nu pierdu timpul. Află despre Khedron tot ceea ce se putea. Ca de obicei, Jeserac constitui principala lui sursă de informaţii. Tutorele îi relată în linii mari discuţia cu Khedron,

adăugînd şi puţinul cunoscut de el. În măsura în care aşa ceva era posibil în Diaspar, Bufonul era un singuratic: nimeni nu ştia unde locuia, nici alte amănunte despre modul lui de viaţă. Ultima lui farsă fusese mai degrabă o glumă de copil neastîmpărat, ducînd la o paralizie generală a căilor mobile. Asta se întîmplase cu cincizeci de ani în urmă. Cu o sută de ani mai înainte, crease un soi de dragon cu un comportament extrem de scandalos, ce bîntuise prin oraş consumînd toate exemplarele existente ale lucrărilor celui mai popular sculptor. Artistul însuşi, alarmat în clipa cînd dieta unică a animalului devenise evidentă, îşi făcuse urma pierdută, şi nu se mai ivise decît după ce monstru! dispăruse, la fel de misterios precum apăruse.

Din aceste relatări, un lucru reieşea cu limpezime: Khedron cunoştea foarte bine maşinile şi energiile ce conduceau oraşul, le putea supune voinţei sale într-un mod pe care nimeni altul nu mai reuşise să-l imite. Probabil că exista un control superior de siguranţă, capabil să oprească un Bufon prea ambiţios din a pricinui stricăciuni permanente şi ireparabile în structura complexă a Diasparului.

Alvin înregistră informaţiile, dar nu încercă să-l contacteze pe Khedron. Deşi avea multe întrebări, independenţa lui încăpăţînată – poate singura trăsătură cu adevărat unică printre calităţile sale – îl determinase să descopere cît mai multe de unul singur. Declanşase o acţiune ce ar fi putut să-l preocupe ani de zile, însă atîta vreme cît simţea că înaintează către ţintă, se simţea fericit.

Aidoma unui explorator din vechime în căutarea unui ţinut necunoscut, ci începuse cercetarea sistematică a Diasparului. Petrecea zile şi săptămîni rătăcind prin turnurile de la marginea oraşului, în speranţa că undeva va descoperi o trecere spre lumea din exterior. Pe parcursul cercetărilor găsi multe guri de aerisire, deschizîndu-se sus deasupra deşertului, însă toate zăbrelite. Dar chiar dacă nu ar fost închise, înălţimea de aproape doi kilometri constituia un impediment decisiv pentru o încercare de evadare.

Nu descoperi nici o ieşire, deşi exploră o mie de coridoare şi zece mii de săli pustii. Clădirile investigate se aflau în perfecta şi imaculata stare pe care locuitorii Diasparului se obişnuiseră s-o accepte ca făcînd parte din ordinea firească a lucrurilor. Uneori,

Alvin întîlnea cîte un robot în control, întotdeauna îl supunea tirului întrebărilor, însă nu afla nimic, deoarece maşinile întîlnite nu erau programate să răspundă gîndurilor sau vorbelor umane. Deşi conştiente de prezenţa lui, plutind politicoase într-o parte, ele refuzau să se angajeze în discuţii.

Treceau zile întregi în care Alvin nu vedea nici o fiinţă omenească. Dacă se simţea înfometat, intra într-un apartament şi comanda o masă. Aparate miraculoase, spre a căror existenţă îşi arunca arareori vreun gînd, se trezeau la viaţă după eoni de hibernare. Tiparele stocate în memorii pîlpîiau la graniţa realităţii şi începeau să organizeze şi să distribuie materia controlată. În modul acesta, un fel de mîncare preparat de un chef, cu un milion de ani în urmă, era chemat în existenţă, să încînte papilele gustative, ori să satisfacă pur şi simplu foamea.

Singurătatea acestei lumi pustii – carapacea goală ce înconjura inima vie a oraşului – nu-l deprima pe tînăr. Era obişnuit cu singurătatea, pe care o simţea chiar şi atunci cînd se găsea printre cei consideraţi de el prieteni. Explorarea înfrigurată ce îi absorbea în întregime energia şi interesul, îl făcea să uite de misterul apariţiei sale şi de anomalia ce îl izola de ceilalţi.

Cercetase mai puţin de o sutime din perimetrul oraşului, cînd decise că-şi pierde vremea. Hotărîrea nu era rezultatul lipsei de răbdare, ci era cauzată de bunul simţ. Dacă necesitatea avea să se ivească, el era pregătit să se întoarcă şi să-şi termine misiunea impusă, chiar dacă ar fi durat o viaţa. Văzuse însă destul ca să se convingă că ieşirea din Diaspar, dacă exista, nu putea fi găsită prea uşor. Dacă nu cerea ajutorul unuia mai învăţat decît el, ar fi pierdut secole într-o căutare poate inutilă.

Jeserac îi declarase că nu cunoştea calea spre exterior şi că se îndoia că ar fi existat vreuna. Interogate de Alvin, automatele de informaţii scotociseră zadarnic în memoriile lor aproape infinite. Erau în stare să explice fiecare amănunt al istoriei Diasparului, începînd cu primele tentative de înregistrare a datelor, mergînd pînă la bariera dincolo de care Epoca Zorilor rămînea de-a pururi ascunsă. Dar întrebării simple a lui Alvin nu-i puteau răspunde, ori poate că o putere superioară le interzicea să o facă.

Se văzu nevoit să-l caute pe Khedron.

Şapte

– Ţi-a luat ceva timp, totuşi ştiam că, mai devreme sau mai tîrziu, mă vei vizita.

Siguranţa lui Khedron îl irita pe tînăr; nu-i plăcea să-şi vadă comportamentul prezis cu atîta precizie. Se întrebă dacă Bufonul îi urmărise căutările, ori dacă ştia exact ce anume încercase.

– Vreau să găsesc o ieşire din oraş, declară răspicat. Trebuie să existe şi cred că m-ai putea ajuta s-o găsesc.

Un moment, Khedron tăcu. Dacă dorea, putea încă întoarce spatele drumului ce se deschisese înaintea lui, conducînd spre un viitor ce-i depăşea puterile de premoniţie. Un altul n-ar fi ezitat; nici un locuitor al oraşului, n-ar fi îndrăznit să deranjeze fantomele din vremuri moarte cu milioane de secole în urmă. Poate că nu era nici un pericol, poate că nimic nu era în stare să modifice încremenirea veşnică a Diasparului. Însă dacă exista posibilitatea apariţiei în lume a unui lucru nou şi straniu, acum era ultima ocazie pentru a împiedica această apariţie.

Actuala ordine a lucrurilor îl mulţumea pe Khedron. Adevărat, din cînd în cînd tulbura el ordinea aceea, dar numai superficial. Era un critic şi nu un revoluţionar. Dorea să stîrnească numai vălurele pe suprafaţa acelui fluviu temporal, însă cursul refuza să-l schimbe. Înclinaţia spre aventură, cu excepţia celei pur mentale, îi fusese eliminată la fel de grijuliu şi de atent ca ia toţi ceilalţi locuitori ai Diasparului.

Totuşi mai avea, aproape stinsă, o scînteie de curiozitate, trăsătura care reprezentase cîndva darul cel mai de preţ al Omului. Şi era pregătit să-şi asume un anume risc.

Îl privi pe Alvin şi încercă să-şi amintească propria lui tinereţe, visele vechi de cinci sute de ani. Orice clipă a trecutului pe care voia s-o revadă era încă limpede şi bine definită în memorie. Precum mărgelele unui şirag, viaţa prezentă şi cele dinaintea ei se succedau una cîte una; el putea apropia mental şi să examineze pe oricare dintre ele. Majoritatea bătrînilor Khedroni îi erau acum străini; tiparele de bază erau aceleaşi, însă greutatea experienţei îi separa pentru totdeauna. Dacă ar fi dorit; şi-ar fi scos complet din minte încarnările anterioare

înainte de a reintra în Palatul Creaţiei, să doarmă pînă la următoarea trezire. Dar aşa ceva ar fi însemnat un fel de moarte, iar el nu se simţea pregătit pentru ea. Prefera să continue să adune tot ceea ce-i oferea viaţa, aidoma unui nautil adăugînd răbdător celule noi pe spirala fiinţei sale lent crescătoare.

În tinereţe, Khedron nu se deosebise cu nimic de tovarăşii săi. Preluase rolul căruia îi fusese destinat cu multă vreme în urmă, abia în momentul cînd depăşise vîrsta critică şi amintirile latente îi reveniseră. Uneori nutrea un resentiment, gîndindu-se că inteligenţele care înălţaseră cu atîta măiestrie Diasparul erau capabile chiar şi acum, după atîta vreme, să-l manevreze ca pe o marionetă. Poate că se ivise, iată, şansa prea mult amînatei răzbunări. Apăruse un nou actor, capabil să tragă cortina finală peste o piesă cu prea multe acte.

Simpatia faţă de cineva a cărui singurătate era chiar mai profundă decît a sa, plictiseala produsă de, mileniile cu repetări continue şi simţul drăcesc al farsei au constituit factorii care l-au determinat pe Khedron să acţioneze.

– Poate te voi ajuta, îi spuse lui Alvin. Nu vreau totuşi să-ţi trezesc speranţe neîntemeiate. Aşteaptă-mă peste o jumătate de ceas la intersecţia dintre Raza Trei şi Inelul Doi. În cel mai rău caz îţi promit o călătorie interesantă.

Alvin ajunse cu zece minute mai devreme în locul întîlnirii, situat în capătul opus al oraşului. Aşteptă răbdător, în vreme ce căile mobile curgeau într-una pe lîngă el, purtînd pasageri mulţumiţi şi calmi spre treburi lipsite de importanţă. În cele din urmă, zări în depărtare silueta înaltă a lui Khedron şi după încă o clipă, se găsi pentru prima data alături de Bufon. Nu mai era o imagine tridimensională; cînd îşi atinseră palmele în salutul străvechi, Khedron se dovedi cît se poate de real.

Bufonul se aşeză pe o balustradă din marmură şi-l studie pe Alvin cu o curiozitate nedisimulată.

– Mă-ntreb, începu el, dacă ştii ce-mi ceri. Şi mai ales, ce vei face dacă îţi ofer ceea ce-mi ceri? Crezi, într-adevăr, că ai fi capabil să părăseşti oraşul, presupunînd că descoperi o ieşire?

– Sînt sigur, replică curajos tînărul, dar Khedron îi citi incertitudinea din glas.

– Atunci dă-mi voie să-ţi spun un lucru de care poate nu-ţi dai seama. Vezi turnurile de acolo? Arătă spre vîrfurile gemene

ale Centralei Energetice şi ale Palatului Consiliului, aflate faţă în faţă pe malurile unui canion adînc de doi kilometri. Să zicem că aş instala între ele, acolo sus, o punte perfect imobilă, dar lată de numai cincisprezece centimetri. Ai avea curajul să treci pe ea de la un turn la celălalt?

Alvin ezită.

– Nu ştiu, răspunse într-un tîrziu. Cred că nici n-aş încerca.

– Sînt absolut sigur că n-ai putea-o face niciodată. După mai puţin de zece paşi, ai ameţi şi te-ai prăbuşi în gol. Totuşi, dacă aceeaşi punte s-ar găsi la numai zece centimetri deasupra solului, ai merge pe ea fără dificultate.

– Şi ce dovedeşte asta?

– Mă ajută să-ţi explic un lucru similar. În cele două experienţe, puntea este absolut identică. Unul din roboţii pe care îi întîlneşti din cînd în cînd ar parcurge-o cu aceeaşi uşurinţă şi la nivelul solului, şi suspendată între clădiri. Noi însă nu, deoarece ne temem de înălţime. Poate că această teamă este ilogică, însă-i prea puternică pentru a o ignora. Face parte din noi, ne naştem şi trăim cu ea, ori poate prin ea.

În acelaşi fel ne temem de spaţiu. Arată oricărui locuitor al Diasparului un drum care să ducă afară, un drum chiar identic cu cel din faţa noastră, şi nu va porni pe el. Se va întoarce, aşa cum şi tu te-ai întoarce de pe puntea dintre turnuri.

– Dar de ce? întrebă Alvin. Trebuie să fi existat o vreme cînd–

– Ştiu, ştiu, încuviinţă Khedron. Cîndva oamenii străbăteau întreaga lume, ba chiar zburau spre stele. Ceva i-a schimbat, li s-a imprimat frica. Tu singur îţi închipui că nu o ai. Ei bine, vom vedea. Am să te conduc în Palatul Consiliului.

Palatul era una dintre cele mai înalte clădiri din oraş, fiind aproape complet ocupat de maşinăriile ce constituiau adevăraţii administratori ai Diasparului. În apropiere de vîrful lui se găsea sala unde se întrunea Consiliul, în acele rare ocazii cînd se iveau probleme ce impuneau dezbaterea.

Intrarea largă îi înghiţi pe amîndoi. Khedron avansa în lumina aurie. Alvin nu mai intrase niciodată pînă atunci în Palatul Consiliului. Nu exista nici o interdicţie în acest sens – de fapt, în Diaspar se numărau puţine interdicţii – însă, precum ceilalţi locuitori, privea clădirea cu un soi de respect pe jumătate

religios. Într-o lume lipsită de divinităţi, Palatul Consiliului era edificiul cel mai asemănător cu un templu.

Fără să şovăie, Bufonul îl conduse pe Alvin de-a lungul coridoarelor, în josul rampelor, concepute fără doar şi poate pentru maşini, nu pentru oameni. Unele coborau în zig-zag cu pante atît de abrupte, încît ar fi fost imposibil să te menţii pe ele dacă direcţia gravitaţiei n-ar fi fost rotită, pentru compensare.

În cele din urmă ajunseră la o uşă; ea glisă silenţios, deschizîndu-se la apropierea lor, după care se închise. În faţă se afla o alta, ce ramase nemişcată de astă-dată.. Khedron nu schiţă nici un gest să o atingă, ci se opri înaintea ei.

După o scurtă pauză, se auzi o voce:

– Spuneţi-vă numele, vă rog.

– Sînt Khedron Bufonul. Însoţitorul meu e Alvin.

– În ce problemă?

– Simplă curiozitate.

Spre surpriza tînărului, uşa se deschise. Din experienţă personală, ştia că răspunsurile glumeţe date automatelor duceau întotdeauna la confuzie şi la revenire în punctul iniţial. Maşina care-l chestionase pe Khedron trebuia să fie extrem de sofisticată, să se afle pe una din treptele, superioare ale ierarhiei Computerului Central.

Nu mai întîlniră alte bariere, deşi Alvin bănuia că trecuseră mai multe teste fără să-şi dea seama. În final, un coridor scurt îi conduse într-o sală rotundă, cu podeaua sub nivelul coridorului, iar în podeaua aceea se găsea ceva atît de uimitor, încît pentru o clipă, Alvin fu copleşit. Privea întregul Diaspar, pe macheta întinsă înaintea lui, cu cele mai înalte construcţii ajungîndu-i abia pînă la umăr.

Pierdu mult timp căutînd locuri familiare şi remarcînd privelişti neaşteptate, încît abia tîrziu examină şi restul sălii. Pereţii erau acoperiţi cu pătrate microscopice, albe şi negre. Dispunerea lor se făcea absolut aleator, iar cînd deplasa brusc ochii, avea impresia unei pîlpîiri rapide, în ciuda absenţei vreunei modificări reale. Dispuse la distanţe egale în jurul sălii, se aflau automate cu comenzi manuale, fiecare prevăzut cu display şi fotoliu pentru operator.

Khedron îl lăsă pe Alvin să cerceteze totul. După aceea indică macheta oraşului şi întrebă:

– Ştii ce reprezintă?

Alvin fu tentat să spună "Un model", dar răspunsul părea atît de evident, încît intui că nu e cel corect. Scutură din cap şi-l aşteptă pe Bufon să vorbească.

– Dacă îţi aduci aminte, începu bărbatul, ţi-am spus cîndva cum este menţinut oraşul – în Băncile Memoriei care păstrează configuraţia nealterată. Băncile respective se găsesc pretutindeni în jurul nostru, depozite gigantice de informaţii, definind complet oraşul aşa cum este el acum. Fiecare atom al Diasparului se află înregistrat de forţe uitate de noi, în matricile îngropate în aceşti pereţi.

Arătă spre macheta Diasparului, perfectă în cele mai mici detalii.

– Nu e un model; în fapt, nu există din punct de vedere material. Este doar proiecţia imaginii din Băncile Memoriei şi deci e absolut identică cu oraşul în sine. Aparatele din jurul sălii îţi permit să examinezi orice porţiune doreşti, s-o priveşti în mărime naturală, ori amplificată. Ele sînt utilizate atunci cînd se execută modificări în oraş, deşi a trecut foarte multă vreme de cînd nu s-au mai făcut astfel de schimbări. Aici trebuie să vii dacă doreşti să cunoşti Diasparul. În cîteva zile petrecute în această cameră vei învăţa mai mult decît într-o viaţă de explorare.

– Extraordinar, şopti Alvin. Cîţi ştiu că există aşa ceva?

– Oh, destui, însă îi interesează prea puţin. Consiliul vine uneori aici. Nu se face nici o schimbare în oraş dacă nu sînt prezenţi cu toţii. Şi nici atunci, dacă Ordinatorul Central nu o aprobă. Nu cred că sala e vizitată de mai mult de două-trei ori pe an.

Tînărul dorea să ştie cum de reuşise Khedron să pătrundă acolo, apoi îşi aminti că multe din şotiile mai rafinate ale Bufonului indicau o cunoaştere a mecanismelor interne ale oraşului, dobîndită numai printr-un studiu extrem de profund. Probabil că unul din privilegiile Bufonului îl constituia accesul oriunde dorea. Alvin n-ar fi putut să descopere o călăuză mai nimerită în secretele Diasparului.

– Ceea ce cauţi e posibil să nu existe, spuse Khedron, dar dacă există, numai aici îl vei găsi. Să-ţi arăt cum se operează monitoarele.

Următorul ceas Alvin îl petrecu învăţînd să manevreze comenzile unui monitor. Putea alege orice punct al oraşului şi

să-l examineze la orice scară de mărire. Străzi, turnuri şi căi mobile fulgerau pe ecran la schimbarea coordonatelor. I se părea că e un spirit atoatevăzător, capabil să se deplaseze fără efort peste întregul Diaspar, nestînjenit de obstacolele fizice.

În realitate nu cerceta Diasparul. Se mişca prin celulele de memorie, privind imaginea de vis a oraşului: visul ce avusese forţa de a menţine adevăratul Diaspar neatins de timp vreme de un miliard de ani. Vedea doar acea parte permanentă a oraşului: oamenii de pe străzi nu apăreau în imagini. Însă pentru el nu importa. Nu-l interesa decît lumea din metal şi piatră unde se găsea întemniţat, nu şi aceia ce-i împărtăşeau soarta – chiar dacă ei se aflau acolo de bună voie.

Căutînd, găsi Turnul lui Loranne şi parcurse grăbit coridoarele şi pasajele deja explorate. Cînd imaginea grilajului – de stîncă îi crescu înaintea ochilor, aproape că simţi vîntul rece ce suflase fără încetare aproape jumătate din istoria omenirii şi care continua să sufle în prezent. Se apropie de una din ferestruicile peretelui, privi afară... şi nu văzu nimic. Pentru un moment şocul fu atît de mare încît mai că se îndoi de propriile sale amintiri. Oare imaginea pustiului nu fusese altceva decît o închipuire?

Apoi înţelese. Deşertul nu făcea parte din Diaspar şi nici o proiecţie a sa nu exista în lumea fantomă. Dincolo de zăbrelele de piatră se putea găsi orice, însă displayul n-avea ce să-i înfăţişeze.

Era totuşi în stare să-i prezinte o imagine pe care nici un om în viaţa nu o zărise. Alvin avansă cu poziţia observatorului dincolo de gratii, ieşind în neantul din afara oraşului. Reglă comanda direcţiei de cercetare înapoi, spre locul de unde pornise. Şi acolo se întindea Diasparul... văzut din exterior.

Pentru computere, pentru circuitele de memorie şi mecanismele ce creau imaginea privită de Alvin, era numai o problemă de perspectivă. Ele "cunoşteau" forma oraşului, deci o puteau prezenta aşa cum arăta din exterior. Însă deşi înţelegea cum fusese realizată proiecţia, efectul ei asupra tînărului fu copleşitor. Cu spiritul, dacă nu şi în realitate, el evadase clin oraş. Părea să plutească în spaţiu, la cîţiva metri de zidul abrupt al Turnului lui Loranne. Pentru o clipă, privi suprafaţa cenuşie şi netedă din faţa ochilor, apoi atinse comenzile şi coborî poziţia observatorului spre sol.

Cunoscînd posibilităţile minunatului instrument, planul de acţiune îi devenise clar. Nu mai era nevoie să irosească luni şi ani, explorînd Diasparul din interior, cameră după cameră şi coridor după coridor. Din sala unde se afla acum se putea deplasa în exteriorul oraşului, remarcînd imediat orice deschizătură spre deşert.

Senzaţia victoriei, a succesului, îl ameţise şi simţi nevoia să-şi strige bucuria. Se răsuci spre Khedron, dorind să-i mulţumească. Fără el n-ar fi izbutit să ajungă aici. Numai că acesta dispăruse şi lui Alvin nu-i luă decît o secundă să priceapă motivul.

El era probabil singurul individ din Diaspar în stare să privească imaginile de pe ecran. Khedron îl putea ajuta, dar pînă şi el era afectat de acea stranie teroare faţă de Univers, care menţinuse omenirea în mica ei carapace. Îl părăsise pe Alvin, lăsîndu-şi să-şi continue explorarea de unul singur.

Sentimentul izolării, ce pentru o clipă îi părăsise sufletul, începu să-l apese iarăşi. Nu avea însă timp pentru melancolie, avea multe de făcut. Reveni la ecran, reglă imaginea zidului şi începu să caute.

În următoarele săptămîni, Diasparul îl văzu rareori pe Alvin, dar puţini îi remarcară absenţa. Aflînd că elevul său îşi petrecea mai tot timpul în Palatul Consiliului în loc să dea tîrcoale limitelor oraşului, Jeserac se simţi uşurat, închipuindu-şi că acolo Alvin n-avea să aibă parte de necazuri. Eriston şi Etania îl căutară o dată sau de două ori acasă şi negăsindu-l, nu-şi făcuseră probleme. Cea mai insistentă se arătase Alystra.

Era păcat pentru propria ei linişte sufletească că se îndrăgostise de Alvin, cînd la dispoziţie îi stăteau atîtea alternative mult mai potrivite. Alystra nu întîmpinase niciodată vreo greutate în alegerea partenerilor, însă în comparaţie cu Alvin, ceilalţi bărbaţi pe care-i cunoştea nu erau altceva decît non-entităţi, turnaţi în aceeaşi matriţă lipsită de trăsături caracteristice. Nu voia să-l piardă fără luptă; detaşarea şi indiferenţa lui constituiau o provocare căreia fata nu-i rezista.

Poate că motivele ei nu erau pe de-a întregul egoiste, şi mai degrabă materne decît sexuale. Actul naşterii fusese uitat, însă instinctele feminine de protecţie şi compasiune continuau să dăinuie. Adevărat, Alvin era încăpăţînat, încrezător în sine şi

hotărît să-şi urmeze drumul propriu, totuşi Alystra îi simţise marea singurătate interioară.

Aflînd că tînărul dispăruse, îl întrebă pe Jeserac ce se întîmplase. După o scurtă ezitare, acesta îi relatase totul. Dar dacă Alvin nu dorea pe nimeni lîngă el, decizia îi aparţinea exclusiv lui. Tutorele i se menţinea într-o poziţie neutră, cu toate că o plăcea pe Alystra şi spera ca influenţa ei să-l ajute pe Alvin să se adapteze vieţii din Diaspar.

Faptul că Alvin îşi petrecea timpul în Palatul Consiliului însemna doar că se angajase într-un proiect de cercetare.

Opt

Imaginea de pe display se topi după ce Alvin ridică mîinile de pe taste. Vreme de o clipă rămase nemişcat, privind dreptunghiul luminos care-i stăpînise gîndurile săptămîni de zile. Făcuse înconjurul lumii; cu acel ecran cercetase fiece metru pătrat al zidurilor exterioare ale Diasparului. Cunoştea oraşul mai bine decît oricine în viaţă, exceptîndu-l poate pe Khedron, iar în prezent ştia că în ziduri nu se deschidea nici o trecere.

Totuşi, nu se simţea cuprins de disperare; nu se aşteptase niciodată să fie uşor, că va găsi de la prima încercare ceea ce căuta. Important era faptul că eliminase o posibilitate. Acum trebuia să le studieze pe celelalte.

Se sculă de pe scaun şi păşi către imaginea din centrul sălii. Îi venea greu să nu o considere un model real al oraşului, deşi ştia că nu e decît proiecţia optică a configuraţiei conţinute de celulele de memorie explorate. Atunci cînd acţiona asupra comenzilor monitorului, deplasîndu-şi observatorul în Diaspar, un punct luminos se mişca pe suprafaţa machetei, încît vedea cu exactitate încotro se îndrepta. Punctul respectiv constituise o călăuză utilă în prunele zile, numai că puţin după aceea devenise atît de expert în reglarea coordonatelor, încît se dispensase de ajutorul acestuia.

Oraşul se întindea la picioarele sale; îl privea de sus, precum un zeu, iar mintea îi analiza, pe rînd, paşii următori.

Dacă absolut totul dădea greş, problema avea o singură soluţie. Diasparul era menţinut într-o stază permanentă de către circuitele sale, încremenit conform configuraţiei din memorii.

Însă şi configuraţia respectivă putea fi modificată, iar atunci oraşul s-ar fi schimbat. Ar fi fost posibil să reproiecteze o secţiune a zidului exterior, astfel încît ea să conţină o poartă, să introducă noul proiect în monitoare şi să lase oraşul să se remodeleze după noua sa concepţie.

Bănuia dealtfel că porţiunile destul de întinse de pe tastatura monitorului, al căror scop nu-i fusese explicat de către Khedron, se utilizau tocmai pentru aceste modificări. Ar fi fost inutil să experimenteze cu ele; asemenea comenzi erau blocate, putînd fi utilizate numai cu acordul Consiliului şi cu aprobarea Computerului Central. Iar şansele să obţină acordul Consiliului erau infime, chiar dacă şi-ar fi pregătit argumente sensibile vreme de decenii ori chiar secole. În plus, ideea nu-l atrăgea cîtuşi de puţin.

Îşi întoarse gîndurile spre cer. Uneori, în fantezii pe care se ruşina să şi le amintească, îşi imaginase că redobîndise libertatea văzduhului la care omul renunţase cu atîta timp în urmă. Ştia că odată cerurile Pămîntului fuseseră brăzdate de forme ciudate. Nave gigantice, purtînd uneori comori necunoscute, soseau din adîncurile spaţiului pentru a poposi în legendarul Port al Diasparului. Însă Portul se aflase în exteriorul oraşului; cu eoni în urmă nisipurile îl îngropaseră. Alvin putea doar să viseze că, undeva în labirinturile Diasparului, se mai găsea tăinuită o maşinărie zburătoare. Dar de crezut nu credea aşa ceva. Chiar şi atunci cînd aparatele de zbor personale se utilizau în mod curent, era imposibil ca ele să fi fost acceptate vreodată în interiorul oraşului.

Pentru o clipă se pierdu în vechiul şi familiarul vis. Se imagină stăpînul cerului; lumea se întindea sub el, poftindu-l să călătorească oriunde ar fi dorit. Ceea ce vedea nu constituia lumea epocii sale, ci lumile pierdute ale Zorilor – o panoramă bogată şi vie, cu dealuri, lacuri şi păduri. Simţi o invidie amară faţă de necunoscuţii săi strămoşi, care zburaseră liberi peste întregul Pămînt, lăsîndu-i frumuseţea să apună.

Visele amăgitoare erau însă inutile. Se smulse din atmosfera lor şi reveni în prezent. Dacă cerul era inaccesibil, iar drumul pe sol barat, ce mai rămînea?

Ajunsese din nou într-un punct unde avea nevoie de ajutor, deoarece nu mai putea progresa numai prin propriile-i eforturi.

Nu-i plăcea să recunoască, dar era suficient de cinstit să nu nege faptul. Inevitabil, gîndurile i se îndreptară spre Khedron.

Alvin nu reuşise niciodată să decidă dacă Bufonul îi plăcea sau nu. Era mulţumit că-l întîlnise, recunoscător pentru asistenţă şi simpatie. În Diaspar nu exista nimeni altcineva cu care să aibă atîtea gînduri în comun, şi totuşi anumite trăsături din personalitatea bărbatului îl călcau pe nervi. Poate că de vină era aerul acestuia de detaşare ironică, ce uneori lăsa impresia că, în secret, rîdea de eforturile lui Alvin, chiar dacă aparent îl ajuta cum putea mai bine. Din această cauză, ca şi datorită independenţei şi încăpăţînării sale înnăscute, Alvin ezita să-l solicite pe Bufon altcîndva decît într-un caz extrem.

Stabiliseră să se întîlnească într-o rotondă mică, nu departe de Palatul Consiliului. În oraş se aflau numeroase asemenea locuri izolate, la numai cîţiva metri de artere foarte circulate şi cu toate acestea complet separate de ele. De obicei, aici se ajungea doar pe jos, după un ocol destul de lung; alteori se găseau în centrul unor labirinturi rafinat concepute, ceea ce le sporea izolarea. Alegerea unui astfel de loc pentru întîlnire îl caracteriza pe Khedron.

Rotonda nu avea un diametru mai mare de cincizeci de paşi şi era ascunsă în interiorul unei clădiri uriaşe. Nu părea totuşi să aibă limite fizice definite, fiind înconjurată de un material albastru-verzui translucid, strălucind cu o lumină palidă, internă. În ciuda faptului că perimetrul nu era vizibil, fusese astfel construită încît nu exista pericolul să te simţi pierdut într-un spaţiu infinit. Ziduri joase, mai scunde decît înălţimea pieptului şi întrerupte la distanţe egale de ieşiri, reuşeau să dea impresia unui adăpost sigur, fără de care nimeni din Diaspar nu s-ar fi simţit pe de-a-ntregul liniştit. Cînd sosi Alvin, Khedron examina un perete. Suprafaţa acestuia era acoperită cu un mozaic complex de gresii colorate, atît de fantastic combinate încît Alvin nici nu încerca să înţeleagă ce reprezenta.

– Priveşte mozaicul ăsta, rosti Bufonul. Nu observi nimic ciudat?

– Nu, recunoscu tînărul după o scurta inspecţie. Pe mine mă lasă rece... dar nu-i nimic straniu aici.

Khedron trecu degetele peste gresiile multicolore.

– Nu prea ai spirit de observaţie, remarcă el. Uite-te la muchii – vezi cum s-au rotunjit? Aşa ceva vezi arareori în

Diaspar. Uzura... sfărîmarea materiei sub asaltul timpului, îmi amintesc o vreme cînd locul acesta era nou-nouţ, doar cu optzeci de mii de ani în urmă, în ultima mea viaţă. Dacă mă voi întoarce peste alte zece vieţi, voi găsi gresiile complet tocite.

– Nu văd nimic surprinzător, replică Alvin. În oraş există şi alte lucrări de artă, nu îndeajuns de bune pentru a fi păstrate în circuitele de memorie, dar nici îndeajuns de rele pentru a fi distruse. Bănuiesc că, într-o bună zi, un alt artist va face aici o treabă mai bună. Iar lucrarea aceea va fi protejată împotriva uzurii.

– L-am cunoscut pe cel ce a făcut zidul acesta, reluă Khedron continuînd să cerceteze crăpăturile mozaicului. E curios că mi-o amintesc, căci pe individ nu-l mai ţin minte. Probabil nu l-am plăcut şi de aceea l-am şters din amintiri. Rîse scurt: Poate că mozaicul l-am făcut chiar eu, într-una din perioadele mele de inspiraţie artistică şi am fost atît de iritat cînd oraşul a refuzat să-l treacă în eternitate, încît am hotărît să uit toată afacerea. Uite. Ştiam că se va rupe!

Izbutise să desprindă o aşchie dintr-o gresie aurie şi părea extrem de mulţumit de micul sabotaj. Aruncă bucăţica pe jos, adăugînd:

– Acum roboţii de întreţinere vor fi nevoiţi să întreprindă ceva!

Alvin înţelese că era o lecţie pentru el. I-o spunea straniul instinct, cunoscut sub numele de intuiţie, care părea să urmeze scurtături inaccesibile logicii simple. Privi aşchia aurie de la picioare, încercînd să o asocieze cumva cu problema sa.

Nu-i fu dificil să găsească răspunsul, odată ce realiză că un astfel de răspuns era posibil.

– Pricep ce încerci să-mi spui. În Diaspar sînt multe lucruri ce nu sînt păstrate în circuitele de memorie, lucruri pe care nu le-aş găsi în monitoarele din Palatul Consiliului. Dacă aş fi mers acolo şi aş fi căutat acest perete, nu l-aş fi descoperit.

– Ba zidul cred că da, însă pe el nu s-ar fi aflat nimic.

– Da, am înţeles, încuviinţa Alvin prea nerăbdător să mai despice firul în patru. În acelaşi mod, ar putea exista părţi ale oraşului niciodată înscrise în circuitele de memorie, dar care să nu fi dispărut încă. Nu înţeleg însă cum mă ajută asta pe mine. Ştiu că zidul exterior există... şi că nu are nici o deschidere în el.

– Poate că nici nu se există vreo ieşire, reflectă Khedron. Nu-ţi promit nimic, dar cred că monitoarele ne-ar învăţa foarte multe – dacă le-ar permite-o Computerul Central. Şi cred că a început să te placă.

Pe drumul spre Palat, Alvin medită la ultima remarcă. Pînă atunci considerase că accesul la monitoare se datora exclusiv lui Khedron. Nu se gîndise că la mijloc ar fi putut fi şi o anume calitate a sa. Faptul că era un Unic avea multe dezavantaje; o serie de compensaţii îi păreau normale.

În sala unde Alvin petrecuse atîtea ore, imaginea oraşului continua să domine. De astă dată o privi cu alţi ochi; lucrurile reprezentate existau în realitate, numai că... probabil nu întreg Diasparul era reprodus acolo. Adevărat, orice nepotriviri ar fi fost minore şi, din cîte îşi dădea seama, imposibil de detectat.

– Am mai încercat cu mulţi ani în urmă, însă comenzile au rămas blocate. Poate acum mă vor asculta.

Întîi încet, apoi cu tot mai multă siguranţă pe măsură ce-şi reamintea vechile cunoştinţe, degetele lui Khedron se deplasară pe pupitru, oprindu-se pentru o clipă în punctele nodale ale grilei senzitive.

– Cred că e corect, zise în cele din urmă. Oricum, vom vedea imediat.

Ecranul se aprinse, dar în locul imaginii la care se aşteptase Alvin, apăru un mesaj cel puţin ciudat:

REGRESIUNEA VA ÎNCEPE DUPÃ CE STABILIŢI VITEZA

– Ce prost sînt, mormăi Khedron. Am făcut totul bine, dar am uitat ce-i mai important. Degetele i se mişcară sigure pe taste, şi cînd mesajul dispăru de pe ecran, se răsuci să privească macheta.

– Fii atent, Alvin. Cred că amîndoi vom afla ceva nou despre Diaspar.

Tînărul aşteptă răbdător, însă nu se petrecu nimic. Imaginea oraşului continua să plutească înainte, în toată splendoarea ei familiară. Tocmai voia să-l întrebe pe Khedron ce anume trebuia să se întîmple, cînd o mişcare bruscă îi atrase atenţia. Întoarse capul rapid într-acolo. Nu fusese decît un licăr, o străfulgerare de abia întrevăzută şi nu reuşi să distingă ceva clar.

Nu se modificase nimic, Diasparul era la fel cum fusese întotdeauna. Apoi văzu că Bufonul îl urmărea cu un zîmbet sardonic, aşa că studie iarăşi oraşul. De această dată, fenomenul avu loc exact sub ochii lui.

Una dintre clădirile de la marginea parcului dispăru brusc, înlocuită fiind instantaneu de o alta complet diferită. Transformarea fusese atît de rapidă încît dacă ar fi clipit, Alvin n-ar fi remarcat-o. Privi uluit oraşul subtil transformat, cu mintea în căutarea unui răspuns. Îşi aminti cuvintele apărute pe ecran, REGRESIUNEA VA ÎNCEPE... şi înţelese de îndată ce se întîmpla.

– Aşa arăta oraşul cu mii de ani în urmă, şopti el către Khedron. Ne întoarcem în timp!

– O definiţie sugestivă, nu tocmai exactă, replică Bufonul. Ceea ce se întîmplă în fapt, este că monitorul rememorează versiunile anterioare ale Diasparului. Cînd se fac modificări, circuitele de memorie nu sînt pur şi simplu golite. Informaţiile conţinute în ele sînt trecute în unităţi de stocare secundare, de uncie sînt rechemate ori de cîte ori apare nevoia. Am programat monitorul să regreseze prin unităţile respective cu viteza de o mie de ani pe secundă. Privim deja Diasparul de acum o jumătate de milion de ani, însă va trebui să ne întoarcem mult în timp pentru a vedea adevăratele schimbări. Voi mări viteza.

Reveni asupra comenzilor, iar în aceeaşi clipă nu doar o clădire, ci o întreagă stradă dispăru, înlocuită de un uriaş amfiteatru oval.

– Aha, Arena! exclamă Khedron. Îmi amintesc ce zarvă a provocat decizia de a scăpa de ea. Era rareori folosită, dar mulţi continuau s-o admire cu nostalgie.

Monitorul rechema mult mai iute amintirile; imaginea Diasparului gonea în trecut cu milioane de ani pe minut, iar schimbările se efectuau atît de rapid încît ochiul nu mai era capabil să le urmărească în întregime. Alvin observă că modificările oraşului aveau o anumită ciclicitate; după o lungă staţionare, urma o avalanşă de reconstrucţii, urmată de o altă perioadă de inerţie. Diasparul semăna cu un organism viu, obligat să-şi refacă puterile după fiecare explozie de creştere.

Pe parcursul acestor schimbări, configuraţia de bază a oraşului nu se modificase. Clădirile apăreau şi dispăreau, însă tiparul străzilor părea veşnic, iar parcul rămînea inima verde a Diasparului. Alvin se întrebă cît de mult putea sonda monitorul

în trecut. Putea ajunge pînă la fondarea oraşului, să treacă prin vălul despărţind adevărurile istoriei de miturile şi legendele Zorilor?

Parcurseseră deja cinci sute de milioane de ani. Dincolo de zidurile Diasparului, însă în afara ştiinţei monitoarelor, se afla un alt Pămînt. Poate că existau oceane şi păduri, sau chiar oraşe pe care Omul nu le abandonase încă în prelunga sa retragere spre ultimul cămin.

Minutele se scurseră, fiecare un eon în micul univers al aparatelor. În curînd, îşi spuse Alvin, se va atinge nivelul celei dintîi memorii stocate, iar regresia va lua sfîrşit. Dar, deşi lecţia fusese fascinantă, nu înţelegea cum l-ar ti ajutat să scape din oraş, acum şi aici.

Printr-o bruscă şi tăcută implozie, Diasparul se contractă la o fracţiune din mărimea sa anterioară. Parcul dispăru, zidul mărginaş de turnuri gigantice, legate între ele, se evaporă. Oraşul din faţa lor era deschis lumii deoarece drumurile radiale se întindeau spre limitele imaginii, neîntrerupte de nici o barieră. Acesta era Diasparul înainte ca marea transformare să se abată asupra omenirii.

– N-avem cum merge mai departe, rosti Khedron indicînd ecranul, unde apăruseră cuvintele SFÎRŞITUL REGRESIUNII. Aceasta trebuie să fie cea mai veche imagine din celulele de memorie. Mă îndoiesc că înaintea ei s-au utilizat circuitele de eternitate; totul se uza în mod natural.

Alvin privi modelul străvechiului oraş. Se gîndi la traficul pe care-l cunoscuseră acele drumuri, în vreme ce oamenii veneau şi plecau din toate colţurile lumii lor, şi alte altor lumi. Aceia fuseseră strămoşii săi, şi faţă de ei se simţea mai apropiat decît de actualii tovarăşi de viaţă. Dorea să-i vadă, să le cunoască gîndurile atunci cînd umblau pe străzile unui Diaspar aflat la o distanţă de un milion de ani. Totuşi gîndurile lor nu puteau fi încărcate de fericire, deoarece ei trăiseră sub umbra Invadatorilor. În cîteva secole aveau să întoarcă spatele gloriei şi să ridice un zid împotriva Universului.

Khedron deplasă imaginea displayului de vreo zece ori, înainte şi înapoi, prin scurta perioadă ce marca transformarea. Schimbarea dintr-un orăşel deschis într-o metropolă apărată de ziduri durase ceva mai mult de o mie de ani. Probabil că în acest răstimp, maşinile care serviseră cu atîta credinţă Diasparul,

proiectaseră şi construiseră, iar în circuitele de memorie fuseseră introduse datele ce le permiteau îndeplinirea sarcinilor. Acolo intraseră şi structurile bazice ale tuturor indivizilor aflaţi în prezent în viaţă, astfel încît, la chemarea unui impuls, să poată fi înveşmîntaţi în materie şi renăscuţi în Palatul Creaţiei. Într-un anume fel şi Alvin trebuia să fi existat în lumea aceea străveche. Desigur, exista posibilitatea ca persoana sa să fie total sintetizată, să fi fost planificat de artişti, de ingineri ce lucraseră cu unelte de o inimaginabilă complexitate, cu un scop bine definit. Cu toate acestea, i se părea mai probabil ca el să constituie un amalgam al celor ce trăiseră şi păşiseră cîndva pe acest Pămînt.

Odată cu noul oraş, foarte puţin mai rămăsese din vechiul Diaspar; parcul îl acoperise aproape în întregime. Înainte de transformare, în centrul Diasparului existase un mic spaţiu verde, înconjurînd punctul de confluenţă ale arterelor radiale. Apoi se extinsese înzecit, ştergînd atît străzi cît şi clădiri. Atunci se ridicase Mausoleul lui Yarlan Zey, înlocuind o gigantică construcţie rotundă, aflată la intersecţia străzilor. Alvin nu crezuse niciodată în legendele privind vechimea Mausoleului. Greşise.

– Crezi că putem explora imaginea aceasta, aşa cum am procedat cu cea Diasparului contemporan? rosti tînărul fulgerat de un gînd.

Degetele lui Khedron alergară peste comenzile monitorului şi ecranul răspunse întrebării. De mult dispărutul oraş începu să se mărească sub ochii lor, în vreme ce poziţia observatorului se deplasa pe străzile ciudat de înguste. Imaginile străvechi ale Diasparului continuau să fie la fel de limpezi şi de distincte precum cele ale oraşului unde trăiau ei în prezent. Timp de un miliard de ani, circuitele de memorie le menţinuseră într-o fantomatică existenţă, aşteptînd momentul cînd cineva urma să le recheme. Şi într-adevăr, gîndi Alvin, ceea ce vedea nu reprezenta o simplă rememorare. Era ceva mult mai complex... Era amintirea unei amintiri.

Nu ştia ce putea să înveţe de acolo, sau dacă avea să-i fie de folos în căutare. Nu importa însă; privea fascinat în trecut, la o lume care existase pe vremea cînd oamenii încă mai rătăceau printre stele. Indică clădirea circulară, scundă, din centrul oraşului.

– Să începem de aici, îi propuse lui Khedron. Mi se pare un început la fel de bun ca oricare altul.

Poate că a fost pur şi simplu noroc, poate străfulgerarea unei amintiri străvechi, poate rezultatul logicii elementare. Nu conta deoarece, mai devreme ori mai tîrziu, oricum ar fi ajuns în acest punct – unde convergeau toate arterele radiale ale oraşului.

Avu nevoie de zece minute să descopere că ele nu se întîlneau acolo doar din considerente de simetrie... Avu nevoie de zece minute ca să ştie că lunga lui căutare îşi aflase sfîrşitul.

Nouă

Alystra constatase că era extrem de uşor să-i urmărească pe Alvin şi pe Khedron, fără ca aceştia să-şi dea seama. Păreau extrem de grăbiţi – lucru în sine neobişnuit – şi nu priveau deloc în urmă. Era un joc amuzant urmărirea aceea pe căile mobile, ascunsul în spatele oamenilor, fără a-i scăpa pe cei doi din vedere. Mai tîrziu, ţelul lor devenise evident; cînd părăsiră străzile şi intrară în parc, fu limpede că mergeau la Mausoleul lui Yarlan Zey. Parcul nu avea alte clădiri, iar oameni atît de grăbiţi precum Alvin şi Khedron nu puteau fi interesaţi de peisaj.

Deoarece pe ultimele sute de metri pînă la Mausoleu nu avea unde să se ascundă, Alystra aşteptă dispariţia celor doi printre umbrele blocurilor de marmură. Apoi, imediat după ce îi pierdu din vedere, se grăbi în susul pantei acoperite cu iarbă. Era absolut sigură că se putea piti în spatele unei coloane, pînă avea să afle ce intenţionau Alvin şi Khedron; după aceea, n-aveau decît s-o descopere.

Mausoleul era alcătuit din două cercuri concentrice de coloane, adăpostind un atrium interior. Coloanele mascau întreg spaţiul central, cu excepţia unui sector. Alystra evită să se apropie din direcţia respectivă şi pătrunse în Mausoleu pe una din intrările laterale. Depăşi prudentă primul cerc, nu zări pe nimeni, şi se furişă spre cel de-al doilea. Printre coloane îl zărea pe Yarlan Zey privind către intrarea principală, peste parcul pe care-l construise, spre oraşul străjuit de el de atîta vreme.

Dar în toată pustietatea din marmură nu se mai afla nimeni. Mausoleul era gol.

În acel moment, Alvin şi Khedron se găseau la treizeci de metri sub pămînt, într-o cutie cubică ai cărei pereţi păreau să gonească permanent în sus. Aceea constituia singura indicaţie a deplasării; nu simţeau nici cea mai mică vibraţie care să dovedească rapida lor afundare, coborîrea spre o ţintă nici acum bănuită pe de-a-ntregul.

Fusese absurd de uşor, căci drumul era deja pregătit. (De cine? se întrebase Alvin. De Computerul Central? Ori de însuşi Yarlan Zey, atunci cînd transformase oraşul?) Displayul le arătase puţul vertical, plonjînd în adînc, însă nu-i urmaseră parcursul integral, deoarece imaginea dispăruse. Alvin înţelesese că monitorul nu deţinea, şi probabil nici nu deţinuse vreodată, informaţiile solicitate.

De abia formulase gîndul respectiv şi ecranul se iluminase din nou. Pe el apăruse un mesaj scurt, în limbajul simplificat, utilizat de maşini în comunicările cu oamenii din clipa în care obţinuseră egalitatea intelectuală:

AŞEZAŢI-VÃ ACOLO UNDE PRIVEŞTE STATUIA – ŞI NU UITAŢI:

DIASPARUL N-A ARÃTAT ÎNTOTDEAUNA AŞA.

Ultimele cinci cuvinte erau scrise cu litere mai mari, iar înţelesul întregului mesaj deveni imediat limpede tînărului. Parolele mentale codificate fuseseră utilizate de foarte multă vreme pentru deschiderea unor uşi, sau acţionarea unor automate. Iar "staţi acolo unde priveşte statuia" – era chiar prea simplu.

– Mă întreb cîţi au citit mesajul ăsta? reflectă gînditor.

– Paisprezece, după cîte ştiu eu, replică Khedron. Şi e posibil să mai fi fost şi alţii.

Nu-şi detalie răspunsul enigmatic, iar Alvin era prea grăbit să-i ceară explicaţii.

Nu aveau cum să fie absolut siguri că mecanismele vor răspunde impulsului declanşator. Cînd ajunseră la Mausoleu, nu le trebui decît o secundă ca să descopere singura dală din pardoseală asupra căreia era aţintită privirea statuii lui Yarlan Zey. Într-adevăr, doar la prima vedere considerai că ea se uită spre oraş. Dacă te aşezai drept în faţa statuii, vedeai că ochii îi erau aplecaţi, iar surîsul evaziv se adresa unui punct aflat

imediat lîngă intrarea în Mausoleu. Odată secretul aflat, nu mai rămăsese nici o îndoială. Alvin se deplasă pe dala adiacentă şi constată că Yarlan Zey nu-l mai privea.

Reveni lîngă Khedron şi repetă mental cuvintele pe care Bufonul le rostise cu glas tare: "Diaspar n-a arătat întotdeauna aşa". Imediat, de parcă nici nu trecuseră milioane de ani de la ultima lor funcţionare, aparatele ce aşteptaseră răbdătoare reacţionară. Dala de piatră începu să coboare lin în adîncuri.

Deasupra, pătratul albastru dispăru aproape imediat. Puţul se închisese; nu exista pericolul accidentării unui neatent. Pentru o clipă, Alvin se întrebă dacă o altă dală se materializase, s-o înlocuiască pe cea care îi purta, apoi hotărî că nu. Dala originală continua să fie la locul ei, iar cea de sub tălpile lor exista probabil doar pentru infinitezimale fracţiuni de secundă, recreîndu-se permanent tot mai jos, pentru a oferi iluzia unei coborîri continue.

Nici unul nu vorbi în vreme ce pereţii goneau tăcuţi pe lîngă ei. Khedron se lupta din nou cu propria sa conştiinţă, gîndindu-se dacă nu cumva de această dată mersese prea departe. Nu-şi imagina destinaţia, dacă aveau într-adevăr o destinaţie. Pentru întîia oară în viaţă, începea să priceapă înţelesul real al cuvîntului "frică".

Alvin însă nu se temea. Era prea surescitat. Aceeaşi senzaţie o încercase în Turnul lui Loranne, cînd privise deşertul necălcat de om şi văzuse stelele acoperind cerul nopţii. Atunci doar întrevăzuse necunoscutul, acum înainta spre el.

Mişcarea pereţilor încetă. Pe una din laturile straniului paralelipiped se ivi o pată luminoasă, care crescu, devenind o uşă. Trecură prin ea, parcurseră un coridor scurt... şi ajunseră într-o gigantică sală circulară, ai cărei pereţi se ridicau pînă la o sută de metri, formînd o boltă.

Coloana prin interiorul căreia coborîseră părea mult prea subţire să susţină milioanele de tone de piatră de deasupra. De fapt nu părea de loc parte integrantă a sălii, ci lăsa impresia unei adăugiri ulterioare. Urmărind privirea lui Alvin, Khedron ajunse la aceeaşi concluzie. Vorbi oarecum sacadat, nerăbdător să spună ceva, orice:

– Coloana n-ar fi satisfăcut întregul trafic de aici, pe timpul cînd Diasparul îşi deschidea porţile lumii. Acesta se desfăşura prin tunelurile de acolo; le recunoşti?

Tînărul privi pereţii sălii, aflaţi la peste o sută de metri depărtare. La intervale egale se zăreau douăsprezece guri de tunel, orientate radial, aidoma căilor mobile de la suprafaţă. Observă că tunelurile urcau lin, şi recunoscu familiara culoare cenuşie a căilor mobile. Erau însă doar cioturile retezate ale uriaşelor şosele. Misteriosul material care le însufleţea era în prezent încremenit. Prin amenajarea parcului, butucul sistemului de căi mobile fusese îngropat, dar niciodată distrus.

Alvin porni către cel mai apropiat tunel. Făcuse doar cîţiva paşi cînd realiză că se întîmpla ceva cu pardoseala de sub tălpi. Devenea transparentă. Alţi cîţiva metri şi avu impresia că şedea suspendat în văzduh, fără nici un suport vizibil. Se opri şi scrută neantul de dedesubt.

– Khedron! Vino să te uiţi!

Bărbatul i se alătură şi priviră nedumeriţi. De-abia vizibilă, la o adîncime nedefinită, se întindea o hartă gigantică – o uriaşă reţea de linii convergînd spre un punct situat sub coloana centrală. Pentru o clipă o cercetară în tăcere, apoi Khedron spuse:

– Îţi dai seama ce este?

– Cred că da, răspunse Alvin. Este harta sistemului de transport, iar cerculeţele acelea trebuie să fie oraşe ale Pămîntului. Văd nişte denumiri lîngă ele, dar sînt prea neclare să le pot citi.

– Cîndva trebuie să fi existat un mijloc de iluminare, opină preocupat Bufonul.

Fixase cu ochii liniile de dedesubt, urmărindu-le spre exteriorul sălii.

– Eram sigur! exclamă brusc. Vezi că razele converg către tunelurile mici?

Alvin observase nenumăratele tuneluri mai mici, descendente, aflate alături de arcadele căilor mobile. Khedron reluă fără să mai aştepte un răspuns:

– E greu de imaginat un sistem mai simplu. Oamenii coborau pe căi, îşi alegeau următoarea destinaţie, apoi urmau traseul corespunzător de pe hartă.

– Dar ce s-a întîmplat cu ele?

Khedron tăcu, cercetînd cu privirea tunelurile care coborau. Erau în număr de treizeci sau patruzeci, şi absolut identice. Doar

denumirile de pe hartă ar fi permis identificarea lor, iar denumirile acelea erau acum indescifrabile.

Alvin se îndepărtase, ocolind coloana centrală. Deodată, glasul i se auzi uşor înăbuşit, distorsionat de ecou.

– Ce este? întrebă Khedron, nedorind să se deplaseze, deoarece era pe cale să desluşească unul din grupurile de litere. Totuşi vocea tînărului suna insistent, aşa încît i se alătură.

Jos se zărea cealaltă jumătate a uriaşei hărţi, cu reţeaua sclipind slab, orientată spre punctele cardinale. Aici însă nu era la fel de înceţoşată, iar una dintre linii – şi numai una – era strălucitor luminată. Parcă nu avea nici o legătură cu restul sistemului şi indica, aidoma unei săgeţi sclipitoare, unul dintre tunelurile descendente. Aproape de capăt, linia intersecta un cerc de lumină aurie, pe care scria un singur cuvînt: LYS. Asta era tot.

Cei doi rămaseră tăcuţi mult timp, privind simbolul respectiv. Pentru Khedron reprezenta o provocare, pe care o ştia de netrecut – şi chiar prefera să nu o fi întîlnit. Dar pentru Alvin sugera împlinirea viselor. Deşi Lys nu însemna nimic pentru el, plimba cuvîntul prin gură, degustîndu-i sonoritatea ca pe o aromă exotică. Sîngele îi pulsa vine, iar obrajii îi erau îmbujoraţi ca de febră. Examina sala, încercînd să şi-o imagineze cum arătase în vremurile de demult, cînd transportul aerian fusese abandonat, dar oraşele Pămîntului păstrau încă legăturile dintre ele. Se gîndea la nenumăratele milioane de ani pe parcursul cărora traficul se reducea treptat, iar luminile de pe hartă se stingeau una cîte una, pînă cînd mai rămăsese doar acea singură linie. Oare de cît timp sclipea acolo, alături de vecinele ei întunecate, aşteptînd să călăuzească paşi care nu mai soseau?

Yarlan Zey sigilase căile mobile şi izolase Diasparul. Faptul se petrecuse probabil cu un milion de ani în urmă. Chiar de atunci, contactul cu Lys trebuie să fi fost pierdut. Părea imposibil să fi rezistat; poate că, în fapt, harta nu mai însemna nimic.

Într-un tîrziu, Khedron îi întrerupse visarea. Tulburat şi nervos, siguranţa de sine îi dispăruse complet.

– Nu cred că trebuie să mergem mai departe. S-ar putea să fie periculos dacă... dacă nu ne pregătim.

Recomandării nu-i lipsea înţelepciunea, dar tînărul recunoscuse unda de spaimă din glasul celuilalt. Dacă n-ar fi

simţit-o poate că i-ar fi dat ascultare, însă aşa, o prea acută conştiinţă a propriei sale valori, combinată cu dispreţul faţă de ezitările Bufonului, îl împinseră înainte. I se părea stupid să ajungă aşa departe şi să renunţe, cînd ţinta se găsea în faţa ochilor.

– Eu intru în tunel, anunţă hotărît, parcă provocîndu-l pe Khedron să-l oprească. Vreau să văd unde conduce.

Porni imediat, iar după o scurtă ezitare, Bufonul îl urmă în lungul săgeţii de lumină de sub picioare.

În tunel simţiră smucitură familiară a cîmpului peristaltic şi imediat fură purtaţi fără cel mai mic efort în adîncuri. Călătoria nu dură nici un minut. Cînd cîmpul îi eliberă, se găseau la capătul unei săli lungi şi înguste, de forma unei jumătăţi de cilindru. În celălalt capăt se pierdeau în depărtare alte două tuneluri, slab iluminate.

Membrii oricărei civilizaţii din Epoca Zorilor ar fi socotit locul familiar, totuşi pentru Alvin şi Khedron aici se găsea un fragment din altă lume. Scopul aparatului lung şi aerodinamic, aşezat aidoma unui proiectil la intrarea în primul din tuneluri era evident, ceea ce nu-i diminua ciudăţenia. Partea superioară era transparentă şi, privind înăuntru, Alvin zări şiruri de fotolii. Nu se vedea nici o uşă. Aparatul plutea cam la o jumătate de metru deasupra unei şine metalice, dispărînd în tunel. La cîţiva metri mai departe, o a doua şină pătrundea în celălalt tunel, însă deasupra ei nu se afla nici un vehicul. Alvin ştiu, cu o siguranţă absolută, că undeva dedesubtul necunoscutului şi îndepărtatului Lys, o maşină aştepta într-o încăpere identică.

Khedron începu să vorbească, puţin precipitat:

– Ce sistem ciudat! Transportă numai o sută de călători o dată, deci nu se aşteptau la un aflux foarte mare. Şi de ce s-au chinuit să se îngroape în Pămînt, cînd cerurile erau încă libere? Poate că Invadatorii nu le-au permis nici măcar să zboare, deşi îmi vine greu s-o cred. Sau au construit locul acesta în timpul perioadei de tranziţie, atunci cînd oamenii continuau să călătorească, dar nu mai doreau să o facă în spaţiu? Mergeau de la un oraş la altul fără să vadă stelele şi cerul.

Rîse nervos:

– De un lucru sînt sigur, Alvin. Lys semăna mult cu Diaspar. În esenţă, toate oraşele trebuie să fi fost la fel. Nu-i de mirare că

au fost abandonate şi că s-au contopit în Diaspar. Ce rost avea existenţa altora?

Alvin abia îl auzea. Examina preocupat vehiculul, încercînd să descopere o uşă. Dacă era acţionată de un cod mental ori verbal, n-ar fi reuşit niciodată s-o deschidă, rămînînd cu o enigmă obsedanta pentru întreg restul vieţii.

Deschiderea silenţioasă a uşii îl luă prin surprindere. Nu auzise nici un sunet, nici cel mai mic avertisment. O porţiune a carcasei dispăru pur şi simplu, iar minunatul interior apăru înaintea tînărului.

Sosise momentul hotărîtor. Dacă dorea, mai putea încă să se retragă. Dacă păşea prin uşă, ştia ce avea să se întîmple, dar nu şi unde anume avea să ajungă. N-avea să-şi mai controleze propriul destin, ci s-ar fi abandonat unor forţe total necunoscute.

Nici măcar nu şovăi. Se temea să nu întîrzie, bănuind că dacă aştepta prea mult, momentul nu s-ar mai fi repetat niciodată – sau, dacă ar fi făcut-o, curajul să nu-i mai fie pe măsura dorinţei de cunoaştere. Khedron deschise gura, gata să protesteze, însă înainte de-a apuca să rostească vreun cuvînt, Alvin trecu pragul. Se răsuci către Bufon, rămas dincolo de dreptunghiul abia vizibil a! uşii. Pentru o clipă domni o tăcere stranie, în vreme ce fiecare îl aştepta pe celălalt să vorbească.

Decizia nu le aparţinu. O scurtă fulgerare transparentă şi carcasa se închise la loc. Alvin înălţă mîna în semn de rămas bun, iar cilindrul începu să se mişte. Înainte de a pătrunde în tunel, se deplasa deja mai rapid decît un om în alergare.

Existase o vreme cînd zilnic, milioane de oameni făcuseră asemenea călătorii, în vehicule similare în esenţă, efectuînd naveta între casă şi servici. De atunci, Omul explorase Universul şi revenise iarăşi pe Pămînt; cucerise un imperiu şi-l pierduse. În prezent o astfel de călătorie se repeta într-un vehicul în care nenumăraţi indivizi lipsiţi de gustul aventurii s-ar fi simţit ca acasă.

Şi urma să fie cea mai importantă călătorie făcută de o fiinţă umană în ultimul miliard de ani.

Alystra cercetase de zece ori Mausoleul, deşi o singură dată ar fi fost suficient, deoarece nu exista nici un loc care să constituie o ascunzătoare. După neaşteptata surpriză iniţială, se

întrebase dacă nu cumva ceea ce urmărise ca prin parc fuseseră în fapt proiecţiile lui Alvin şi Khedron. N-ar fi avut însă sens. Proiecţiile se puteau materializa oriunde. Nici o persoană normală nu şi-ar fi "plimbat" proiecţia cale de trei kilometri, ca să ajungă ia destinaţie după o jumătate de oră, atunci cînd putea ajunge acolo instantaneu. Nu, îi urmărise pe realii Alvin şi Khedron intrînd în Mausoleu.

Atunci, undeva trebuia să se găsească o intrare secretă. Aşteptîndu-i să reapară, avea să încerce s-o găsească.

Întîmplător, nu observă apariţia lui Khedron, căci în momentul aceia examina o coloană din spatele statuii. Auzi paşi, se întoarse şi îl văzu singur.

– Unde-i Alvin? strigă fata.

Bufonul nu-i răspunse imediat. Părea zăpăcit şi şovăielnic, iar Alystra fu nevoită să repete întrebarea înainte ca el s-o bage în seamă. Nu păru cîtuşi de puţin surprins s-o întîlnească acolo.

– Nu ştiu unde este, răspunse în cele din urmă. Pot să-ţi spun doar că e în drum spre Lys. Acum ştii la fel de mult ca mine.

Nu era înţelept să iei în serios vorbele Bufonului, dar Alystrei nu-i trebuiau alte dovezi să înţeleagă că el nu juca un rol în clipele acelea. Îi spusese adevărul... chiar dacă nu-l pricepea.

Zece

Cînd uşa se închise în spatele lui, Alvin se lăsă să cadă în fotoliul cel mai apropiat. Brusc avusese senzaţia că puterea îi părăsise picioarele. Îl încerca, aşa cum nu mai cunoscuse niciodată, teama necunoscutului ce-i caracteriza pe concitadinii săi. Îşi simţea fiecare membru tremurînd, iar ochii i se împăienjeniseră. Dacă ar fi putut evada din vehiculul în acceleraţie, ar fi făcut-o fără ezitare, chiar cu preţul trădării propriilor vise.

Nu-l copleşea doar teama în sine, ci şi un sentiment de absolută singurătate. Tot ceea ce cunoştea şi iubea se afla în Diaspar. Chiar daca nu întîlnea nici un pericol, exista posibilitatea să nu-şi mai revadă niciodată semenii. Ştia ca nimeni altul în ultimele epoci ce înseamnă să-ţi părăseşti pentru

totdeauna căminul. În clipa aceea de deznădejde, i se părea lipsit de importanţă dacă drumul pe care-l urma ducea spre moarte sau spre viaţă. Ceea ce importa cu adevărat era continua îndepărtare de casă.

Treptat, indispoziţia îi trecu, iar umbrele întunecate i se risipiră din minte. Începu să privească în jur, căutînd să vadă ce putea învăţa din acel incredibil de vechi vehicul în care călătorea. Alvin nu considera deosebit de straniu sau miraculos faptul că sistemul subteran de transport funcţiona perfect după atîţia ani. Memoria monitoarelor nu-l păstra, dar cu siguranţă, altundeva existau circuite similare care să-l ferească de transformări şi distrugere.

Observă un panou de afişaj acoperind parţial peretele din faţă. Purta un anunţ laconic, dar liniştitor:

LYS
35 MINUTE

În timp ce privea, numărul se schimbă în "34". Cel puţin reprezenta o informaţie utilă, deşi necunoscînd viteza de deplasare, nu putea calcula distanţa parcursă. Pereţii tunelului erau o permanenta pîclă cenuşie, iar singura senzaţie de mişcare o constituia o trepidaţie foarte slabă, pe care n-ar fi remarcat-o niciodată dacă n-ar fi fost avertizat.

Diaspar trebuia să se găsească la mulţi kilometri depărtare. Deasupra se întindea deşertul cu dunele sale mişcătoare. Poate chiar în clipa aceea gonea pe sub colinele neregulate, privite atît de des din Turnul lui Loranne.

Imaginaţia lui se îndreptă către Lys, parcă nerăbdătoare să ajungă acolo înaintea trupului. Ce fel de oraş era? Oricît de mult s-ar fi străduit, nu-şi închipuia decît o altă versiune, la scară redusă, a Diasparului. Se întrebă dacă Lys mai exista, apoi se linişti, spunîndu-şi că în caz contrar vehiculul nu s-ar fi clintit din locul lui.

Deodată, simţi o schimbare în vibraţia de sub tălpi. Aparatul încetinea – era absolut sigur. Timpul se scursese mai iute decît crezuse. Oarecum surprins, privi afişajul.

LYS
23 MINUTE

Nedumerit şi puţin neliniştit, îşi lipi faţa de carcasa transparentă. Viteza încă transforma pereţii tunelului într-o ceaţă lipsită de detalii, însă uneori putea întrezări nişte semne ce dispăreau aproape imediat. Iar la fiecare apariţie întîrziau tot mai mult în cîmpul său vizual.

Apoi, fără nici o tranziţie, pereţii tunelului dispărură. Trecea cu viteză foarte mare printr-un enorm spaţiu subteran, cu mult mai întins decît sala căilor mobile.

Privind uluit afară, Alvin distinse pe sol o reţea complexă de şine de ghidaj, care se întretăiau de nenumărate ori, dispărînd apoi într-un labirint de tuneluri. Din cupola arcuită a plafonului se revărsa o lumină albăstruie, şi conturate pe fundalul luminos se desluşeau siluetele unor maşinării gigantice. Lumina era într-atît de puternică încît rănea ochii, iar Alvin pricepu că zona nu era destinată oamenilor. Peste o clipă trecea pe lîngă nenumărate rînduri de cilindri, aşteptînd nemişcaţi pe şinele lor, cu mult mai mari decît cel în care călătorea Alvin. Tînărul presupuse că se utilizau la transportul materialelor. În jurul lor se găseau adunate stranii mecanisme poliarticulate, toate tăcute şi încremenite în nemişcare.

Aproape la fel de repede, caverna dispăru înapoia lui. Prezenţa îl uluise. Pentru prima dată înţelegea cu adevărat uriaşa hartă întunecată de sub Diaspar; lumea conţinea mai multe minuni decît visase el vreodată.

Privi din nou afişajul. Nu se modificase; traversarea ciudatei zone durase mai puţin de un minut. Accelera din nou. Deşi senzaţia mişcării era aproape inexistentă, pereţii tunelului fulgerau în ambele părţi cu o viteză pe care nici măcar n-o bănuia.

I se păru că se scurge o veşnicie pînă ce vibraţia aproape insesizabilă reapăru. Afişajul anunţă:

LYS
1 MINUT

Minutul acela a fost cel mai lung cunoscut de Alvin vreodată. Vehiculul înainta tot mai încet. Nu era vorba de o simplă reducere a vitezei; în sfîrşit, se pregătea de oprire.

Lin şi tăcut, cilindrul ieşi din tunel într-o sală copie fidelă a celei de sub Diaspar. O clipă, tînărul fu prea surescitat să-şi focalizeze privirea. Uşa se deschisese cu mult înainte ca el să înţeleagă că trebuia să coboare. Înainte de-a păşi afară, se uită la panoul de afişaj pentru o ultima oară. Mesajul se modificase, dar anunţul strălucea mult mai liniştitor:

DIASPAR
35 MINUTE

Căutînd ieşirea, Alvin descoperi prima indicaţie că se afla în mijlocul unei civilizaţii diferite. În mod vădit, drumul spre suprafaţă îl constituia un tunel lung şi larg, situat în capătul sălii, iar prin lunci urca un şir de trepte. Scările constituiau o paritate în Diaspar. La schimbările de nivel, arhitecţii oraşului prevăzuseră rampe sau coridoare înclinate. Obiceiul se păstrase din vremurile cînd roboţii se deplasau pe roţi, iar treptele reprezentau pentru ei o barieră de netrecut.

Scara era foarte scurtă, terminîndu-se în faţa unor porţi ce se deschiseră automat la apropierea lui Alvin. Tînărul pătrunse într-o cameră micuţă, asemănătoare paralelipipedului care-l coborîse prin puţul lui Yarlan Zey. Nu fu surprins cînd, după cîteva minute, uşile se redeschiseră spre un coridor boltit, suind lin către o arcadă sub care se zărea cerul. Nu simţise nici o senzaţie de deplasare, totuşi Alvin pricepu că urcase mai multe sute de metri. Se grăbi în susul coridorului, spre uşa scăldată în soare, uitînd teama în dorinţa de a vedea ce îl aşteaptă.

Ieşi pe versantul unei coline şi pentru o secundă avu impresia că revenise în parcul central din Diaspar. Totuşi, dacă acesta era un parc, giganticele lui dimensiuni nu puteau fi cuprinse cu privirea. Nicăieri nu se zărea oraşul aşteptat. Păduri şi cîmpii se întindeau cît vedea cu ochii.

Ridică apoi privirea către orizont şi acolo, deasupra copacilor, întinzîndu-se într-un arc uriaş ce încingea lumea, se afla un zid de piatră care ar fi umilit şi pe uriaşii cei mai semeţi ai Diasparului. Se ridica atît de departe încît detaliile erau neclare, însă conturul lui îl nedumereau pe Alvin. Abia cînd se acomoda cu scara colosalului peisaj îşi dădu seama că pereţii cei îndepărtaţi nu fuseseră clădiţi de om.

Timpul nu cucerise totul; Pămîntul avea încă munţi de care să fie mîndru.

Alvin rămase mult timp în gura tunelului, adaptîndu-se treptat cu lumea ciudată unde ajunsese. Era pe jumătate copleşit de şocul dimensiunilor şi al spaţiilor deschise; inelul de munţi înceţoşaţi putea cuprinde zece oraşe ca Diasparul. Nu zărise nici o urmă de viaţă omenească. Totuşi, drumul care cobora colina părea întreţinut; n-avea altceva de făcut decît să-l urmeze.

La baza colinei, drumul dispărea printre arbori impunători, acoperind complet aproape soarele. Păşi în umbra lor şi fu întîmpinat de un amalgam de miresme şi de sunete. Cunoştea deja foşnetul vîntului prin frunze, dar pe lîngă acesta se auzeau nenumărate zgomote care nu-i sugerau nimic. Îl asaltau arome necunoscute, mirosuri pierdute pînă şi de memoria civilizaţiei sale. Căldura, profunzimea miresmelor şi a culorilor, prezenţa nevăzută a unui milion de creaturi îl izbiră cu o violenţă aproape fizică.

Ajunse lîngă lac fără să fi observat vreun indiciu al acestuia. Arborii din dreapta dispărură şi înainte apăru o uriaşă întindere albastră, presărată cu insuliţe. Niciodată Alvin nu mai văzuse o pînză de apă atît de mare; prin comparaţie, cele mai întinse bazine din Diaspar nu erau decît băltoace. Se apropie încetişor de malul lacului şi luă puţin din lichidul călduţ în căuşul palmelor, lăsîndu-l să se scurgă printre degete.

Peştele mare şi argintiu, apărut brusc dintre ierburile subacvatice, fu prima creatură non-umană văzută vreodată de Alvin. Ar fi trebuit să-i apară pe de-a întregul nou, totuşi forma peştelui obseda mintea tînărului prin familiaritate. Aşa cum se oprise, suspendat în adîncul verzui, tremurînd imperceptibil din aripioare, părea însuşi întruchiparea forţei şi vitezei. Aici, transpuse într-un corp viu, se regăseau liniile pline de graţie ale măreţelor nave ce stăpîniseră cîndva cerurile Pămîntului. Evoluţia şi ştiinţa descoperiseră aceleaşi răspunsuri, dar creaţiile Naturii duraseră mai mult.

În cele din urmă, Alvin se desprinse de sub vraja locului şi îşi continuă drumul şerpuit. Pădurea se închise iarăşi în jur, însă nu pentru mult timp. Poteca se sfîrşi într-un luminiş lat de aproape un kilometru şi de două ori mai lung... iar Alvin înţelese de ce nu văzuse pînă atunci picior de om.

Poiana era presărată de clădiri cu un etaj, colorate în nuanţe pastelate, odihnitoare pentru ochi chiar în lumina orbitoare a soarelui. Majoritatea erau destul de simple, totuşi cîteva fuseseră construite cu un stil arhitectural rafinat, cu nişte coloane canelate şi ornamente graţioase în unghiuri drepte. Toate acele clădiri, probabil foarte vechi, foloseau arcul ogival a cărui origine se pierdea în zorii istorici.

Mergînd fără grabă spre aşezare, Alvin se strădui să priceapă ceea ce vedea. Nimic nu era familiar. Pînă şi aerul era altfel, pulsînd de viaţă necunoscută. Iar oamenii blonzi ce umblau cu graţie printre clădiri nu aparţineau în nici un caz rasei celor din Diaspar.

Nu-l băgau în seamă pe Alvin, iar lipsa lor de reacţie era ciudată deoarece straiele sale difereau total. În Diaspar temperatura era permanent constantă, făcînd ca hainele celor de acolo să fie pur ornamentale şi adesea extrem de elaborate. Aici însă veşmintele păreau mai degrabă funcţionale, croite pentru uz, nu pentru podoabă, fiind frecvent compuse dintr-o togă simplă, drapată în jurul corpului.

Locuitorii Lysului reacţionară la prezenţa lui Alvin abia cînd acesta avansase destul de mult în aşezare, dar maniera în care o făcură fu oarecum surprinzătoare. Dintr-o clădire se ivi un grup de cinci persoane, pornind hotărîţi spre el, cu aerul că îi aşteptaseră sosirea. Tînărul simţi o bruscă şi ameţitoare tulburare, iar sîngele îi bubui în tîmple. Se gîndi la întîlnirile decisive dintre oameni şi alte civilizaţii, petrecute pe lumi îndepărtate. Cei din faţa sa aparţineau propriei sale specii... dar cum evoluaseră ei în eonii ce-i separaseră de Diaspar?

Delegaţia se opri la doi metri de Alvin. Conducătorul ei zîmbi, întinzînd mîna în străvechiul gest de salut.

– Am considerat că este mai bine să ne întîlnim aici. Aşezarea noastră e foarte diferită de Diaspar, iar drumul de la capătul liniei oferă vizitatorilor şansa... aclimatizării.

Alvin acceptă mîna întinsă, însă o clipă fu prea surprins ca să răspundă. Bănuia de ce îl ignoraseră cu toţii pînă acolo.

– Ştiaţi că vin? întrebă în cele din urmă.

– Bineînţeles. Ştim întotdeauna cînd se mişcă un transportor. Spune-mi, cum ai descoperit drumul? A trecut atîta vreme de la ultima vizită, încît ne temeam că secretul a fost pierdut pentru vecie.

Vorbitorul fu întrerupt de unul din însoţitori:

– Să ne stăpînim curiozitatea, Gerane. Seranis ne aşteaptă.

Numele "Seranis" fusese precedat de un cuvînt necunoscut lui Alvin, care presupuse că reprezenta un soi de titlu. Nu întîmpină nici o greutate în înţelegerea limbajului, dar nici nu considera faptul ca fiind uimitor. Diaspar şi Lys aveau aceeaşi moştenire lingvistică, iar străvechea invenţie a înregistrării sunetului îngheţase de mult timp graiul într-un tipar rezistent.

Gerane înălţă din umeri, cu o resemnare ironică.

– Perfect, zîmbi el. Seranis are puţine privilegii – nu vreau să i-l răpesc pe acesta.

Pătrunzînd mai adînc în aşezare, Alvin îi studie pe cei din jur. Păreau blînzi şi inteligenţi, însă acestea erau însuşiri pe care le cunoştea şi i se păreau normale. El căuta diferenţele faţă de cei din Diaspar. Diferenţe existau, însă greu de definit. Oamenii erau ceva mai înalţi decît Alvin, iar la doi dintre ei văzu cu claritate semnele vizibile ale vîrstei fizice. Aveau pielea arămie, cu tonuri foarte întunecate şi toate gesturile păreau că degajă vigoare şi însufleţire, deşi în acelaşi timp, erau puţin confuze. Alvin surîse amintindu-şi prorocirea lui Khedron, aceea că Lysul avea să se dovedească absolut identic cu Diaspar.

Localnicii îl priveau acum cu o curiozitate făţişă, în vreme ce îşi urma călăuzele; nu se mai prefăceau că asistă la un eveniment obişnuit. Deodată, dinspre arborii din dreapta răsunară ţipete ascuţite, pătrunzătoare, iar din pădure apăru în goană un grup de fiinţe mici, agitate, care se îngrămădiră în jurul tînărului. Acesta se opri complet uluit, nevenindu-i să-şi creadă ochilor. Întîlnise ceva ce propria lui lume pierduse cu atîta timp în urmă, încît astăzi aparţinea mitologiei. Aşa începuse odată viaţa. Zgomotoasele şi fascinantele creaturi erau copii umani.

Alvin îi privi cu o neîncredere dublată de o altă senzaţie tulburătoare, dar pe care n-o putea încă identifica. Nimic altceva nu i-ar fi readus în minte, cu atîta forţă, depărtarea faţă de lumea cunoscută lui. Diaspar plătise, şi încă din plin, preţul nemuririi.

Se opriră înaintea celei mai mari clădiri! Se ridica în mijlocul luminişului, iar pe turnuleţul ei rotund, o flamură verde flutura în bătaia vîntului.

Cînd Alvin intră în clădire, toţi, cu excepţia lui Gerane, rămaseră pe loc. Înăuntru era linişte şi răcoare. Razele soarelui, intrînd prin pereţii transparenţi luminau cu o strălucire blîndă. Podeaua era elastică şi lucioasă, acoperită cu mozaicuri fine. Pe pereţi, un artist de talent şi forţă zugrăvise peisaje din pădure. Alternînd cu tablourile lui se numărau imagini, ce lui Alvin nu-i evocau nimic, deşi erau atractive şi plăcute ochiului. Uşor adîncit într-un perele, un ecran dreptunghiular era acoperit cu o mulţime de culori mişcătoare – probabil un receptor visofonic, deşi de mici dimensiuni.

Alături de Gerane urcă o scurtă scară circulară, care-i purtă pe terasa clădirii. Din locul acela se vedea întreaga aşezare, alcătuită din aproximativ o sută de clădiri. In depărtare, arborii se răreau, delimitînd nişte izlazuri întinse, unde păşteau mai multe specii de animale. Tînărul nu-şi imagina ce anume puteau fi; majoritatea erau patrupede, însă unele păreau să aibă şase, sau chiar opt picioare.

Seranis îi aştepta în umbra turnului. Greu de spus ce vîrstă avea; părul ei lung, auriu, era presărat cu fire sure. Alvin bănuia că el constituia o indicaţie asupra anilor ei. Existenţa copiilor, cu toate consecinţele implicate, îi sporise confuzia. Acolo unde exista naştere, cu siguranţă trebuia să fie şi moarte. Durata vieţii în Lys putea fi cu totul alta ca în Diaspar. N-avea cum să aprecieze dacă Seranis avea cincizeci, cinci sute sau cinci mii de ani dar, privind în ochii ci, simţea acea înţelepciune şi experienţă profundă, încercate uneori în prezenţa lui Jeserac.

Femeia îi indică un scaun micuţ. Deşi cu ochii surîdea binevoitoare, nu rosti nimic pînă ce Alvin nu se instală confortabil... sau cît de confortabil putea fi sub privirea ei intensă. Femeia suspină şi i se adresă cu un glas şoptit:

– O asemenea ocazie nu apare prea des, aşa încît te-aş ruga să mă scuzi dacă nu cunosc ceremonialul potrivit. Un oaspete însă, chiar neaşteptat, beneficiază de anumite drepturi, înainte de a începe, trebuie să te avertizez de un lucru, îţi putem citi gîndurile.

Zîmbi la reacţia necontrolată a tînărului si continuă:

– Nu trebuie să-ţi faci griji. Nici un alt drept nu e mai sfînt decît cel al secretului gîndurilor. Nu voi pătrunde în mintea ta decît dacă îţi vei da acordul. N-ar fi fost cinstit să-ţi ascund acest

fapt. Vei înţelege de ce noi considerăm vorbirea oarecum lentă şi greoaie. Nu o utilizăm des.

Revelaţia, deşi uşor alarmantă, nu-l surprinse pe Alvin. Cîndva, atît oamenii cît şi maşinile deţinuseră această aptitudine. Maşinile, care nu se schimbaseră, erau capabile să citească şi acum gîndurile stăpînilor. Dar în Diaspar oamenii pierduseră darul pe care, odată, îl împărţiseră împreună cu servitorii lor.

– Nu ştiu ce anume te-a adus din lumea ta în a noastră, urmă Seranis, însă dacă ai pornit în căutarea vieţii, drumul tău a luat sfîrşit. În afară de Diaspar, dincolo de munţi nu se întinde decît deşertul.

În mod ciudat, Alvin nu se îndoi de cuvintele femeii, chiar dacă pînă în clipa aceea obişnuise să pună sub semnul întrebării părerile unanim acceptate. Singura lui reacţie fu una de tristeţe, pentru că se confirma tot ceea ce i se spusese.

– Povesteşte-mi despre Lys, o rugă. De ce v-aţi despărţit de Diaspar? Cu toate că mi se pare că ştiţi multe despre noi.

Seranis surîse înaintea nerăbdării lui.

– Toate la timpul lor. Mai întîi aş vrea să cunosc cîte ceva despre line. Spune-mi cum ai descoperit drumul către noi şi de ce ai venit.

Şovăielnic la început, apoi, treptat, cu mai multă siguranţă, Alvin istorisi totul. Pînă atunci nu mai vorbise atît de liber. Aici, în sfîrşit, exista cineva care să nu rîdă de visele sale, pentru că ştia că acele vise erau adevărate. O dată sau de două ori, Seranis îl întrerupse cu întrebări scurte, atunci cînd el menţiona un aspect al Diasparului necunoscut ei. Lui Alvin îi venea greu să înţeleagă că lucruri făcînd parte din existenta cotidiană puteau fi de neînţeles cuiva care nu trăise niciodată în oraş şi nu cunoştea nimic despre cultura şi organizarea lui complexă. Seranis asculta cu o astfel de atenţie încît o crezu fascinată de povestea lui; abia mai tîrziu avea să realizeze ca vorbele sale erau ascultate şi de alte creiere, în comunicare cu cel al femeii.Cînd termina, se făcu tăcere. Apoi Seranis îl privi şi întreba:

– De ce ai venit în Lys?

Alvin o măsură surprins.

– Ţi-am explicat. Voiam sa explorez lumea. Toţi îmi spuseseră că dincolo de oraş nu se află decît pustiul, dar trebuia să verific cu ochii mei.

– A fost singurul motiv?

Alvin ezită. În cele din urmă, nu răspunse exploratorul încăpăţîna), ci copilul pierdut, născut într-o lume străină.

– Nu, murmura el, n-a fost singurul motiv, deşi n-am realizat-o pînă astăzi. Eram singur...

– Singur? În Diaspar? Pe buzele lui Seranis apăruse un zîmbet, dar în ochii ei se citea înţelegere şi tînărul ştiu că acesta era răspunsul aşteptat de ea.

Acum, după ce-şi povestise viaţa, o aşteptă să-şi respecte făgăduiala. Seranis se ridică, începînd să se plimbe pe terasă.

– Cunosc întrebările pe care vrei să le pui, rosti ea. La unele îţi pot răspunde, însă ar fi obositor să o fac în cuvinte. Deschide-ţi mintea către mine şi-ţi voi spune ceea ce doreşti să ştii. Ai încredere; fără permisiunea ta nu voi citi nimic.

– Ce vrei să fac? întrebă precaut Alvin.

– Să fii de acord să-mi accepţi ajutorul. Să mă priveşti în ochi... şi să uiţi totul.

Alvin n-a ştiut niciodată cu exactitate ce s-a întîmplat. Peste simţurile sale se lăsase un voal opac şi, cu toate că nu-şi amintea cum le dobîndise, cînd căută în minte cunoştinţele se găseau acolo.

Vedea trecutul; nu limpede, ci aşa cum vede cineva o cîmpie înceţoşată, de pe un munte înalt. Înţelese că omul nu fusese dintotdeauna un locuitor al oraşelor, iar atunci cînd maşinile îl eliberaseră de trudei, între cele două civilizaţii se instaurase o rivalitate permanentă. În Epoca Zorilor existaseră mii de oraşe, însă o mare parte a omenirii preferase să trăiască în comunităţi relativ mici. Transportul universal şi mijloacele de comunicaţie instantanee ofereau contacte cu restul lumii, iar nevoia convieţuirii laolaltă cu milioane de oameni nu era stringentă.

În zilele de început, Lys fusese asemenea altor sute de aşezări. Dar treptat, de-a lungul timpului, dezvoltase o cultură independentă, una dintre cele mai evoluate în istoria umanităţii. O cultură bazată îndeosebi pe utilizarea directă a puterii mentale, ceea ce o deosebea de restul societăţilor omeneşti, bazate tot mai mult pe maşini.

De-a lungul eonilor, avansînd pe căile lor diferite, prăpastia dintre Lys şi restul lumii s-a adîncit. Peste ea se aruncau punţi numai în momentele de criză: cînd Luna intrase în procesul periculos de apropiere de Pămînt, distrugerea ei constituise opera savanţilor din Lys. Tot ei asiguraseră şi apărarea Terrei împotriva Invadatorilor, opriţi în cele din urmă în lupta de la Shalmirane.

Bătălia aceea epuizase omenirea. Unul cîte unul, oraşele muriseră şi deşertul le acoperise. Pe măsură ce populaţia scădea, oamenii începură migraţia care avea să facă din Diaspar ultimul şi cel mai mare dintre toate aşezările umane.

Majoritatea acestor schimbări nu afectaseră Lysul, deşi el purtase propriul său război – împotriva pustiului. Bariera naturală a munţilor nu era suficientă, şi multe veacuri au trecut înainte ca oaza cea mare să scape de spectrul nisipului.

Imaginile deveneau neclare aici, poate în mod intenţionat. Alvin nu distingea ce anume se întreprinsese ca Lys să capete virtuala veşnicie proprie Diasparului.

Vocea lui Seranis părea să ajungă la el de la mare depărtare. Nu era numai vocea ei, ci o simfonic de cuvinte, cîntată parcă la unison de multe alte glasuri.

– Asta e, foarte pe scurt, istoria noastră. Vezi deci ca şi în Epoca Zorilor am avut puţine legături cu alte oraşe, chiar dacă locuitorii lor ne vizitau adesea. Nu i-am împiedicat niciodată, deoarece mulţi dintre cetăţenii noştri de seamă au venit de afară. Însă, cînd oraşele au început să moară, n-am dorit să fim tîrîţi în prăbuşirea lor. După întreruperea transportului aerian, în Lys nu s-a mai putut ajunge decît într-un singur mod, prin sistemul transportor din Diaspar. Capătul dinspre voi a fost închis odată cu amenajarea parcului… şi ne-aţi uitat, deşi noi nu v-am uitat pe voi niciodată.

Diaspar ne-a surprins. Ne aşteptasem să aibă soarta celorlalte oraşe, însă el a reuşit să formeze o cultură stabilă, cu şanse de a dura tot atît cît şi Pămîntul. Nu este o cultură pe care noi o admirăm, totuşi ne bucură că cei ce doreau să scape au izbutit. Drumul parcurs de tine astăzi a fost parcurs de mai mulţi decît ai crede, şi aproape toţi au fost oameni deosebiţi, ce au adus cu ei ceva de valoare cînd au intrat în Lys.

Glasul se stinse. Paralizia simţurilor lui Alvin se destrămă, iar tînărul îşi reveni. Văzu cu surprindere că soarele coborîse

mult sub vîrfurile copacilor şi că cerul estic purta deja amprenta nopţii. Undeva, un clopot vibra cu un dangăt răsunător, pulsînd lent în liniştea amurgului şi încărcînd văzduhul cu mister. Alvin se pomeni înfiorîndu-se uşor, nu de prima atingere a răcorii nopţii, ci datorită lucrurilor aflate. Se făcuse foarte tîrziu, iar el se găsea departe de casă. Brusc, simţi nevoia să-şi revadă prietenii, să fie iarăşi printre imaginile şi scenele familiare ale Diasparului.

– Trebuie să plec, rosti el. Khedron... părinţii mei... mă aşteaptă. Nu era chiar adevărul. Cu siguranţă, Khedron se întreba ce anume i se întîmplase, dar altcineva, din cîte ştia Alvin, nu era la curent cu plecarea sa. Nu-şi explica motivul pentru care minţise şi imediat îi fu ruşine.

Seranis îl privi gînditoare.

– Mă tem că nu-i atît de simplu, spuse ea.

– Ce vrei să zici? Transportorul nu mă va duce înapoi? Refuza să dea crezare ideii că putea fi reţinut în Lys împotriva voinţei sale, deşi gîndul îi fulgerase prin minte.

Pentru prima dată, Seranis păru oarecum stînjenită.

– Noi am discutat cazul tău, reluă ea fără să explice cine erau acei "noi", sau ce anume discutaseră. Dacă te vei întoarce în Diaspar, oraşul va afla de existenţa noastră. Chiar dacă ne-ai promite să nu destăinui nimic, vei vedea că în timp e imposibil să păstrezi secretul.

– Dar de ce doriţi ca el să fie păstrat? replică tînărul. Eu cred că ar fi bine pentru ambele oraşe dacă locuitorii lor s-ar întîlni din nou.

– Noi sîntem de altă părere. Dacă s-ar deschide porţile, ţinutul nostru ar fi copleşit de curioşi şi de căutătorii de senzaţii inedite. În schimb, rămînînd ascuns, doar cei mai buni dintre voi vor ajunge pînă aici.

Răspunsul degaja atîta superioritate, bazînduse în acelaşi timp pe nişte presupuneri complet eronate, încît Alvin simţi cum nemulţumirea îl cuprinde.

– Nu aveţi dreptate. Nu cred că veţi găsi în întreg Diasparul o altă persoană capabilă să părăsească oraşul, chiar dacă ar dori – sau chiar dacă ar şti că poate ajunge undeva. Dacă îmi permiteţi să mă întorc, faptul nu va avea nici o consecinţă pentru Lys.

– Hotărîrea nu-mi aparţine şi subestimezi puterile minţii, dacă crezi că barierele ce menţin oamenii în interiorul oraşului tău nu pot fi niciodată depăşite. Totuşi, nu dorim să te reţinem aici împotriva voinţei tale. Dacă doreşti să te întorci însă în Diaspar, trebuie să îţi ştergem din minte amintirile legate de Lys.

Şovăi o clipă:

– Aşa ceva nu s-a mai întîmplat niciodată; toţi predecesorii tăi au venit ca să rămînă.

Alvin se vedea pus în faţa unei alegeri pe care refuza s-o accepte. Dorea să exploreze Lysul, să-i descopere secretele, felul prin care se deosebea de propria lui lume, dar în acelaşi timp era hotărît să revină în Diaspar, să le dovedească prietenilor că nu fusese un simplu visător. Nu înţelegea motivele care alimentau dorinţa de secret, dar şi dacă le-ar fi înţeles, comportarea lui n-ar fi fost altul.

Realiză că trebuia să cîştige timp, ori să o convingă pe Seranis că-i cerea un lucru imposibil.

– Khedron ştie unde sînt. Memoria lui n-o veţi şterge.

Seranis zîmbi. Era un zîmbet plăcut şi în orice alte circumstanţe ar fi fost luat drept prietenos. Însă în spatele lui tînărul întrezări, întîia oară, prezenţa unei puteri copleşitoare, implacabile.

– Ne subestimezi, Alvin, răspunse ea. Este foarte uşor. Pot ajunge în Diaspar mai repede decît mi-ar lua traversarea Lysului. Înaintea ta, au mai venit şi alţii aici, iar unii le spuseseră cunoştinţelor unde anume pleacă. Totuşi, acei prieteni i-au uitat, iar ei au dispărut din istoria Diasparului.

Alvin neglijase acest fapt, iar acum i se părea evident. Se întrebă de cîte ori, în milioanele de ani scurse de la separarea celor două culturi, locuitorii Lysului pătrunseseră în Diaspar pentru a-şi păstra taina, păzită cu atîta străşnicie. Şi îşi mai puse întrebarea cît de extinse erau puterile mentale pe care le posedau şi pe care nu ezitau să le utilizeze aceşti oameni ciudaţi.

Era oare prudent să-şi facă planuri? Seranis îi promisese că nu-i va citi gîndurile fără acordul său, dar Alvin nu ştia dacă nu existau situaţii în care promisiunea putea fi încălcată.

– Desigur, vorbi în cele din urmă, nu vă aşteptaţi să mă hotărăsc imediat. Nu e posibil să vizitez Lysul înainte de a lua o decizie?

– Fireşte, încuviinţă Seranis. Poţi rămîne la noi cît doreşti, iar apoi, dacă te răzgîndeşti, să te întorci în Diaspar. Ar fi însă mult mai uşor dacă te-ai hotărî în următoarele cîteva zile. Nu vrem ca prietenii tăi să se îngrijoreze, şi cu cît lipseşti mai mult, cu atît ne va fi mai greu să facem modificările necesare.

Alvin era de acord; ar fi vrut să ştie însă în ce constau acele "modificări". Probabil că cineva din Lys avea să-l contacteze pe Khedron – fără ca Bufonul să-şi dea seama – şi să acţioneze asupra minţii lui. Dispariţia lui Alvin nu putea fi tăinuită, însă putea fi ştearsă informaţia descoperită de către el şi Khedron. Iar cu trecerea timpului, numele lui Alvin urma să se alăture celorlalţi Unici ce dispăruseră misterios şi fuseseră uitaţi apoi.

Existau multe ciudăţenii aici, iar tînărul nu rezolvase nici una din ele. Strania relaţie unilaterală dintre Lys şi Diaspar avea oare un ţel, sau reprezenta pur şi simplu un accident al istoriei? Cine şi ce erau Unicii? Iar dacă locuitorii Lysului erau în stare să pătrundă în Diaspar, de ce nu anulaseră circuitele de memorie conţinînd indicaţia referitoare la existenţa acestora? Probabil că aceasta era singura întrebare la care Alvin era capabil să ofere un răspuns plauzibil. Computerul Central era un adversar mult prea puternic, pe care cele mai avansate tehnici mentale nu-l afectau.

Se forţă să uite aceste probleme; într-o bună zi, cînd va şti mai mult, va afla poate răspunsurile. Acum era zadarnic să speculeze, să clădească piramide de ipoteze pe un fundament de ignoranţă.

– Perfect, spuse nu prea încîntat, căci neaşteptata barieră continua să-l neliniştească. Vă voi comunica decizia mea cît de repede, însă pînă atunci arătaţi-mi aşezarea voastră.

Surîsul lui Seranis nu mai ascunse de astă dată nici o ameninţare.

– Sîntem mîndri de Lys şi va fi o plăcere pentru noi să-ţi arătăm cum trăiesc oamenii fără ajutorul oraşelor. Între timp nu trebuie să-ţi faci griji – amicii nu ţi se vor nelinişti din cauza absenţei. Ne vom ocupa de asta, măcar pentru propria noastră protecţie.

Urma să fie pentru prima dată cînd Seranis făcea o promisiune pe care nu o putea respecta.

Unsprezece

Oricît încercase Alystra, nu putuse să obţină alte informaţii de la Khedron. Bufonul îşi revenise repede din şocul iniţial şi din spaima care-l deteminase să fugă la suprafaţă, atunci cînd rămăsese singur în subterana Mausoleului. Totodată se simţea ruşinat de laşitatea lui, şi se întreba dacă va avea vreodată curajul să revină în sala căilor mobile, în mijlocul reţelei de tuneluri radiind spre lume. Deşi considera că Alvin acţionase pripit, dacă nu chiar imprudent, nu credea cu adevărat că pe tînăr îl ameninţa vreo primejdie. Avea să se întoarcă cînd va crede de cuviinţă. Khedron era absolut convins, sau... aproape convins; avea şi anumite reţineri ce-l făceau să simtă nevoia de a fi prudent. Hotărîse că, deocamdată, cel mai inteligent lucru era să spună puţin şi să lase impresia că totul reprezentase în fapt una din glumele sale.

Din nefericire, în clipa întîlnirii cu Alystra, nu izbutise să-şi ascundă emoţia Fata zărise spaima întipărită limpede în ochii lui şi o interpretase imediat ca pe consecinţa unui pericol în care se găsea Alvin. Asigurările lui Khedron fuseseră inutile, iar ea se înfuriase tot mai tare în vreme ce se îndreptau spre ieşirea parcului. La început dorise să rămînă în Mausoleu şi să-l aştepte pe, Alvin să se întoarcă, fie şi în acelaşi mod misterios în care dispăruse. Khedron reuşise s-o convingă că ar fi însemnat o pierdere de timp. Răsuflase uşurat cînd fata îl urmase în oraş. Exista o şansă ca Alvin să revină aproape imediat, iar Bufonul nu dorea ca şi alţii să cunoască secretul lui Yarlan Zey.

Pe drum, Khedron realizase că tactica lui eşuase, şi că scăpase complet situaţia din mînă. Era prima dată cînd i se întîmpla aşa ceva: să nu se simtă capabil să rezolve o problemă, care în plus părea destul de gravă. Treptat, teama imediată şi iraţională fu înlocuită cu o alarmă profundă, de-acum ferm înrădăcinată. Pînă în acel moment, Khedron nu se gîndise prea mult la consecinţele acţiunilor sale. Propriile interese şi o empatie superficială, dar reală faţă de Alvin, reprezentaseră motive suficiente pentru ce întreprinsese. Cu toate că îi oferise

lui Alvin ajutor şi încurajări, nu crezuse nici o clipă că ceea ce se petrecuse s-ar fi putut întîmpla cu adevărat.

În ciuda uriaşei diferenţe de vîrstă şi de experienţă dintre ei, voinţa lui Alvin fusese întotdeauna mai puternică. Era prea tîrziu ca să mai îndrepte situaţia; Khedron simţea că evenimentele îl purtau spre un deznodămînt complet în afara controlului său.

În această lumină, nu era drept ca Alystra să-l considere geniul rău al lui Alvin şi să-l acuze de cele întîmplate. Fata nu era răzbunătoare, dar era neliniştită şi parţial, neliniştea ei se revărsa asupra Bufonului. Iar dacă vreo acţiune de a ei i-ar fi pricinuit necazuri lui Khedron, Alystra n-ar fi încercat în prezent nici cel mai mic regret.

Cînd ajunseră la uriaşa cale circulară din jurul parcului, se despărţiră într-o tăcere împietrită. Privind-o pe Alystra dispărînd în depărtare, Khedron se întrebă obosit ce planuri îi treceau fetei prin minte.

Deocamdată putea fi sigur de un singur lucru. Următoarea perioadă de timp n-avea să se plîngă de plictis.

Alystra acţionă iute şi inteligent. Nu-şi pierdu vremea să ia legătura cu Eriston şi Etania; părinţilor lui Alvin le lipsea adevărata personalitate; pentru ei simţea o oarecare afecţiune, dar nu respect. Ei ar fi argumentat mult şi inutil, ca în cele din urmă să facă ce făcea Alystra acum.

Jeserac o ascultă fără să-şi exteriorizeze în vreun fel simţămintele. Îşi ascunse bine îngrijorarea – atît de bine, încît fata fu chiar dezamăgită. Ei uneia i se părea că niciodată nu se mai petrecuse ceva atît de extraordinar şi de important, dar calmul lui Jeserac îi retezase elanul. După ce termină, bărbatul o chestionă pe îndelete şi-i sugeră, în mod indirect, că putea comite o greşeală. Ce motiv o determina să creadă că Alvin părăsise cu adevărat oraşul? Poate că totul fusese o glumă pe seama ei. Implicarea lui Khedron conferea probabilitate ipotezei. Poate că exact în clipa aceea, ascuns undeva în Diaspar, Alvin rîdea pe înfundate.

Singurul lucru pozitiv obţinut de la Jeserac fusese promisiunea că el se va interesa, căutînd-o apoi în ziua următoare. Jeserac o sfătui ca între timp să nu-şi facă griji şi că ar fi fost bine dacă n-ar mai fi povestit nimănui nimic. Nu era

necesar să provoace o problemă generală în legătură cu un incident ce avea, probabil, să se clarifice în cîteva ore.

Alystra îl părăsi pe tutore cu un uşor sentiment de frustrare. Ar fi fost însă mult mai mulţumită dacă ar fi ştiut ce întreprinsese acesta imediat după plecarea ei.

Jeserac avea prieteni în Consiliu. În lunga lui viaţă, el însuşi se numărase printre membrii Consiliului şi, dacă ghinionul nu-l ocolea, putea să fie iarăşi. Îi căută pe trei dintre prietenii săi mai influenţi şi, cu prudenţă, le stîrni interesul istorisind ceea ce aflase. În calitate de tutore al lui Alvin, era perfect conştient de poziţia sa foarte delicată şi dorea să se pună la adăpost. Deocamdată, cu cît erau mai puţini cei ce ştiau de întîmplare, cu atît mai bine.

De îndată se căzu de acord ca în primul rînd să fie contactat Khedron, căruia să i se ceară explicaţii. Excelentul lor plan avea un singur neajuns. Khedron îl anticipase şi acum era de negăsit.

Dacă exista vreo ambiguitate referitoare la poziţia lui Alvin, gazdele sale se dovedeau extrem de atente să nu i-o amintească. Era liber să meargă oriunde dorea în Airlee, micuţa aşezare condusă de Seranis – deşi termenul de "conducere" nu era cel mai nimerit pentru a descrie rolul ci în comunitate. Alvin avea uneori impresia că femeia aceea era un soi de dictator înţelept, însă alteori i se părea că îi lipsea orice putere. Deocamdată, tînărul nu izbutise cîtuşi de puţin să priceapă sistemul social al Lysului, fie datorită simplităţii, fie din contra, datorită unei complexităţi ale cărei ramificaţii îi scăpau cu desăvîrşire, tot ceea ce descoperise se rezuma la faptul că Lys se compunea din numeroase aşezări, între care Airlee constituia un exemplu tipic. Şi totuşi, dintr-un alt punct de vedere, nu existau exemple tipice; Alvin fusese asigurat că fiecare aşezare se străduia să se deosebească cît mai mult de vecinele ei. Totul era extrem de confuz.

Deşi adăpostea mai puţin de o mie de oameni, Airlee era un loc al surprizelor. Aproape că nu exista aspect al vieţii care să nu difere de cel corespunzător din Diaspar. Diferenţele mergeau pînă la chestiuni fundamentale, precum comunicarea. În Lys numai copiii foloseau vocea, adulţii vorbeau foarte rar şi, după o vreme, Alvin înţelese că o făceau numai din politeţe faţă de el. Era o experienţă stranie şi iritantă să te simţi învăluit într-o

plasă uriaşă de cuvinte plutind tăcute şi insesizabile, dar după un timp tînărul se obişnui. Dată fiind inutilitatea cuvîntului vorbit, supravieţuirea limbajului o găsea surprinzătoare. Abia mai tîrziu descoperi că locuitorilor Lysului le plăceau foarte mult cîntecele şi, dealtfel, orice formă de muzică. Fără acel stimulent, era extrem de plauzibil să fi devenit muţi cu foarte multă vreme în urmă.

Gazdele sale se arătau permanent ocupate, prinse cu treburi şi cu rezolvări de probleme, de obicei de neînţeles pentru Alvin. Atunci cînd înţelegea ce făceau, mare parte a activităţii lor îi părea fără rost. De pildă, majoritatea alimentelor se obţineau pe cale naturală, şi nu sintetizate conform tehnologiilor dezvoltate cu ere în urmă. Cînd remarcase acest fapt, i se explicase cu răbdare că locuitorilor Lysului le plăcea să privească plantele dezvoltîndu-se, să urmărească efectele unor experimente genetice complicate, să obţină gusturi şi arome tot mai rafinate. Airlee, spre exemplu, era faimoasă pentru fructele sale, însă cînd tînărul gustă din ele nu le consideră mai gustoase decît cele obţinute în Diaspar prin simpla mişcare a unui deget.

La început se întrebă dacă cei din Lys nu cumva uitaseră, ori poate că nici nu dispuseseră vreodată de forţele şi aparatele care pentru el erau normale şi pe care se baza viaţa lui în Diaspar. Curînd descoperi că motivul nefolosirii lor era altul. Uneltele şi ştiinţa existau, dar se utilizau doar în caz de absolută nevoie. Exemplul cel mai grăitor îl oferea sistemul de transport, dacă putea fi denumit astfel. Pe distanţe scurte oamenii mergeau pe jos şi asta părea să le facă plăcere. Cînd se grăbeau, sau trebuiau să deplaseze greutăţi, foloseau animale, în mod evident crescute în acest scop. Era vorba de un animal scund, cu şase picioare, foarte docil şi puternic, însă lipsit de inteligenţă. O altă specie o reprezentau animalele de curse, cu patru picioare, însă folosind cînd alergau numai musculoasele membre posterioare. Puteau traversa Lysul în doar cîteva ore, cu un călăreţ instalat într-o şa pivotantă. Nimic nu l-ar fi convins pe Alvin să rişte o asemenea cursă, chiar dacă printre tineri reprezenta un sport foarte popular. Armăsarii lor, selecţionaţi cu grijă, erau aristocraţii lumii animale, şi erau conştienţi de poziţie. Deţineau un vocabular destul de bogat şi Alvin îi auzea adesea discutînd între ei, lăudîndu-se cu trecute sau viitoare succese, încercă să fie prietenos aruncînd cîteva cuvinte, însă ei

pretinseră că nu-l înţeleg, iar la insistenţele sale se îndepărtară, tropotind demni şi superiori.

Aceste două rase de animale se dovedeau suficiente pentru muncile obişnuite, oferind proprietarilor satisfacţii de neobţinut din partea unor creaţii mecanice. Totuşi, pentru viteze foarte mari sau greutăţi deosebite, se utilizau fără ezitare maşinile.

Cu toate că lumea animală a Lysului îi oferise lui Alvin o mulţime de surprize interesante, cel mai mult continuau să-l fascineze extremele locuitorilor. Copiii şi bătrînii... ambele categorii la fel de uimitoare şi la fel de pasionante. Cel mai bătrîn om din Airlee de-abia atinsese al doilea veac, şi mai avea de trăit doar cîţiva ani. Cînd el avea să ajungă la vîrsta aceea, gîndise Alvin, trupul nu i-ar fi cunoscut nici o schimbare, în vreme ce bătrînul, lipsit de perspectiva un lanţ de existenţe viitoare, îşi va fi epuizat total resursele fizice. Avea părul complet alb, iar faţa incredibil de brăzdată de riduri. Părea să-şi petreacă întregul timp la soare, sau plimbîndu-se încet, schimbînd saluturi insonore cu cei întîlniţi. Din cîte îşi dădea seama Alvin, era mulţumit şi nu cerea mai mult de la viaţă, deloc tulburat de apropiatul sfîrşit.

Această filozofie de viaţă diferea atît de mult de cea din Diaspar, încît îi depăşea înţelegerea. De ce să accepţi moartea cînd aveai posibilitatea să trăieşti o mie de ani, iar apoi să sari înainte prin milenii, pentru a începe iarăşi într-o lume pe care tu însuţi o ajutaseşi să capete formă? Era decis să capete răspunsul Lysienilor la această întrebare, de îndată ce s-ar fi ivit şansa să discute deschis despre viaţă şi moarte. Îi venea greu să creadă că în Lys se făcuse de bună voie o astfel de alegere, conştienţi de alternativa vieţii infinite – Diaspar.

O parte a răspunsului o găsi printre copii, fiinţele mici tot atît de necunoscute lui ca oricare din animalele Lysului. Le privi joaca, iar în cele din urmă fu chiar acceptat ca prieten. Uneori lăsau impresia că nu semănau cîtuşi de puţin cu oamenii; motivaţiile, logica, pînă şi limbajul lor păreau complet străine. Îi privea uimit pe adulţi, întrebîndu-se cum era posibil ca ei să fi evoluat din acele extraordinare creaturi, ce-şi petreceau cea mai mare parte a timpului într-o lume proprie, fără legături cu Lysul celor mari.

Şi totuşi, copiii deşteptaseră în inima lui un sentiment necunoscut pînă atunci. Cînd – lucru care se întîmpla uneori –

izbucneau în lacrimi de frustrare sau de disperare, micile lor drame i se păreau mai teribile decît lunga retragere a Omului, după pierderea Imperiului Galactic. Dacă aceasta din urmă constituia ceva mult prea uriaş şi îndepărtat pentru a fi pe deplin înţeles, plînsetul unui copil îţi sfîşia în schimb inima.

Alvin întîlnise iubirea în Diaspar, şi iată că acum învăţa ceva la fel de preţios, fără de care iubirea în sine nu şi-ar fi putut atinge niciodată împlinirea. Învăţa sensul tandreţii.

Dacă Alvin studia Lysul, şi Lysul îl studia pe el, deloc nemulţumit de cele descoperite. Se găsea de numai trei zile în Airlee, cînd Seranis îi propuse să viziteze împrejurimile. Tînărul acceptă fără ezitare – cu singura condiţie de a nu fi obligat să călărească unul din animalele de cursă.

– Te asigur, rosti Seranis cu un neaşteptat licăr de umor, că nimeni nu intenţionează să-şi rişte unul din preţioasele animale. Dar fiindcă e vorba de un caz excepţional, voi aranja să ai un mijloc de transport unde să te simţi confortabil. Te va însoţi Hilvar şi bineînţeles că vei merge oriunde doreşti.

Alvin se întrebă dacă ultima afirmaţie era totuşi adevărată. Presupunea că s-ar fi ridicat obiecţii dacă ar fi încercat să se întoarcă pe colina de unde coborîse în Lys. Deocamdată însă nu-şi făcea griji şi nu se grăbea să revină în Diaspar. De fapt, nici nu se gîndise la întoarcere după prima întîlnire cu Seranis. Viaţa continua să fie pentru el atît de inedită şi de fascinantă, încît se mulţumea să trăiască intens prezentul.

Aprecia gestul lui Seranis care-l desemnase pe fiul ei drept călăuză, deşi fără îndoială, Hilvar primise instrucţiuni precise pentru evitarea oricăror neplăceri. Alvin avusese nevoie de timp ca să se obişnuiască cu Hilvar, dintr-un motiv pe care nu i l-ar fi putut mărturisi fără să-i rănească orgoliul. Perfecţiunea se generalizase în Diaspar, încît frumuseţea fizică îşi pierduse valoarea; era tot aşa de obişnuită ca şi aerul pe care-l respirau. În Lys situaţia se prezenta altminteri, iar epitetul cel mai puţin răutăcios aplicabil lui Hilvar era cel de "obişnuit". După normele lui Alvin, tînărul era de-a dreptul urît, şi o vreme îl evitase în mod deliberat. Dacă Hilvar realizase acest lucru, nu o arătase în nici un fel, şi nu peste mult prietenia lui sinceră sfărîmase bariera dintre ei. Avea să vină un timp cînd Alvin urma să se obişnuiască într-atît cu zîmbetul larg şi strîmb al lui Hilvar, cu forţa şi blîndeţea lui, încît nu ar fi crezut că-l considera

respingător vreodată şi nici n-ar fi dorit să-l vadă altfel. Acela n-ar mai fi fost Hilvar, ci un altul.

Plecară din Airlee imediat după răsăritul zorilor, într-un vehicul mic, denumit de către Hilvar maşină de teren, şi care aparent funcţiona pe acelaşi principiu cu vehiculul subteran dintre Lys şi Diaspar. Plutea în aer la cîţiva centimetri deasupra solului, şi cu toate că nu se zărea nici o urmă de şină de ghidaj, Hilvar îi spusese că străbătea numai traseele prestabilite. Toate aşezările dispuneau de legături asemănătoare, însă în decursul şederii sale în Lys, Alvin nu mai observase o altă maşină.

Era evident că Hilvar investise mult efort în pregătirea expediţiei şi că o aştepta cu aceeaşi nerăbdare ca şi Alvin. Plănuise itinerariul ţinînd seama de propriile sale interese; istoria naturală constituia pasiunea sa cea mare şi spera să găsească noi specii de insecte în regiunile relativ nepopulate ale Lysului pe care urmau să le viziteze. Intenţiona să ajungă cu maşina cît mai spre sud posibil, iar restul drumului să-l facă pe jos. Fără să-şi dea seama ce însemna aceasta, Alvin nu ridică nici o obiecţie.

Aveau şi un tovarăş de drum – Krif, cel mai spectaculos dintre animalele lui Hilvar. În repaos, cele şase aripi transparente ale lui Krif se pliau în lungul trupului, care scînteia prin ele precum un sceptru bătut în pietre preţioase. Dacă îl deranja ceva, se înălţa în văzduh ca un fulger multicolor, cu un fîlfîit de-abia auzit de aripi invizibile. Deşi uriaşa insectă venea cînd era strigată şi putea – uneori – să îndeplinească ordine simple, era aproape complet lipsită de inteligenţa. Avea în schimb o personalitate bine definită şi, din cine ştie ce motiv, se arăta extrem de suspicioasă faţă de Alvin, făcînd ca sporadicele sale tentative de a-i cîştiga încrederea să eşueze cu regularitate.

Pentru Alvin, drumul prin Lys se învecina cu visul. Tăcut, aidoma unui spectru, vehiculul luneca peste cîmpii întinse, croindu-şi drum prin păduri, fără a se abate de la ghidajul invizibil. Înaintau cam de zece ori mai repede decît un om mergînd pe jos. Rareori cineva se grăbea aşa în Lys.

Străbătură mai multe aşezări, unele mai întinse decît Airlee, dar majoritatea asemănătoare. Pe Alvin îl interesau subtilele, însă semnificativele diferenţe în vestimentaţie, şi chiar în

privinţa aspectului fizic, apărînd pe măsura trecerii de la o comunitate ia alta.

Civilizaţia Lysului era alcătuită din sute de culturi distincte, fiecare contribuind cu ceva aparte la dezvoltarea generală. Vehiculul ie era ticsit cu cei mai faimos produs din Airlee, nişte pere micuţe, galbene, primite cu recunoştinţă ori de cîte ori Hilvar le oferea. Tînărul se oprea adesea să discute cu prieteni, prezentîndu-le un Alvin impresionat de politeţea tuturor, manifestată prin folosirea limbajului oral în clipa în care aflau cine este el. Probabil că adesea le venea destul de greu. Totuşi, din cîte îşi dădea el seama, rezistau ispitei de-a reveni la telepatie şi nu se simţise niciodată exclus din discuţie.

Cel mai lung popas îl făcură într-un sătuc, aproape ascuns într-o mare de iarbă înaltă şi galbena, ridicată cu mult peste înălţimea lor şi unduind în briză ca o vietate. Înaintînd prin ea, fură permanent întrecuţi de valurile de fire ce se îndoiau deasupra. La început, Alvin găsi fenomenul destul de neplăcut, căci nutrea impresia stranie că iarba se apleca să-l privească mai de-aproape, dar după un timp descoperi în mişcarea aceea perpetuă o senzaţie odihnitoare.

Nu după multă vreme înţelese de ce se opriseră tocmai acolo. Printre cei ce îi aşteptau se găsea o fată oacheşă şi sfioasă pe care, prezentînd-o, Hilvar o numi Nyara. Era limpede că erau fericiţi să se revadă, iar Alvin le invidie bucuria deschisă. Hilvar se străduia să împace obligaţiile de ghid cu dorinţa de a rămîne singur cu Nyara. Alvin îl scoase din impas, pornind de unul singur să exploreze satul. Nu erau multe de văzut, însă încercă să-şi prelungească la maximum plimbarea.

La pornire avea să aibă pregătite multe întrebări pe care cu greu aştepta să i le pună lui Hilvar. Nu-şi imagina cum arata dragostea într-o societate telepatică şi după o scurtă perioadă de discreţie politicoasă, abordă subiectul. Hilvar păru destul de dispus să-l lămurească, chiar dacă Alvin bănuia că-l întrerupsese dintr-o prelungita şi tandra despărţire mentală.

În Lys, dragostea începea adesea prin contact mental. Puteau să treacă luni sau ani pînă la întîlnirea fizică a celor doi îndrăgostiţi. Astfel că, explica Hilvar, nu existau nici un fel de impresii false sau minciuni. Doi oameni ale căror minţi se deschideau voluntar una către cealaltă nu aveau secrete. Dacă

vreunul ar fi încercat să ascundă ceva, partenerul ar fi ştiut imediat.

Doar cei maturi şi echilibraţi îşi permiteau o astfel de onestitate. Numai o iubire bazată pe un altruism absolut supravieţuia. Alvin înţelegea foarte bine că o asemenea iubire era mai profundă şi mai bogată decît orice ar fi cunoscut concitadinii săi. De fapt, îi şi era dificil să creadă că o astfel de comuniune exista cu adevărat.

Şi totuşi, Hilvar îl asigură că da, iar cînd Alvin insistă în a cere explicaţii, devenise gînditor, pierdut în propriile reverii. Erau lucruri imposibil de comunicat; pur şi simplu, le ştiai ori nu. Alvin constată cu amărăciune că el n-avea să izbutească niciodată să atingă acel nivel sublim de înţelegere între persoane, din care oamenii aceştia făcuseră însuşi fundamentul vieţii.

Ieşind din savana care se sfîrşea brusc, de parcă fusese trasă o linie dincolo de care iarba nu mai avea dreptul să crească, văzură că în faţa lor se întindea un şir de dealuri scunde, împădurite. Avanpostul principalelor metereze din apărarea Lysului, explică Hilvar. Munţii adevăraţi începeau mai departe, dar pentru Alvin chiar şi acele deluşoare trezeau respect şi veneraţie.

Se opriră într-o vale îngustă, încă scăldată de căldura ţi lumina soarelui de după-amiază. Hilvar îl privi pe Alvin cu ochii cinstiţi ai celui ce nu are nimic de ascuns.

– De aici pornim pe jos, rosti vesel, începînd să scoată echipamentul din vehicul. Maşina n-are cum să meargă mai departe.

Alvin privi dealurile, apoi scaunul confortabil unde şezuse pînă atunci.

– Nu putem ocoli? întrebă fără mari speranţe.

– Ba da. Dar noi nu o vom face. Vom sui în vîrf; acolo e mai interesant. Voi trece maşina pe automat iar ea ne va aştepta la coborîre, pe cealaltă parte.

Ca să nu abandoneze fără luptă, Alvin făcu o ultimă încercare:

– În curînd se întunecă. Nu vom reuşi să acoperim întreaga distanţă pînă la apusul soarelui.

– Exact, încuviinţă Hilvar, sortînd pachetele cu o viteză incredibilă. Vom petrece noaptea sus şi drumul îl vom sfîrşi mîine.

Alvin se recunoscu înfrînt.

Echipamentul pe care-l purtau era voluminos, dar avea o greutate mică. Fusese introdus în containere cu polarizatoare de gravitaţie, cerîndu-ţi să învingi doar inerţia masei. Atît timp cît mergea în linie dreaptă, Alvin nici nu realiza că poartă vreo povară. Dar manevrarea containerelor necesita o oarecare îndemînare, deoarece la orice schimbare de direcţie, pachetul părea să capete o personalitate cu păreri proprii bine definite, insistînd cu încăpăţînare să se menţină pe drumul iniţial.

Cînd Hilvar termină de fixat curelele şi se declară mulţumit, porniră încet în susul văii. Alvin privi cu regret la maşina care dispăru rapid din vedere; se întreba cîte ore aveau să se scurgă pînă să se tolănească din nou în scaunul ei confortabil."

Cu toată lipsa de entuziasm, urcuşul se dovedi plăcut, cu soarele încălzindu-le spinările, peisajul schimbîndu-se într-una. Exista şi o potecă, aproape pierdută în iarbă, dispărînd din loc în loc, dar pe care Hilvar părea capabil s-o urmărească fără greş, chiar atunci cînd tovarăşul său nu mai zărea nici o urmă. Îl întrebă pe Hilvar cine anume făcuse poteca şi află că pe dealurile respective trăiau multe animale mici – unele solitare, altele în comunităţi primitive ce imitau multe din caracteristicile primitive ale civilizaţiei umane. Cîteva descoperiseră, sau fuseseră învăţate să folosească uneltele şi focul. Lui Alvin nici nu-i trecu prin minte că astfel de creaturi ar fi putut să fie altfel decît prietenoase; atît el cît şi Hilvar considerau faptul de la sine înţeles... Multe epoci trecuseră de cînd ceva sau cineva de pe Pămînt se arătase capabil să ameninţe supremaţia Omului.

Urcau de o jumătate de oră, cînd Alvin remarcă pentru prima dată un murmur slab. Nu-i detecta sursa, deoarece nu venea dintr-o direcţie anume. Era un murmur neîntrerupt, sporind treptat în intensitate pe măsură ce valea se lărgea. L-ar fi întrebat pe Hilvar ce anume era, dar considera mai important să-şi cruţe răsuflarea.

Alvin era perfect sănătos; niciodată în viaţa lui nu fusese bolnav. Şi totuşi, integritatea fizică, oricît de importantă şi necesară în general, nu era suficientă acum. Alvin poseda musculatura, dar nu şi antrenamentul. Paşii uşori ai lui Hilvar,

elanul lui lipsit de efort ce-l ducea ca prin farmec în susul fiecărei pante îl umpleau pe Alvin de invidie… şi de hotărîrea de a nu ceda, atîta vreme cît încă mai putea păşi. De fapt, ştia cu certitudine că însoţitorul său îl punea la încercare, dar nu se simţea jignit. O întrecere prietenească, pe care o aprobase în mod tacit, deşi oboseala i se strecura încet-încet în picioare.

După ce parcurseră două treimi din urcuş, lui Hilvar i se făcu milă şi poposiră o vreme, rezemaţi de o stîncă, cu chipurile îndreptate în sus, lăsînd razele soarelui să le usuce trupurile. Uruitul variabil devenise în prezent foarte puternic. Deşi Alvin îl întrebă, Hilvar refuză să-i dea explicaţii. Nu dorea să-i strice surpriza, se justificase el.

Se grăbeau să ajungă pe culme înainte de apus. Din fericire, urcuşul era lin şi lipsit de obstacole. Arbuştii acoperind poalele dealului se răriseră, parcă obosiţi şi ei de lupta cu înălţimea. Pe ultimele sute de metri creştea numai o iarbă scurtă şi sîrmoasă, plăcută pentru tălpi. Cînd vîrful le apăru în faţă, Hilvar găsi în el alte energii, nebănuite şi începu să alerge. Alvin decise să ignore provocarea, dar în realitate nu avea de ales. Se mulţumi să avanseze încet, în acelaşi ritm, iar cînd îl ajunse în sfîrşit pe Hilvar, se prăbuşi epuizat şi satisfăcut.

Abia după ce-şi recăpătă suflul, izbuti să aprecieze panorama întinsă dedesubt, să descopere originea vuietului permanent ce umplea văzduhul. Înainte, terenul cobora brusc de pe creastă – atît de brusc încît se transforma într-un perete vertical. Desprinzîndu-se de pe acel perete, o uriaşă panglică de apă cădea curbîndu-se în spaţiu, fărămiţîndu-se pe Stîncile aflate la trei sute de metri mai jos. Apa se pierdea într-o ceaţă tremurătoare de stropi minusculi, iar din adîncuri se înălţa un tunet continuu, reverberîndu-se în ecouri prelungi pe dealurile învecinate.

Cea mai mare parte a cascadei era umbrită; totuşi, razele de soare ce ocoleau muntele mai luminau încă ţinutul de jos, acordînd peisajului o notă finală, plină de farmec. Acolo, vibrînd într-o splendoare efemeră, deasupra bazei cascadei, se arcuia ultimul curcubeu de pe Pămînt.

Hilvar descrise un cerc larg cu braţul înspre orizont.

– De aici, strigă el pentru a se face auzit peste urletul cascadei, vezi întregul Lys.

Şi Alvin îl crezu. Spre nord se întindeau kilometri după kilometri de păduri, întrerupte ici-colo de poieni, păşuni, străbătute de firele şerpuite a peste o sută de rîuri. Ascunsă undeva în imensitatea aceea se găsea Airlee, dar era imposibil să încerce să o găsească cu privirea. Tînărului i se păru că recunoaşte lacul care mărginea drumul către Lys, însă se putea ca ochii să-i fi jucat o festă. Mai spre nord, copacii şi luminişurile se contopeau într-un covor verde-pestriţ, încreţit pe alocuri de şiruri de dealuri. Iar mai departe, la limita cîmpului vizual, munţii din bariera de apărare a Lysului de pustiu se întindeau ca nişte nori îndepărtaţi.

Spre est şi vest priveliştea era asemănătoare, însă spre sud munţii păreau să se ridice la numai cîţiva kilometri. Alvin îi distingea foarte clar, şi îşi dădea seama că erau mult mai înalţi decît deluşorul unde se afla el. Între munţi şi dealuri se întindea un ţinut mai sălbatic decît cel pe care de abia îl străbătuseră. Într-un mod greu de definit, părea pustiu şi sterp, de parcă Omul nu mai trăia acolo de mulţi, de foarte mulţi ani.

Hilvar răspunse întrebării nerostite:

– Cîndva şi partea aceea era locuită. Nu ştiu de ce a fost abandonată, dar poate că într-o bună zi ne vom întoarce. Acum doar animale mai trăiesc acolo.

Adevărat, nicăieri nu se zărea vreun semn de viaţă omenească – nici o poiană defrişată, ori albie îndiguită care să amintească de prezenţa omului. Într-un singur loc se vedea o urmă a unei trecute existenţe: la mulţi kilometri depărtare, o ruină albă, solitară, se înălţa deasupra pădurii precum un colţ rupt într-o gură de fiară. În rest, pretutindeni natura îşi proclamase nestînjenită dominaţia.

Soarele cobora înapoia zidurilor vestice ale Lysului. Pentru un moment de neuitat, munţii îndepărtaţi părură să ardă cu flăcări aurii, apoi ţinutul păzit de ei fu repede acoperit de întuneric. Se lăsase noaptea.

– Ar fi trebuit să facem treaba asta mai devreme, rosti Hilvar, practic ca întotdeauna, în vreme ce-şi despacheta lucrurile. În cinci minute va fi întuneric beznă... şi va fi frig.

Pe iarbă se iviră mai multe obiecte ciudate. Un trepied zvelt extinse o tijă verticală, cu o protuberantă de forma unei pere în vîrf. Hilvar aşteptă pînă ce para se înălţă deasupra lor, apoi dădu o comandă mentală pe care fireşte, Alvin n-o intercepta.

Imediat, împrejurimile fură scăldate în lumină, iar bezna se retrase. Para emana nu doar lumină ci şi căldură, aşa că Alvin simţea o radiaţie blîndă pătrunzîndu-i în tot corpul şi încălzindu-l.

Ţinînd într-o mînă trepiedul şi în cealaltă o raniţă, Hilvar coborî panta, urmat de către Alvin, care se străduia din răsputeri să se menţină în cercul luminos. În cele din urmă, Hilvar se opri într-o depresiune micuţă, la cîteva sute de metri sub creasta dealului şi începu să instaleze restul echipamentului.

Mai întîi se ivi o emisferă largă dintr-un material rigid, aproape invizibil, cuprinzîndu-i de jur împrejur şi protejîndu-i de briza rece ce începuse să sufle odată cu lăsarea nopţii. Emisfera izvora dintr-o cutie paralelipipedică, pe care Hilvar o aşezase pe sol, uitînd complet de ea, ba chiar acoperind-o cu restul bagajelor. Poate că aceeaşi cutiuţă le oferise paturile confortabile, transparente, în care Alvin se întinse fericit. Asistase pentru prima dată la materializarea mobilierului în Lys, unde locuinţele îi păreau teribil de înghesuite datorită obiectelor prezente acolo în permanenţă, în loc de a fi stocate atît de eficient în bănci de memorie.

Tot întîia oară în Lys servi Alvin mîncare sintetică, cînd Hilvar scoase cina dintr-un recipient special. Printr-un orificiu situat în partea superioară a cupolei, convertizorul aspira permanent aerul, preluîndu-şi materiile prime din care îşi realiza zilnicul miracol. Alvin prefera hrana sintetică. Modul de preparare al celei naturale îl şocase ca extrem de neigienic, în opinia sa. În plus, cu aceste convertizoare ştiai întotdeauna ce mănînci.

Se pregătiră de masă, în vreme ce întunericul sporea în jurul lor şi stelele răsăreau. Cînd sfîrşiră, în exteriorul cortului era complet beznă, iar Alvin putea zări pe perimetrul cercului de lumină forme nedesluşite, locuitori ai pădurii ieşind din vizuini. Uneori vedea reflexiile luminii în ochi ce îl fixau, însă creaturile nu se apropiau atît cît să le distingă clar înfăţişarea.

Era linişte; Alvin se simţea extrem de mulţumit. O vreme, întinşi pe paturi, tinerii discutaseră despre cele văzute, despre misterele ce-i fascinau pe amîndoi, despre multiplele diferenţe dintre culturile lor. Pe Hilvar îl interesau Circuitele de Eternitate, răspunzătoare de scoaterea Diasparului în afara timpului, şi

Alvin constată că îi venea foarte greu să răspundă la unele întrebări.

– Ce nu înţeleg, este cum s-au asigurat constructorii Diasparului că circuitele de memorie nu se vor strica niciodată, spunea Hilvar. Mi-ai spus că informaţiile care definesc oraşul şi locuitorii lui sînt stocate în cristale, sub forma unor configuraţii de sarcini electrice. De acord – cristalele vor dura veşnic, dar ce se întîmplă cu circuitele asociate? Nu există niciodată avarii de nici un fel?

– I-am pus lui Khedron aceeaşi întrebare şi mi-a răspuns că Băncile Memoriei sînt construite în triplu exemplar. Oricare dintre cele trei poate menţine oraşul, iar dacă se i întîmplă ceva uneia din ele, celelalte două o repară automat. Daune permanente s-ar înregistra numai dacă la două bănci ar surveni simultan aceeaşi defecţiune. Şansele unui asemenea eveniment sînt infime.

– Dar cum se menţine relaţia dintre configuraţia stocată în unităţile de memorie şi structura reală a oraşului? Între plan, aşa cum este el, şi ceea ce descrie?

Alvin fu depăşit. Ştia că răspunsul implica cunoaşterea diverselor tehnologii de organizare a spaţiului şi formelor în sine – dar nu putea explica modul care ordona un atom în poziţia definită de nişte date stocate altundeva.

Brusc inspirat, indică spre cupola invizibilă ce-i apăra de frigul nopţii.

– Dacă-mi vei spune cum face cutiuţa pe care stai tu cortul acesta, atunci îţi voi explica şi eu cum funcţionează

Circuitele de Eternitate.

Hilvar izbucni în rîs.

– Mi se pare corect. Dacă vrei cu adevărat să ştii, trebuie să-l întrebi pe unul din experţii noştri în teoria cîmpurilor. Eu unul nu-s în stare să îţi zic.

Răspunsul îl puse pe gînduri pe Alvin. Deci în Lys continuau să se afle oameni capabili de a înţelege funcţionarea maşinilor; nu acelaşi lucru s-ar fi putut spune despre Diaspar.

Mai discutară o vreme, apoi Hilvar încheie:

– Sînt obosit. Nu te culci?

Alvin îşi frecă picioarele istovite.

– Aş vrea, dar nu sînt sigur că pot să dorm. Mi se pare un obicei foarte ciudat.

– E mai mult decît un simplu obicei. Mi s-a spus că pe vremuri a reprezentat o necesitate vitală pentru toate fiinţele omeneşti. Noi continuăm şi astăzi să dormim cel puţin o dată pe zi, chiar dacă numai cîteva ceasuri. În acest interval, corpul se odihneşte şi mintea la fel. În Diaspar nimeni nu doarme niciodată?

– Doar extrem de rar. Jeserac, tutorele meu, a făcut-o o dată sau de două ori, însă în urma unor eforturi mentale de excepţie. Un trup şi o activitate normală n-au nevoie de asemenea perioade de odihnă; am renunţat la ele cu milioane de ani în urmă.

Chiar în vreme ce rostea cuvintele acelea ce sunau a laudă, reacţia propriului corp îl dezicea. Simţea o oboseala nemaicunoscută pînă atunci; părea că radiază din pulpe şi din coapse, răspîndindu-se în întregul trup. Senzaţia în sine nu era neplăcută... dimpotrivă. Hilvar îl privea cu un surîs amuzat şi Alvin nu avu vreme să se întrebe dacă nu cumva tovarăşul lui îşi exercitase asupră-i vreuna din puterile mentale. Dacă era aşa, Alvin nu protestă cîtuşi de puţin.

Lumina revărsata din lampa de deasupra păli treptat, însă căldura degajată nu se micşoră. Înaintea ultimei pîlpîiri, mintea pe jumătate adormită a lui Alvin remarcă un amănunt curios ce trebuia clarificat a doua zi.

Hilvar se dezbrăcase, permiţîndu-i lui Alvin să realizeze cît de mult se depărtaseră cele două ramuri ale speciei umane. În privinţa proporţiilor corpului existau deosebiri minore, dar diferenţe fundamentale apăreau pentru organele genitale, la dinţi, la unghii şi în cazul pilozităţii corporale. Iar ceea ce-l nedumerea cel mai mult o reprezenta strania adîncitură de pe stomacul lui Hilvar.

După cîteva zile, cînd îşi amintise de subiect, explicaţiile durară destul de mult. Pînă la a izbuti să clarifice funcţia ombilicului, Hilvar fusese nevoii să rostească mai multe mii de cuvinte şi să deseneze şase-şapte diagrame.

Şi amîndoi, el şi Alvin, făcuseră un important pas înainte spre înţelegerea civilizaţiei fiecăruia din ei.

Doisprezece

Cînd Alvin se deşteptă, era miezul nopţii. Ãl trezise ceva, poate un foşnet strecurat în mintea lui, în ciuda nesfîrşitului vuiet al cascadei. Se sculă în capul oaselor şi încercă să străpungă bezna cu privirea, în vreme ce, cu răsuflarea oprită, asculta tunetul apei şi zgomotele slabe şi furişe ale animalelor nocturne.

Nu distingea nimic. Lumina stelelor era prea slabă să dezvăluie ceva din ţinutul întins la cîteva sute de metri dedesubt şi doar o linie frîntă mai întunecoasă, eclipsînd aştrii, amintea de munţii dinspre sud.

Îl auzi pe Hilvar foindu-se, apoi deşteptîndu-se şi el.

– Ce s-a întîmplat? întrebă acesta în şoaptă.

– Mi s-a părut că aud un zgomot.

– Ce fel de zgomot?

– Nu ştiu, poate a fost o închipuire…

Cele două perechi de ochi scrutară iarăşi noaptea. Apoi Hilvar prinse braţul lui Alvin.

– Acolo! şuieră el.

Departe, spre sud, strălucea un punct luminos, prea jos deasupra orizontului ca să fie o stea. Era ceva orbitor de alb, tivit cu violet, şi chiar în vreme ce-i priveau, strălucirea începu să-i crească pînă ce nu mai putu fi privit. După aceea explodă – ca şi cum un fulger izbise undeva, sub marginea lumii. Pentru o clipă, munţii şi ţinutul înconjurat de ei fură scăldaţi într-o lumină dizolvînd întunericul nopţii. După un răstimp interminabil, răsună şi ecoul unei explozii îndepărtate, iar o adiere neaşteptată foşni printre ramurile pădurii. Se domoli repede, iar stelele alungate reapărură pe cer, una cîte una.

Pentru a doua oară în viaţa lui, pe Alvin îl încercă teama. Nu într-un mod atît de personal şi iminent ca în sala căilor mobile, pe vremea cînd luase hotărîrea de a ajunge în Lys. Era mai mult decît frică, se apropia de respect şi copleşire; privea faţa Necunoscutului şi simţise că acolo, în spatele munţilor, se afla ceva pe care el trebuia neapărat să-l vadă.

– Ce-a fost asta? şopti într-un sfîrşit.

Urmă o pauză atît de lungă, încît repetă întrebarea.

– Încerc să aflu, răspunse Hilvar şi tăcu. Alvin înţelese ce făcea; nu-i mai întrerupse căutarea silenţioasă.

Destul de repede, prietenul său suspină dezamăgit:

– Dorm cu toţii, nu mi-a răspuns nimeni. Ori aşteptăm pînă mîine dimineaţă, ori trezesc pe cineva. Dar n-aş vrea s-o fac decît dacă-i foarte important.

Alvin îşi puse întrebarea ce anume considera Hilvar ca fiind important. Tocmai voia să sugereze, pe un ton uşor sarcastic, că fenomenul la care asistaseră justifica pe deplin întreruperea somnului oricui, însă înainte de a rosti vreun cuvînt, însoţitorul lui continuă pe un ton ce aducea a scuză.

– Mi-am amintit... A trecut mult de cînd nu am mai fost pe aici şi nu eram tocmai sigur de poziţia noastră. Trebuie să fi fost Shalmirane.

– Shalmirane?! Există încă?

– Da, aproape că uitasem. Cîndva, Seranis mi-a spus că fortăreaţa se găseşte în munţii aceştia. Bineînţeles, o ruină, dar e posibil ca cineva să mai locuiască acolo.

Shalmirane! Pentru cele două civilizaţii, atît de diferite în privinţa culturii şi a istoriei, numele poseda rezonanţe mitice. În toată istoria Pămîntului nu existase episod mai măreţ decît cel al apărării lui Shalmirane împotriva unui duşman care cucerise întreg Universul. Deşi adevărul se pierduse pe vecie în ceţurile învăluind Epocile Zorilor, legendele nu fuseseră nicicînd uitate şi aveau să dureze tot atît cît Omul.

Vocea lui Hilvar răsună din nou în întuneric:

– Cei din sud ne-ar putea spune mai multe. Am cîţiva prieteni acolo, mîine dimineaţă îi voi întreba.

Alvin abia îl auzi. Se scufundase în propriile sale gînduri, străduindu-se să-şi amintească tot ce auzise vreodată despre Shalmirane. În fapt, nu prea mult. După epocile scurse de atunci, nimeni nu mai distingea adevărul de mit. Cert rămînea doar faptul că Bătălia de la Shalmirane marcase sfîrşitul cuceririlor Omului şi începutul lungului declin.

În munţii aceia, gîndea tînărul, se ascundea poate răspunsul la întrebările lui chinuitoare.

– Cît ar dura să ajungem la fortăreaţă? întrebă el.

– N-am fost niciodată acolo, însă e mult mai departe decît am intenţionat să mergem. Nu cred că ne-ar ajunge o singură zi.

– Nu putem folosi maşina?

– Nu, nu poate traversa munţii.

Alvin căzu pe gînduri. Era obosit, tălpile îl usturau, iar muşchii gambelor îl dureau după efortul neobişnuit. Amînarea

explorării îl ispitea, dar exista posibilitatea ca o altă ocazie să nu se mai ivească niciodată.

Sub lumina palidă a stelelor care-şi pierduseră puterea, nu puţine din ele stinse de la înălţarea fortăreţei, tînărul se luptă cu sine însuşi şi, în cele din urmă se hotărî. Nu se schimbase nimic. Munţii continuau să vegheze ţinutul adormit, însă o răscruce se apăruse, ca să dispară după aceea imediat în istorie. Specia umană înainta, se pare, spre un viitor nou şi straniu.

Cei doi prieteni nu mai dormiră, iar la cele dintîi licăriri ale zorilor ridicară tabăra. Iarba se acoperise de rouă. Pe Alvin îl uimeau nestematele scînteietoare ce împodobeau verdeaţa din natură. Mersul prin iarba umedă îl fermeca. Privind îndărăt, în susul dealului, îşi zărea umbra întinzîndu-i-se în urmă – o dîră întunecată peste panta sclipitoare.

Cînd ajunseră la marginea pădurii, soarele urcase deja deasupra peretului estic al Lysului. Aici, Natura redevenise stăpîna. Chiar şi Hilvar părea pierdut printre arborii uriaşi care blocau lumina solară, proiectînd pe sol umbre gigantice. Din fericire, rîul născut din cascadă curgea spre sud, într-o linie prea dreaptă ca să fie naturală; înaintînd de-a lungul lui evitau hăţişurile dese. Cea mai lungă parte a drumului, Hilvar se strădui să-l domolească pe Krif; acesta dispărea la răstimpuri în junglă, ori luneca nebuneşte peste luciul apei. Pînă şi Alvin, pentru care totul continua să fie extrem de nou, simţea că pădurea exercita o fascinaţie aparte, altminteri decît micuţele şi sistematizatele păduri din nord. Puţini arbori erau identici; majoritatea se găseau pe diferite trepte de transformare, iar de-a lungul timpului unii reveniseră la formele iniţiale, naturale. În mod evident, mulţi dintre ei nu-şi aveau originea pe Pămînt şi, probabil, nici în Sistemul Solar. Ridicîndu-se aidoma unor santinele deasupra copacilor mai mici, giganţii sequoia ajungeau la peste o sută de metri înălţime. Cîndva fuseseră consideraţi cele mai străvechi vieţuitoare de pe Terra, fiind mai bătrîne decît Omul.

Rîul se lărgise; din cînd în cînd se desfăcea în salbe de lacuri, unde se aflau insule minuscule. Pe suprafaţa apei alergau în toate direcţiile insecte, mici creaturi multicolore, în ciuda poruncilor lui Hilvar, Krif ţîşnise să se alăture îndepărtatelor rude; dispăruse brusc într-un nor de aripi sclipitoare, stîrnind o sumedenie de bîzîituri nervoase. După o clipă, norul se

destrămase, iar Krif gonise înapoi mai repede decît putea fi urmărit cu ochiul liber. Rămăsese apoi lîngă Hilvar, fără să mai încerce o altă escapadă.

Către seară începură să se întrevadă munţii. Rîul, călăuza lor credincioasă, curgea leneş apropiindu-se de finalul călătoriei. Era limpede că înainte de amurg n-aveau cum ajunge la picioarele masivului; cu mult mai devreme, pădurea devenise atît de întunecată încît îngreuna enorm orice înaintare. Arborii gigantici se pierduseră în umbre şi un vînt rece scutura frunzişul. Cei doi se pregătiră să înnopteze lîngă un uriaş sequoia roşu, al cărui vîrf era încă luminat de soare.

Cînd acesta asfinţi, lumina mai dăinuia pe undele mişcătoare. Exploratorii – căci aşa se considerau acum – rămăseseră în penumbra amurgului, privind rîul şi meditînd la cele văzute. În mod neaşteptat, Alvin simţi cuprinzîndu-l din nou delicioasa toropeală încercată cu o noapte înainte şi se abandonă somnului. Poate că odihna nu era necesară în viaţa lipsită de eforturi a Diasparului, însă aici era binevenită. Adormi, pe buze cu întrebarea cine trecuse ultima dată pe acolo şi cu cît timp în urmă...

Soarele se înălţase sus pe cer cînd ei ajunseră înaintea zidurilor muntoase ale Lysului. În faţă terenul urca abrupt, în valuri de stîncă stearpă. Aici rîul se sfîrşea la fel de spectaculos pe cît începuse; solul i se deschidea în cale şi el se prăbuşea cu urlet, dispărînd din vedere. Alvin încercă să-şi închipuie grotele subterane pe unde şerpuia înainte de a ieşi iarăşi la lumina zilei. Poate că oceanele pierdute ale Terrei continuau să se agite adînc în bezna eternă, iar fluviul bătrîn simţea chemarea lor.

Pentru un moment, Hilvar privi vîrtejul şi ţinutul sălbatec întins dincolo de el. Apoi indică o trecătoare, abia vizibilă printre dealuri.

– Shalmirane se găseşte în direcţia aceea.

Alvin nu-l întrebă de unde ştia; presupunea că mintea lui Hilvar intrase în legătură cu cea a unui prieten aflat la mulţi kilometri depărtare, şi că informaţia respectivă îi fusese transmisă în tăcere.

Nu dură mult pînă ajunseră în trecătoare. După ce o străbătură se pomeniră pe un platou ciudat, cu pante line. Pe Alvin nu-l mai încerca oboseala şi nici teama – doar o nerăbdare încordată, sentimentul apropierii aventurii. Nu-şi dădea seama

ce ar fi putut să descopere acolo, însă nu se îndoia că era vorba de ceva neobişnuit şi important.

Lîngă vîrf, natura terenului se modifică brusc. Pantele de la bază fuseseră din rocă vulcanică, poroasă, adunată pe alocuri în grămezi mari. Spre vîrf, solul era alcătuit dintr-o suprafaţă dură, sticloasă şi periculos de alunecoasă, de parcă Stîncile se topiseră cîndva, scurgîndu-se în josul muntelui.

Buza platoului se afla foarte aproape. Hilvar o atinse primul, iar după cîteva clipe Alvin se opri, amuţit, alături. Şedeau nu pe marginea unui platou, cum se aşteptaseră, ci pe marginea unui crater gigantic, adînc de aproximativ un kilometru şi cu un diametrul de alţi cinci. În faţa lor, terenul cobora abrupt, mai lin spre fund şi apoi se înălţa iarăşi, tot mai aproape de verticală, către marginea diametral opusă. Partea centrală a craterului conţinea un lac circular, a cărui suprafaţă tremura înfiorată din adîncuri.

Deşi plasată direct în bătaia razelor solare, întreaga depresiune era complet neagră. Alvin şi Hilvar nici măcar nu ghiceau natura substanţei pereţilor, dar părea roca unei lumi ce nu cunoscuse niciodată ziua. Sub picioarele lor, ocolind întregul crater, se întindea o bandă metalică neîntreruptă, lată de aproape o sută de metri, fără cea mai mică urmă de coroziune.

Obişnuindu-se cu acel peisaj nepămîntean, cei doi prieteni realizară că întunecimea craterului nu era atît de absolută pe cît crezuseră ei. Ici-colo, atît de rapid că nu se sesizau decît indirect, mici sclipiri luminoase scînteiau în pereţii de abanos. Apăreau aleator, dispărînd imediat după aceea, aidoma reflexiilor stelelor pe valurile mării.

– Minunat! exclamă Alvin. Dar ce anume e?

– Mie îmi pare un soi de reflector.

– E prea negru!

–-Numai pentru ochii noştri, nu uita. Nu ştim ce fel de radiaţii se utilizau atunci.

– Parcă nu-mi vine să cred că asta-i totul. Unde-i fortăreaţa?

Hilvar indică lacul.

– Uită-te atent.

Alvin scrută suprafaţa tremurătoare a apei, încercînd să desluşească tainele ascunse dedesubt. La început nu zări nimic, apoi distinse o reţea vagă de lumini şi umbre, în zonele mai puţin adînci de pe margini. Izbuti să urmărească configuraţia

respectivă pînă spre centrul lacului, unde adîncurile adăposteau probabil alte mistere.

Undele întunecate acoperiseră fortăreaţa. Acolo jos se găseau ruinele unor clădiri cîndva măreţe, năruite de timp. Nu fuseseră însă toate înecate, deoarece tînărul remarcă mormane de bolovani, blocuri uriaşe ce alcătuiseră cîndva ziduri masive, în partea cealaltă a craterului. Apa clipocea lîngă ele, dar nu se ridicase îndeajuns pentru a-şi definitiva victoria.

– Să ocolim lacul, şopti Hilvar de parcă proporţiile dezolării i-ar fi înfiorat sufletul. Poate descoperim ceva în ruinele acelea.

Pe parcursul primelor sute de metri, pereţii craterului se dovediră atît de abrupţi şi netezi încît cu greu îşi păstrau poziţia verticală, dar cînd ajunseră la zonele mai line fură în stare să umble fără dificultate. În apropiere de mal, abanosul lucios al suprafeţei era ascuns de un strat subţire de ţărînă, suflată de vînturile din Lys de-a lungul vremurilor.

La vreo patru sute de metri depărtare, blocuri uriaşe de stîncă se îngrămădeau unele peste altele, aidoma unor cuburi gigantice. Aici se mai putea încă identifica o porţiune dintr-un zid masiv; ceva mai încolo două obeliscuri sculptate străjuiau o intrare, odinioară plină de măreţie. Pretutindeni creşteau licheni şi plante tîrîtoare, copăcei închirciţi, iar vîntul sufla încet în jurul lor.

Alvin şi Hilvar se apropiară de ruinele lui Shalmirane. Împotriva acelor ziduri, a energiilor adăpostite de ele, fulgeraseră şi tunaseră şi fuseseră înfrînte forţe capabile să nimicească o lume. Cîndva, cerurile paşnice fuseseră brăzdate de focuri smulse din inimile sorilor, iar munţii Lysului tremuraseră aidoma unor fiinţe vii sub furia stăpînilor lor.

Nimeni nu reuşise vreodată să cucerească fortăreaţa. Dar acum invincibila cetăţuie cedase – capturată şi distrusă de lujerele răbdătoare ale iederii, de generaţiile de viermi orbi, de apele încet crescătoare ale lacului.

Copleşiţi de măreţia ei, cei doi tovarăşi păşiră tăcuţi spre colosala ruină. Intrară în umbra unui portal spart şi pătrunseră într-un canion, unde stînca muntelui se despica în două. Înainte se afla lacul şi în scurt timp apa clipoceau la picioarele lor. Unde micuţe, înalte de numai cîţiva centimetri, se spărgeau de malul îngust.

Hilvar rupse primul tăcerea. În glasul lui răsuna o notă de nesiguranţă ce-l determină pe Alvin să îl privească surprins.

– Nu-nţeleg, rosti încet. Dacă vîntul nu ajunge pînă aici, ce anume produce valurile astea? Apa ar trebui să fie nemişcată.

Înainte ca prietenul să îi răspundă, Hilvar se trînti la pămînt, întoarse capul pe o parte, şi-şi afundă urechea dreaptă în apă. Alvin se întrebă ce spera să descopere într-o asemenea poziţie, apoi îşi dădu seama că Hilvar asculta. Şovăind – pentru că undele negre nu păreau deloc îmbietoare – îl imită.

Şocul răcelii dură numai o secundă; după aceea auzi slab, dar distinct, un bubuit ritmic şi continuu. Parcă jos, în străfundurile apelor, pulsa o inimă gigantică.

Scuturîndu-şi apa din păr, tinerii se priviră tăcuţi. Nici unul n-ar fi spus cu glas tare ceea ce gîndea... că lacul era viu!

– Ar fi mai bine dacă am cerceta ruinele, fără să ne apropiem de lac, spuse în cele din urmă Hilvar.

– Crezi că e ceva acolo? întrebă Alvin arătînd enigmaticele vălurele care continuau să i se spargă la picioare. Să fie oare periculos?

–– Nimic din ceea ce posedă un creier inteligent nu e periculos.

(Adevărat? socoti Alvin. Dar Invadatorii?)

– Nu pot detecta nici un fel de gînduri şi totuşi am senzaţia că nu sîntem singuri. Foarte ciudat.

Revenîră încet spre ruinele fortăreţei, fiecare purtînd în minte zgomotul subacvatic, înfundat şi permanent. Alvin avea impresia că ciudăţeniile sporiseră şi că, în ciuda eforturilor, se îndepărta tot mai mult de desluşirea adevărurilor pe care le căuta.

Nu părea probabil ca ruinele să le dezvăluie ceva, totuşi scotociră atenţi printre grămezile de resturi şi maldărele uriaşe de bolovani. Poate că acolo se afla cimitirul de maşini – acele maşini care funcţionaseră cu atîta vreme în urmă, inutile astăzi dacă s-ar fi întors Invadatorii. De ce nu mai reveniseră însă niciodată? Însă asta era o altă problemă şi Alvin avea suficiente enigme care-şi aşteptau rezolvarea. Nu trebuia să mai caute altele în plus.

La cîţiva metri de lac, descoperiră printre ruine un spaţiu liber. Fusese năpădit de buruieni, dar o căldură teribilă le

pîrjolise şi la apropierea celor doi se fărîmară în cenuşă, lipindu-se de încălţările lor. În mijloc se găsea un trepied metalic, ferm ancorat în sol, susţinînd un cerc uşor înclinat axial, astfel încît era aţintit asupra unui punct situat cam la jumătatea distanţei dintre orizont şi zenit. La prima vedere cercul păru gol, apoi, cînd Alvin privi mai atent, văzu că în interiorul lui se găsea o ceaţă fină, înşelătoare pentru ochi, pîlpîind undeva la marginea spectrului vizibil: licărul energiei. Din acest aparat, era convins, ţîşnise explozia de lumină ce-i ademenise în vechiul Shalmirane.

Nu îndrăzniră să se apropie, păstrînd prudenţi o distanţă sigură. O descoperire importantă, socoti Alvin. Mai rămînea de aflat cine şi în ce scop instalase aparatul. Cercul era clar înclinat spre spaţiu. Oare fulgerul văzut de ei fusese un semnal? Ipoteza dădea naştere unor implicaţii care le tăiau răsuflarea.

– Alvin, rosti brusc Hilvar cu voce calmă, dar apăsată. Avem musafiri.

Tînărul se răsuci pe călcîie şi se trezi privind un triunghi de ochi lipsiţi de pleoape. Cel puţin, aceasta a fost prima lui impresie. În spatele ochilor zări după aceea silueta robotului, mică şi complexă. Plutea în văzduh cam la un metru deasupra solului şi nu semăna cu nici un altul văzut pînă atunci de Alvin.

După ce depăşi surpriza, redeveni stăpîn pe sine. Întreaga viaţă comandase maşinilor, iar faptul că aceasta nu-i era familiară nu constituia un impediment. La urma urmei, nu văzuse mai mult decît cîteva procente din roboţii care-i satisfăceau solicitările zilnice în Diaspar.

– Poţi vorbi? întrebă.

Tăcere.

– Te dirijează cineva?

Iarăşi tăcere.

– Pleacă. Apropie-te. Ridică-te. Coboară.

Nici una din comenzile mentale convenţionale nu produse efect. Robotul rămînea inactiv, parcă dispreţuitor. Rezultau imediat două posibilităţi: fie era prea limitat pentru a înţelege comenzile, fie din contra, îl caracteriza un grad înalt de inteligenţă, posedînd capacităţi proprii de voinţă şi alegere. În acest din urmă caz, trebuia tratat ca pe un egal. Şi încă putea fi subestimat, dar robotul nu i-ar fi purtat resentimente; orgoliul nu fusese inclus printre viciile maşinilor.

Hilvar nu se abţinu să nu rîdă de confuzia evidentă a prietenului său. Era gata să-i propună să preia el sarcina stabilirii legăturii, cînd vorbele i se topiră pe buze. Tăcerea din jurul lui Shalmirane fu destrămată de un zgomot ameninţător, imposibil de interpretat greşit – pleoscăitul unui corp uriaş, şiroind de apă.

Pentru a doua oară de la plecarea din Diaspar, Alvin îşi dori să fie acasă. Apoi realiză că nu aceasta era starea potrivită pentru a întîmpină aventura, şi înaintă încet, dar hotărît, spre lac.

Creatura care ieşea din apa întunecată părea o parodie monstruoasă a robotului, alcătuită însă din materie organică. Dispunerea similară a ochilor nu putea fi o coincidenţă, întrucît fusese reprodusă în mare şi configuraţia tentaculelor, a membrelor poliarticulate. Acolo însă asemănările încetau. Robotul nu avea dantelăria de aripioare delicate ce băteau permanent apa, nenumăratele picioare butucănoase pe care fiinţa avansa spre mal şi nici supapele de aspiraţie, sau orice ar fi fost ele, şuierînd zgomotos în aerul rarefiat.

Trupul creaturii rămăsese sub unde; doar primii trei metri îi scoase în mediul evident nefamiliar. Lungimea totală părea să fie de vreo cincisprezece metri, dar şi cineva lipsit de cunoştinţe de biologie ar fi remarcat aspectul general de improvizaţie al monstrului, construcţia neglijentă, de parcă elementele constitutive ar fi fost executate grosolan şi asamblate în grabă, atunci cînd nevoia se ivise.

În pofida dimensiunilor animalului şi a temerilor iniţiale, după ce îl studiară cu atenţie, Alvin şi Hilvar nu se mai simţiră îngrijoraţi. Creatura era în mod limpede stîngace; pur şi simplu nu putea fi considerată o ameninţare serioasă, chiar dacă ar fi existat motive să fie privită astfel. Omul îşi învinsese de multă vreme spaima copilărească datorată unui aspecte neobişnuite. Teama respectivă nu reuşise să supravieţuiască primului contact cu o civilizaţie extraterestră prietenoasă.

– Lasă-mă pe mine, şopti Hilvar. Mă pricep la animale.

– Dar nu-i un animal, replică tot în şoaptă Alvin. Sînt sigur că este o fiinţă inteligentă şi că robotul ăla e proprietatea sa.

– Este posibil să fie şi invers. Oricum, e extrem de ciudat. Nu detectez nici urmă de gînd. Hei... dar ce se-ntîmplă?

Monstrul nu se clintise din loc. Era în continuare ridicat pe jumătate la malul apei, poziţie menţinută printr-un efort ce părea considerabil. Însă în centrul triunghiului format de ochii lui începuse să apară un fel de membrană semitransparentă – o membrană care pulsa şi tremura, emiţînd sunete grave, aidoma unor bubuituri rezonante formînd cuvinte ininteligibile. Devenise evident că fiinţa încerca să le vorbească.

Încercarea aceea disperată de comunicare emoţiona. Timp de cîteva minute, creatura se chinui zadarnic, apoi brusc, lăsă impresia că îşi înţelesese greşeala. Membrana pulsatorie se contractă, iar sunetele crescură în înălţime cu cîteva octave, intrînd în spectrul de frecvenţă al vorbirii umane. Începură să se audă frînturi distincte de cuvinte, intercalate între mormăieli de neînţeles. Fiinţa îşi reamintea un vocabular ştiut cîndva, cu multă vreme în urmă, dar pe care nu-l mai utilizase de atunci.

Hilvar interveni:

– Acum te înţelegem, spuse el, pronunţînd clar şi răspicat. Te putem ajuta? Ţi-am văzut semnalul. Venim din Lys.

La auzul numelui "Lys", fiinţa păru că-şi pierde vioiciunea, ca dezamăgită.

– Lys, repetă ea. Nu putea rosti corect litera "s", astfel încît se auzea "Lyd". Mereu din Lys. Niciodată nu vine altcineva. Noi îi chemăm pe Cei Mari, însă ei nu ne aud.

– Cine sînt Cei Mari? întrebă Alvin, aplecîndu-se înainte cu interes. Aripioarele delicate fremătară spre cer.

– Cei Mari, de pe planetele zilei veşnice. Ei vor veni. Stăpînul ne-a promis.

Răspunsul nu lămurea deloc misterul, dar înainte ca Alvin să continue, Hilvar vorbi. Întrebările sale erau atît de răbdătoare, pline de înţelegere şi în acelaşi timp pătrunzătoare, încît Alvin nu îl întrerupse, în pofida nerăbdării. Nu recunoştea superioritatea inteligenţei lui Hilvar, însă nu exista îndoială că abilitatea acestuia de a trata cu animalele se extindea asupra uluitoarei creaturi. Mai mult, ea chiar părea să-l agreeze. Vorbirea îi deveni tot mai clară, iar dacă la început se limitase la propoziţii scurte şi directe, mai apoi răspunsurile ei cîştigară în complexitate, oferind informaţii suplimentare.

Alvin nu simţi scurgerea timpului în vreme ce Hilvar reconstituia o poveste incredibilă. Nu puteau, desigur, să descopere întregul adevăr; rămînea loc pentru nenumărate

ipoteze şi argumentări. Pe măsură ce răspundea întrebărilor, înfăţişarea fiinţei începu să se modifice. Se retrase înapoi în lac, picioarele butucănoase care o sprijiniseră dispărură, contopindu-se cu restul trupului. Brusc se petrecu o transformare şi mai extraordinară. Cei trei ochi uriaşi se închiseră, se contractară în nişte puncte, dispărînd complet. Fiinţa părea să vadă tot ce dorea, neavînd nevoie de organe vizuale.

Alte schimbări mai subtile aveau loc permanent, iar în final deasupra apei rămase doar diafragma vibratoare cu ajutorul căreia vorbea. Fără îndoială, şi ea urma să se topească în masa amorfă de protoplasma, cînd rolul ei avea să înceteze.

Lui Alvin îi venea greu să creadă că inteligenţa exista într-o formă atît de instabilă. Dar surpriza cea mare nu sosise încă... Deşi originea extraterestră a fiinţei era evidentă, trecu destul pînă ce Hilvar, în pofida vastelor cunoştinţe de biologie, să-şi dea seama de tipul de organism pe care-l aveau înainte: nu o singură entitate. Dealtfel în permanenţă spusese "noi" referindu-se la sine. Nu era altceva decît o colonie de creaturi independente, organizate într-un întreg şi controlată de forţe necunoscute.

Animale oarecum similare – de pildă meduzele – existaseră cîndva din abundenţă în oceanele Pămîntului. Unele de dimensiuni uriaşe, purtîndu-şi pe lungimi de douăzeci-treizeci de metri corpurile transparente şi jungla de tentacule vezicante. Însă nici unul dintre ele nu posedase scînteia inteligenţei şi nu depăşise reacţiile reflexe în faţa unor stimuli simpli.

Însă în acest caz inteligenţa nu putea fi pusă sub semnul îndoielii, chiar dacă părea să se găsească într-un proces de decădere. Alvin urma să-şi amintească mereu nepămînteasca întîlnire, pe Hilvar potrivind laolaltă, fără grabă, fragmentele istoriei Stăpînului. Polipul proteic îşi căuta cuvintele de mult uitate, lacul întunecat mîngîia ruinele din Shalmirane, iar robotul trioptic îi fixa cu ochi neclintiţi.

Treisprezece

Stăpînul sosise pe Pămînt în haosul Secolelor de Tranziţie, pe vremea cînd Imperiul Galactic se fărîmiţa, dar căile stelare de comunicaţie nu fuseseră încă complet tăiate. Era de origine

umană, chiar dacă planeta natală i se rotea în jurul unuia din cei Şapte Sori. Tînăr fiind, se văzuse silit să-şi părăsească lumea de baştină. Amintirea ei îl urmărise întreaga viaţă. Expulzarea şi-o punea pe seama unor duşmani neîndurători, însă în realitate la mijloc se găsea o maladie incurabilă pe care, dintre toate speciile inteligente ale Universului, numai Homo Sapiens părea s-o aibă: mania credinţei.

În decursul primei părţi din istoria sa, omenirea produsese o succesiune nesfîrşită de profeţi, prooroci, mesii şi evanghelişti, care-şi convinseseră adepţii că secretele Cosmosului le erau dezvăluite numai lor. Unii izbutiseră să întemeieze religii ce supravieţuiseră generaţii, influenţînd miliarde de oameni. Alţii fuseseră uitaţi încă înainte de a muri.

Dezvoltarea ştiinţelor, ce cu regularitate monotonă respingeau teoriile profeţilor şi produceau miracole neegalate de aceştia, distrusese în final religia. Nu şi uimirea, nici veneraţia sau smerenia încercate de cele mai multe fiinţe inteligente atunci cînd contemplau Universul din jur. În schimb slăbise, iar apoi desfiinţase complet numeroasele credinţe, fiecare proclamîndu-şi arogantă calitatea de unic deţinător al adevărului suprem, condamnînd ca false rivalele şi predecesoarele ei.

Totuşi, deşi din momentul în care omenirea atinsese un nivel elementar de civilizaţie ele nu mai deţinuseră nici o putere reală, culte izolate continuaseră să apară de-a lungul epocilor. Oricît de fantastice le-ar fi fost doctrinele, reuşeau întotdeauna să-şi atragă discipoli. Înfloriseră în special în decursul perioadelor de confuzie şi de dezordine, şi nu era cîtuşi de puţin surprinzător că Secolele de Tranziţie cunoscuseră o adevărată explozie de iraţionalism. Atunci cînd realitatea deprima, oamenii încercau să se amăgească cu mituri…

Expulzat de pe planeta natală, cel numit Stăpînul nu plecase totuşi cu mîna goală. Cei Şapte Sori reprezentaseră centrul puterii şi cunoştinţelor galactice, iar el avusese prieteni influenţi. Părăsise planeta într-o navă micuţă şi iute, clasată printre cele mai rapide construite vreodată. Luase cu el un alt produs de ultimă oră al ştiinţei – robotul ce-i fixa cu privirea în chiar acel moment pe Alvin şi pe Hilvar.

Nimeni nu reuşise să cunoască capacităţile şi funcţiunile acestei maşini. Într-o oarecare măsură, ea devenise un alter-ego

al Stăpînului şi probabil că în lipsa ei, religia Celor Mari s-ar fi prăbuşit după moartea fondatorului. Rătăciseră împreună printre roiurile stelare, schimbînd permanent direcţia, pînă ce ajunseseră, în cele din urmă, dar cu certitudine nu întîmplător, pe planeta de unde porniseră strămoşii Stăpînului.

Despre acea saga a lor se scriseseră biblioteci întregi, fiecare volum inspirînd la rîndul lui o mulţime de comentarii pînă cînd, printr-un soi de reacţie în lanţ, cărţile originale se pierduseră sub munţi de exegeze şi de adnotări. Stăpînul poposise pe multe planete, şi îşi făcuse discipoli din rîndul multor specii.

Personalitatea sa trebuie să fi fost extrem de puternică dacă izbutise să-i convingă atît pe umani, cît şi pe non-umani, mai cu scamă deoarece nu exista nici urmă de dubiu că printre adepţii unei religii cu o audienţa atît de largă se număraseră şi indivizi deosebit de înzestraţi. Probabil că Stăpînul avusese cel mai mare succes – fiind în acelaşi timp ultimul – dintre toţi proorocii omenirii. Nici unul din predecesorii săi nu cîştigase atîţia discipoli şi nu-şi răspîndise învăţăturile peste giganticele hăuri ale spaţiului şi timpului. Care anume fuseseră aceste învăţături, Alvin şi Hilvar nu aflară nici măcar cu aproximaţie. Polipul uriaş se strădui din răsputeri să le repete, însă majoritatea cuvintelor erau lipsite de sens, predici întregi erau reproduse într-o manieră mecanică şi rapidă, încît deveneau extrem de dificil de urmărit. După o vreme, Hilvar fu nevoit să abată discuţia de la aspectul teologic, pentru a se concentra asupra unor evenimente concrete.

Însoţit de un grup dintre cei mai fideli discipoli, Stăpînul venise pe Pămînt în zilele premergătoare dispariţiei oraşelor, cînd Portul Diaspar se deschidea încă stelelor. Sosiseră probabil în nave de diferite tipuri; polipii, de pildă, călătoriseră într-un vas umplut cu fluid din oceanul lor de baştină. Nu se mai ştia dacă acest cult al lor fusese primii bine pe Terra. Cel puţin nu întîlnise o opoziţie violentă, iar după ce peregrinaseră un timp, se stabiliseră în pădurile din munţii Lysului.

La sfîrşitul lungii sale vieţi, gîndurile Stăpînului reveniseră iarăşi la planeta de unde fusese alungat. Le ceruse prietenilor să-l scoată afară sub cerul liber, să privească aştrii Aşteptase, cu puterile părăsindu-l treptat, pînă ce zărise, răsăritul celor Şapte Sori, iar spre final bolborosise mai multe lucruri ce aveau

să inspire alte biblioteci de comentarii. Vorbise din nou despre Cei Mari, ce părăsiseră acum Universul materiei şi al spaţiului, dar care urmau cu siguranţă să revină într-o bună zi. Îşi însărcinase discipolii să rămînă acolo pentru a-i întîmpină, atunci cînd aveau să se întoarcă. Au fost ultimele lui cuvinte inteligibile. Nu a mai recunoscut pe nimeni dintre cei din jur, însă înainte de a-şi da ultima suflare şoptise o frază care traversase epocile, obsedînd minţile tuturor celor ce o auziseră: E minunat să priveşti umbrele colorate pe plantele lumii eterne. Apoi murise.

După dispariţia sa, mulţi adepţi plecaseră. Totuşi, destui rămaseră credincioşi învăţăturilor, pe care le prelucraseră cu migală de-a lungul timpului. La început au crezut că Cei Mari, indiferent cine ar fi fost ei, vor apare în curînd, dar speranţa li se destrămă odată cu scurgerea secolelor. Aici relatarea fiinţei devenea foarte confuză, adevărul şi legenda se contopeau, fără a mai putea fi separate. Alvin îşi imagina doar vag generaţiile de fanatici aşteptînd un eveniment măreţ, neînţeles, care urma să se petreacă într-un moment necunoscut din viitor.

Cei Mari nu au apărut niciodată. Treptat puterea sectei slăbi, pe măsură ce moartea sau deziluziile îi răpuneau pe membrii ei. Primii dispăruţi au fost discipolii umani, cu viaţa cea mai scurtă. Ca o supremă ironie, ultimul adept al profetului om îl reprezenta o creatură fundamental deosebită.

Uriaşul polip era astăzi ultimul discipol al Stăpînului, dintr-un motiv extrem de simplu. El era nemuritor. Miliardele de celule individuale din care era alcătuit trupul său mureau, dar înainte de asta se reproduceau. La anumite intervale, monstrul se dezintegra în celulele componente, ce se divizau după aceea dacă mediul le-o permitea. În decursul acestei faze, polipul nu mai exista ca entitate inteligentă, conştientă. În acest punct lui Alvin îi veni automat în minte modul în care locuitorii Diasparului petreceau milenii de repaos în Băncile Memoriei.

La momentul potrivit, o misterioasă forţă biologică readucea laolaltă componentele risipite, iar polipul începea un nou ciclu existenţial. Revenea la conştiinţa de sine, îşi amintea vieţile anterioare, deşi adesea imperfect, căci accidentele deteriorau celulele delicate ale memoriei.

Poate că nici o altă formă de viaţă nu şi-ar fi menţinut atît de mult credinţa într-o religie uitată de un miliard de ani. Într-un

fel, polipul era victima neajutorată a propriei naturi biologice. Datorită nemuririi, nu se schimba şi era silit să repete de-a pururi acelaşi tipar invariabil.

În ultimele ei faze, religia Celor Mari se identificase cu venerarea celor Şapte Sori. Cînd Cei Mari refuzaseră să se ivească, se încercase o comunicare cu sistemul lor stelar. Apoi semnalele respective se transformaseră într-un ritual lipsit de sens, întreţinut în prezent doar de o creatură incapabilă să înveţe şi de un robot incapabil să uite.

Cînd nespus de bătrîna voce se stinse în aerul nemişcat, Alvin se simţi copleşit de milă. Ce devotament zadarnic, cîtă loialitate irosită inutil, în vreme ce sori şi planete se năşteau şi mureau...

N-ar fi crezut niciodată o asemenea poveste dacă nu ar fi avut dovezile înaintea ochilor. Şi mai mult decît oricît îl întrista dimensiunea ignoranţei sale. Un crîmpei din trecut fusese luminat pentru o clipă, dar acum bezna îl învăluise iarăşi.

Istoria Universului era probabil un ghem de asemenea fire încîlcite, şi nimeni nu putea spune care dintre ele importau şi care nu. Povestea uluitoare a Stăpînului şi a Celor Mari semănase cu oricare alta din nenumăratele legende ce supravieţuiseră, într-un fel sau altul, Civilizaţiei Zorilor. Totuşi, existenţa polipului şi a tăcutului robot făcea imposibil ca Alvin să ia totul drept o fabulă avînd ca temă autoamăgirea, înălţată pe un fundament de nebunie.

Care era legătura, se întrebă el, dintre cele două entităţi, atît de diferite din toate punctele de vedere şi care, cu toate acestea, menţinuseră peste eoni o tovărăşie extraordinară? Cumva, intuia că dintre ei robotul era mai important. Fusese însoţitorul Stăpînului şi trebuia să-i cunoască secretele.

Alvin se uită spre automatul enigmatic rămas neclintit. De ce nu vorbea? Ce gînduri treceau prin complicata şi poate străina lui minte? Deşi, dacă fusese conceput pentru a-l sluji pe Stăpîn, cu certitudine mintea lui nu era pe de-a-ntregul străină celei umane, fiind neapărat capabilă să răspundă comenzilor. Gîndindu-se la tainele deţinute de acel robot enervant de tăcut, simţea o curiozitate atît de mare, încît se învecina cu lăcomia. Nu era cinstit ca asemenea cunoştinţe să-i fie ascunse; acolo se aflau poate minuni depăşind pînă şi nivelul Computerului Central din Diaspar.

– De ce nu vrea să ne vorbească robotul vostru? întrebă polipul, cînd Hilvar îşi termină epuizat întrebările.

Răspunsul fu cel aşteptat.

– Stăpînul l-a oprit să vorbească altfel decît cu glasul său, iar de atunci vocea lui a amuţit.

– Dar pe voi vă asculta?

– Da. Stăpînul l-a lăsat în grija noastră. Vedem prin ochii lui oriunde merge. Supraveghează maşinile care întreţin lacul şi-i păstrează apa curată. Dar e mai corect să-l numim partener, nu servitor.

Alvin căzu pe gînduri. În minte începea să i se înfiripe o idee, deocamdată vagă, doar pe jumătate formată. Poate că îl inspirase pur şi simplu tentaţia cunoaşterii şi a puterii. Oricum, nici privind retrospectiv nu avea să-şi definească cu limpezime cauzele ce-l îndemnaseră să acţioneze. Probabil egoiste la bază, ele implicau şi un anume sentiment de milă. I-ar fi plăcut să curme aşteptarea inutilă a creaturii, să o elibereze de sub greutatea fantasticului destin. Nu era sigur ce s-ar fi putut face cu polipul, în schimb robotului i se putea vindeca nebunia, dezgropînd în acelaşi timp nepreţuitele cunoştinţe păstrate de memorii.

– Sînteţi convinşi, rost el încet, vorbind polipului dar adresîndu-se de fapt maşinii, că rămînînd aici îndepliniţi dorinţa Stăpînului? El voia ca lumea să-i cunoască învăţătura. Ea s-a pierdut, iar voi vă ascundeţi aici în Shalmirane. Noi înşine v-am descoperit doar printr-o întîmplare. Poate că sînt mulţi cei care doresc să descopere doctrina Celor Mari.

Hilvar îl privi atent, neînţelegîndu-i intenţiile. Polipul părea agitat, iar pulsaţiile regulate ale organului său de vorbire întîrziară cîteva clipe. Apoi răspunse, cu un glas scăpat de sub control:

– Am discutat mulţi ani această problemă, dar nu putem pleca din Shalmirane. Lumea trebuie să vină la noi, indiferent cît ar dura.

– Am o idee mai bună, interveni energic Alvin. Este adevărat că voi trebuie să rămîneţi în lac, însă nu văd motivul pentru care tovarăşul vostru nu ne-ar însoţi pe noi. Se poate întoarce oricînd doreşte, sau oricînd aveţi nevoie de el. De la moartea Stăpînului lucrurile s-au schimbat... lucruri pe care,

trebuie să le cunoaşteţi şi pe care nu le veţi înţelege niciodată dacă veţi rămîne aici.

Robotul nu se clinti. Tulburat de agonia indeciziei, polipul se afundă complet sub suprafaţa lacului timp de cîteva minute. Poate că discuta neauzit cu partenerul său. În cîteva rînduri vru să se ridice înapoi, dar parcă reflectînd mai bine, se cufundase iarăşi. Hilvar profită de ocazie:

– Aş vrea să ştiu ce încerci să faci, şopti cu o voce pe jumătate amuzată, pe jumătate serioasă. Sau nu ştii nici tu?

– Sînt convins că-ţi pare rău de sărmanele creaturi. Nu crezi că ar fi frumos să le ajutăm?

– Ba da, totuşi acum te cunosc destul de bine ca să fiu aproape sigur că altruismul nu constituie una din trăsăturile tale dominante. Trebuie să existe şi un alt motiv.

Alvin surîse amar. Chiar dacă Hilvar nu-i citise gîndurile – şi nu avea nici un motiv să creadă c-o făcuse – putea, neîndoielnic, să-i descifreze caracterul.

– Poporul tău are puteri mentale remarcabile, replică în încercarea de a deplasa discuţia pe un teren mai puţin periculos. Părerea mea este că veţi fi în stare să faceţi ceva pentru robot, chiar dacă pentru polip nu. Vorbea foarte încet, să nu fie auzit. Prudenţa părea însă deplasată; robotul nu-i acorda atenţie.

Din fericire, înainte ca Hilvar să-şi reia întrebările, polipul reapăru la suprafaţă. În ultimele minute se micşorase mult şi se mişca haotic. In timp ce îl priveau, din corpul transparent, complex, se desprinse o porţiune, dispersîndu-se după aceea în nenumărate fragmente mici, ce se împrăştiară cu iuţeală. Fiinţa se destrăma sub ochii lor.

Cînd vorbi, glasul îi era schimbat, dificil de înţeles:

– Începe următorul ciclu, bolborosi într-o şoaptă fluierată. Nu-l aşteptam aşa de repede... rămas cîteva minute... stimul prea puternic... nu mă pot menţine mult...

Alvin şi Hilvar îl fixau cu fascinaţie îngrozită. Deşi procesul la care asistau era natural, nu era plăcut să urmăreşti convulsiile finale ale unei creaturi inteligente. Îi încerca de asemenea un sentiment vag de vinovăţie: iraţional, căci momentul declanşării unui nou ciclu nu avea mare importanţă, însă pricepuseră că efortul exagerat şi agitaţia cauzate de prezenţa lor erau răspunzătoare de metamorfoza prematură.

Alvin realiză că trebuia să acţioneze repede, altminteri risca să piardă şansa aceea – nu numai pentru cîţiva ani, ci poate pentru secole.

– Ce aţi hotărît? Robotul vine cu noi?

Urmă o pauză chinuitoare, în care polipul se străduia să-şi controleze trupul pe cale de descompunere. Diafragma tremură, dar nu emise nici un sunet. Apoi, ca într-un disperat gest de rămas bun, îşi flutură slab aripioarele delicate şi le lăsă să cadă în apă, unde ele se desprinseră imediat. După cîteva minute, transfomarea se sfîrşise. Din polip nu mai rămăsese nici un fragment cu dimensiuni mai mari de un centimetru. Apa era plină de bucăţele mici, verzui, ce păreau să posede o viaţă şi o mobilitate proprie, dispărînd rapid în imensitatea lacului.

Vălurelele de la suprafaţă conteniseră, iar Alvin înţelese că zgomotul monoton din adîncuri încetase. Lacul era din nou mort. Dar într-o bună zi, forţele necunoscute care în trecut nu dăduseră niciodată greş în a-şi îndeplini sarcinile, urmau să acţioneze iarăşi, determinînd polipul să renască. Fenomen ciudat şi extraordinar, însă era el cu mult mai straniu decît organizarea trupului omenesc, el însuşi o vastă colonie de celule vii, distincte, organizate pe tipuri şi în interdependenţă unele faţă de celelalte?

Nu pierdu timpul cu asemenea speculaţii. Îl apăsa obsesia eşecului, deşi scopul nu şi-l definise niciodată. Ratase o ocazie rarisimă, ce putea să nu se mai ivească. Privi trist spre lac şi abia după o vreme mintea lui percepu cuvintele şoptite de Hilvar la ureche:

– Cred că ai reuşit să îl convingi.

Se răsuci iute pe călcîie. Robotul, pînă atunci retras, plutind fără să se apropie la mai puţin de şapte metri, se deplasase silenţios şi se afla acum cam la un metru deasupra capului său. Ochii nemişcaţi, cu unghi larg de vedere, nu ofereau nici o indicaţie asupra direcţiei de interes. Probabil că distingea perfect întreaga emisferă dinainte, dar Alvin nu se îndoia că el însuşi se găsea în centrul atenţiei maşinii.

Aceasta aştepta următoarea mişcare a tînărului. Într-o anumită măsură se găsea sub controlul lui Alvin. Putea să-l urmeze în Lys, chiar şi în Diaspar... dacă nu se răzgîndea. Deocamdată, Alvin îi era un stăpîn de probă.

Paisprezece

Întoarcerea în Airlee le luă aproape trei zile – în parte, deoarece Alvin nu avea interes să se grăbească. Explorarea Lysului ocupa în prezent locul doi, plasîndu-se după proiectul mult mai important şi mai ispititor de a intra în contact cu inteligenţa artificială care-i devenise tovarăş de drum.

Bănuia că robotul încerca să-l folosească în scopurile lui personale, probabil pentru un soi de justiţie romantică. Asupra lor nu era însă sigur, căci robotul continua cu încăpăţînare să tacă. Din raţiuni necunoscute – poate din teama de a nu-i dezvălui prea multe din secrete Stăpînul introdusese blocaje extrem de eficiente pe circuitele de vorbire, iar tentativele lui Alvin de a le înlătura eşuaseră. Chiar şi interpelările indirecte, de genul "dacă nu spui nimic, iau tăcerea drept răspuns afirmativ", dăduseră greş; robotul era prea inteligent pentru a fi păcălit cu atîta uşurinţă.

Din alte puncte de vedere se arăta mai dornic de cooperare. Asculta orice comenzi ce nu-i cereau să vorbească sau să dezvăluie informaţii. După o vreme, Alvin descoperi că îl putea controla prin gînduri, ca pe roboţii Diasparului. Reprezenta un mare pas înainte, iar ceva mai tîrziu, creatura – era greu s-o consideri o simplă maşinărie – îşi coborî puţin baricadele, permiţîndu-i să privească prin ochii ei. Se părea că nu obiecta împotriva unor asemenea forme pasive de comunicare, însă respingea orice alte încercări de apropiere. Pe Hilvar îl ignora total; nu-i asculta nici o comandă, baricadîndu-şi mintea împotriva investigaţiilor acestuia. La început Alvin fusese dezamăgit, deoarece sperase ca puterile mentale ale lui Hilvar să-i permită forţarea tezaurului de amintiri ascunse. Abia mai tîrziu înţelesese avantajul de a avea un servitor ce nu mai asculta de nimeni altul.

Singurul membru al expediţiei care obiecta vehement împotriva prezenţei robotului era Krif. Poate îşi imagina că are de-a face cu un soi de rival, ori dezaproba, din principiu, orice obiect zburător lipsit de aripi. În cîteva rînduri, pe cînd rămăsese nesupravegheat, încercase nişte atacuri directe. Robotul îl enervase însă şi mai mult, ignorîndu-l cu desăvîrşire. În cele din urmă, Hilvar izbutise să îl potolească, iar pe durata restului

călătoriei păru resemnat. Amîndoi însoţeau vehiculul lunecînd silenţios prin păduri şi cîmpuri, fiecare menţinîndu-se pe partea stăpînului propriu, prefăcîndu-se că nu iau în seamă unul existenţa celuilalt.

În Airlee, Seranis îi aştepta. Alvin ştia că e imposibil să-i surprinzi pe oamenii aceia; minţile lor, conectate laolaltă, îi ţineau la curent cu tot ceea ce se desfăşura în ţinut. Era curios să afle cum reacţionaseră ci la vestei aventurii din Shalmirane.

Seranis arăta mult mai îngrijorată şi mai nesigură decît o văzuse el pînă atunci, şi tînărul îşi reaminti de alegerea pe care trebuia să o facă. În vîltoarea ultimelor zile uitase de ea; nu-i plăcea să-şi irosească energia făcîndu-şi griji cu viitorul, dar iată că viitorul bătea acum la uşa lui. Trebuia să decidă unde în cele două lumi dorea să trăiască.

Cînd Seranis începu să-i vorbească, în glasul ei suna neliniştea. Brusc, Alvin avu impresia că planurile Lysului în privinţa sa se modificaseră. Ce se întîmplase în decursul absenţei lui? Oare dăduseră greş cei ce plecaseră în Diaspar să acţioneze asupra mintii lui Khedron?

– Alvin, începu femeia, sînt multe lucruri pe care nu ţi le-am spus pînă astăzi, dar pe care trebuie să le cunoşti ca ne înţelegi.

Cunoşti unul din motivele izolării civilizaţiilor noastre. Teama de Invadatori, umbra aceea întunecată din străfundurile fiecărei fiinţe omeneşti, a făcut ca neamul tău să întoarcă spatele lumii şi să se piardă în propriile lui vise. Aici, în Lys, teama n-a fost niciodată atît de mare, chiar dacă noi sîntem cei care am suportat povara atacului final.

Dar izolarea mai are un motiv.

Cu mult în urmă, Alvin, oamenii au început să caute nemurirea, iar în cele din urmă au descoperit-o. Au uitat însă că lumea care aboleşte moartea, trebuie să abolească de asemeni viaţa. Extinderea nelimitată a vieţii mulţumeşte individul, dar duce la stagnare. Astfel că noi am sacrificat nemurirea, în timp ce Diasparul continuă să urmărească acest deziderat fatal. Din această cauză s-au despărţit popoarele noastre... şi tot de aceea nu trebuie să se mai întîlnească niciodată.

Deşi cuvintele nu constituiau o surpriză, şocul lor nu fu cu nimic diminuat. Alvin refuza să admită eşecul planurilor sale, aşa cum erau ele, închegate doar pe jumătate. Doar o parte a creierului său o mai asculta pe Seranis. Înţelegea şi reţinea

cuvintele ei, în vreme ce cu o altă parte a minţii pornise să refacă drumul către Diaspar, încercînd să-şi imagineze obstacolele ce-i putea fi ridicate în cale.

Nefericirea lui Seranis era vizibilă. Glasul ei aproape că ruga, iar Alvin pricepu că nu i se adresa numai lui, ci şi fiului ei. Era probabil conştientă de afecţiunea născută între cei doi tineri pe parcursul zilelor petrecute împreună. Hilvar îşi fixa mama cu atenţie şi Alvin avu impresia că privirea lui trăda nu numai îngrijorare, ci şi o umbră de acuzare.

– Nu vrem să te obligăm să faci ceva împotriva voinţei tale, dar credem că îţi dai seama la ce ar conduce reîntîlnirea culturilor noastre. Între ele există o diferenţă tot atît de uriaşă cît distanţa ce separa Pămîntul de străvechile sale colonii. Gîndeşte-te la un singur aspect, Alvin. Tu şi Hilvar aveţi aproape aceeaşi vîrstă... dar şi el, şi eu vom fi morţi de secole, în vreme ce tu vei rămîne mereu tînăr. Şi asta e doar prima din seria infinită a vieţilor tale!

În încăpere se aşternu tăcerea, o tăcere atît de profundă încît Alvin auzea strigătele ciudate, tînguitoare, ale unor animale necunoscute, undeva de pe cîmpie. În final, articulă aproape şoptit:

– Ce vreţi să fac?

– Speram să fim în stare să îţi oferim să alegi între a rămîne în Lys şi a te întoarce în Diaspar, însă acum alternativa a devenit imposibilă. S-au întîmplat prea multe pentru a te mai lăsa să decizi singur. Chiar în puţinul timp petrecut aici, influenţa ta a fost extrem de tulburătoare. Nu, nu-ţi reproşăm nimic, sînt convinsă că nu doreai să faci rău. Totuşi, ar fi fost mai bine să laşi fiinţele întîlnite în Shalmirane să-şi urmeze propriul destin.

În ceea ce priveşte Diasparul... Seranis schiţă un gest de iritare. Prea mulţi ştiu unde ai plecat. Noi sîntem vinovaţi că nu am acţionat la timp. În plus, bărbatul care te-a ajutat să descoperi Lysul a dispărut; nici Consiliul vostru, nici agenţii noştri nu-l găsesc, deci el rămîne un potenţial pericol pentru siguranţa noastră. Poate că eşti surprins că îţi zic aceste lucruri, însă nu îmi asum nici un risc. Mă tem că nu mai există decît o singură soluţie: trebuie să te trimitem înapoi în Diaspar cu un set de memorii false. Amintirile respective au fost construite cu grijă şi cînd te vei întoarce acasă nu îţi vei mai aminti nimic

despre noi. Vei crede că ai trecut printr-o serie de aventuri presărate de primejdii, dar destul de puţin ieşite din comun, undeva prin nişte tuneluri subterane întunecate, unde tavanul se năruia în permanenţă. Ai rezistat hrănindu-te cu buruieni şi bînd apă din izvoare găsite pe alocuri. Întotdeauna vei fi convins că acesta e adevărul, iar cei din Diaspar îţi vor accepta versiunea. Posibilii exploratori nu vor mai fi ispitiţi să caute; vor crede şi ei că ştiu totul despre Lys.

Seranis tăcu. Il privi scrutător, cu ochi îngrijoraţi.

– Ne pare foarte rău că e nevoie de aşa ceva; te rugăm să ne ierţi, atîta vreme cît ne ţii minte. Probabil nu eşti de acord cu verdictul nostru, însă noi cunoaştem lucruri neştiute de tine. Cel puţin nu vei regreta, căci vei crede că ai descoperit tot ce era de descoperit.

Alvin îşi puse întrebarea dacă femeia spunea adevărul. Nu era deloc sigur că s-ar fi întors la rutina cotidiană a Diasparului, chiar dacă s-ar fi amăgit cu gîndul că dincolo de zidurile oraşului nu se află nimic interesant. Dar oricum, nu intenţiona să-şi verifice supoziţia.

– Cînd doriţi să mă... supuneţi tratamentului?

– Imediat; totul e pregătit. Deschide-ţi mintea, aşa cum ai mai procedat. Nu vei mai simţi nimic pînă în clipa cînd te vei trezi înapoi în Diaspar.

Tînărul tăcu o vreme, apoi rosti încet:

– Aş vrea să-mi iau rămas bun de la Hilvar.

– Înţeleg. Vă las singuri. Mă voi întoarce atunci cînd vei fi pregătit.

Coborî scările, lăsîndu-i pe cei doi tineri pe terasă.

Alvin nu se adresă imediat prietenului său; îl încerca o tristeţe copleşitoare şi în acelaşi timp o hotărîre de neclintit de a nu permite distrugerea speranţelor sale. Privi din nou aşezarea unde cunoscuse un anume etalon al fericirii şi pe care s-ar fi putut să nu o mai revadă dacă susţinătorii lui Seranis îşi impuneau punctul de vedere. Maşina de teren rămăsese sub un arbust stufos, iar robotul plutea răbdător deasupra ei. Cîţiva copii se adunaseră în jur să examineze bizarul musafir. Nici un adult nu părea cîtuşi de puţin interesat de el.

– Hilvar, îmi pare teribil de rău.

– Şi mie, răspunse Hilvar cu vocea înecată de emoţie. Speram că vei rămîne aici.

– Crezi că ce vrea Seranis să facă e bine?

– Nu o judeca prea aspru. Ea face doar ce i se cere. Deşi nu-i răspunsese la întrebare, Alvin nu avu inima să o repete. N-ar fi fost corect să abuzeze de loialitatea prietenului său.

– Atunci spune-mi, reluă el, cum m-ar opri ai tăi dacă aş încerca să plec cu amintirile nealterate?

– Foarte uşor. Ţi-ar prelua controlul minţii şi te-ar sili să te întorci.

Alvin aşteptase un astfel de răspuns şi nu se descuraja. Ar fi vrut să i se destăinuie lui Hilvar, în mod vizibil tulburat de iminenta lor despărţire, dar nu îndrăznea să-şi asume nici cel mai mic risc. Atent, verificînd fiece detaliu, parcurse cu ochii minţii singurul drum capabil să-l ducă înapoi în Diaspar, aşa cum dorea el.

Rămînea un risc de neocolit, pe care trebuia să îl înfrunte. Dacă Seranis îşi încălca promisiunea pătrunzîndu-i imediat în minte, toate pregătirile sale ar fi fost zadarnice.

Întinse mîna lui Hilvar, care i-o strînse puternic, în tăcere.

– Să coborîm, rosti Alvin. Înainte de plecare vreau să mai văd cîţiva locuitori ai aşezării.

Hilvar îl urmă în răcoarea liniştită a clădirii. În hol şi pe inelul de sticlă multicoloră din jurul casei. Acolo îi aştepta Seranis, calmă şi decisă. Ştia că Alvin încerca să-i ascundă ceva şi recapitulă măsurile de prevedere luate. Tot aşa cum un atlet îşi încălzeşte muşchii înainte de efort, femeia rememora comenzile ce i-ar fi putut fi necesare în caz de rezistenţă mentală.

– Eşti gata, Alvin?

– Aproape, răspunse tînărul. Tonul glasului o determină să-l fixeze cu atenţie.

– Atunci cel mai bine ar fi să-ţi goleşti mintea, cum ai procedat prima dată. Nu vei simţi nimic.

Alvin se răsuci spre Hilvar şi-i şopti iute, ca Seranis să nu audă:

– La revedere, Hilvar. Nu te teme... Mă voi întoarce.

După care reveni spre Seranis.

– Nu mă supără ceea ce doriţi să faceţi. Fără îndoială, astăzi consideraţi că e soluţia cea mai bună, dar eu cred că nu aveţi dreptate. Diaspar şi Lys nu trebuie să rămînă de-a pururi separate; poate că într-o zi vor avea disperată nevoie unul de

celălalt. Tocmai de aceea voi pleca de aici cu ceea ce am învăţat... Nu cred că mă puteţi opri.

Nu mai aşteptă nici un moment şi bine făcu. Seranis nu se clinti, însă tînărul simţi cum corpul îi scapă de sub control. Puterea care-i paralizase voinţa era cu mult mai intensă decît se aşteptase, şi imediat realiză că numeroase alte minţi o secondau pe femeie. Lipsit de control, porni spre casă ca un automat. Vreme de un groaznic moment crezu că planul îi eşuase.

Atunci văzu o străfulgerare de oţel şi cristal. Braţe metalice îl cuprinseră cu iuţeală. Trupul lui se luptă cu ele, aşa cum prevăzuse că avea s-o facă, dar strădaniile străine lui se iroseau în van. Solul i dispăru de sub tălpi şi o secundă zări chipul lui Hilvar, încremenit de surpriză, surîzînd nătîng. Robotul îl purta la vreo patru metri deasupra Pămîntului, mult mai repede decît ar fi alergat un om. Dură o singură clipă ca Seranis să-i priceapă şiretlicul; zvîrcolirile tînărului încetară cînd ea abandonă controlul. Totuşi, coaliţia Lysienilor nu fusese încă înfrîntă. Se întîmplă ceea ce Alvin anticipase şi se străduise să prevină.

În mintea lui luptau două entităţi separate, cu porniri contradictorii; una din ele se adresa robotului, implorîndu-l să-l coboare pe sol. Adevăratul Alvin aştepta cu sufletul la gură, împotrivindu-se prea puţin unor forţe pe care ştia că nu-i e dat să spere să le învingă. Riscase, necunoscînd dacă straniul său aliat avea să-i asculte comenzile atît de complicate. Indiferent de urmări, îi spusese robotului, nu trebuia să se supună altor porunci ale sale pînă ce nu ajungea în siguranţă în Diaspar. Acelea fuseseră ordinele. Dacă le respecta, însemna că Alvin îşi hotărîse singur soarta, fără amestecul celor din Lys.

Robotul gonea fără ezitări pe drumul descris în detaliu de tînăr. O parte a creierului lui Alvin continua să solicite imperativ să fie eliberat, dar el ştia acum că nu mai este în pericol. Seranis îşi înţelese înfrîngerea, iar forţele din el încetară brusc să se mai războiască. Revenise la pacea interioară, aidoma acelui călător care, cu epoci în urmă, legat fiind de catargul propriei corăbii, auzise cîntecul sirenelor topindu-se deasupra mării rubinii ca vinul.

Cincisprezece

Alvin nu-şi îngădui să se destindă pînă nu se văzu în sala căilor mobile. Pericolul ca locuitorii din Lys să îl oprească, ori chiar să-l întoarcă în acelaşi vehicul în care călătorea în prezent, încă persista.

Întoarcerea n-a însemnat însă decît reluarea monotonă a primului drum. După patruzeci de minute se găsea iarăşi în Mausoleul lui Yarlan Zey.

Custozii Consiliului îl aşteptau, înveşmîntaţi în robele negre, oficiale, neîmbrăcate de secole. Alvin nu fu surprins. Comitetul de primire îl alarma prea puţin. Depăşise atîtea obstacole, încît un altul nu mai conta. Învăţase multe lucruri din clipa în care părăsise Diasparul, iar odată cu experienţa cîştigase o încredere în sine vecină cu aroganţa. În plus, dispunea de un aliat puternic, chiar dacă bizar. Cele mai iscusite şi puternice minţi din Lys nu izbutiseră să-i dejoace planul şi era convins că nici în Diaspar nimeni nu avea să reuşească.

Certitudinea lui se baza pe argumente logice, dar şi pe ceva ce depăşea judecata – o anume credinţă în propriul destin, născută de curînd în sufletul său. Misterul originii, reuşita într-un domeniu nestrăbătut de nimeni pînă în acel moment, modul în care i se deschiseseră înainte orizonturi noi şi faptul că nici o piedică nu izbutise să-l oprească – toate acestea îi întăreau încrederea în sine. Credinţa în propriul destin reprezenta unul din cele mai valoroase daruri făcute Omului de către zei, iar Alvin nu cunoştea numărul celor pe care ea îi condusese la dezastru.

– Alvin, începu conducătorul grupului, am primit ordin să te însoţim oriunde ai merge, pînă ce Consiliul te va asculta ş va hotărî verdictul.

– De ce anume sînt acuzat? întrebă Alvin. Era încă cuprins de exaltarea evadării din Lys şi nu era în stare să ia în serios noua ameninţare. Probabil Khedron pălăvrăgise. Pentru o clipă fu furios pe Bufon din cauza trădării.

– Nu există încă nici o acuzaţie. Dacă va fi necesară, va fi formulată după ce vei fi audiat.

– Şi cînd se va întîmpla asta?

– Presupun că foarte curînd. Custodele era în mod evident stingherit şi nu ştia cum să ducă la bun sfîrşit neplăcuta însărcinare. Era gata să-l trateze pe Alvin ca pe oricare

concitadin, dar îşi aminti îndatoririle funcţiei şi adoptă imediat o atitudine exagerat de distantă.

– De unde a apărut acest robot? întrebă el brusc. Este de-al nostru?

– Nu. L-am găsit în Lys, ţinutul de unde vin. L-am adus să întîlnească aici Computerul Central.

Afirmaţia rostită cu atîta calm produse o considerabilă tulburare. Şi aşa era dificil de acceptat faptul că în exteriorul Diasparului se găsea ceva, însă devenea de-a dreptul îngrozitor că Alvin adusese pe cineva de acolo, intenţionînd să-l prezinte creierului oraşului. Custozii se priviră între ei cu o spaimă atît de neputincioasă, încît Alvin abia îşi stăpîni rîsul.

Traversînd parcul, urmat de la distanţă de escorta care discuta în şoaptă, tînărul gîndi următorul pas. În primul rînd trebuia să afle cu exactitate ce anume se petrecuse în lipsa lui. Din cele afirmate de Seranis, se părea că Bufonul dispăruse. În Diaspar existau nenumărate locuri unde te puteai ascunde, iar cum ştiinţa lui Khedron despre oraş era inegalabilă, sigur nu avea să fie găsit dacă nu se arăta el însuşi. Poate că ar fi trebuit să-i lase un mesaj, într-un loc pe unde era probabil ca el să treacă, fixînd o întîlnire. Prezenţa custozilor făcea însă imposibilă punerea în practică a ideii.

În schimb, trebuia să recunoască că supravegherea lor era extrem de discretă. Ajuns în apartament, aproape uitase de existenţa escortei. Presupunea că nu aveau să-l deranjeze, intervenind numai în eventualitatea în care ar fi încercat să părăsească Diasparul, iar deocamdată el nu intenţiona aşa ceva. Mai mult, bănuia că ar fi fost imposibil să revină în Lys pe acelaşi drum. Era limpede că Seranis blocase deja sistemul de transport subteran.

Custozii nu-l însoţiră în cameră; ştiau că e o singură ieşire şi pe aceasta o păzeau. Neavînd nici o instrucţiune în privinţa robotului, îi permiseră să-l însoţească pe Alvin. Nu voiau să aibă de-a face cu o asemenea maşină, căci originea ei nepămînteană era bătătoare la ochi. Din comportamentul ei nu se deducea dacă era un servitor supus comenzii lui Alvin, sau dacă dispunea de o voinţă proprie. Datorită acestei incertitudini erau mai mult decît mulţumiţi s-o lase în pace.

După ce peretele se închise înapoia sa, Alvin îşi materializă canapeaua favorită şi se trînti pe ea. Destinzîndu-se în mediul

familiar, apelă din unităţile de memorie ultimele sale încercări în materie de pictură şi sculptură, cercetîndu-le cu ochi critic. Dacă nici înainte nu izbutiseră să-l satisfacă, acum îl nemulţumeau de două ori. Constatase că persoana care le crease nu mai exista. I se părea că în cele cîteva zile cît lipsise din Diaspar acumulase experienţa unei vieţi întregi.

Anulă produsele adolescenţei, ştergîndu-le pentru totdeauna, fără a le mai întoarce în Băncile de Memorie. Odaia rămase iarăşi goală, cu excepţia divanului şi a robotului cu privirea inexpresivă. Ce credea el despre Diaspar? Apoi Alvin îşi aduse aminte că nu era tocmai străin, deoarece cunoscuse oraşul în ultimele zile de contact cu stelele.

După ce se simţi cu adevărat ajuns acasă, tînărul îşi caută prietenii. Începu cu Eriston şi Etania, mai degrabă dintr-un sentiment al datoriei decît din dorinţa reală de a-i vedea şi de a vorbi cu ei. Nu-i păru rău cînd fu informat că nu puteau fi contactaţi; le lăsă un scurt mesaj, anunţîndu-şi întoarcerea. Nu era tocmai o veste, căci întregul oraş aflase deja că el se întorsese. Spera totuşi ca cei doi să-i aprecieze grija; descoperise un sentiment nou, deşi încă nu realizase că, asemenea celor mai multe virtuţi, nu avea mare valoare dacă nu era spontan.

Acţionînd sub imperiul unui impuls interior, formă numărul dat de Khedron cu mult timp în urmă, în Turnul lui Loranne. Bineînţeles că nu aştepta răspuns, însă poate că Bufonul lăsase vreun mesaj.

Bănuiala se dovedi întemeiată, dar mesajul în sine suna total neaşteptat.

Peretele se dizolvă şi Khedron îşi făcu apariţia. Arăta obosit şi tulburat, cîtuşi de puţin individul sigur pe el, uşor cinic, cunoscut de Alvin. Avea o privire hăituită şi vorbea parcă presat de timp:

– Alvin, aceasta este o înregistrare. Dacă o recepţionezi, utilizeaz-o cum vrei. Pentru mine nu mai are importanţă.

Cînd m-am întors în Mausoleu, am constatat că Alystra ne urmărise. Probabil a anunţat Consiliul că tu ai părăsit Diasparul cu ajutorul meu. În scurt timp, custozii au început să mă caute şi am hotărît să mă ascund. Sînt obişnuit... Am mai recurs la astfel de măsuri cînd glumele mele n-au fost apreciate la justa lor valoare. (Abia acum simţi Alvin spiritul vechiului Khedron.) Nu

m-ar fi găsit nici peste o mie de ani... dar altcineva a fost cît pe ce să o facă. Alvin, în Diaspar se găsesc străini; nu pot veni decît din Lys şi pe mine mă caută. Nu ştiu ce înseamnă asta, dar nu-mi place. Faptul că au fost pe punctul de a mă prinde, deşi se găsesc într-un oraş ce ar trebui să le fie necunoscut, sugerează că deţin puteri telepatice. Aş putea înfrunta Consiliul, însă ei reprezintă un altfel de pericol pe care nu doresc să îl cunosc.

De aceea voi recurge la soluţia ce probabil mi-ar fi fost impusă de Consiliu, căci am mai fost ameninţat în trecut cu aţa ceva. Voi intra acolo unde nu mă poate urmări nimeni şi unde voi scăpa de transformările care vor interveni în Diaspar. Poate că fac o prostie, oricum, timpul va decide. Într-o bună zi voi cunoaşte răspunsul.

Cred că ai ghicit deja că m-am întors în Palatul Creaţiei, în siguranţa Băncilor Memoriei. Orice s-ar întîmpla, mă încred în Computerul Central şi în forţele ce controlează destinul Diasparului. Dacă ar avea loc vreo imixtiune în funcţionarea lor, am pieri cu toţii. Dacă nu, n-am de ce mă teme.

Mie îmi va pare că s-a scurs numai o clipă înainte de a mă întoarce în Diaspar, peste cincizeci sau o sută de mii de ani.

Mă întreb ce fel de oraş voi găsi... Va fi foarte interesant dacă şi tu te vei afla acolo. Oricum, bănuiesc că ne vom reîntîlni odată şi odată. Nu pot încă să spun dacă aştept această întîlnire cu nerăbdare, ori dacă îmi este frică de ea. Nu te-am înţeles niciodată, Alvin, deşi a existat o vreme cînd eram îndeajuns de trufaş să cred că da. Doar Computerul Central cunoaşte adevărul despre tine, aşa cum ştie adevărul despre toţi ceilalţi Unici ce au apărut din timp în timp, de-a lungul epocilor, ca după aceea să nu mai fie văzuţi niciodată. Ai descoperit ce s-a întîmplat cu ei?

Cred că un alt motiv pentru care evadez în viitor este şi nerăbdarea. Sînt curios să văd rezultatul acţiunilor tale, însă etapele intermediare nu mă interesează – presupun că nu vor fi deosebit de plăcute. Va fi interesant să observ dacă în lumea aceea, unde voi păşi peste cîteva minute după ceasul meu, vei fi considerat un ctitor, ori un criminal... sau dacă, pur şi simplu, lumea îşi va mai aminti de tine.

La revedere, Alvin. Mă gîndisem să îţi dau nişte sfaturi, dar nu cred că le-ai da ascultare. Îţi vei urma drumul, aşa cum ai

procedat mereu. Prietenii îţi vor fi simple unelte pe care să le foloseşti sau să le arunci, după cum vor dicta împrejurările.

Asta-i totul. Nu mai am nimic de adăugat.

O clipă, Khedron – acel Khedron care nu mai era în prezent decît o configuraţie de sarcini electrice în celulele de memorie – îl privi pe Alvin resemnat şi trist. Apoi imaginea se destrămă.

Alvin rămase nemişcat mult timp după dispariţia Bufonului, îşi cerceta sufletul aşa cum rareori făcuse în viaţa lui, deoarece nu putea nega adevărul din spusele lui Khedron. În planurile şi aventurile sale, se oprise vreodată să mediteze la efectul faptelor sale asupra celor din jur? Adusese neliniştea în inimile prietenilor şi poate alte lucruri, mai rele, totul din cauza unei nepotolite curiozităţi, a pornirii de a descoperi ceea ce nu trebuia cunoscut.

Nu-l îndrăgise pe Khedron. Personalitatea caustică a Bufonului nu încurajase o relaţie apropiată, chiar dacă Alvin ar fi dorit-o. Acum însă, gîndindu-se la cuvintele sale de adio, se simţea cuprins de remuşcări. Numai datorită lui fugise Khedron într-un viitor necunoscut.

Totuşi, continuă să îşi spună el, nu trebuia să se învinovăţească pentru cele întîmplate. Se adeverea doar ceea ce el ştiuse: Bufonul era un laş. Poate că nu mai mult decît alt locuitor al Diasparului, însă din nefericire Khedron poseda şi o imaginaţie ieşită din comun. Alvin recunoştea o anumita responsabilitate pentru soarta lui, dar în nici un caz nu-şi putea asuma întreaga vină.

Făcuse el rău, pricinuise vreo neplăcere cuiva din Diaspar? Se gîndi la Jeserac, tutorele atît de răbdător cu el, cel mai dificil elev avut probabil vreodată. Îşi reaminti măruntele dovezi de dragoste arătate de părinţii lui de-a lungul anilor. Iată că acum, de la distanţa timpului, erau cu mult mai multe decît considerase el vreodată.

Se gîndi la Alystra. Îl iubise, iar el îi acceptase ori îi ignorase dragostea, după cum îi convenise. Dar ce altceva să fi făcut? Ar fi fost oare ea mai fericită dacă ar fi respins-o de la început?

În prezent înţelegea de ce nu iubise niciodată, nici pe ea, nici pe o altă femeie din Diaspar. Era o altă lecţie învăţată în Lys. Diaspar uitase multe lucruri, printre care şi realul sens al dragostei. În Airlee văzuse mamele legănîndu-şi pruncii pe genunchi, simţise el însuşi tandreţea şi nevoia de a proteja

micile şi neajutoratele fiinţe, încercînd sentimente ce reprezentau faţa altruista a iubirii. Dar în Diaspar nu se găsea nici o femeie care să cunoască ceea ce, cîndva, constituise ţelul final al dragostei.

În oraşul nemuritor nu existau nici sentimente, nici pasiuni adevărate. Poate că ele înfloreau încă, dar se caracterizau prin efemeritate, căci n-aveau cum dura o veşnicie. În Diaspar se găseau de-a pururi sub o umbră întunecată.

Probabil că atunci a fost momentul, dacă a existat vreodată un moment precis, cînd Alvin şi-a înţeles destinul. Pînă atunci fusese doar agentul inconştient al propriilor imbolduri. Dacă ar fi cunoscut o analogie atît de veche, s-ar fi comparat cu un bărbat călare pe un armăsar dezlănţuit. Îl purtase în multe locuri ciudate şi ar fi putut s-o facă iarăşi, însă în galopul sălbatic îl învăţase şi unde dorea cu adevărat să meargă.

Reveria tînărului fu întreruptă de clinchetul ecranului mural. Tonalitatea sunetului îl avertiză că nu provenea din exterior, ci avea un oaspete în carne şi oase. Aprobă accesul, iar peste o secundă apăru Jeserac.

Tutorele părea grav, dar nu neprietenos.

– Mi s-a cerut să te însoţesc, Alvin. Consiliul aşteaptă să te asculte. Zări robotul şi-l scrută cu interes. Deci acesta e tovarăşul adus din călătoria ta. Cred că ar fi potrivit să vină şi el.

Lui Alvin îi convenea de minune. Robotul îl salvase deja dintr-un pericol, iar dacă se ivea cazul ar fi putut să apeleze din nou la el. Era interesant de ştiut ce gîndea automatul despre întîmplările în care fusese implicat. Îşi dori pentru a mia oară să priceapă ce se întîmplă în interiorul minţii artificiale. Avea impresia că, deocamdată, robotul hotărîse să privească, să acumuleze informaţii şi să tragă unele concluzii, fără să acţioneze pînă la momentul nimerit. Poate pe neaşteptate urma să decidă să-şi părăsească pasivitatea, iar intenţiile lui trebuiau să se potrivească cu planurile tînărului. Totuşi, singurul aliat era astfel legat doar prin firele fragile ale interesului personal, capabil aşadar să îl părăsească orişicînd.

Alystra îi aştepta pe rampa coborînd în stradă. Dacă putea s-o învinuiască pentru rolul jucat în dezvăluirea secretului, Alvin nu avu inima s-o facă. Nefericirea ei era vizibilă, iar ochii i se umplură de lacrimi cînd alergă în întîmpinarea lui.

– Oh, Alvin! Ce se va întîmpla cu tine?

El îi apucă mîinile cu o blîndeţe ce-i surprinse pe amîndoi.

– Nu te teme. Se va rezolva cu bine totul. La urma urmei, Consiliul nu poate decît să decidă trimiterea mea înapoi în Băncile Memoriei – dar parcă nu-mi vine să cred că o vor face.

Frumuseţea şi deznădejdea fetei mişcau atît de mult, încît Alvin realiză că trupul răspunde prezenţei ei într-un mod binecunoscut. Era foamea trupului; n-o dispreţuia, dar acum însemna prea puţin. Îşi desprinse încet mîinile şi se întoarse, urmîndu-l pe Jeserac.

Privindu-i cum se îndepărta, Alystra îşi simţi inima pustie, dar nu îndurerată. Ştia că nu-l pierduse, căci nu-i aparţinuse niciodată. Şi înţelegînd acest lucru, fu în stare să depăşească regretele zadarnice.

Alvin nu remarcă privirile curioase sau îngrozite ale concitadinilor întîlniţi pe străzi. Îşi recapitula argumentele şi îşi organiza în minte expunerea, în modul care i se părea cel mai potrivit. Din cînd în cînd, se asigura că nu e cîtuşi de puţin tulburat şi că stăpînea perfect situaţia.

În anticameră aşteptară cîteva minute; suficient ca tînărul să se mire de ce îi erau picioarele atît de moi, dacă teamă nu-i era. Mai încercase această senzaţie atunci cînd se chinuise pe ultima pantă a colinei, acolo unde Hilvar îi arătase cascada din vîrful căreia zăriseră explozia luminoasă din Shalmirane. Se întrebă ce făcea Hilvar în acel moment, şi dacă urmau să se revadă vreodată. Considera foarte important ca ei doi să se întîlnească iarăşi..

Uşile uriaşe se deschiseră, iar Alvin îl însoţi pe Jeserac în sala Consiliului. Cei douăzeci de membri erau aşezaţi în jurul mesei semilună. Alvin se simţi măgulit, observînd că nici unul din locuri nu era gol. După multe secole, Consiliul se întrunea pentru prima dată fără absenţe. Rarele lui şedinţe erau de obicei simple formalităţi, chestiunile obişnuite fiind rezolvate prin intermediul videofonului sau, dacă se dovedea necesar, printr-o întrevedere între Preşedinte şi Computerul Central.

Alvin cunoştea din vedere majoritatea membrilor Consiliului; prezenţa atîtor chipuri familiare îl linişti. Aidoma lui Jeserac, nu păreau a-i fi ostile, ci indicau numai îngrijorare şi nedumerire. În definitiv, cu toţii erau oameni înţelepţi. Dovada că ei greşeau îi putea indispune, dar Alvin nu credea că aveau să-i poarte pică. Cîndva, demult, o asemenea presupunere ar fi

fost extrem de riscantă, însă natura umană se îmbunătăţise de atunci din anumite puncte de vedere.

Urmau să-l asculte, lipsiţi probabil de prejudecăţi, dar nu aprecierile lor erau cele importante. Judecătorul lui nu îl reprezenta în primul rînd Consiliul. Era Computerul Central.

Şaisprezece

Nu s-au desfăşurat nici un fel de formalităţi. Preşedintele declară şedinţa deschisă, apoi se răsuci spre tînăr:

– Alvin, rosti cu blîndeţe, am vrea să ne relatezi ce ţi s-a întîmplat din momentul în care ai dispărut acum zece zile.

Utilizarea termenului "dispărut" era extrem de semnificativă, socoti Alvin. Consiliul încă refuza să admită că el părăsise cu adevărat Diasparul. Se întrebă dacă ştiau că în oraş intraseră străini; se îndoia. În caz afirmativ s-ar fi arătat mult mai alarmaţi.

Îşi povesti călătoria, limpede şi fără înflorituri. Suna suficient de stranie şi incredibilă pentru urechile lor şi nu avea nevoie de exagerări. Într-un singur punct se depărtă de adevăr; nu pomeni nimic despre modul cum evadase din Lys. Era destul de plauzibil ca să folosească metoda încă o dată.

Fu fascinat să urmărescă felul în care atitudinea Consiliului se modifică pe parcursul istorisirii sale. La început, oamenii se arătaseră sceptici, refuzînd să accepte ceea ce reprezenta o negare a convingerilor lor, profanarea celor mai înrădăcinate mituri. Cînd Alvin le povesti despre dorinţa lui înflăcărată de a explora lumea din externi, despic convingerea, lipsită de argumente, că o asemenea lume exista în realitate, îl priviră ca pe o creatură ciudată şi incomprehensibilă. Potrivit concepţiei lor, asta şi era. Dar în cele din urmă fură siliţi să admită că Alvin avusese dreptate, iar ei greşiseră. În vreme ce povestea lui Alvin avansa, îndoielile li se risipeau treptat. Poale că nu agreau cele auzite, dar nu mai puteau nega evidenţa. Iar dacă s-ar fi simţit ispitiţi să o facă, însoţitorul tăcut al lui Alvin îi oprea.

Un singur aspect al relatării tînărului le trezi indignarea, însă nu împotriva lui. Un freamăt de nemulţumire dădu ocol sălii cînd Alvin relată dorinţa celor din Lys de a evita contactul cu Diaspar şi măsurile întreprinse de Seranis pentru prevenirea

unei asemenea catastrofe. Oraşul se mîndrea cu civilizaţia sa, şi avea motive. Faptul că altcineva îi considera inferiori depăşea capacitatea de toleranţă a membrilor Consiliului.

Alvin fu foarte atent să nu jignească pe nimeni; dorea pe cît posibil să-i cîştige de partea lui. Se strădui să lase impresia că nu considera nimic rău în tot ceea ce întreprinse, şi că se aştepta mai degrabă la laude decît la critici. Reprezenta cea mai bună strategie de adoptat, dezarmînd din capul locului majoritatea posibililor acuzatori. Avu de asemenea efectul – deşi nu intenţionat – de a transfera întreaga vină asupra lui Khedron dispărutul. Alvin, devenise clar pentru toţi ascultătorii, era prea tînăr să întrezărească consecinţele primejdioase ale faptelor lui. Bufonul ar fi trebuit să ştie mai bine ce se poate întîmpla, şi totuşi acţionase într-o manieră absolut iresponsabilă. Numai că ci nici nu ştiau că în final Bufonul însuşi le adoptase pe deplin punctul de vedere.

Ca tutore al lui Alvin, Jeserac ar fi meritat şi el să fie învinuit; unii consilieri chiar fi aruncară priviri pătrunzătoare. Dar Jeserac nu părea timorat, deşi era perfect conştient de reproşul nerostit. Îl însufleţea o anumită mîndrie: aceea de a fi instruit mintea cea mai originală ce apăruse în Diaspar din Epoca Zorilor pînă în prezent, şi nimic nu i-ar fi micşorat-o.

Abia după ce-şi termină relatarea, Alvin încercă să-i influenţeze pe consilieri. Cumva, trebuia să-i convingă de adevărurile afirmate de cei din Lys, însă cum i-ar fi putut determina să înţeleagă ceva ce nu văzuseră niciodată şi abia reuşeau să-şi imagineze?

– Mi se parc o tragedie că cele două ramuri supravieţuitoare ale speciei umane au rămas separate un asemenea răstimp. Într-o zi vom afla probabil cum s-a întîmplat, însă acum e mult mai important să reparăm greşeala. Niciodată nu trebuie să se mai întîmple aşa ceva. În Lys am protestat contra opiniei care proclamă superioritatea lor. Într-adevăr, ei ne pot învăţa multe lucruri, dar şi de la noi ar afla destule. Dacă pornim în schimb de la ideea că nu avem nimic de învăţat unii de la ceilalţi, nu devine oare limpede că şi noi şi ei greşim?

Se uită întrebător de-a lungul semicercului de feţe şi încurajat, continuă:

– Strămoşii noştri au clădit un imperiu ale cărui hotare au ajuns la stele. Oamenii călătoreau în voie între acele lumi...

Astăzi urmaşii lor se tem să depăşească zidurile unui oraş. Să vă spun de ce?

Făcu o pauză; nu se clintea nimeni în sala cea mare.

– Deoarece ne temem – ne temem de ceva petrecut la începutul istoriei. Am aflat adevărul în Lys, deşi îl bănuisem de multă vreme. Va trebui oare să ne ascundem de-a pururea în Diaspar, ca nişte laşi, pretextînd că nu există nimic altceva în afara Oraşului? Pentru că acum un miliard de ani, Invadatorii ne-au silit să ne refugiem pe Terra?

Pusese degetul pe rană; dezvăluise spaima lor secretă, acea spaimă pe care el n-o încercase niciodată şi a cărei putere n-o înţelegea. Acum puteau să facă ce doreau. Rostise adevărul, aşa cum îl vedea el.

Preşedintele îl privi cu gravitate.

– Mai vrei să spui ceva înainte ca să hotărîm ce măsuri trebuie luate?

– Ar mai fi un lucru. Doresc să prezint robotul Computerului Central.

– De ce? Ştii doar că ceea ce se petrece în această încăpere este cunoscut de el...

– Totuşi asta vreau, replică Alvin politicos, dar ferm. Solicit atît permisiunea Consiliului, cît şi pe cea a Computerului.

Înainte ca bărbatul să răspundă, în sală răsună o voce limpede şi calmă. Alvin n-o auzise niciodată în viaţa lui, însă realiză imediat cine anume vorbea. Aparatele obişnuite de informaţii, fragmentele periferice ale uriaşei inteligenţe artificiale, se puteau adresa oamenilor – însă nu posedau acel timbru inconfundabil, încărcat de înţelepciune şi autoritate.

– Lăsaţi-l, zise Computerul Central.

Alvin se uita spre Preşedinte, fără să încerce să-şi exploateze succesul. Se mulţumi să întrebe:

– Îmi permiteţi să plec?

Omul privi în jur, nu înregistră nici o împotrivire şi răspunse oarecum neajutorat:

– Da. Custozii te vor însoţi şi te vor aduce înapoi după ce vom termina discuţia.

Tînărul făcu o plecăciune scurtă, uşa se dilată înaintea lui şi el ieşi din cameră. Jeserac îl urmă. Cînd uşile se închiseră în spatele lor, Alvin se răsuci.

– Ce crezi că va decide Consiliul? întrebă agitat.

Jeserac zîmbi.

– Nerăbdător ca întotdeauna... Nu ştiu ce bază poţi pune pe părerea mea, însă cred că în primul rînd vor decide sigilarea Mausoleului lui Yarlan Zey, ca nimeni să nu mai repete călătoria ta. Diaspar ar continua să existe ca şi înainte, netulburat de lumea exterioară.

– De asta mi-este teamă, replică Alvin cu amărăciune.

– Încă speri să schimbi lumea?

Tînărul nu-i răspunse imediat; ştia că Jeserac îi ghicise intenţiile, dar nu şi planurile de viitor, pentru simplul motiv că nu avea încă nici unul. Ajunsese într-un stadiu în care improviza, adaptîndu-se continuu fiecărei noi situaţii.

– Consideri că sînt vinovat? întrebă deodată, iar tutorele rămase surprins de tonul nou din glasul său. Părea supus, sugerînd că pentru prima dată, Alvin căuta aprobarea celor din jur. Jeserac fu mişcat, dar era prea înţelept ca să ia situaţia în serios. Alvin se găsea sub o tensiune considerabilă şi n-ar fi fost prudent să spere în transformarea definitivă a caracterului lui.

– Nu-i uşor de răspuns. Sînt tentat să afirm că orice experienţă e valoroasă. Nu se poate nega că ai contribuit din plin la îmbogăţirea cunoştinţelor noastre, dar în acelaşi timp ai sporit şi numărul pericolelor ce ne ameninţă. Cine ştie care din aceste urmări va fi mai importantă în timp? Te-ai gîndit vreodată?

O clipă, dascălul şi elevul se priviră gînditori, înţelegîndu-se reciproc mai bine ca niciodată. Apoi se întoarseră spre coridorul lung ce pornea din sala Consiliului, cu escorta în urma lor.

Lumea subterană nu fusese făcută pentru om. Sub strălucirea luminilor albastre – atît de intense încît pe Alvin îl usturau ochii – coridoare lungi şi spaţioase se pierdeau la infinit. Probabil pe acolo circulau roboţii Diasparului în viaţa lor fără de sfîrşit. Paşii oamenilor însă nu răsunaseră de veacuri pe pardoseală de piatră.

Acesta era oraşul subteran, oraşul paralel al maşinilor, fără de care Diaspar nu ar fi existat. Cîteva sute de metri mai departe, coridorul intra într-o sală circulară, cu diametrul de aproape doi kilometri, al cărei plafon îl susţineau coloane uriaşe, suportînd şi greutatea inimaginabila a Centralei Energetice.

Conform hărţilor, aici Computerul Central medita de o veşnicie, supraveghind împlinirea Diasparului.

Sala era mult mai vastă decît îndrăznise Alvin să-şi închipuie, dar unde se afla ordinatorul? Se aşteptase să găsească o unică şi gigantică maşină, deşi îşi dădea seama că reprezentarea respectivă era naivă. Panorama uluitoare, de neînţeles, din faţa lui îl determină să se oprească, uimit şi nesigur.

Coridorul pe unde veniseră se deschidea sus în peretele încăperii, cu siguranţă cea mai voluminoasă cavitate construita vreodată de om, iar de ambele părţi, rampe lungi coborau pe o platformă îndepărtată. Acoperind suprafaţa puternic iluminată se zăreau sute de construcţii albe, mari, atît de multe încît un moment Alvin avu impresia că priveşte un oraş subteran. Imaginea îl tulbură profund şi n-avea s-o uite pe de-a-ntregul niciodată. Nu vedea nimic din ce aşteptase: sclipirea familiară a metalului pe care, de la începutul timpului, omul se obişnuise să-l asocieze roboţilor, loialii săi servitori.

Aici se ajunsese la capătul unei evoluţii, aproape la fel de îndelungate cît cea a Omului. Începuturile ei se pierdeau în negurile Epocii Zorilor, cînd omenirea învăţase să folosească energia şi populase întreaga lume cu aparate zgomotoase. Aburul, apa, vîntul fuseseră îmblînzite pentru o vreme, iar apoi abandonate. Secole la rînd lumea trăise utilizînd energia materiei, după care o înlocuise. Cu fiecare schimbare, vechile maşinării fuseseră uitate şi altele noi le luaseră locul. Lent, de-a lungul a mii de ani, idealul maşinii perfecte se conturase tot mai limpede – idealul care cîndva fusese un vis, apoi o perspectivă îndepărtată, iar în cele din urmă devenise o realitate.

Nici o maşină nu trebuie să conţină părţi în mişcare.

Aceasta reprezenta expresia finală a acelui vis. Împlinirea lui durase poate o sută de milioane de ani, iar în momentul triumfului, Omul îi întorsese pentru totdeauna spatele. Maşinile atinseseră desăvîrşirea, capabile să se auto-întreţină veşnic, slujindu-şi în acelaşi timp stăpînii.

Alvin nu se întrebă care din structurile albe şi tăcute constituia Computerul Central. Ştia că acesta le cuprindea pe toate şi că se extindea mult în afara sălii, incluzînd toate

aparatele din Diaspar, fie ele mobile ori fixe. Aşa cum propriul său creier însuma miliarde de celule individuale, dispuse într-un spaţiu de ordinul miilor de centimetri cubi, la fel elementele fizice ale Computerului Central erau răspîndite pe întreaga suprafaţă a Diasparului. Poate că încăperea nu conţinea decît sistemul de interconectare, prin care se legau laolaltă unităţile dispersate. Tînărul privi în josul rampelor suprafaţa vastă. Cunoscînd ceea ce se petrece în Diaspar, Computerul Central trebuia să ştie că el ajunsese acolo. Nu-i rămînea altceva de făcut decît să aştepte instrucţiuni.

Vocea de acum familiară, ce continua să inspire respect, se auzi atît de încet şi de aproape încît Alvin fu convins că cei din escortă nu auziseră nimic.

– Coboară pe rampa din stînga. Te voi îndruma după aceea mai departe.

Începu să coboare, cu robotul plutind deasupra. Nu fu urmat nici de Jeserac, nici de custozi. Se întrebă dacă aceştia primiseră dispoziţie să rămînă pe loc, sau dacă hotărîseră să-l supravegheze de la înălţime, fără a mai efectua lunga coborîre. Ori poate nu cutezau să se apropie mai mult de altarul central al oraşului.

La baza rampei, aceeaşi voce îl călăuzi pe Alvin pe o alee şerpuind printre titanii adormiţi. De trei ori i se mai adresă glasul nevăzut, pînă ce, deodată, ştiu că ajunsese la destinaţie.

Maşina înaintea căreia se oprise era mai mică decît majoritatea celorlalte, totuşi alături de ea se simţi neînsemnat. Cele cinci nivele, cu benzile lor orizontale, dădeau impresia unui animal ghemuit. Comparînd-o cu robotul său, tînărului îi veni greu să creadă că amîndouă reprezentau produse ale aceleiaşi evoluţii, şi că se defineau prin acelaşi termen.

Cam la un metru înălţime, o bandă lată, transparentă, se întindea pe întreaga lungime a structurii. Alvin îşi lipi fruntea de materialul neted, surprinzător de cald şi privi în interiorul maşinii. La început nu zări nimic, apoi, punînd palma pavăză la ochi, izbuti să distingă mii de punctuleţe luminoase, suspendate în neant. Erau dispuse într-o reţea tridimensională, la fel de stranie şi lipsită de sens pentru el cum trebuie să fi fost aştrii pentru oamenii primitivi... Deşi le privi multe minute, uitînd de scurgerea timpului, luminile colorate nu se clintiră din locul lor şi strălucirea lor nu se modifică.

Alvin îşi dădu seama că, dacă ar fi studiat interiorul propriului creier, ar fi înţeles tot atît de puţin. Computerul părea inert şi imobil.

Pentru prima dată începu să priceapă cîte ceva despre energiile şi forţele ce menţineau oraşul. Întreaga viaţă acceptase fără comentarii miracolul sintetizatoarelor, satisfăcînd de atîtea epoci, într-un flux necontenit, nevoile Diasparului. Asistase de mii de ori la acel act de creaţie, însă rareori se gîndise că undeva trebuia să existe un tipar al celor zămislite.

Aşa cum o minte omenească se concentrează o vreme asupra unui singur gînd, inteligenţele infinit mai vaste, constituind doar o porţiune din Computerul Central, abordau şi analizau oricît de mult conceptele cele mai sofisticate. Tiparele obiectelor create se păstrau în aceste minţi eterne, iar o simplă cerere din partea unei voinţe omeneşti le conferea realitate.

Lumea avansase cu adevărat din clipa cînd primii locuitori ai peşterilor cioplişeră cu răbdare, oră după oră, vîrfuri de săgeţi şi de pumnale din piatră îndărătnică.

Alvin aşteptă, neîndrăznind să vorbească pînă nu primea un semnal de recunoaştere. Se întrebă cum îi sesiza prezenţa Computerul Central, cum îl vedea, cum îl auzea. Nicăieri nu se observau senzori-grilele, ecranele sau inexpresivii ochi din cristal prin intermediul cărora roboţii luau cunoştinţă de mediul înconjurător.

– Expune problema, şopti vocea. Părea straniu ca această întindere copleşitoare de aparatură să-şi exprime atît de rar gîndurile. Apoi, Alvin realiză că se supraaprecia; probabil că nici a milioana parte din creierul Computerului Central nu se ocupa de persoana lui. El nu reprezenta decît unul din nenumăratele evenimente supuse simultan atenţiei Computerului, în vreme ce veghea asupra Diasparului.

Era dificil să se adreseze unei prezenţe umplînd întregul spaţiu. Cuvintele lui Alvin păreau să se topească în aer.

– Cine sînt eu? întrebă tînărul.

Ştia ce răspuns ar fi primit, dacă ar fi întrebat unul din automatele de informaţii. O făcuse de multe ori şi întotdeauna i se răspunsese "Eşti un Om". Astăzi însă discuta cu o inteligenţă de un alt nivel, iar precizia semantică nu mai era atît de necesară. Computerul Central avea să înţeleagă ce anume dorea el, dar asta nu însemna că urma să-i şi răspundă.

Şi într-adevăr, se întîmplă lucrul de care se temea.

– Nu pot răspunde la această întrebare. Dacă aş face-o, aş dezvălui intenţia creatorilor mei, anulînd-o în acest mod.

– Deci rolul meu a fost prevăzut odată cu înălţarea oraşului?

– Afirmaţia se poate aplica oricui.

Replica îl determină pe Alvin să se oprească. Aşa era, componenta umană a Diasparului fusese construită la fel de atent ca şi roboţii grasului. Faptul că era un "Unic" îi conferea lui Alvin o trăsătură distinctivă, dar asta nu implica în mod necesar valoarea.

Înţelese că nu avea să afle nimic în legătura cu misterul originii sale. Era inutil să încerce să păcălească vasta inteligenţă, sau să spere ca ea să-i destăinuie informaţii secrete. Nu fu dezamăgit; simţea că se apropie de adevăr şi oricum, nu răspunsul la întrebare aceea reprezentase principalul motiv pentru prezenţei lui acolo.

Privi robotul din Lys, şi se gîndi cum să procedeze în continuare. Exista posibilitatea ca el să reacţioneze violent dacă ar fi cunoscut ce anume intenţiona Alvin, aşa încît părea mai prudent să nu-l lase să audă ce intenţiona să-i spună Computerului Central.

– Poţi crea o zonă de tăcere?

Simţi imediat inconfundabilă senzaţie de "mort", completa izolare caracteristică unei astfel de zone. Vocea Computerului, acum ciudat de seacă şi lugubră, rosti:

– Nu ne ascultă nimeni. Spune ce doreşti.

Tînărul se uită spre robot; nu se clintise din loc. Poate că nu bănuia nimic, iar el greşise închipuindu-şi că urmărea un anume obiectiv. Poate că-l însoţise în Diaspar doar ca un servitor credincios, caz în care planul lui Alvin semăna cu un şiretlic urît.

– Cunoşti circumstanţele în care am întîlnit acest robot, începu Alvin. Deţine probabil date de excepţie asupra trecutului, încă din zilele dinainte ca oraşul să fie aşa cum îl ştim noi. E posibil chiar să ne ofere date despre alte lumi decît Pămîntul, deoarece l-a însoţit pe Stăpîn în călătoriile sale. Din nefericire, circuitele vocale îi sînt blocate. Nu ştiu cît de efectiv este blocajul respectiv, dar vreau să-ţi cer să-l îndepărtezi.

Glasul lui Alvin suna sec, deoarece zona de tăcere absorbea cuvintele înainte ca ele să dea naştere ecoului. Aşteptă în neantul invizibil şi insonorizat.

– Solicitarea ta implică două aspecte, replică Computerul. Unul de ordin moral, celălalt de ordin tehnic. Robotul a fost astfel conceput încît să asculte comenzile unei anumite persoane. Ce drept am eu să-i schimb programul, chiar dacă aş fi în stare?

Alvin se aşteptase la obiecţie şi îşi pregătise cîteva argumente.

– Nu cunoaştem forma exactă a restricţiei impusă de Stăpîn. Dacă i-ai vorbi, poate l-ai convinge că împrejurările în care i-a fost impus blocajul s-au modificat.

Era, desigur, modalitatea de abordare cea mai evidentă. Alvin o încercase el însuşi, fără de succes, dar spera ca resursele mentale infinit mai mari ale Computerului Centrai să izbîndească acolo unde el eşuase.

– Depinde de natura blocajului, veni răspunsul. Există, spre exemplu, blocaje care atunci cînd sînt forţate distrug conţinutul celulelor de memorie. Consider totuşi că Stăpînul nu deţinea suficiente cunoştinţe pentru aşa ceva; sînt necesare tehnici speciale. Oricum, voi întreba robotul dacă în unităţile lui de memorie a fost instalat un circuit de ştergere.

– Dar dacă ştergerea memoriei o cauzează chiar întrebarea respectivă? interveni Alvin.

– Ei, în asemenea cazuri trebuie urmată o procedură standard. Voi prevede instrucţiuni secundare, care să comande ignorarea întrebării în eventualitatea prezenţei unei astfel de situaţii. După aceea e simplu să-l angajez într-un paradox logic, aşa încît fie că-mi răspunde, fie că nu, să se vadă silit să-şi încalce instrucţiunile. Într-un impas de acest gen, roboţii reacţionează identic pentru a se proteja. Îşi golesc circuitele de intrare, iar întrebarea încetează să mai existe pentru ei.

Alvin regretă că ridicase problema, dar după o clipă de ezitare îşi zise că şi el ar fi adoptat aceeaşi tactică, pretinzînd că în fapt nu i s-a pus nici o întrebare. Cel puţin, o latură o avea asigurată – Computerul Central era pregătit să abordeze orice capcane existente în unităţile de memorie ale robotului. Alvin nu dorea să-şi vadă automatul transfomat într-un maldăr de fiare vechi. Ca să evite aceasta ar fi fost chiar de acord să-l ducă înapoi în Shalmirane cu secretele neatinse.

Aşteptă cît mai răbdător, în timp ce se desfăşura lupta tăcută, insesizabilă, a celor două inteligenţe. Se încrucişau două

minţi, ambele create de geniul uman în epoca lui de glorie, de mult apusă, atunci cînd obţinuse cele mai măreţe realizări. Iar acum ambele depăşeau puterea de înţelegere a oricărui om în viaţă.

După multe minute, vocea lipsită de ecou a Computerului Central se auzi din nou:

– Am stabilit un contact parţial. Cunosc natura blocajului şi cred că ştiu de ce a fost impus. Există însă o singură modalitate de a-l înlătura. Robotul va vorbi numai cînd Cei Mari se vor întoarce pe Pămînt.

– Dar e-un nonsens! protestă Alvin. Şi celălalt discipol al Stăpînului credea în ei, încercînd să ne explice ce sînt. În cea mai mare parte, explicaţia a fost iraţională şi ilogică. Cei Mari n-au existat şi nici nu vor exista vreodată.

Se părea că impasul era de netrecut, iar Alvin se simţi cuprins de dezamăgire, amară, disperată. Calea spre cunoaştere îi era blocată de dorinţa unui nebun, mort de un miliard de ani.

– Probabil ai dreptate afirmînd că Cei Mari nu au existat, ceea ce nu înseamnă totuşi că ei nu pot exista de acum încolo.

Urmă o altă tăcere lungă, în care Alvin se strădui să înţeleagă răspunsul Computerului. Cele două inteligenţe artificiale intrară din nou în contact. Şi apoi, fără nici un avertisment, Alvin se trezi în Shalmirane.

Şaptesprezece

Decorul se prezenta cum îl văzuse ultima dată. Uriaşul crater de abanos absorbea lumina soarelui fără să reflecte nimic. Alvin şedea între ruinele fortăreţei, privind lacul ale cărei ape nemişcate îl determinară să considere că polipul gigant devenise un nor dispersat de microorganisme, şi nu o creatură superior organizată.

Robotul se afla lîngă el, dar nu şi Hilvar. Nu avu timp să se întrebe ce semnifica aceasta, sau să se îngrijoreze de absenţa prietenului său, întrucît aproape imediat se petrecu ceva atît de fantastic încît orice altă preocupare îi dispăru din minte.

Cerul începu să crape. O linie subţire de întuneric se întinse de la orizont pînă la zenit, lăţindu-se încet de parcă noaptea şi haosul ar fi spart Universul, scurgîndu-se peste ei. Implacabil,

întunericul se întindea. Acoperise deja un sfert din boltă. Cu toate cunoştinţele sale solide de astronomie, Alvin nu-şi înfrînse impresia copleşitoare că lumea i se afla sub o gigantică cupolă albastră... şi că ceva spărgea din exterior cupola.

Apoi fragmentul de noapte încetă să mai crească. Puterile ce-l creaseră priveau în jos, spre Universul-jucărie descoperit, întrebîndu-se poate dacă merita atenţia lor. Alvin nu se simţea nici alarmat, nici înfricoşat de examinarea aceea cosmică. Ştia că se află înaintea unor forţe care puteau trezi în oameni veneraţia, dar niciodată teamă.

Hotărîră: aveau să-şi irosească cîteva fragmente de Eternitate pentru Pămînt şi locuitorii lui. Şi sosiră prin fereastra deschisă în ceruri. Plutiră spre Pămînt aidoma scînteilor unei forje celeste. Tot mai multe, îndesindu-se treptat, pînă ce o cascadă de foc se revărsă din văzduh împroşcînd pe sol bălţi de lumină lichidă. Alvin nu mai avu nevoie de cuvintele aducînd cu o binecuvîntare: "Cei Mari au venit!"

Focul ajunse la el şi nu-l arse. Se învolbura pretutindeni, umplînd craterul uriaş din Shalmirane cu o strălucire aurie. Privind înmărmurit, Alvin observă că torentul de lumină nu era uniform, ci poseda formă şi structură. Începuse să se închege în configuraţii limpezi, strîngîndu-se în vîrtejuri mistuitoare ce se roteau tot mai iute în jurul axelor. Centrele li se înălţau în coloane, în interiorul cărora Alvin întrezări stranii siluete efemere. Dinspre Stîlpii totemici, sclipitori, se auzea şoapta unui cîntec infinit de îndepărtat şi dulce.

"Cei Mari au venit!"

Iar de astă dată sosi răspunsul:

– Servitorii Stăpînului vă salută. Aşteptam de mult venirea voastră.

În clipa aceea Alvin înţelesese că blocajele fuseseră îndepărtate. Simultan, Shalmirane şi nepămîntenii ei oaspeţi dispărură, iar el se trezi în faţa Computerului Central, în străfundurile Diasparului.

Totul fusese o iluzie, cu nimic mai reală decît lumile fantastice de saga unde îşi petrecuse ceasurile tinereţii. Cum fusese însă creată, de unde apăruseră imaginile văzute?

– O problemă neobişnuită, explică Computerul Central. Ştiam că robotul trebuie să aibă în minte o concepţie vizuală asupra Celor Mari. Dacă îl convingeam că impresiile receptate

prin simţuri coincid cu imaginea respectivă, restul devenea simplu.

– Dar cum ai procedat?

– În esenţă, întrebîndu-l pe robot cum arată Cei Mari şi preluînd şablonul format de gîndurile sale. Şablonul era destul de incomplet; am fost nevoit să improvizez. O dată sau de două ori scena creată de mine a început să se îndepărteze considerabil de concepţia robotului, dar de fiecare dată am izbutit să-i sesizez la timp nedumerirea şi să aduc modificări înainte de a-l face suspicios. Am folosit sute de circuite, pe cînd el unul singur, iar imaginile au fost comutate atît de rapid încît schimbările să nu fie percepute. Un soi de scamatorie, care a izbutit să-i satureze circuitele senzoriale şi simultan să-i depăşească facultăţile critice. Ce ai văzut tu era numai imaginea finală, retuşată – cea care se potrivea cel mai bine revelaţiei Stăpînului. Oarecum grosolană, dar a avut succes. Robotul a fost de convins de autenticitatea ei ca să înlăture blocajele, iar în clipa aceea am executat contactul total cu mintea lui. În prezent îţi va răspunde la orice întrebare.

Alvin era încă năuc; amintirea falsului apocalips continua să-i ardă în creier. Nu pretinse că înţelege pe deplin explicaţiile Computerului. Dar asta nu avea importanţă; se reuşise un miracol terapeutic, porţile se deschiseseră şi-i aşteptau intrarea.

Atunci îşi aminti avertismentul Computerului Central şi întrebă îngrijorat:

– Care era reţinerea de ordin moral avută?,

– Descoperisem motivul existenţei Celor Mari. Cînd vei cunoaşte în detaliu povestea vieţii Stăpînului, lucru ce îţi stă în putinţă chiar acum, vei afla că el prelinsese că a realizat multe minuni. Discipolii l-au crezut, iar convingerea lor i-a întărit puterea. Bineînţeles, acele minuni au explicaţii extrem de simple. Mi se pare surprinzător că oameni altminteri inteligenţi s-au lăsat înşelaţi în asemenea măsură.

– Aşadar a fost doar un escroc?

– Nu. Nu e atît de simplu. Dacă ar fi fost numai un impostor, n-ar fi avut niciodată un asemenea succes, iar cultul lui n-ar fi dăinuit atîta. A fost un om bun; multe din învăţăturile sale erau adevărate şi pline de înţelepciune. În cele din urmă a crezut el însuşi în propriile miracole, deşi exista un martor capabil să le denunţe ca falsuri. Robotul îi cunoştea secretele, era partenerul

şi purtătorul lui de cuvînt. Dacă vreodată ar fi fost supus unui interogatoriu amănunţit, ar fi putut distruge fundaţiile puterii Stăpînului. De ceea i-a poruncit să nu-şi dezvăluie nimănui cunoştinţele, pînă în ultima zi a Universului, cînd Cei Mari urmau să sosească. E greu de crezut că în acelaşi individ a coexistat un astfel de amestec de înşelătorie şi de sinceritate, însă aşa s-au petrecut lucrurile.

Alvin se întrebă ce simţea robotul, eliberat de străvechile restricţii. Cu siguranţă, complexitatea îi permitea să încerce un sentiment ca indignarea. Ar fi putut să fie furios pe cel care îl înrobise, dar şi pe Alvin, pe Computerul Central, ce-l păcăliseră pentru a-i înlătura blocajul.

Zona de tăcere dispăru. Tainele fuseseră dezvăluite; venise în sfîrşit clipa cea atît de aşteptată de Alvin. Se întoarse spre robot şi puse întrebarea care îl obsedase de cînd auzise istoria Stăpînului.

Iar robotul îi răspunse.

Jeserac şi custozii îl aşteptau în acelaşi loc. Ajuns în vîrful rampei, înainte de a pătrunde în coridor, Alvin privi încă o dată sala. Iluzia părea mai puternică ca oricînd; la picioarele lui se întindea un oraş mort, cu clădiri albe, ciudate, un oraş decolorat de o lumină orbitoare, greu de suportat de ochii omeneşti. Poate că era mort, poate nu trăise niciodată, însă pulsa cu energii mult mai vaste decît cele care însufleţiseră materia organică. În vreme ce omenirea îşi urma destinul mai departe, acele maşini tăcute rămîneau acolo, perpetuînd gîndurile insuflate cu eoni înainte de oameni de geniu.

Deşi pe drumul de înapoiere Jeserac încercă să-l descoase, tînărul nu spuse nimic despre discuţia purtată în subteran. Nu era vorba de discreţie; Alvin trăia încă în minte minunile văzute şi era prea copleşit de reuşită ca să întreţină o conversaţie coerentă. Jeserac fu nevoit să-şi stăpînească nerăbdarea şi să spere că, în cele din urmă, Alvin avea să iasă din transă.

Străzile Diasparului erau scăldate de o lumină palidă, parcă lipsită de viaţă după strălucirea oraşului din adînc. Alvin abia le privea; nu-l interesau siluetele familiare ale uriaşelor turnuri pe lîngă care treceau, sau privirile curioase ale trecătorilor. Ciudat, gîndi el, că tot ce i se întîmplase convergea de fapt spre acest

moment. De clipa întîlnirii lui Khedron, evenimentele lăsaseră impresia că înaintează neabătut, spre un ţel predestinat. Monitoarele... Lys... Shalmirane... În fiece etapă ar fi putut porni pe un drum greşit, dar ceva îl împinsese mai departe în direcţia cea bună. El era oare făuritorul propriului destin, sau soarta îl favoriza? Poate că la mijloc era o simplă chestiune de probabilităţi, de aplicare a legilor şansei. Oricine ar fi găsit cărarea din munţi şi probabil că, de nenumărate ori în trecut, alţii ajunseseră la fel de departe. De pildă, Unicii anteriori lui – ce se întîmplase cu ei? Dar poate că el era primul norocos.

Pe drum, Alvin stabili raporturi din ce în ce mai strînse cu aparatul eliberat din îndelungata robie. De la început acesta fusese capabil să-i recepţioneze gîndurile, însă pînă atunci tînărul nu ştiuse dacă avea să-i asculte eventualele comenzi. Nesiguranţa dispăruse; îi vorbea ca unei fiinţe omeneşti deşi, pentru că alături se mai aflau şi alţii, îi poruncise să nu folosească cuvinte, ci imagini mentale simple. Uneori îi invidia pe roboţi pentru comunicarea liberă dintre ei la nivelul telepatic, în vreme ce oamenii... cu excepţia celor din Lys.

Constituia o altă calitate pierdută în Diaspar, sau abandonată în mod deliberat.

Reluă dialogul mental în anticamera sălii Consiliului. Era imposibil să nu compare actuala situaţie cu cea din Lys, unde Seranis încercase să-l supună voinţei ei. Spera că nu mai aibă alt conflict, dar se pregătea pentru orice eventualitate, încă mai bine decît în Lys. Privirea aruncată membrilor Consiliului îi spuse care le era hotărîrea. Nu fu nici surprins, nici prea dezamăgit şi nu trădă nici unul din sentimentele la care s-ar fi aşteptat consilierii, cînd ascultă concluziile Preşedintelui.

– Alvin, începu acesta, am analizat cu atenţie situaţia creată de descoperirile tale, şi am ajuns la o decizie unanimă. Deoarece nimeni nu doreşte modificarea modului nostru de viaţă, şi întrucît doar o dată la cîteva milioane de ani se naşte cineva capabil să părăsească Diasparul, sistemul de tuneluri către Lys este inutil. Ba reprezentă poate un pericol. De aceea, intrarea în sala căilor mobile a fost sigilată.

Mai mult, întrucît există posibilitatea să fie şi alte modalităţi de părăsire a oraşului, sBărbatul nu se clinti nici după ce ultimele ecouri se stinseră în deşert. Se gîndea la băiatul care plecase, căci pentru el, Alvin rămînea în veci un copil, singurul

din Diaspar de cînd ciclul naşterii şi al morţii fusese întrerupt. Alvin nu avea să se maturizeze niciodată; pentru el, întregul Univers era o jucărie, un rebus de rezolvat pentru propria satisfacţie. În hîrjoneala lui descoperise o ultimă jucărie ucigaşă, capabilă să distrugă tot ce rămăsese din civilizaţia umană. Indiferent de rezultat, pentru el era în continuare o joacă.

Soarele se găsea jos, puţin deasupra orizontului. Un vînt rece sufla dinspre pustiu, însă Jeserac aştepta, stăpînindu-şi frica. Şi deodată, pentru întîia oară în viaţă, văzu stelele.

Optsprezece

Nici în Diaspar nu văzuse Alvin foarte des un lux ca cel ce-i apăruse în faţa ochilor cînd trapa interioară a ecluzei se deschisese înaintea lui. Stăpînul putea să fi fost orice, însă în nici un caz ascet. Abia mai tîrziu, Alvin se gîndi la faptul că opulenţa aceea nu constituia o extravaganţă deşartă; micuţa lume reprezentase singurul lui cămin în decursul deselor călătorii printre aştri.

Nu vedea comenzi, totuşi ecranul oval, acoperind în întregime peretele opus ecluzei, dovedea că încăperea nu era una obişnuită. Dispuse în semicerc în faţa ecranului se aflau trei canapele joase; restul cabinei era ocupat de două măsuţe şi cîteva fotolii – unele în mod clar destinate unor pasageri de origine extraterestră.

După ce se instală confortabil, Alvin privi în jur căutînd robotul. Spre surprinderea lui, acesta dispăruse. Îl descoperi într-o nişă situată imediat sub plafon. Îl adusese pe Stăpîn pe Pămînt, traversase spaţiul, şi în calitate de servitor îl urmase în Lys. De parcă mileniile scurse nici nu existaseră, el se pregătise să-şi reia vechile îndatoriri.

Alvin încercă o comandă mentală. Ecranul se ilumină; în faţa lui apăru Turnul lui Loranne, straniu micşorat, aparent răsturnat pe orizontală. Încercări ulterioare îi oferiră imagini ale cerului, ale oraşului şi deşertului. Rezoluţia era excepţională, aproape perfectă, deşi lăsa impresia că nu se face nici o amplificare. Alvin experimentă pînă ce reuşi să obţină orice panoramă dorea, apoi fu gata să pornescă.

– Du-mă în Lys.

Comanda era simplă, dar cum să o îndeplinească nava, cînd el însuşi nu avea habar asupra direcţiei? Nu se gîndise la acesta problemă, însă cînd ea îi veni în minte, traversau deja deşertul cu o viteză extraordinară. Ridică din umeri, acceptînd mulţumit faptul că avea servitori mai pricepuţi decît el însuşi.

Scara peisajelor de pe ecran era dificil de apreciat; cu toate acestea, în fiecare secundă se parcurgeau probabil mai mulţi kilometri. Nu departe de oraş, culoarea solului se schimbă brusc într-un cenuşiu mohorît, iar Alvin realiză că treceau peste bazinul unuia dintre oceanele dispărute. Cîndva, Diasparul trebuie să fi fost aproape de ţărm, chiar, dacă nu cunoştea referiri în acest sens nici în cele mai vechi înregistrări. Marile întinderi de apă se evaporaseră cu mult înainte de întemeierea lui.

Peste alte cîteva sute de kilometri, terenul urca abrupt. La un moment dat, Alvin opri nava deasupra unei configuraţii ciudate de linii ce se intersectau vag prin pătura de nisip. Pentru o clipă fusese nedumerit, apoi pricepuse că privea ruinele unui oraş. Nu întîrzie; era dureros să constaţi că milioane de oameni nu lăsaseră drept urmă a existenţei lor decît nişte făgaşe în nisip.

Curba plană a orizontului începu să se modifice, dezvăluind munţii. Nava încetini, coborînd într-un arc uriaş, lung de o sută cincizeci de kilometri. Apoi, pe neaşteptate, înaintea lui apăru Lysul, pădurile şi rîurile nesfîrşite alcătuind o scenă de o asemenea frumuseţe, încît rămase locului un timp. Spre est, ţinutul se adumbrea, iar lacurile mari păreau pete de noapte. Dar spre apus, apele jucau şi scînteiau în lumină, împrăştiind culori pe care Alvin nu şi le închipuise niciodată.

Din fericire, reuşi să localizeze repede Airlee, căci mai departe robotul nu cunoştea drumul. Alvin se simţea mulţumit că descoperise una din limitele maşinii. Probabil nu auzise niciodată de aşezare şi de aceea nu avea stocată poziţia ei în memorie.

După cîteva încercări, tînărul asoliză nava pe colina de unde privise întîia oară Lysul. Vehiculul se controla uşor; trebuia doar să-şi formuleze intenţiile generale, iar robotul se ocupa de rest. Bănuia că ordinele periculoase sau imposibile ar fi fost ignorate, deşi nu intenţiona, pe cît posibil, să dea astfel de ordine. Nimeni nu îi observase sosirea. Constituia un amănunt

important, pentru că nu dorea o nouă încleştare mentală cu Seranis. Nu avea încă un plan bine definit, totuşi nu voia să rişte pînă ce nu-şi regăsea prietenii. Robotul îi putea fi ambasador, în vreme ce el ar fi rămas în siguranţa navei.

Nu întîlni pe nimeni pe drum. Încerca o senzaţie stranie stînd în fotoliul din navă, în timp ce cîmpul lui vizual se deplasa lin pe cărarea cunoscută şi el auzea foşnetele arborilor. Totuşi, nu se identifica încă pe deplin cu robotul, iar încordarea mentală continua să fie considerabilă.

În Airlee se înserase; căsuţele pluteau în globuii de lumină. Înaintă la adăpostul întunericului. Ajunsese foarte aproape de locuinţa lui Seranis cînd fu descoperit. Se auzi un zumzet furios, strident, iar ecranul fu acoperit de un nor de aripi. Se feri involuntar, apoi realiză ce anume se întîmplase. Krif îşi exprima din nou resentimentele, faţă de orice zburătoare lipsită de aripi.

Nedorind să-i pricinuiască vreun rău, Alvin opri robotul şi acceptă loviturile revărsate asupra lui. Deşi era la doi kilometri depărtare, nu-şi stăpîni tresărirea de bucurie în clipa în care Hilvar ieşi din casă să vadă ce se întîmplă.

La apariţia stăpînului, Krif se îndepărtă, continuînd să bîzîie ameninţător. În tăcere, Hilvar privi robotul şi zîmbi.

– Salut, Alvin. Mă bucur că ai revenit. Sau te afli încă în Diaspar?

Nu pentru prima dată, pe Alvin îl încercă o admiraţie uşor invidioasă pentru agerimea şi precizia minţii prietenului său.

– Nu, răspunse minunîndu-se de acurateţea cu care i se reproducea glasul. Sînt în Airlee. Nu prea departe, însă deocamdată prefer să rămîn pe loc.

Hilvar rîse.

– Procedezi foarte bine. Seranis te-a iertat, dar Sfatul... În sfîrşit, asta-i altă poveste. Chiar acum are loc aici o întrunire; prima de acest fel din Airlee.

– Adică consilierii voştri s-au prezentat în persoană? Credeam că datorita telepatiei asemenea întruniri nu sînt necesare.

– Ele se ţin foarte rar, în anumite ocazii sînt considerate utile. Eu unul nu cunosc natura exactă a crizei, dar au sosit deja trei Senatori şi cît de curînd trebuie să apară ceilalţi.

Alvin nu-şi putu reţine un zîmbet, observînd că evenimentele din Diaspar se repetau în Lys. Oriunde ar fi mers, lăsa în urmă un siaj de consternare şi alarmă.

– Cred că ar fi o idee bună să mă adresez acestui Sfat al vostru… atîta timp cît o pot face în siguranţă.

– Dacă vor promite că nu vor încerca să pună stăpînire pe tine, vino fără grijă. În caz contrar, ar fi mai bine să rămîi unde te găseşti. Îţi voi conduce robotul înaintea Senatorilor, îi va tulbura destui de mult.

Urmîndu-l pe Hilvar, Alvin simţi din nou o stare acută de satisfacţie şi aţîţare. De astă dată îi întîlnea pe conducătorii Lysului în condiţii de egalitate; deşi nu le purta pică, era plăcut să se ştie stăpîn pe situaţie. În plus, dispunea de puteri enorme, neinventariate în întregime.

Uşa sălii de conferinţe era încuiată şi trecură cîteva minute pînă Hilvar izbuti să-şi anunţe prezenţa.

Minţile Senatorilor erau atît de preocupate încît fu dificil să le întrerupă discuţia. Pereţii culisară lent, iar Alvin pătrunse prin intermediul automatului în încăpere.

Cei trei Senatori încremeniră în scaune cînd robotul pluti spre ei. Pe chipul lui Seranis însă nu înregistră nici un semn de surpriză. Poate că Hilvar o avertizase deja, sau poate că ea însăşi se aştepta ca mai devreme ori mai tîrziu, Alvin să revină.

– Bună seara, rosti politicos, de parcă apariţia sa acolo ar fi fost lucrul cel mai natural. Am hotărît să mă întorc.

Cu siguranţă, surpriza lor îi depăşise aşteptările. Unul din Senatori, un tînăr cu păr grizonat, îşi reveni cel dintîi, şuierînd:

– Cum ai ajuns aici?

Motivul uimirii sale era evident. Aidoma Diasparului, Lys sigilase liniile de transport subteran.

– Păi, la fel ca ultima dată, replică Alvin, amuzîndu-se pe socoteala lor.

Ceilalţi doi Senatori îl priviră fix pe primul dintre ei, care-şi desfăcu braţele într-un gest de neajutorare resemnată. Apoi, acesta vorbi din nou:

– N-ai întîmpinat… nici o dificulate?

– Absolut nici una, zise Alvin hotărît să le spotească deruta. Şi văzu că reuşise. M-am întors, continuă el, din proprie voinţă, pentru a vă aduce veşti importante. Datorită neînţelegerii noastre anterioare, rămîn deocamdată la distanţă. Dar dacă voi

apare în persoană, îmi făgăduiţi să nu încercaţi să-mi controlaţi acţiunile?

O vreme nimeni nu spuse nimjc. Alvin se întrebă ce gînduri se schimbau în linişte. După aceea, Seranis vorbi în numele tuturor:

– Nu vom mai încerca. Deşi nu-mi amintesc să fi izbutit nici altă dată.

– Perfect, replică Alvin. Voi ajunge în Airlee cît de repede.

Aşteptă întoarcerea robotului, apoi îl instrui amănunţit, punîndu-l să repete ordinele. Era convins că Seranis nu avea să-şi încalce promisiunea, însă prefera să-şi asigure o cale de retragere.

Ecluza se închise silenţios în urma lui. După încă o clipă auzi un şuierat, aidoma unui prelung suspin de uimire, produs de aerul alungat din calea navei ce se înălţa. Un moment, o formă neagră acoperi stelele, apoi nava dispăru.

Abia atunci tînărul realiză că făcuse o greşeală: minoră, însă din categoria celor care pot conduce spre dezastru planurile cele mai atent gîndite. Uitase că simţurile robotului erau mult mai ascuţite, iar noaptea mai întunecoasă decît se aşteptase el. În repetate rînduri pierdu firul potecii, iar de cîteva ori evită în ultima clipă să se izbească de copaci. În pădure, bezna era aproape absolută. La un moment dat, o formă masivă înaintă prin tufişuri. Se auzi un foşnet slab, cîteva crenguţe se frînseră, iar doi ochi de smarald îl priviră fix de la înălţimea pieptului. Îi vorbi încetişor formei străine; o limba incredibil de lungă îi răzui mîna. După un moment, un trup puternic se frecă afectuos de el, îndepărtîndu-se fără zgomot. Habar n-avea ce anume întîlnise.

Luminile aşezării apărură pe neaşteptate printre arborii din faţă, dar Alvin nu mai avea nevoie de ele. Cărarea de sub picioarele sale devenise un pîrîu de foc albăstrui. Muşchiul de pe pămînt era fosforescent, iar paşii lui lăsau pete întunecate, ce dispăreau lent. Spectacolul vrăjea; tînărul se aplecă şi rupse un smoc din muşchiul straniu, care străluci cîteva minute în palmele sale înainte de a se stinge.

Lîngă casă tot Hilvar îl întîmpină şi îl conduse înaintea lui Seranis şi a Senatorilor. Aceştia îl salutară politicoşi, cu o reţinere prudentă. Dacă se întrebau unde dispăruse robotul, nu făcură nici un comentariu.

– Regret foarte mult că am fost nevoit să părăsesc ţinutul într-un mod atît de neprotocolar, începu Alvin. Poate v-ar interesa să aflaţi că mi-a fost aproape la fel de dificil să evadez din Diaspar. Făcu o pauză semnificativă, apoi reluă: Am povestit celor din oraşul meu despre Lys. M-am străduit să creez o impresie favorabilă, totuşi Diasparul nu doreşte să întreţină nici o legătură cu voi. În ciuda spuselor mele, vrea să evite contactul cu o civilizaţie inferioară.

Observă extrem de satisfăcut reacţia Senatorilor. Pînă şi amabila Seranis se înroşise uşor. Dacă ar fi reuşit să aţîţe unul contra altuia Lysul şi Diasparul, socotea Alvin, problema ar fi fost pe jumătate rezolvată.

Fiecare şi-ar fi dorit să demonstreze superioritatea propriului mod de viaţă, încît barierele ar fi dispărut în scurtă vreme.

– De ce ai revenit în Lys? întrebă Seranis.

– Pentru că vreau să vă conving, atît pe voi cît şi pe cei din Diaspar, că aţi comis o greşeală. Nu aminti celălalt motiv – anume că acolo se afla singurul prieten pe care se bizuia şi de al cărui ajutor avea nevoie.

Senatorii tăceau, aşteptîndu-l să continue. Alvin ştia că prin ochii şi urechile lor vedeau şi auzeau multe alte inteligenţe. El era acum reprezentantul Diasparului şi întregul Lys avea să-i judece civilizaţia după cele afirmate în faţa Senatorilor. Constituia o mare responsabilitate ce îl făcu să se simtă neînsemnat ca persoană. Îşi ordonă în minte ideile şi începu să vorbească.

Subiectul îl reprezenta Diasparul. Descrise oraşul aşa cum îl văzuse ultima dată, visînd în mijlocul deşertului, cu turnurile sclipind pe fundalul cerului aidoma unor curcubee captive. Din visteria memoriei, rechemă cîntările pe care poeţi străvechi le scriseseră spre lauda Diasparului, vorbi despre nenumăraţii oameni care-şi sacrificaseră viaţa pentru a-i spori frumuseţea. Indiferent cît de mult ar fi trăit cineva, le spuse el, n-ar fi putut cunoaşte toate splendorile oraşului, mereu apăreau lucruri noi. Înfăţişă cîteva din minunile create de locuitorii Diasparului, străduindu-se să-i facă să aprecieze măcar capodoperele artiştilor trecutului. Şi se întrebă în sinea lui, uşor melancolic, dacă într-adevăr muzica Diasparului constituise ultima şoaptă a Terrei către stele, aşa cum le declarase.

Îl ascultară pînă la sfîrşit, fără să-l întrerupă sau să pună întrebări. Se făcuse tîrziu cînd termină; se simţea mai obosit decît îşi amintea să fi fost vreodată. Tensiunea şi excitarea zilei prelungite îl copleşiseră în cele din urmă, şi el adormi fără să-şi dea seama.

Cînd se trezi, se afla într-o odaie necunoscută. Abia după cîteva clipe îşi reaminti că nu se mai găsea în Diaspar. Pe măsură ce mintea i se limpezea, lumina spori în jurul său, pînă fu scăldat de razele blînde ale soarelui de dimineaţă, pătrunzînd prin pereţii transparenţi. Rămase întins, rememorînd evenimentele zilei şi întrebîndu-se ce forţe pusese în mişcare.

Cu un sunet muzical, plăcut, unul din pereţi se plie în sus, într-un mod atît de complicat încît deruta ochiul. Prin deschiderea creată înăuntru pătrunse Hilvar. Îl privi pe Alvin cu o expresie jumătate amuzată, jumătate preocupată.

– Dacă te-ai trezit, poate-mi spui ce planuri ai în continuare şi cum ai izbutit să te întorci. Senatorii tocmai au plecat să cerceteze drumul subteran; nu înţeleg cum ai reuşit să-l utilizezi din nou. Pe acolo ai venit?

– Ar fi mai bine să-i ajungem din urmă, spuse Alvin sărind din pat, întinzîndu-se din toate încheieturile. N-aş vrea să îşi piardă timpul degeaba. În privinţa primei tale întrebări... nu peste mult îţi voi da răspunsul.

Îi ajunseră pe cei trei tocmai lîngă lac. Se salutară cu răceală. Comitetul de Investigaţii pricepuse că Alvin ştia încotro se îndreptau, iar neaşteptata întîlnire îi descumpănise.

– Mă tem că aseară v-am îndrumat greşit, începu Alvin plin de voioşie. N-am venit în Lys pe drumul cel vechi, aşa încît încercarea voastră de a-l închide s-a dovedit zadarnică. De fapt, Consiliul Diasparului a închis la rîndul lui terminalul nostru, cu un succes asemănător.

Chipurile Senatorilor ar fi ilustrat un studiu psihologic despre uimire, în vreme ce minţile le căutau diverse alte soluţii.

– Atunci cum ai ajuns aici? întrebă conducătorul lor. Brusc, în ochii lui licări înţelegerea, şi Alvin realiză că începeau să întrevadă adevărul. Se întrebă dacă nu cumva interceptase comanda trimisă de creierul lui dincolo de munţi. Tăcu însă, mulţumindu-se să indice cu mîna nordul.

Prea iute ca să fie urmărit cu privirea, un arc de lumină argintie se ivi peste culmi, lăsînd în spate o dîră incandescentă,

lungă de peste un kilometru. Se opri la circa şapte kilometri deasupra Lysului. Nu încetinise şi nici nu frînase în trepte. Se oprise brusc, încît ochii Continuară din inerţie să urmărească cerul, pînă cînd mişcarea fu înregistrată în sfîrşit. Din văzduh năvăli o limbă de tunet, sunetul aerului izbit şi zdrobit de violenţa trecerii navei. Peste puţin timp ea însăşi, scînteind în soare, apăru pe colină, la nici o sută de metri depărtare.

Era greu de spus cine fusese mai surprins. Totuşi, Alvin îşi reveni cel dintîi. Mergînd – aproape alergînd – spre vas, îşi puse întrebarea dacă întotdeauna zbura în maniera aceea meteoritică. Ideea îl tulbura, căci pe parcursul călătoriei nu încercase nici cea mai uşoară senzaţie de mişcare. Mult mai straniu însă era faptul că, numai cu o zi înainte, vehiculul astăzi strălucitor fusese învelit de un strat gros de rocă, cu duritatea fierului, atunci cînd fusese smulsă din adîncurile deşertului. Abia cînd ajunse lîngă navă şi îşi fripse vîrfurile degetelor atingînd fuselajul, Alvin pricepu cele întîmplate. Lîngă pupă mai existau urme de pămînt complet ars. În rest el dispăruse, dezvăluind carcasa de neatins nici pentru timp, nici pentru orice altă forţă a naturii.

Însoţit de Hilvar, se opri în cadrul uşi deschise şi-i privi pe Senatorii amuţiţi. Oare ce gîndeau? Mai exact, ce gîndea întregul Lys? După feţele lor, probabil însă că nu gîndea deloc în acel moment.

– Plec în Shalmirane şi mă voi întoarce peste o oră, rosti Alvin. Dar acesta e numai un început, iar cît timp voi fi plecat, vreau să reflectaţi la ce vă spun acum.

Nava aceasta nu e una obişnuită, din tipul utilizat de oameni pentru a călători pe Pămînt. Este o navă interstelară, una dintre cele mai rapide construite vreodată. Dacă doriţi să ştiţi unde am găsit-o, puteţi afla răspunsul în Diaspar. Însă va trebui să mergeţi acolo, pentru că Diasparul nu va veni la voi niciodată.

Se răsuci spre Hilvar şi-i făcu semn să intre. Acesta ezită o clipă, cît să mai privească o dată în jur. Apoi păşi în ecluza.

Senatorii rămaseră locului pînă cînd nava, deplasîndu-se de astă dată mai încet, dispăru spre sud. Tînărul grizonat ce conducea grupul înălţă din umeri resemnat, adresîndu-se unuia dintre colegi:

– De fiecare dată cînd am propus schimbări, te-ai opus. Pînă acum ai avut cîştig de cauză. Nu cred însă că viitorul va fi de partea unui singur grup. Atît Lys cît şi Diaspar au ajuns la capătul unei perioade, iar momentul trebuie tratat cu cea mai mare atenţie.

– Mă tem că ai dreptate, sosi răspunsul morocănos. Străbatem o criză; Alvin ştia ce zice cînd ne-a sfătuit să mergem în Diaspar. Existenţa noastră este în prezent cunoscută, deci nu are rost să ne mai ascundem. Cred că cel mai potrivit ar fi să luăm legătura cu verii noştri... Poate că în momentul acesta sînt mai dornici de cooperare.

– Dar accesul subteran e închis la ambele capete!

– Vom redeschide terminatul nostru; nu va trece mult şi Diasparul va proceda la fel.

Minţile Senatorilor, atît a celor din Airlee cît şi a celorlalţi răspîndiţi în întregul Lys, primiră propunerea cu antipatie, dar nu aveau altă alternativă.

Mai curînd decît se aşteptase, sămînţă sădită de Alvin încolţise.

Munţii pluteau încă în umbre cînd ajunseră în Shalmirane. De la înălţime, uriaşul crater al fortăreţei arăta minuscul; părea imposibil ca soarta Pămîntului să fi depins cîndva de cerculeţul respectiv de abanos.

Alvin opri nava printre ruinile de pe malul lacului, iar paragina din jur îl copleşi, înfiorîndu-i sufletul. Deschise ecluza, lăsînd tăcerea să pătrundă în navă. Hilvar, care nu rostise nici o vorbă pe întreaga durată a zborului, întrebă în şoaptă:

– De ce te-ai întors aici?

Alvin îi răspunse abia după ce se aflau lîngă lac.

– Voiam să-ţi arăt nava. Şi mai speram ca polipul să se fi refăcut; am senzaţia că-i sînt dator; doream să-i povestesc ce am descoperit.

– În cazul acesta trebuie să mai aştepţi. Te-ai întors mult prea devreme.

Alvin o ştia. Nu se simţi dezamăgit. Suprafaţa lacului era perfect nemişcată, nu vibra în ritmul regulat ce-i nedumerise altă dată. Îngenunchie pe mal, scrutînd adîncurile reci, întunecate.

Clopoţei transparenţi, cu tentacule aproape invizibile, pluteau ici şi colo sub oglinda apei. Tînărul îşi cufundă mîna şi prinse unul în căuşul palmei. Îi dădu drumul aproape imediat, cu o exclamaţie de surpriză. Îl urzicase.

Într-o bună zi – peste cîţiva ani, peste cîteva secole – meduzele mici, lipsite de raţiune, urmau să se contopească, renăscînd uriaşul polip, iar memoriile lor se vor contopi din nou în conştiinţă. Alvin se întrebă cum avea să accepte polipul descoperirile lui; exista posibilitatea ca el să nu fie foarte încîntat de adevăr. Da, putea să nu accepte inutilitatea atîtor eoni de aşteptare.

Fuseseră însă inutili? Cu toată amăgirea, aşteptarea îndelungată şi plină de credinţă a acestori creaturi îşi găsise în final răsplata. Ca prin minune, ele salvaseră cunoştinţe din trecut, care altminteri ar fi fost pierdute pe vecie. Azi aveau dreptul la odihnă, iar credinţa lor lua calea unui milion de alte religii care cîndva se consideraseră veşnice.

Nouăsprezece

Hilvar şi Alvin reveniră gînditori la navă şi nu după multă vreme fortăreaţa redeveni o pată întunecată, pierdută printre dealuri. Se micşoră cu repeziciune, deveni un ochi negru, lipsit de pleoape, aţintit de-a pururi asupra cerurilor, apoi se pierdu în panorama generală a Lysului.

Alvin nu dădu nici o comandă; Continuară să se înalţe pînă ce întreaga regiune apăru sub ei aidoma unei insule verzi pe un ocean gălbui. Niciodată nu urcase atît de sus. Cînd se opriră din ascensiune, dedesubt se vedea întreaga semilună a Pămîntului. Lys era foarte mic, o simplă pată de smarald pe deşertul palid, însă foarte departe, lîngă curbura globului, ceva scînteia precum un giuvaer. Aşa văzu Hilvar, pentru întîia oară, oraşul Diaspar.

Rămaseră acolo un timp, privind Pămîntul în rotaţie. Dintre străvechile domenii ale Omului, cu siguranţă acesta era ultimul pe care şi-ar fi permis să îl piardă. Alvin regreta că nu putea înfăţişa planeta, aşa cum o zărea acum, conducătorilor Lysului şi Diasparului.

– Hilvar, vorbi el într-un tîrziu, crezi că e bine ceea ce fac?

Întrebarea îl surprinse pe Hilvar. El bănuia nimic despre îndoielile ce-l copleşeau uneori pe prietenul său şi nici nu ştia de întîlnirea cu Computerul Central, de impactul avut de aceasta asupra minţii lui Alvin. Nu era o întrebare uşoară, căreia să îi răspunzi imparţial; ca şi Khedron, însă cu mai puţin temei, Hilvar simţea că propria sa personalitate era înăbuşită. Era absorbit implacabil în vîrtejul provocat de Alvin în urma trecerii sale prin viaţă.

– Cred că da, spuse. Popoarele noastre au fost separate un timp prea lung. Hilvar socotea că nu afirmase nici un neadevăr, dar era conştient că propriile lui sentimente îi afectau răspunsul. Totuşi, Alvin încă era îngrijorat.

– Altceva mă nelinişteşte. Diferenţa între duratele vieţilor noastre.

Nu zise mai mult, deoarece fiecare ştia ce gîndeşte celălalt.

– M-am gîndit şi cu la asta, recunoscu Hilvar, însă cred că problema se va rezolva de la sine, cu vremea, cînd cele două civilizaţii vor ajunge să se cunoască iarăşi. Nu pot avea dreptate amîndouă – vieţile noastre sînt poate prea scurte, iar ale voastre mult prea lungi. În cele din urmă se va ajunge la un compromis.

Alvin căzu pe gînduri. Era adevărat, ar fi fost singura speranţă, dar perioada de tranziţie urma să fie extrem de dificilă. Îşi reaminti cuvintele amare ale lui Seranis: Atît el cît şi eu vom fi morţi de veacuri, în vreme ce tu vei rămîne mereu tînăr. Perfect, el avea să accepte orice condiţii. Chiar şi în Diaspar prieteniile se găseau sub ameninţarea aceleiaşi umbre; faptul că aveau să se reînnoade peste o sută, sau peste un milion de ani, era prea puţin important. Tînărul ştia, cu o siguranţă mai presus de logică, din pura intuiţie, că bunăstarea speciei necesita fuziunea celor două culturi; pentru o asemenea cauză, fericirea individuală era lipsită de însemnătate. Un moment, Alvin îşi imagină omenirea ca reprezentînd mai mult decît fundalul însufleţit al propriei sale vieţi şi acceptă fără să clipească greutăţile pe care alegerea lui i le putea aduce într-o bună zi.

Dedesubt, planeta îşi continua rotaţia eternă. Simţind starea sufletească a tovarăşului său, Hilvar rămase tăcut.

– Cînd am părăsit prima dată Diasparul, începu Alvin mai tîrziu, nu ştiam nici eu ce speram să găsesc. Lysul m-ar fi mulţumit cîndva – ba chiar mai mult decît atît – dar acum, însuşi

Pămîntul mi se pare mic şi lipsit de importanţă. Fiecare descoperire a ridicat alte întrebări, mai profunde, a lărgit şi mai mult orizonturile. Mă întreb cînd şi unde se vor sfîrşi toate acestea...

Hilvar nu-l văzuse niciodată pe Alvin atît de îngîndurat. Nu dorea să-l întrerupă. În ultimele cîteva minute aflase nenumărate lucruri noi despre el şi gîndurile sale.

– Robotul mi-a spus, urmă Alvin, că vasul e în stare să ajungă în mai puţin de o zi la cei Şapte Sori. Crezi câ ar trebui să merg acolo?

– Mă crezi capabil să te opresc? îi replică Hilvar.

– Nu e un răspuns. Cine ştie ce se găseşte în spaţiu? Poate că Invadatorii au părăsit Universul, dar dacă există alte inteligenţe potrivnice omenirii?

– De ce să fie aşa? Problema aceasta a fost dezbătută ere întregi de filosofii noştri. E greu de presupus că o rasă cu adevărat inteligentă poate fi duşmănoasă.

– Dar Invadatorii?...

– De acord, ei reprezintă o enigmă. Dacă într-adevăr erau neîndurători, probabil s-au autodistrus pînă acum. Şi chiar dacă nu s-a întîmplat aşa... Hilvar arătă pustiul nesfîrşit de sub ei. Cîndva, noi aveam un imperiu. Ce i-ar mai ispiti acum?

Alvin rămase uşor surprins să constate că există cineva care să-i împărtăşească într-atît punctul de vedere.

– La fel gîndesc toţi cei din Lys?

– Doar o minoritate. Cetăţeanul obişnuit nu-şi face griji în privinţa asta, dar consideră că dacă Invadatorii ar fi dorit cu adevărat să distrugă Pămîntul, ar fi făcut-o cu mult timp în urmă. Nu cred că există cineva care să se teamă cu adevărat de ei.

– În Diaspar, situaţia e complet diferită. Concetăţenii mei sînt nişte laşi. Îi îngrozeşte ideea de a părăsi oraşul şi nu ştiu ce se va întîmpla cînd vor auzi că am găsit o navă. Jeserac aanunţat Consiliul; aş vrea să ştiu ce intenţionează.

– Îţi pot spune eu. Se pregătesc să primească prima delegaţie din Lys. M-a anunţat Seranis..

Alvin privi ecranul. Ar fi parcurs într-o clipă distanţa dintre Lys şi Diaspar. Cu toate că îşi atinsese unul din ţeluri, în prezent i se părea neînsemnat. Totuşi era mulţumit. În mod clar, lungile epoci de izolare luaseră sfîrşit.

Conştiinţa faptului că izbîndise în ceea ce, odată, fusese principalul lui obiectiv, îi alungă şi ultimele îndoieli. Îşi îndeplinise misiunea pe Pămînt, mai repede şi mai bine decît îndrăznise să spere. În faţa sa se întindea drumul spre ceea ce părea a fi ultima şi, cu siguranţă, cea mai măreaţă aventură.

– Hilvar, mă vei însoţi? întrebă, conştient de ceea ce-i cerea.

– Nu mai era nevoie să mă întrebi. Am anunţat-o pe Seranis şi pe ceilalţi cunoscuţi că voi pleca împreună cu tine cu mai bine de o oră în urmă.

Se aflau deja extrem de sus cînd Alvin dădu robotului ultimele instrucţiuni. Nava se oprise, iar Pămîntul se găsea la aproape o mie cinci sute de kilometri, acoperind cea mai mare parte a cerului de dedesubt. Nu părea atrăgător. Alvin îşi închipui cum, în trecut, alte vase poposiseră o vreme acolo, pentru ca apoi să-şi continue drumul.

Un răstimp destul de lung, robotul verifică circuitele şi comenzile neutilizate de eoni. După aceea răsună un sunet înfundat, primul auzit de Alvin în navă: un zumzet subţire, crescînd rapid, octavă după octavă, pînă la frecvenţe ce nu mai fură percepute de urechea omenească. Nu se simţea nici un fel de mişcare, dar pe ecran stelele se deplasau. Pămîntul reapăru, dispăru – apoi apăru din nou, într-o altă poziţie. Nava "adulmeca", rotindu-se în spaţiu precum acul unei busole în căutarea nordului. Timp de cîteva minute cerul se învîrti în jurul lor, pînă ce, în sfîrşit, nava se stabiliză: un proiectil uriaş aţintit spre stele.

În centrul ecranului strălucea în toată splendoarea lui multicoloră grupul măreţ al celor Şapte Sori. Pămîntul se zărea doar ca o semilună subţire, întunecată, tivită cu auriul şi purpuriul apusului. Alvin presimţi că urma să se întîmple ceva ce avea să depăşească în amploare experienţele anterioare. Aşteptă, încleştîndu-şi ambele braţe de fotoliu, în vreme ce secundele se scurgeau, iar cei Şapte Sori scînteiau ademenitori înainte.

Nu se auzi nimic, doar un tremur scurt ce păru să le înceţoşeze vederea – iar Pămîntul dispăru, ascuns parcă de o mînă de iluzionist. Erau singuri în spaţiu, singuri cu aştrii şi cu

un Soare ciudat de mic. Pămîntul se topise ca şi cum n-ar fi existat niciodată.

Trepidaţia se repetă şi odată cu ea se auzi un vuiet surd, căci generatoarele foloseau o parte mai însemnată a puterii lor. Pentru o clipă păru că nu se întîmplase nimic, apoi Alvin îşi dădu seama că nici Soarele nu se vedea, iar stelele se scurgeau încet pe lîngă navă. Privi îndărăt – şi nu zări nimic, înapoia lor nu se mai afla decît o emisferă neagră. Chiar în timp ce se uita, văzu stelele dispărînd aidoma scîntcilor în apă. Nava gonea cu mult peste viteza luminii, iar tînărul înţelese că nu se mai găseau în spaţiul familiar al Pămîntului şi Soarelui.

Cînd vibraţia aceea bruscă, ameţitoare, se simţi pentru a treia oară, inima aproape i se opri. Tulburarea stranie a vederii fusese evidentă: pentru un moment, ceea ce îl înconjura fusese distorsionat dincolo de posibilitatea recunoaşterii. Sensul distorsiunii i se dezvălui într-un inexplicabil fulger de intuiţie. Aceea era realitatea, nu o iluzie optică. Cumva, trecînd prin pelicula subţire a Prezentului, întrezărise schimbările petrecute în spaţiul înconjurător.

Uruitul generatoarelor se transformă în vacarm, scuturînd nava. Un sunet cu atît mai impresionant cu cît era primul strigăt de protest auzit de Alvin din partea unei maşini. Apoi încetă brusc şi liniştea neaşteptată păru să le răsune în timpane. Generatoarele îşi făcuseră datoria; pînă la sfîrşitul drumului n-aveau să mai fie necesare. Stelele din faţă luciră alb-albăstrui şi dispărură în banda ultravioletului. Totuşi, printr-o scamatorie a Ştiinţei sau Naturii, cei Şapte Sori continuau să fie vizibili, deşi poziţiile şi culorile lor se schimbaseră subtil. Nava gonea într-acolo printr-un tunel întunecat, dincolo de limitele spaţiului şi ale timpului, cu o viteză prea mare pentru a fi percepută de mintea omenească.

Era greu de crezut că ţîşniseră din Sistemul Solar cu o iuţeală care, dacă nu s-ar fi redus, i-ar fi purtat prin inima Galaxiei şi în neantul de dincolo de ea. Nici Alvin, nici Hilvar nu erau capabili să conceapă adevăratele dimensiuni ale călătoriei lor. Marile saga ale exploratorilor stelari modificaseră complet concepţia Omului despre Univers şi chiar acum, după milioane de secole, străvechile tradiţii nu muriseră cu totul. Legendele povesteau că existase cîndva o navă care ocolise Cosmosul în răstimpul dintre răsăritul şi apusul soarelui. Miliardele de

kilometri dintre stele nu însemnau nimic pentru astfel de viteze. Alvin considera expediţia doar cu puţin mai teribilă şi chiar mai lipsită de primejdii decît primul lui drum spre Lys.

În vreme ce sistemul celor Şapte Sori îşi sporea treptat luminozitatea, Hilvar fu cel care rosti cu glas tare ceea ce gîndeau în fapt amîndoi:

– Alvin, observă el, formaţiunea aceea nu poate fi naturală.

Însoţitorul lui încuviinţă din cap.

– De ani de zile mi-am spus-o şi eu, totuşi continuă să îmi pară fantastic.

– Poate că n-a fost creată de Om, continuă Hilvar, dar este opera unor fiinţe inteligente. Niciodată natura n-ar fi creat un cerc perfect de stele, la fel de strălucitoare. Iar în Universul vizibil nu există absolut nimic similar Soarelui Central.

– Dar pentru ce anume a fost realizat?

– Oha, îţi pot oferi mai multe ipoteze. Poate constituie un semnal, astfel încît orice navă pătrunsă în Universul nostru să ştie unde să caute prezenţa raţiunii. Poate că marchează centrul unei administraţii galactice. Sau poate (şi eu cred că asta-i explicaţia) e pur şi simplu cea mai măreaţă operă de artă. E însă inutil să speculăm pe tema asta. Peste cîteva ore vom cunoaşte adevărul.

Vom cunoaşte adevărul. Probabil, gîndi Alvin... dar ce părticică din el vom ajunge să cunoaştem? Părea ciudat ca, în vreme ce părăsea Diasparul şi Pămîntul, cu o viteză depăşind orice închipuire, mintea lui să revină iarăşi asupra tainei originii sale. Dar în realitate nu era atît de surprinzător. Aflase multe din clipa sosirii în Lys, dar nu putuse găsi nici măcar o clipă de intimitate şi de linişte.

Nu avea altceva de făcut decît să aştepte. Viitorul lui imediat era controlat de minunata maşină – cu siguranţă una dintre supremele realizări inginereşti ale tuturor timpurilor – ce-l purta în inima Universului. Acum avea prilejul să gîndească şi să reflecteze, indiferent dacă o dorea sau nu. Însă mai întîi trebuia să-i spună lui Hilvar ce i se întîmplase după pripita lor despărţire, cu numai două zile în urmă.

Hilvar ascultă istorisirea fără comentarii şi fără să ceară explicaţii. Lăsa impresia că înţelege instantaneu cele povestite de Alvin şi nu păru deloc surprins aflînd de întîlnirea cu Computerul Central, de intervenţia efectuată asupra minţii

robotului. Nu pentru că ar fi fost incapabil să se minuneze, însă istoria era plină de splendori narative comparabile cu orice parte a relatării lui Alvin.

– Este limpede, rosti cînd tînărul termină de povestit, atunci cînd a fost construit, Computerul Central a primit instrucţiuni speciale în privinţa ta. Cred că ai ghicit deja de ce.

– Aşa cred şi eu. O parte a răspunsului mi-a fost dată de Khedron, cînd mi-a explicat că întemeietorii Diasparului au luat anumite măsuri de precauţie pentru a-i preveni declinul.

– Consider că tu – şi ceilalţi Unici dinaintea ta – faceţi parte din mecanismul social care previne stagnarea? Sau că, în vreme ce Bufonii sînt factorii de corecţie pe termen scurt, voi sînteţi factorii pe termen lung?

Hilvar exprimase ideea mai bine decît ar fi putut-o face el, totuşi Alvin nu se gîndise numai la aşa ceva.

– Eu consider că adevărul e ceva mai complicat. Se pare că în momentul construirii oraşului a izbucnit un conflict de idei, între cei ce voiau să-l izoleze complet de lumea exterioară şi cei care doreau să menţină unele legături. Prima fracţiune a cîştigat, dar ceilalţi nu s-au recunoscut înfrînţi. Cred că Yarlan Zey a fost unul din conducătorii lor, însă nu era îndeajuns de puternic pentru a acţiona direct. A făcut tot posibilul, păstrînd sistemul de transport subteran şi asigurîndu-se că, periodic, din Palatul Creaţiei urma să iasă cineva care să nu împărtăşească temerile concetăţenilor săi. De fapt, mă întreb–

Alvin se opri şi privi în gol, atît de concentrat încît nu mai observă nimic în jui.

– La ce te gîndeşti? îl întrebă Ililvar.

– Tocmai m-a izbit ideea că... că eu sînt Yarlan Zey. Este perfect posibil. S-ar putea să-şi fi introdus personalitatea în Băncile Memoriei, bazîndu-sc pe ea ca să distrugă şablonul Diasparului, pînă ce acesta nu se întrona definitiv. Într-o bună zi trebuie să aflu ce s-a întîmplat cu Unicii anteriori. Asta mi-ar completa petele albe ale tabloului.

– Yarlan Zey sau un altul a instruit Computerul Central să ofere asistentă Unicilor, ori de cîte ori erau creaţi, murmură Hilvar, urmîndu-i raţionamentul.

– Exact. Ironia cea mare este că puteam obţine toate informaţiile dorite direct de la Computerul Central, fără nici un fel de ajutor din partea sărmanului Khedron. Mi-ar fi spus mult

mai mult decît i-a dezvăluit lui vreodată. Trebuie să recunosc însă că mi-a economisit timp şi m-a învăţat unele lucruri pe care niciodată nu le-aş fi deprins de unul singur.

– Teoria le acoperă faptele cunoscute, rosti Hilvar cu oarecare prudenţă. Din păcate, nu rezolvă principala problemă: scopul iniţial al Diasparului. De ce concitadinii tăi se încăpăţînează să pretindă că în exterior nu există nimic? Aceasta este întrebarea la care aş dori eu să aflu răspunsul.

– Iar eu aş vrea să îţi răspund. Dar nu ştiu cînd, sau cum.

Astfel discutară şi visară în timp ce, oră după oră, cei Şapte Sori se distanţau treptat între ei, pînă umplură tunelul întunecat pe unde înainta nava. Una cîte una, cele şapte stele de pe circumferinţă dispărură la hotarul beznei şi, în sfîrşit, rămase doar Soarele Central. Deşi nu se afla pe de-a-ntregul în spaţiul lor, continua să strălucească cu acea lumină perlată ce-l deosebea de toţi ceilalţi aştri. Scînteierea lui spori progresiv, dintr-un punct se transformă într-un disc mititel, care începu să se lărgească.

Semnalul de avertizare a fost extrem de scurt: pentru o singura clipă, în cabină vibra o notă profundă, cu rezonanţa unui clopot. Alvin încleşta palmele pe braţele fotoliului, deşi gestul era inutil.

Generatoarele gigantice răbufniră reînviind, şi cu o rapiditate aproape insesizabilă, stelele reapărură. Nava revenise în spaţiu, în universul sorilor şi al planetelor, al lumii naturale unde nimic nu se deplasează mai rapid decît lumina.

Se aflau în sistemul celor Şapte Sori, iar inelul uriaş de globuri colorate domina cerul. Şi cît de straniu era acest cer! Dispăruseră aştrii cunoscuţi, constelaţiile familiare. Calea Lactee nu mai era o dîră vagă, ceţoasă, dispusă la extremitatea firmamentului; se găsea în centrul creaţiei primordiale şi imaginea ei măreaţă despărţea Universul în două.

Înaintau cu repeziciune spre Soarele Central. Celelalte şase stele ale sistemului formau un set de balize colorate, risipite în spaţiu. Nu departe de cea mai apropiată dintre ele se zăreau scînteile minuscule ale unor planete, lumi probabil gigantice dacă erau vizibile de la asemenea distanţă.

Cauza luminii sidefate a Soarelui Central devenise limpede. Un înveliş gazos înconjura steaua atcnuîndu-i strălucirea şi conferindu-i culoarea aparte. Norul se zărea doar indirect. Se

răsucea în forme stranii, dezorientînd privirea. Era însă prezent şi cu cît îl examinau mai mult, cu atît părea mai vast.

– Ei bine, Alvin, spuse Hilvar, avem destule lumi între care să alegem; ori speri să le explorezi pe toate?

– Din fericire cred că nu va fi nevoie de aşa ceva, rosti Alvin. Dacă vom stabili un contact, oriunde, vom obţine informaţiile dorite. Logic ar fi să ne îndreptăm spre planeta cea mai mare a Soarelui Central.

– Dacă nu cumva este prea mare... Ştiu că unele planete erau atît de uriaşe, încît oamenii nu puteau trăi pe suprafaţa lor datorită gravitaţiei.

– Mă îndoiesc că aici va fi la fel. Sînt sigur că sistemul este complet artificial. Oricum, vom vedea din spaţiu dacă există oraşe sau clădiri.

Hilvar indică robotul.

– Problema a fost soluţionată. Nu uita... Călăuza noastră a mai fost pe aici; în definitiv ne conduce spre căminul ei. Tare sînt curios să ştiu cu ce gînduri se întoarce.

Aceeaşi întrebare şi-o pusese Alvin. Dar avea oare vreun sens să-şi închipuie că robotul simţea ceva analog unor sentimente omeneşti, acum, cînd revenea după atîta vreme acasă?

De cînd Computerul Central îi anulase blocajele verbale, robotul nu făcuse niciodată dovada unor sentimente sau emoţii. Răspunsese la întrebările lui Alvin şi-i îndeplinise comenzile, însă adevărata lui personalitate se dovedise complet inaccesibilă. Că poseda o personalitate, Alvin era însă absolut convins, altminteri n-ar fi simţit acea senzaţie vagă de vinovăţie, ce-l încerca ori de cîte ori îşi reamintea şiretlicul care-i păcălise... pe el şi pe tovarăşul său în prezent lipsit de conştiinţă.

Încă credea în ceea ce-l învăţase Stăpînul. Deşi îl privise măsluind miracole şi minţind discipolii, loialitatea nu-i fusese cu nimic afectată. Era capabil, precum mulţi oameni înaintea lui, să pună de acord două seturi de date contradictorii.

Acum îşi urma amintirile imemoriale înapoi, către origine. Aproape pierdută în strălucirea Soarelui Central exista o scînteie palidă de lumină, înconjurată de sclipirile şi mai vagi ale unor lumi mărunte. Extraordinara lor călătorie se apropia de sfîrşit. Peste puţin timp aveau să ştie dacă fusese sau nu inutilă.

Douăzeci

Planeta de care se apropiau se afla la numai cîteva milioane de kilometri depărtare: o sferă minunată, plină de lumini multicolore. Nicăieri pe suprafaţa ei nu exista întuneric deoarece, rotindu-se sub razele Soarelui Centrai, celelalte stele îi străbăteau rînd pe rînd firmamentul. În acel moment Alvin pricepu limpede înţelesul ultimelor cuvinte ale Stăpînului: E minunat să priveşti umbrele colorate pe planetele luminii eterne.

Ajunseseră atît de aproape încît puteau distinge continente şi oceane, vălul subţire al unei atmosfere. Totuşi, imaginile păreau oarecum ciudate şi brusc realizară că demarcaţiile dintre apă şi uscat erau curios de regulate. Continentele planetei nu erau aşa cum le lăsase Natura – dar cît de neînsemnată trebuie să fi fost modelarea unei lumi pentru cei ce construiseră sorii de pe cer!

– Nu sînt oceane! exclamă Hilvar. Priveşte... se observă nişte linii!

Abia cînd se apropiară şi mai mult, Alvin reuşi să vadă clar ce zărise prietenul lui. În interiorul oceanelor, de-a lungul marginilor continentelor, se desenau dungi şi linii vagi. Vederea lor îi umplu inima de îndoieli, întrucît ştia foarte bine ce reprezentau. Văzuse alte linii similare în deşertul din jurul Diasparului, iar ele îi spuseră că drumul lor fusese zadarnic.

– Planeta e la fel de aridă ca Pămîntul, rosti mohorît. Apa ei s-a evaporat; dungile acelea sînt depunerile de sare din oceane.

– Ei n-ar fi lăsat să se întîmple aşa ceva. Înseamnă că, la urma urmei, am ajuns prea tîrziu, constată Hilvar.

Dezamăgirea lui suna atît de amar, încît Alvin nu mai spuse nimic. Privi în tăcere înainte. Planeta se rotea lent, iar suprafaţa ei se ridica maiestuoasă în întîmpinarea navei. Zăreau acum clădirile, minuscule încrustaţii albe prezente aproape pretutindeni, exceptînd bazinele fostelor mări.

Cîndva lumea aceasta constituise centrul Universului. Astăzi era inertă, văzduhul pustiu, iar pe sol nu se zărea niciunul din punctele mişcătoare care înseamnă viaţă. Totuşi, nava continua să alunece hotărîtă deasupra oceanului încremenit...

un ocean ce, pe alocuri, se aduna în valuri uriaşe ameninţînd văzduhul.

Se opriră brusc, de parcă robotul ajunsese în sfîrşit la capătul amintirilor sale. Dedesubt se găsea o coloană din piatră albă, înăţîndu-se în mijlocul unui uriaş amfiteatru de marmură. Alvin mai aşteptă un timp apoi, deoarece continuau să rămînă nemişcaţi, comandă asolizarea.

Pînă atunci încă mai sperase, în secret, să descopere viaţă pe planetă. Speranţa îi dispăru instantaneu cînd ecluza se deschise. Niciodată, nici chiar în paragina din Shalmirane, el nu cunoscuse tăcerea absolută. Pe Pămînt exista permanent murmurul glasurilor, freamătul creaturilor vii, oftatul vîntului. Nimic din toate astea nu se auzea aici şi nici nu avea să se mai audă vreodată.

– De ce ne-ai adus aici? întrebă. În fapt, răspunsul nu-l interesa cu adevărat. Inerţia căutării îl purta însă mai departe, chiar dacă entuziasmul i se spulberase.

– Este punctul de plecare al Stăpînului, răspunse robotul.

– Mă gîndisem că asta-i explicaţia, încuviinţă Hilvar. Cît de ironică poate fi soarta! A plecat alungat de pe această planetă... iar acum, priveşte monumentul pe care i l-au înălţat!

Coloana de piatră era de vreo sulă de ori mai înaltă decît un om şi fusese plasată pe un postament metalic circular, înălţat deasupra cîmpiei. Era lipsită de orice semne distinctive şi nu purta nici o inscripţie. Oare cîte mii ori milioane de ani, se gîndi Alvin, se adunaseră aici adepţii Stăpînului ca să-l comemoreze? Ştiuseră ci vreodată că el murise în exil pe îndepărtatul Pămînt?

Nu mai avea nici o importanţă. Stăpînul şi adepţii lui dispăruseră cu toţii, acoperiţi de uitare.

– Să mergem afară, îl îndemnă Hilvar, încercînd să-l scoată din starea de deprimare. În definitiv am străbătut jumătate de Univers ca să vedem acest loc. Atîta efort poţi face.

Fără să vrea, Alvin zîmbi şi-l urmă prin ecluză. Afară îşi mai reveni. Chiar dacă lumea era moartă, trebuia totuşi să conţină ceva interesant, ceva care să-l ajute să rezolve unele din misterele trecutului.

Aerul era încărcat de praf, însă respirabil, iar în ciuda sorilor de pe boltă temperatura era scăzută. Doar discul alb al Soarelui Central furniza căldură, dar şi aceasta părea să-şi fi pierdut

puterea, trecînd prin norul ceţos din jurul stelei. Ceilalţi sori contribuiau doar cu nuanţe şi culori.

După cîteva minute, se convinseră că obeliscul nu le putea oferi nimic. Materialul lui purta semnele vădite ale timpului; muchiile i se rotunjiseră, iar postamentul metalic fusese tocit de tălpile generaţiilor de discipoli şi vizitatori. Era straniu să se gîndească că ei reprezentau, probabil, ultimii din miliardele de fiinţe omeneşti ce poposiseră acolo.

Hilvar tocmai voia să propună întoarcerea în navă pentru a zbura pînă la cea mai apropiată clădire, cînd Alvin observă o fisură îngustă în pardoseala de marmoră a amfiteatrului. O urmară pe o distanţă coasiderabilă; se lărgea treptat, pînă devenea prea lată ca să se mai poată păşi peste ea.

După încă un moment ajunseră în locul de unde începea.

Suprafaţa arenei fusese izbită şi afundată într-o gigantică depresiune, puţin adîncă, dar lungă de aproape doi kilometri. Nu-ţi trebuia multă imaginaţie pentru a înţelege ce se petrecuse. Cu mult timp în urmă, dar după abandonarea planetei, acolo coborîse un imens corp cilindric, înălţîndu-se după aceea iarăşi în spaţiu şi lăsînd planeta în solitudinea amintirilor ei.

Ce fel de fiinţe fuseseră în el? De unde veniseră? Alvin putea doar să privească şi să se întrebe. Niciodată nu avea să ştie dacă la întîlnirea cu acei vizitatori întîrziase cu o mie, zece mii, sau cu un milion de ani.

Reveniră tăcuţi la vas (cît de micuţ ar fi arătat pe lîngă colosul ce se odihnise cîndva acolo!) şi zburară încet peste amfiteatru, pînă ajunseră la cea mai impresionantă dintre clădirile înconjurătoare. După ce asolizară în faţa intrării complicat ornamentate, Hilvar şi Alvin remarcară simultan acelaşi lucru:

– Clădirile nu par sigure. Pietrele prăbuşite acolo... e un miracol că mai stau în picioare. Dacă pe planeta ar fi furtuni, ar fi dărîmat de mult ruinele acestea. Nu cred că ar fi înţelept să intrăm înăuntru.

– Nici nu intenţionez. Vom trimite robotul. Se deplasează mai rapid decît noi şi nici nu există riscul ca plafonul să se năruie peste el.

Hilvar aprobă ideea, dar insistă asupra unui aspect neglijat de Alvin. Înainte ca robotul să plece în recunoaştere, Alvin îi

ordonă să transmită computerului navei un set complet de instrucţiuni, astfel încît, orice s-ar fi întîmplat cu el, cei doi prieteni să poată reveni în siguranţă pe Pămînt.

Nu le luă mult să se convingă că planeta nu conţinea nimic atrăgâtor ca să le ofere spre explorare. Priviră scurgîndu-se pe ecran kilometri întregi de coridoare goale, acoperite de praf, în vreme ce robotul explora labirinturile părăsite. Orice clădire construită de fiinţe inteligente, indiferent de forma corpului, respecte anumite principii fundamentale. După un timp, pînă şi cele mai stranii forme de arhitectură nu mai surprind, iar mintea este hipnotizată de repetiţie şi incapabilă de a recepţiona impresii noi. Se părea că acele clădiri avuseseră un rol exclusiv rezidenţial, iar fiinţele care locuiseră în ele avuseseră dimensiuni apropiate de cele umane. Poate fuseseră chiar oameni. Totuşi exista un număr surprinzător de mare de camere şi nişe accesibile numai unor creaturi înaripate. Ceea ce nu însemna, fireşte, că arhitecţii fuseseră înzestraţi cu aripi. Ar fi putut utiliza dispozitive antigravitaţional individuale, folosite cîndva peste tot, dar care dispăruseră cu desăvîrşire în Diaspar.

– Alvin, rosti Hilvar în final, nici într-un milion de ani nu vom termina de explorat clădirile. E limpede că n-au fost doar abandonate, ci au fost golite cu atenţie de ce era mai valoros. Ne pierdem timpul.

– Ce propui?

– Ar trebui să examinăm alte cîteva regiuni ale planetei şi să vedem dacă sînt identice... Cel puţin cu aşa bănuiesc. Să investigăm rapid celelalte planete şi să coborîm numai dacă arată cu totul altfel, sau dacă remarcăm ceva neobişnuit. Asta-i tot ce putem spera să facem, numai să nu vrei să rămînem aici restul vieţii.

Avea perfectă dreptate. Veniseră să contacteze alte inteligenţe, nu să efectueze cercetări arheologice. Primul obiectiv putea fi realizat în cîteva zile. Al doilea necesita secole de trudă, alături de armate de oameni şi roboţi.

După două ore părăsiră planeta şi se simţiră de-a dreptul mulţumiţi cînd o făcură. Chiar în timpurile cînd lumea aceea clocotea de viaţă, interminabilele ei clădiri trebuie să fi fost extrem de deprimante. Nu se vedea urmă de parcuri, de spaţii deschise unde să crească vegetaţia. Fusese o lume complet sterilă şi era greu să-ţi imaginezi psihologia fiinţelor care o

locuiseră. Dacă următoarea planetă avea să fie la fel, probabil că aveau să abandoneze căutările.

Nu era însă, ba chiar o deosebire mai mare era imposibil de imaginat.

Planeta următoare se găsea mai aproape de soare şi le părea mult mai caldă. Un plafon coborît de nori o acoperea parţial, indicînd abundenţa apei, dar nu se zărea nici un ocean. De asemenea, nici o urmă de viaţă inteligentă. Ocoliseră planeta de două ori fără să zărească un singur lucru cu aspect artificial. De la un pol la celălalt, întregul glob era învelit într-o pătură de un verde malign.

– Să fim prudenţi, opină Hilvar. Planeta e vie şi nu-mi place deloc culoarea vegetaţiei. Ar fi mai bine să rămînem în navă şi să nu deschidem ecluza.

– Nici măcar robotul să nu-l trimitem?

– Nu, nici atît. Ai uitat ce înseamnă boala. Deşi poporul meu se pricepe la medicină, acum sîntem foarte departe de casă. Aici pot exista primejdii invizibile ochiului. Cred că planetă aceasta a luat-o razna. Cîndva trebuie să fi fost un soi de grădină gigantică, un parc, dar după ce a fost abandonată, Natura s-a reinstaurat în drepturile ei. Aşa ceva nu s-ar fi întîmplat pe vremea cînd sistemul era populat.

Alvin nu se îndoia că Hilvar avea dreptate. Era ceva rău acolo, ceva ostil ordinii şi regularităţii comune în Lys şi Diaspar, un fel de anarhie biologică. De un miliard de ani, pe planetă se purtase un război fără armistiţii şi era precaut să se ferească de supravieţuitori.

Coborîră încet deasupra unei cîmpii uriaşe, atît de uniformă încît planeitatea ei ridica o întrebare imediată. O înconjura un teren mai înalt, complet acoperit cu arbori, a căror înălţime putea fi aproximată numai şi care, laolaltă cu tufişurile, formau hăţişuri atît de dese, încît trunchiurile lor erau practic îngropate. Printre ramurile superioare zburau o mulţime de creaturi înaripate, deplasîndu-se cu o asemenea iuţeală încît se dovedea imposibil de spus dacă erau păsări sau insecte... ori cu totul altceva.

Ici-colo, cîte un copac gigant reuşise să urce cu cîţiva metri desupra vecinilor, suficient de mult ca aceştia să formeze o alianţă de moment pentru a-i distruge avantajul obţinut şi să-l doboare. În ciuda războiului purtat în linişte, prea lent ca să fie

urmărit de ochii omului, impresia de conflict implacabil, nemilos, copleşea.

Prin comparaţie, cîmpia părea paşnică. Se întindea pînă la orizont, perfect netedă, cu diferenţe ocazionale de cîţiva centimetri, acoperită cu o iarbă subţire şi sîrmoasă. Deşi coborîseră pînă la cincisprezece metri deasupra ei, nu se zărea nici un semn de viaţă animală, ceea ce Hilvar considera surprinzător. Poate că animalele se ascunseseră speriate de apariţia lor.

Plutiră pe loc, în timp ce Alvin încerca să-şi convingă prietenul că deschiderea ecluzei n-ar fi comportat nici un pericol. Hilvar îi explică răbdător ce însemnau bacteriile, sporii, viruşii şi alţi microbi, concepte greu de închipuit pentru Alvin şi cu atît mai greu de aplicat propriei persoane. Discuţia se purta de cîteva minute, fără ca ei să remarce un lucru ciudat. Ecranul din cabină, care pînă atunci înfăţişase pădurea îndepărtată, era în prezent lipsit de imagine.

– Tu l-ai închis? întrebă Hilvar.

– Nu, răspunse tînărul şi un fior rece îl străbătu luînd în consideraţie cealaltă explicaţie posibilă. Tu l-ai închis? întreba robotul.

– Nu, replică ca un ecou automatul.

Oftînd uşurat, Alvin abandonă ideea că robotul ar fi început să acţioneze conform propriei voinţe.

– Atunci de ce nu mai avem imagine?

– Receptorii vizuali au fost acoperiţi.

– Nu înţeleg, exclamă Alvin, uitînd pentru o clipă că robotul acţiona numai în baza unor date precise. Îşi reveni repede şi întrebă: Ce anume a acoperit receptorii?

– Nu ştiu.

Laconismul roboţilor exaspera uneori tot atît de mult cît şi pălăvrăgeala a oamenilor. Înainte ca Alvin să-şi continue interogatoriul, Hilvar îl întrerupse:

– Spune-i să ridice nava încetişor, rosti cu glasul încordat.

Alvin repetă comanda. Nu simţi nici o mişcare, dar niciodată nu simţea. Apoi, lent, imaginea reapăru pe ecran, deşi vreme de o clipă fu înceţoşată şi distorsionată. Se vedeau însă destule ca să facă să înceteze orice discuţii referitoare la asolizare.

Cîmpia nu mai era netedă. Imediat sub ei apăruse o proeminenţă uriaşă, o umflătură spartă în vîrf, în locul pe unde ieşise nava. Pseudopode gigantice se agitau peste deschizătură, parcă încercînd să prindă iarăşi prada ce le scăpase. Privind fascinat şi îngrozit, Alvin întrezări un orificiu purpuriu pulsator, tivit cu tentacule asemănătoare unor şerpi biciuind văzduhul şi care ar fi tîrît în gaura căscată orice ajungea în preajmă.

Păcălită de prezumptiva victimă, creatura se afundă lent înapoi şi abia atunci Alvin realiză că şesul de sub ei nu era decît o mîzgă subţire pe suprafaţa neclintită a unui ocean.

– Ce-a fost... asta! icni el.

– Ar trebui să cobor şi să o studiez înainte de a-ţi da un răspuns, replică Hilvar nonşalant. Probabil un animal primitiv, poate chiar o rudă a prietenului nostru din Shalmirane. Cu siguranţă e lipsit de inteligenţă, altminteri n-ar fi încercat să înghită o navă spaţială.

Alvin se simţi zguduit, deşi ştia că nu se aflaseră cîtuşi de puţin în primejdie. Se întrebă oare ce altceva mai trăia sub iarba aceea inocentă, care pur şi simplu îi invitase să coboare şi să alerge pe suprafaţa ei elastică.

– Aş putea rămîne mult timp aici, urmă Hilvar, evident fascinat de cele văzute. În condiţiile de aici, evoluţia trebuie să fi produs rezultate deosebit de interesante. Nu numai evoluţia, ci şi involuţia, pentru că după abandonarea planetei, anumite forme superioare de viaţă au regresat. Cred că s-a atins un echilibru şi... doar nu vrei să plecăm deja? Glasul lui căpătă o notă de tînguire, pe măsură ce peisajul se micşora sub ei.

– Ba dă, încuviinţă Alvin. Am văzut o planetă lipsită de viaţă, alta cu o viaţă excesivă şi n-aş putea spune care mi-a displăcut mai mult.

La două mii de metri deasupra cîmpiei, planeta le oferi o ultimă surpriză. Întîlniră o adevărată flotilă de baloane uriaşe, flasce, plutind în vînt. Din fiecare glob semitranspa-rent atîrnau mănunchiuri de tentacule, formînd practic o pădure răsturnată. Unele plante, în strădania de a scăpa de conflictul feroce de la sol, izbutiseră să cucerească văzduhul. Printr-un miracol al adaptării, reuşiseră să sintetizeze hidrogen şi să-l stocheze în pungi etanşe, aşa încît să se înalţe în relativa linişte a atmosferei.

Cu toate acestea, nu era deloc sigur că îşi găsiseră pacea. Frunzele şi tulpinile ce atîrnau în jos erau infestate de o întreagă faună, cdmpusă din creaturi cu aspect de păianjen, care trăiau la rîndul lor deasupra suprafeţei planetare, continuînd universala bătălie pentru existenţă pe singuraticele insule aeriene. Probabil că, din timp în timp, aveau unele contacte cu solul. Alvin văzu unul din baloane dezumflîndu-se brusc şi căzînd din cer, membrana pliată jucînd aproximativ rolul unei paraşute. Se întrebă dacă fusese un accident, sau dacă făcea parte din ciclul de viată al bizarelor creaturi.

Hilvar se culcă în aşteptarea următoarei vizite planetare. Dintr-un motiv pe care robotul nu-l lămurise, nava călătorea încet – cel puţin în comparaţie cu viteza de pînă atunci – în interiorul unui sistem solar. Avură nevoie de aproape două ore să ajungă la corpul ceresc ales drept a treia escală. Alvin rămase uşor surprins că o simplă călătorie interplanetară dura atît de mult.

Cînd pătrunseră în atmosferă, îşi trezi partenerul.

– Ce crezi despre asta? întrebă indicînd ecranul.

Peisajul era mohorît; predominau tonurile negre şi cenuşii, nu se distingea nici un semn de vegetaţie, sau orice allă prezenţă a vieţii. Existau însă dovezi indirecte; dealurile scunde şi văile puţin adînci erau presărate de emisfere absolut perfecte, unele dispuse în desene complexe, simetrice.

Pe ultima planetă învăţaseră ce sensul prudenţei. După ce analizară cu atenţie toate posibilităţile, rămaseră în văzduh, la o înălţime destul de marc, trimiţînd robotul să investigheze. Prin ochii lui, văzură apropiindu-se una dintre emisfere. Robotul plutea la numai cîţiva metri de suprafaţa netedă, lipsită de semne distinctive.

Nu se zărea nici o intrare şi nici vreo indicaţie asupra scopului emisferei. Era destul de mare, cu peste treizeci de metri înălţime. Altele erau chiar şi mai mari. Dacă constituia o clădire, se părea că nu dispunea de nimic asemănător unei intrări sau ieşiri.

După ce şovăi un timp, Alvin comandă robotului să înainteze şi să atingă cupola. Spre marea lui surprindere, maşina refuză să-l asculte.

– De ce nu execuţi ordinul? întrebă Alvin revenindu-şi din uimire.

– Este interzis, veni răspunsul.
– Interzis de către cine?
– Nu ştiu.
– Atunci cum... Nu, anulez întrebarea. Este o interdicţie programată în interiorul tău?
– Negativ.
Eliminase o posibilitate. Fusese posibil ca ei, constructorii cupolelor, să fi fost şi constructorii robotului, capabili să includă interdicţia respectivă în programul original.
– Cînd ai primit ordinul? întrebă Alvin.
– Atunci cînd am coborît.
Alvin se întoarse către Hilvar, cu lumina unei noi speranţe arzîndu-i în ochi.
– Aici există viaţă inteligentă! Simţi ceva?
– Nu. Locul mi se parc la fel de mort ca prima planetă vizitată.
– Mă duc la robot. Să vedem dacă restricţia se aplică şi fiinţelor vii.
Hilvar nu comentă, deşi nu părea deosebit de încîntat. Coborîră nava pe sol, la treizeci de metri de emisferă, nu departe de robot şi deschiseră ecluza.
Alvin ştia că ecluza nu se deschidea decît dacă creierul navei se convingea că atmosfera e respirabilă. O secundă crezu că acesta comisese o greşeală. Acrul era extrem de rarefiat şi abia îi alimenta plămînii. Apoi, inhalînd adînc, descoperi că putea absorbi suficient oxigen ca să supravieţuiască, deşi simţea că nu avea să reziste mai mult de cîteva minute acolo.
Gîfîind din greu, se apropiară de robot şi de peretele curb al domului misterios. Făcură încă un pas – apoi se opriră simultan, izbiţi de aceeaşi neaşteptată lovitură. Precum dangătul unui clopot uriaş, în minţile lor răsunase un mesaj:

PERICOL. NU VĂ APROPIAŢI.

Asta fusese tot. Nu un mesaj exprimat în cuvinte, ci exclusiv prin gînduri. Alvin era sigur că orice creatură, indiferent de nivelul de inteligenţă, ar fi primit acelaşi avertisment, în aceeaşi manieră perfect inteligibilă –în străfundul minţii lui.
Un avertisment, nu o ameninţare. Cumva, ştiau că avea în vedere propria lor protecţie. Aici, părea să spună, se găseşte

ceva foarte periculos, iar noi, creatorii lui, sîntem preocupaţi ca nimeni să nu sufere, apropiindu-se în necunoştinţă de cauză.

Cei doi tineri se retraseră cîţiva paşi şi se priviră, fiecare aşteptîndu-l pe celălalt să rostească ce gîndea. Hilvar sintetiză cel dintîi situaţia.

– Am avut dreptate, Alvin, zise el. Aici nu există viaţă inteligentă. Semnalul de avertizare e automat, declanşîndu-se atunci cînd te apropii la o anumită distanţă.

Alvin încuviinţă şi adăugă: .

– Mă întreb ce anume încercau să protejeze? Sub cupolele acestea încap clădiri!... Orice!...

– N-avem cum să aflăm dacă toate impun aceeaşi restricţie. Mai interesante mi se par diferenţele dintre cele trei planete vizitate. Au golit-o complet pe prima... pe a doua au abandonat-o fără mari probleme... iar aici au devenit extrem de grijulii. Poate că plănuiau să revină într-o bună zi şi dpreau ca totul să fie în perfectă ordine.

– Dar nu s-au mai întors şi de atunci a trecut foarte mult timp.

– Poate s-au răzgîndit.

Curios, medită Alvin, cum atît el cît şi Hilvar începuseră, în mod inconştient, să se refere la nişte ipotetici "ei". Indiferent cine fuseseră aceştia, prezenţa lor se simţise limpede pe prima planeta, iar aici devenise chiar foarte puternică. Lumea de faţă fusese ambalată eu grijă şi pusă la păstrare, parcă în vederea unei utilizări viitoare.

– Să ne-ntoarcem, gîfîi Alvin. Abia mai respira.

După ce ecluza se închise îndărătul lor şi ei îşi reveniră, discutară următorul pas. Pentru o cercetare corespunzătoare ar fi trebuit să testeze un număr mare de cupole, cu speranţa de a găsi una care să nu emită semnalul de avertisment, unde să poată să pătrundă. Dacă încercarea eşuă... dar Alvin nici nu voia să se ia în considerare această posibilitate.

Fu însă nevoit să o facă peste mai puţin de jumătate de ceas, într-un mod mult mai dramatic decît şi-ar fi închipuit. Robotul investigase fără rezultat şase cupole, cînd întîlniră ceva ce nu-şi găsea locul în ordinea şi aranjamentul respectiv.

Dedesubt se afla o vale largă, mai puţin împestriţată de impenetrabilele şi misterioasele emisfere. În centrul văii se zărea cicatricea distincta a unei gigantice explozii – o explozie

care azvîrlise schije pe mai mulţi kilometri, în toate direcţiile, şi care pîrjolise solul, formînd un crater puţin adînc.

Iar lîngă crater se afla epava unei nave.

Douăzeci şi unu

Asolizară aproape de locul străvechii tragedii şi porniră încet, drămuindu-şi respiraţia, spre giganticul fuselaj înălţat deasupra lor. Din navă rămăsese numai o secţiune scurtă, probabil prova ori pupa, restul fiind distrus de explozie. În vreme ce se apropiau de epavă, un gînd se înfiripă treptat în mintea lui Alvin, devenind tot mai puternic, pînă atinse statutul unei certitudini.

– Hilvar, articulă el cu greutate, descoperind că abia reuşea să vorbească şi să umble în acelaşi timp, cred că asta-i nava care a coborît pe cea dintîi planetă.

Prietenul său încuviinţă din cap, preferînd să nu-şi piardă suflul. Şi pe e îl izbise aceeaşi idee. Soarta acelor primi vizitarori reprezenta o lecţie bună pentru imprudenţi. Spera ca Alvin să nu uite ceea ce vedea.

Ajunseră lîngă fuselaj şi ridicară privirile spre interiorul navei. Priveau parcă într-o clădire uriaşă, despicată cu brutalitate; podelele, pereţii şi plafoanele, rupte în planul exploziei, ofereau imaginea distorsionată a unei secţiuni de-a lungul navei. Oare ce fiinţe, se întrebă Alvin, zăceau acolo, în epava propriului vas?

– Nu înţeleg ceva, rosti brusc Hilvar. Acest segment este aproape intact. Unde-i restul? S-a rupt în două în spaţiu, iar bucata asta a căzut aici?

Descoperiră răspunsul după ce trimiseră robotul în explorare şi examinară ei înşişi împrejurimile. Nu era urmă de îndoială; dubiile dispărură cînd Alvin găsi şirul de moviliţe lungi de trei metri, pe colina de lîngă navă.

– Aşadar au coborît aici ignorînd avertismentul, concluzionă Hilvar. Erau curioşi, la fel ca tine. Au încercat să deschidă cupola...

Arătă spre versantul opus al craterului, spre scoica netedă, lipsită de semne, unde locuitorii lumii îşi pecetluiseră comorile la

plecare. Nu mai era o emisferă; acum era o sferă aproape completă, căci în jurul ei solul fusese spulberat de explozie.

– Nava a fost grav avariată şi mulţi dintre ocupanţi au fost ucişi. Au reuşit totuşi s-o repare şi au plecat din nou, abandonînd secţiunea asta după ce au evacuat din ea ceea ce era valoros. Ce muncă trebuie să fi fost!

Alvin nu îl auzea. Privea însemnul ciudat care-i atrăsese iniţial în locul acela: o tijă subţire, susţinînd un disc la o treime din lungime faţă de vîrf. Deşi străin şi nefamiliar, obiectul îl făcea să perceapă un mesaj mut, purtat de-a lungul erelor.

Dedesubtul pietrelor de la baza ei se găsea răspunsul la cel puţin o întrebare, însă deocamdată se putea lipsi de răspuns. Indiferent cum ar fi arătat fiinţele acelea, îşi meritau dreptul la odihnă veşnică.

Revenind la navă, Hilvar abia auzi şoapta lui Alvin.

– Sper că au ajuns cu bine acasă...

– Şi acum încotro? întrebă Hilvar.

Alvin privea gînditor ecranul.

– Crezi că ar trebui să ne întoarcem? replică el.

– Îmi pare ideea cea mai bună. S-ar putea ca norocul nostru să se schimbe; cine ştie ce alte surprize ne aşteaptă pe celelalte planete?

Era glasul raţiunii şi al prudenţei, iar Alvin învăţase să-i acorde mai multă atenţie decît cu cîteva zile în urmă. Însă străbătuse un drum lung şi întreaga viaţă aşteptase acest moment; nu dorea să renunţe, atîta timp cît mai erau lucruri de văzut.

– Rămînem în navă; nu vom mai asoliza nicăieri. Cred că e suficient ca măsură de precauţie.

Hilvar înălţă din umeri, parcă refuzînd să accepte orice responsabilitate pentru ce urma să se întîmple. Acum cînd Alvin însuşi dovedea o oarecare prudenţă, nu era înţelept să recunoască că el unul dorea de astă dată să continue cercetarea, deşi abandonase speranţa de a întîlni viaţă inteligentă pe vreuna din planete.

Înaintea lor se afla un sistem dublu, o planetă mare însoţită de un satelit mai mic. Primara sistemului putea fi soră geamănă cu cea de a doua planetă explorată de ei, înveşmîntată în aceeaşi pătură de un verde livid. Era inutil să se apropie; cunoşteau deja ce anume acoperea.

Alvin coborî cu nava deasupra satelitului. Nu-i trebuia avertismentul complexei maşinării ca să ştie că atmosfera nu era prezentă. Umbrele aveau contururi clare, precis delimitate şi nu exista o trecere gradată de la noapte la zi. Constituia cel dintîi corp ceresc unde vedea ceva similar unei înnoptări. În regiunea unde se găseau, doar unul din sorii coloraţi se ridica deasupra orizontului. Peisajul era scăldat într-o lumină roşiatecă, mohorîtă, de parcă fusese cufundat în sînge.

Zburară mulţi kilometri deasupra unor munţi rămaşi la fel de colţuroşi şi de ascuţiţi ca în epocile îndepărtate ale genezei. Era o lume care nu cunoscuse niciodată schimbarea, descompunerea, o lume ce nu fusese niciodată roasa de vînturi şi de ploi. Aici nu erau necesare circuite de eternitate, să păstreze obiectele cu tinereţea iniţială.

Dar dacă nu era aer, nu era nici viaţă... sau oare exista?

– Din punct de vedere biologic, ideea nu e absurdă, răspunse Hilvar întrebării lui Alvin. În general viaţa nu apare într-un spaţiu lipsit de aer, deşi poate dezvolta forme care să supravieţuiască acolo. Aşa ceva trebuie să se fi petrecut în milioane de cazuri, ori de cîte ori o planetă populată îşi pierdea treptat atmosfera.

– Dar te-ai aştepta ca în vid să existe forme de viaţă inteligentă! Nu s-ar fi protejat ele însele împotriva pierderii atmosferei?

– Numai dacă dezastrul s-ar fi produs după ce şi-au dezvoltat suficient intelectul pentru a-l stăvili. Dar dacă atmosfera s-a destrămat în vreme ce ele se găseau într-o fază primitivă, nu le rămînea decît să se adapteze, altminteri ar fi pierit. Iar după adaptare, puteau să nască o inteligenţă extrem de ridicată. Probabil că aşa s-a şi întîmplat în fapt – stimulentul era cu totul deosebit.

În privinţa respectivului corp ceresc, discuţia celor doi avea un caracter pur teoretic. Nu se zăreau nicăieri semne că ar fi adăpostit vreodată viaţă ori inteligenţă. Atunci, ce scop avusese? Alvin nutrea convingerea că sistemul multiplu al celor Şapte Sori era complet artificial, iar lumea aceea făcea parte dintr-un plan general.

Desigur, se putea să fi fost concepută pur şi simplu ca ornament, ca să ofere un satelit giganticului ei însoţitor. Şi în acest caz însă, plauzibil era să i se fi atribuit un scop.

– Uite, indică Hilvar ecranul. Acolo... În dreapta...

Alvin modifică traiectoria navei şi peisajul se înclină în jurul lor. Datorită vitezei, Stîncile înroşite se contopiră într-o dungă ceţoasă, apoi imaginea se stabiliză. Dedesubt începură să se perinde dovezile incontestabile ale vieţii.

Incontestabile – şi în acelaşi timp de neînţeles. Se prezentau sub forma unor şiruri de coloane subţiri, înalte de şaizeci de metri şi distanţate cam la treizeci una de cealaltă. Se pierdeau în depărtare, micşorîndu-se într-o perspectivă hipnotică pînă ce orizontul le înghiţea.

Alvin coti spre dreapta, să zboare împrejurul lor, încercînd să le ghicească rolul jucat cîndva. Erau absolut regulate, continuîndu-se neîntrerupt peste dealuri şi văi. Nu se zărea nici o urmă că ar fi susţinut cîndva ceva: netede şi lipsite de ornamente, fiecare îngustîndu-se puţin spre vîrf.

Destul de brusc, şirul coti în unghi drept. Alvin mai parcurse cîţiva kilometri înainte să reacţioneze şi să vireze în noua direcţie.

Coloanele de desfăşurau înainte cu pasul perfect egal. Apoi, la optzeci de kilometri de acea modificare de direcţie, făceau pe neaşteptate un alt unghi drept. În ritmul ăsta, socoti Alvin, în curînd ne întoarcem de unde am pornit. Monotonia coloanelor îi hipnotizase în asemenea măsură, încît atunci cînd lanţul lor se întrerupse, depăşiseră cu mai mulţi kilometri discontinuitatea. Hilvar îi strigă lui Alvin să întoarcă nava. Coborîră încetişor, iar ocolind porţiunea respectivă, o bănuială fantastică le încolţi în minte. La început, nici unul din ei nu avu curajul să i-o mărturisească celuilalt.

Două coloane se rupseseră în apropierea bazelor. Rămăseseră întinse în locul unde căzuseră, dar asta nu era totul. O forţă teribilă îndoise spre exterior coloanele adiacente golului format.

Nu puteau evita concluzia. Alvin înţelesese peste ce zburaseră: ceva ce observase adesea în Lys, însă schimbarea şocantă a proporţiilor îl împiedicase să-şi dea seama din primul moment.

– Hilvar, grăi el, abia îndrăznind să-şi rostească gîndurile, ştii ce e ?

– Pare greu de crezut, dar am ocolit un ţarc pentru animale. Coloanele formează un gard... un gard ce nu a fost suficient de rezistent.

– Persoanele care cresc animale, rosti Alvin cu rîsul nervos folosit atunci cînd oamenii îşi maschează stupoarea, ar trebui să se asigure că ştiu cum să le ţină închise.

Hilvar nu reacţionă la gluma forţată; privea încruntat şi gînditor coloanele doborîte.

– Nu înţeleg, spuse în cele din urmă. De unde avea hrană pe o asemenea planetă? Şi de ce a evadat din ţarc? Aş da orice să aflu ce fel de animal era.

– Poate că a fost abandonat aici şi a rupt îngrăditura tocmai pentru că era înfometai, reflectă Alvin. Sau l-a iritat ceva.

– Să coborîm puţin. Vreau să privesc solul.

Se apropiară pînă cînd nava fu gata să atingă piatra stearpă şi abia atunci observară că nenumărate gropiţe, largi de patru-cinci centimetri, presărau solul. În afara ţarcului însă, terenul nu prezenta găurile respective; ele se încetau la limita coloanelor.

– Ai avut dreptate, era flămînd, încuviinţă Hilvar. Dar n-a fost un animal, e mai corect să-i spunem plantă. Terminase solul din interiorul ţarcului şi fusese nevoită să găsească hrană. Probabil se deplasa destul de lent; i-au luat ani de zile pînă a dărîmat pilonii.

Imaginaţia lui Alvin completă rapid detaliile de care nu avea să fie sigur niciodată. Nu se îndoia de corectitudinea analizei lui Hilvar şi de faptul că un monstru botanic, ale cărui mişcări erau probabil atît de lente încît nu puteau fi urmărite cu ochiul liber, purtase o bătălie greoaie, dar necontenită împotriva barelor ce-l întemniţau.

Putea fi încă viu chiar după atîtea milenii, rătăcind liber pe suprafaţa planetei. Căutarea lui constituia însă o sarcină lipsită de speranţă, întrucît ar fi însemnat cercetarea suprafeţei întregului glob. Încercară o examinare nesistematică în cei cîţiva kilometri pătraţi din jurul deschiderii şi descoperiră găuri asemănătoare într-o zonă circulară cu diametrul de peste o sută cincizeci de metri, unde creatura se oprise să se hrănească – dacă termenul era aplicabil unui organism ce părea să-şi extragă substanţele vitale direct din rocă.

Înălţîndu-se mai mult în spaţiu, Alvin se simţi copleşit de o oboseală ciudată. Văzuse foarte multe lucruri, însă aflase prea

puţin. Pe toate aceste planele existau minuni, dar ceea ce căutau le părăsise cu multă vreme în urmă. Ştia că ar fi fost inutil să viziteze alte lumi ale celor Şapte Sori. Chiar dacă în Univers se mai afla inteligenţă, unde o puteau căuta în prezent? Privi stelele risipite pe ecran aidoma pulberii de diamant şi ştiu că tirnpul rămas nu era suficient pentru a le explora pe toate.

Părea că se scufundă într-un ocean de singurătate şi deprimare, de o profunzime neîncercată pînă atunci. Acum înţelegea spaima Diasparului faţă de dimensiunile uriaşe ale Universului, teroarea care-l făcusc pe cei din specia lui să se adune în microcosmosul propriului oraş. Era greu însă de crezut că, la urma urmei, ei avuseseră dreptate.

Se întoarse către Hilvar, căutînd sprijin. Prietenul său stătea cu pumnii încleştaţi şi cu o privire absorbită. Ţinea capul aplecat într-o parte, părînd să asculte, încordîndu-şi fiecare simţ în pustietatea din jur.

– Ce e? întrbă Alvin neliniştit. Fu nevoit să repete întrebarea înainte ca Hilvar să reacţioneze în vreun fel. Cînd îi răspunse, privea în continuare în gol.

– Vine ceva, şopti el. Ceva ce nu înţeleg.

Alvin avu impresia că în cabină se lăsase brusc frigul. Coşmarul Invadatorilor îi reînvie în minte, confruntîndu-l cu toată grozăvia lui închipuită. Cu un efort epuizant de voinţă, alungă panica din minte.

– E prietenos? Să pornim înapoi către Pămînt?

Hilvar nu răspunse primei întrebări – doar celei de-a doua. Glasul lui era slab, dar nu speriat. Părea mai degrabă surprins şi curios, de parcă întîlnise ceva atît de uimitor încît nu-şi permitea să piardă timpul răspunzînd întrebărilor îngrijorate ale lui Alvin.

– Prea tîrziu. Este deja aici.

Galaxia se rotise de multe ori în jurul axei din clipa în care Vanamonde devenise conştient. Puţine lucruri îşi amintea despre cei dintîi eoni şi despre creaturile ce-l îngrijiseră atunci... totuşi nu uitase disperarea lui cînd acestea plecaseră, lăsîndu-l singur printre aştri. Din momentul acela rătăcise de la o stea la alta, evoluînd lent, sporindu-şi treptat puterile. Odată, visase că îi regăsise pe cei ce asistaseră la naşterea sa; cu toate că visul se estompase încet-încet, niciodată nu-l uitase pe deplin.

Pe nenumărate lumi descoperise ruine, însă inteligenţă descoperise o singură dată... şi fugise înspăimîntat din faţa

Soarelui Negru. Numai că Universul este foarte mare, iar căutarea abia începuse.

Deşi îndepărtată în spaţiu şi timp, gigantica emisie ener getică din inima Galaxiei îl ademenise pe Vanamonde de peste ani-lumină. Nu aducea cîtuşi de puţin cu radiaţia stelară şi se ivise în cîmpul conştiinţei lui la fel de brusc precum dîra unui meteor pe un cer senin. Prin spaţiu şi timp porni într-acolo, spre ultimul moment al existenţei sale, desprins din el asemeni timpului trecut, mort şi încremenit.

Prelunga formă metalică, cu infinite complexităţi de structură, era de neînţeles, la fel de străină ca majoritatea obiectelor din lumea fizică. În jurul ei însă exista aura energetică ce-l atrăsese de-a curmezişul Universului, dar nu asta îl interesa în prezent. Precaut, cu prudenţa delicată a unui animal sălbatic gata oricînd să fugă, atinse cele două minţi descoperite.

Şi atunci ştiu că lunga lui căutare luase sfîrşit.

Alvin îşi prinse prietenul de umeri şi-l scutură cu violenţă, încercînd să-l trezească.

– Spune-mi ce se întîmplă! îl imploră el. Ce vrei să fac?

Privirea pierdută, inexpresivă, dispăru treptat din ochii lui Hilvar.

– Tot nu pricep, rosti el, dar nu trebuie să ne speriem... De asta sînt convins. Indiferent ce e, nu ne va face nici un rău. Pare pur şi simplu... curios.

Alvin era gata să răspundă cînd, deodată, îl copleşi o senzaţie care nu semăna cu nimic cunoscut pînă atunci. Încerca senzaţia că prin corp i se răspîndeşte o căldură uşor pişcătoare. Impresia dură numai cîteva secunde, însă cînd dispăru, el nu mai era acelaşi Alvin. Ceva îi împărţea creierul în două, suprapunîndu-se peste el aşa cum un cerc poate acoperi parţial un altul. Era conştient de mintea lui Hilvar, în apropiere, şi deopotrivă de ocupată cu creatura coborîtă asupra lor. Senzaţia se dovedea mai degrabă stranie decît neplăcută şi-i oferea lui Alvin primul contact telepatic – capabilitatea degenerată în asemenea măsură la semenii săi din Diaspar încît nu mai putea fi utilizată decît în comenzile adresate roboţilor.

Atunci cînd Seranis încercase să-i ia în stăpînire mintea, tînărul se revoltase. Acum nu se mai împotrivi. Ar fi fost zadarnic, şi în plus ştia că fiinţa necunoscută, indiferent de natura ei, nu era duşmănoasă. Se relaxă, acceptînd fără

împotrivire o inteligenţă infinit superioară să-i exploreze creierul. Însă, în acest considerent nu avea dreptate întru totul.

Vanamonde îşi dădu seama imediat că una din minţi era mai accesibilă şi mai deschisă decît cealaltă. Prezenţa sa le uluia pe amîndouă şi asta îl mira nespus. Îi venea greu să creadă că uitaseră; uitarea, ca şi moartea, constituiau noţiuni dincolo de înţelegerea lui.

Comunicarea era foarte dificilă. Gîndurile-imagini din creierele lor arătau atît de bizar încît cu greu le recunoştea. Îl uimea şi chiar îl alarma puţin obsesia spaimei recurente fată de Invadatori. Îi reamintea de propriile sale sentimente încercate pentru întîia dată în apropierea Soarelui Negru.

Ei însă nu ştiau nimic despre Soarele Negru, iar întrebările lor începeau să i se contureze în minte.

– Ce eşti?

La asta putea răspunde un singur lucru.

– Sînt Vanamonde.

Urmă o pauză (ce încet gîndeau!), apoi întrebarea se repetă. Nu pricepuseră. Ciudat, deoarece cu siguranţă numele i-l dăruiseră alţii asemeni lor, ca să-l pună alături de amintirile naşterii sale. Foarte puţine erau acele amintiri; începeau în mod inexplicabil dintr-un singur punct temporal, dar atîtea cîte erau se dovedeau limpezi precum cristalul.

Din nou firavele lor gînduri i se infiltrară în conştiinţă.

– Unde sînt cei care au creat cei Şapte Sori? Ce s-a întîmplat cu ei?

Nu ştia. Îi convinse cu greutate, iar dezamăgirea lor răsună clar şi distinct peste abisul ce le separa minţile. Însă se arătau răbdători şi el fu fericit să-i ajute, căci căinarea lor semăna cu a lui, iar ei erau primii săi prieteni.

Alvin aprecia că niciodată în decursul vieţii nu avea să mai trăiască o experienţă la fel de stranie ca această conversaţie tăcută. Îi venea greu să accepte că el reprezenta ceva mai mult decît un spectator. Nu voia să recunoască nici în sinea lui că în multe privinţe mintea lui Hilvar era mai capabilă decît a sa. Putea doar să aştepte şi să se minuneze, pe jumătate năucit de torentul de gînduri la limita înţelegerii lui.

Brusc, palid şi tulburat, Hilvar întrerupse contactul şi se întoarse către prietenul său.

– Alvin, este ceva ciudat aici. Nu înţeleg deloc.

Cuvintele sale zgîndărîră orgoliul lui Alvin. Chipul îi trădă probabil acest lucru, căci Hilvar surîse înţelegător.

– Nu-mi pot da seama ce este... Vanamonde, continuă el. Deţine cunoştinţe extraordinare, şi totuşi inteligenţa nu o are dezvoltată în aceeaşi măsură. Bineînţeles, există posibilitatea să aibă o minte de o natură într-atît de diferită, încît noi să n-o putem pricepe... deşi nu-mi vine să cred că asta ar fi explicaţia.

– Bine, şi ce ai aflat pînă acum? întrebă Alvin nerăbdător. Ştie ceva despre cei Şapte Sori?

Hilvar părea să se găsească foarte departe.

– Au fost construiţi de mai multe rase, printre care se afla şi cea umană, răspunse el absent. Vanamonde îmi furnizează astfel de răspunsuri, dar se pare el nu înţelege semnificaţia lor. Cunoaşte, cred, trecutul, fără a fi capabil să-l interpreteze. Evenimentele istoriei sînt amestecate în mintea lui.

Se opri gînditor, apoi se lumină la faţă:

– Putem întreprinde un singur lucru: să-l aducem pe Pămînt, să fie studiat de învăţaţii noştri.

– Dar e prudent să procedăm astfel?

– Da, replică Hilvar surprins de întrebarea însoţitorului său. Vanamonde este prietenos, mai mult, chiar afectuos faţă de noi.

Brusc, gîndul ce dădea tîrcoale la hotarul conştiinţei lui Alvin se limpezi. Şi-l aminti pe Krif, pe animalele care evadau permanent, alarmînd sau nemulţumind prietenii lui Hilvar. Şi îşî aminti – ce mult timp i se părea că se scursese de atunci! – scopul zoologic al expediţiei lor în Shalmirane.

Hilvar descoperise un nou animal de casă.

Douăzeci şi doi

Cît de improbabilă ar fi părut acestă conferinţă cu numai cîteva zile în urma, gîndea Jeserac. Cei şase vizitatori din Lys se aflau în faţa Consiliului, aşezaţi la o masă instalată în partea deschisă a potcoavei. Ca o ironie a soartei, nu cu mult înainte, Alvin şezuse exact în acelaşi loc şi auzise Consiliul hotărînd ca Diasparul să fie izolat de lume. Acum lumea se năpustise cu înverşunare asupra lor... şi nu numai ea, ci însuşi Universul.

Consiliul se schimbase, lipseau nu mai puţin de cinci dintre membrii săi. Nu reuşiseră să facă faţă noilor responsabilităţi şi

probleme, şi aleseseră drumul lui Khedron. Era dovada faptului că Diasparul dăduse greş, dacă atît de mulţi dintre locuitorii săi nu izbutiseră să ţină piept primei dificultăţi reale apărute după milioane de ani. Cîteva mii fugiseră în uitarea Băncilor Memoriei, sperînd ca la următoarea trezire, criza să fie depăşită, iar Diasparul să fi revenit la aspectul lui familiar. Aveau însă să fie dezamăgiţi.

Jeserac fusese cooptat într-unul din locurile vacante. Deşi oarecum izolat datorită rolului de tutore al lui Alvin, prezenţa sa era într-atît de necesară încît nimeni nu obiectase. Şedea la unul din capetele mesei în formă de potcoavă, o poziţie ce îi conferea unele avantaje. Nu numai că putea studia profilurile vizitatorilor, ci vedea la fel de uşor chipurile tovarăşilor săi din Consiliu – iar expresiile lor erau foarte sugestive.

Fără îndoială, Alvin avusese dreptate, iar Consiliul înţelegea treptat neplăcutul adevăr. Delegaţii din Lys gîndeau mai rapid decît cele mai inteligente minţi ale Diasparului, ceea ce nu reprezenta unicul lor avantaj, întrucît dovedeau şi un grad extraordinar de coordonare, datorat, bănuia Jeserac, facultăţilor telepatice. Se întrebă dacă nu cumva citeau gîndurile Consilierilor, deşi nu credea că ar fi încălcat promisiunea solemnă, în lipsa căreia întîlnirea respectivă n-ar fi fost posibilă.

Jeserac nu considera că se înregistraseră progrese importante. De fapt, nici nu ştia cum s-ar fi putut obţine ele. Consiliul, care cu greu acceptase existenţa Lysului, părea incapabil să priceapă ce se petrece. Dar în mod limpede erau speriaţi… şi la fel, presupunea el, erau şi musafirii, chiar dacă ei izbuteau să-şi camufleze sentimentele mai birje.

El unul nu era atît de înspăimîntat pe cît se aşteptase; temerile nu-i pieriseră, însă reuşise să le înfrunte. Ceva din imprudenţa lui Alvin (sau era oare curaj?) începuse să-i modifice concepţiile, deschizîndu-i noi orizonturi. Nu credea că va fi capabil să părăsească vreodată Diasparul, dar în prezent măcar înţelegea impulsul ce-l mînase pe Alvin să o facă.

Întrebarea Preşedintelui îl surprinse nepregătit, totuşi îşi reveni rapid.

– Consider, spuse el, că doar din pură întîmplare actuala situaţie s-a ivit abia acum. Ştim că au existat alţi paisprezece Unici anteriori; apariţia lor trebuie să fi avut o motivaţie clară. Eu cred că ea a constat în asigurarea faptului că Lys şi Diaspar

nu vor rămîne separate pe vecie. Alvin a rezolvat acest aspect, dar a întreprins şi altceva ce bănuiesc că n-a existat în schema iniţială. Computerul Central mi-o poate confirma?

Vocea impersonală răspunse instantaneu:

– Consilierul ştie că nu-mi este permis să comentez instrucţiunile programate de constructorii mei.

– Indiferent de motiv, urmă Jeserac, faptele sînt limpezi. Alvin-a ieşit în spaţiul cosmic. Cînd se va întoarce, puteţi încerca să-l opriţi să mai plece – deşi mă îndoiesc că veţi reuşi, deoarece între timp a învăţat probabil multe. Şi dacă s-a întîmplat lucrul de care vă temeţi, atunci nimeni dintre noi nu poate face nimic. Pămîntul este complet neajutorat, aşa cum a fost de fapt de milioane de ani.

Se opri şi privi în roată. Cuvintele lui nu făcuseră plăcere nimănui, însă nici nu se aşteptase să facă şi nici nu o dorise.

– Totuşi, nu pricep de ce trebuie să fim alarmaţi. Pămîntul nu se află într-un pericol mai mare decît altă dată. De ce doi oameni, într-o navă micuţă, ar abate din nou mînia Invadatorilor asupra noastră? Dacă sîntem cinstiţi cu noi înşine, trebuie să recunoaştem că Invadatorii ne-ar fi putut distruge planeta cu epoci în urmă.

Urmă o tăcere dezaprobatoare. Era o erezie... şi cîndva, Jeserac însuşi ar fi condamnat-o ca atare.

Preşedintele interveni, încruntîndu-se preocupat:

– Nu cumva există o legendă potrivit căreia Invadatorii au cruţat Pămîntul, cu singura condiţie ca Omul să nu mai iasă niciodată în spaţiu? Nu cumva tocmai le-am încălcat condiţia?

– O legendă, da, încuviinţă Jeserac. Acceptăm multe lucruri fără să ne punem întrebări şi acesta e unul din ele. În privinţa legendei respective nu avem nici o dovadă. Îmi vine greu să cred că un eveniment de o asemenea importanţă nu e înregistrat în memoriile Computerului Central. El nu ştie nimic despre o asemenea înţelegere. L-am chestionat, deşi numai prin automatele de informaţii. La dorinţa Consiliului, întrebarea i se poate pune direct.

Jeserac nu vedea motivul să fie dojenit din nou pentru încălcarea unui tabu. Aşteptă.

Răspunsul însă nu sosi, căci în momentul acela solii din Lys tresăriră simultan în fotolii, în vreme ce feţele le încremeneau în

expresii neîncrezătoare şi speriate. Lăsau impresia că ascultă mesajul unui glas teribil de îndepărtat.

Consilierii aşteptară, propria lor nelinişte sporind minut după minut, în vreme ce conversaţia continua silenţios. Apoi conducătorul delegaţiei ieşi din transă şi se întoarse către Preşedinte, scuzîndu-se:

– Am primit veşti extrem de ciudale şi de tulburătoare din Lys.

– Alvin a revenit pe Pămînt?

– Nu, nu Alvin. Altceva!

Coborîndu-şi nava credincioasă în poiana din Airlee, Alvin se întrebă dacă în istorie mai existase vreun vas care să aducă o asemenea încărcătură pe Pămînt... Presupunînd că Vanamonde era localizat într-adevăr în interior. Pe durata călătoriei nu dăduse nici un semn de viaţă. Hilvar considera, iar cunoaşterea lui era mult mai directă, că doar sfera de atenţie a lui Vanamonde putea fi definită spaţial. Vanamonde în sine nu era localizat niciunde... poate chiar nicicînd!

Seranis şi cei cinci Senatori aşteptau lîngă navă. Pe unul din ei Alvin îl cunoştea de la ultima vizită. Bănuia că ceilalţi doi întîlniţi atunci se găseau în prezent în Diaspar. Era curios să afle ce rezultate obţinuse delegaţia şi cum reacţionase oraşul faţă de primii intruşi din exterior după atîta timp.

– Se pare, Alvin, rosti Seranis pe un ton sec, după ce-şi îmbrăţişase fiul, că ai un talent aparte de a descoperi entităţi ieşite din comun. Cred însă că va trece mult pînă îţi vei depăşi actuala realizare.

Fu rîndul lui Alvin să fie surprins.

– Vanamonde e deja aici?

– Da, de cîteva ore. Nu ştim în ce mod a reuşit să urmărească traseul vostru iniţial – o performanţă de-a dreptul stupefiantă şi care ridică o serie de probleme filosofice interesante. Sînt dovezi că a ajuns în Lys exact în clipa în care l-aţi descoperit, deci e capabil de viteze infinite. Asta nu e totul. În ultimele ceasuri ne-a învăţat mai multă istorie decît crezusem vreodată că există.

Tînărul o privi uluit, apoi înţelese. Nu era greu de imaginat impactul lui Vanamonde asupra acestor oameni, cu simţurile lor ascuţite şi minţile superb angrenate laolaltă. Reacţionaseră cu o viteză surprinzătoare. Se amuză închipuindu-şi scena absurdă a

unui Vanamonde înspăimîntat, înconjurat de spiritele luminate ale Lysului.

– Aţi descoperit ce este?

– Da. Asta a fost simplu, deşi tot nu-i cunoaştem originea. Este o raţiune pură, însă copilăroasă, în pofida unei cunoaşteri aproape nelimitate, şi o spun în sensul strict al cuvîntului.

– Fireşte! strigă Hilvar. Trebuia să-mi fi dat seama!

Alvin îl privi derutat. Seranis îi explică răbdătoare:

– Cu toate că Vanamonde are o minte colosală, se arată a fi necopt, nedezvoltat. Inteligenţa lui reală se găseşte sub nivelul celei a unei fiinţe omeneşti – femeia zîmbi ironic – chiar dacă procesele gîndirii sînt mult mai rapide şi învaţă foarte repede. De asemenea, posedă unele puteri pe care deocamdată nu le înţelegem. Se pare că trecutul îi este acccesibil, într-un mod dificil de descris. S-ar putea să fi utilizat această aptitudine pentru a vă reconstitui drumul de pe Pămînt.

Alvin rămase tăcut, copleşit. Realiză cîtă dreptate avusese Hilvar, aducîndu-l pe Vanamonde în Lys. Şi pricepu cît de norocos fusese păcălind-o pe Seranis – nu era ceva repetabil într-o viaţă.

– Vrei să spui, întrebă el, că Vanamonde de-abia s-a născut?

– După normele sale, da. Vîrsta lui e foarte mare, deşi probabil nu cît a civilizaţiei umane. Lucrul cel mai extraordinar este că insistă să susţină că noi l-am creat. Nu poate fi însă nici urmă de îndoială că originea i se leagă de misterele trecutului.

– Ce se întîmplă acum cu el? interveni Hilvar cu un ton uşor posesiv.

– Istoricii din Grevam îl chestionează. Se încearcă reconstituirea principalelor evenimente ale trecutului, dar va dura ani de zile. Vanamonde îl descrie în cele mai mici detalii, dar din cauză că nu înţelege nimic din el progresăm foarte încet.

Alvin se întrebă cum aflase Seranis aceste amănunte, dîndu-şi seama apoi că probabil fiecare creier treaz din Lys asista la cercetări. Se simţi mîndru ştiind că lăsase în Lys o urmă la fel de importantă ca cea din Diaspar, dar mîndria i se împletea cu frustrarea. Exista ceva care nu va înţelege sau împărtăşi pe deplin niciodată: contactul direct între gînduri, fie ele şi numai omeneşti, reprezenta pentru el un mister la fel de mare pe cît este muzica pentru un surd, ori culoarea pentru

orbi. Totuşi, în prezent locuitorii Lysului comunicau mental cu inimaginabila creatură extraterestră pe care el o condusese spre Pămînt, şi pe care n-ar fi descoperit-o nicicînd numai cu ajutorul simţurilor sale.

Nu mai avea ce face aici; rezultatele investigaţiei urmau să-i fie comunicate la sfîrşit. Deschisese porţile infinitului şi se simţea copleşit, speriat de ceea ce făcuse. Pentru propria lui linişte sufletească, trebuia să revină în micuţa şi familiara lume a Diasparului, să caute adăpost pentru a-şi analiza visele şi aspiraţiile. Ironia soartei: cel ce respinsese plin de dispreţ oraşul ca să se avînte printre stele, se întorcea acasă, aşa cum un copil înspăimîntat se refugiază în braţele mamei.

Douăzeci şi trei

Diasparul nu fu prea încîntat să-l revadă pe Alvin. Oraşul continua să fie în fierbere, aidoma unui muşuroi imens, zgîndărit violent cu băţul de un copil neastîmpărat. Încă şovăia în a înfrunta realitatea, dar cei ce refuzau să admită existenţa Lysului şi a lumii exterioare nu mai aveau unde să se ascundă. Băncile Memoriei încetaseră să-i mai accepte. Indivizi încercînd să se agaţe de visele lor şi să se refugieze în viitor, intrau acum zadarnic în Palatul Creaţiei: Flacăra dizolvatoare refuza să-i mai întîmpine, refuzînd să-i mai deştepte peste o sută de mii de ani depărtare pe fluviul temporal. Orice apel adresat Computerului Central se dovedea inutil, iar acesta nu explica nimănui logica acţiunilor sale. Respinşii se vedeau nevoiţi să revină în oraş, pentru a se confrunta cu problemele propriei epoci.

Alvin şi Hilvar aterizaseră la periferia parcului, nu departe de Palatul Consiliului. Pînă în ultima clipă Alvin nu fusese sigur dacă nava putea coborî prin ecranele protective ale oraşului. Cerul Diasparului, ca de altfel totul legat de el, era artificial. Noaptea, cu amintirile înstelate de ceea ce pierduse Omul, nu era niciodată lăsată să pogoare aici, şi în plus se asigura în acest mod paza împotriva furtunilor bîntuind uneori deşertul şi acoperind cerul cu perdele mişcătoare de nisip.

Paznicii invizibili le permiseră însă trecerea, iar cînd Diasparul apăru dedesubt, Alvin ştiu că ajunsese acasă. Oricît l-ar fi atras Universul şi tainele sale, el se născuse şi aparţinea

acestui loc. Nu avea să-l satisfacă niciodată, dar de revenit va reveni mereu. Traversase jumătate din galaxie ca să afle acest simplu adevăr.

Mulţimea se adună înainte ca vasul să aterizeze. Alvin îşi puse întrebarea cum urmau să-l primească concitadinii. Le distingea perfect chipurile, privindu-i pe ecran. Sentimentul dominant părea a fi curiozitatea – în sine, ceva nou pentru Diaspar. Curiozitatease amesteca cu neliniştea, iar ici-colo i se observau semne clare de teamă. Nimeni, gîndi oarecum trist tînărul, nu arăta bucuros de întoarcerea lui.

Pe de altă parte, Consiliul îl întîmpină cu braţele deschise – deşi din pură prietenie. Cu toate că el provocase criza respectivă, era singurul în stare să pună bazele viitoarei politici a Diasparului. Îl ascultară cu atenţie povestindu-şi drumul spre sistemul celor Şapte Sori şi întîlnirea cu Vanamonde. Le răspunse la întrebări cu o răbdare surprinzătoare probabil pentru toţi. Alvin descoperi destul de repede că pe primul loc, în minţile lor, se situa frica faţă de Invadatori, chiar dacă evitau s-o pomenească. Figurile lor indicară clar posomorîrea cînd el abordă subiectul în mod deschis.

– Dacă Invadatorii se mai găsesc în Univers, atunci cu siguranţă ar fi trebuit să-i întîlnesc în centrul galaxiei. Dar în preajma celor Şapte Sori nu există viaţă inteligentă şi o bănuiam încă înainte ca Vanamonde să ne-o confirme. Eu cred că Invadatorii au dispărut de multe ere. În mod cert, Vanamonde, probabil de o vîrstă cu Diasparul, nu ştie nimic despre ei.

– Să discutăm următoarea ipoteză, interveni unul dintre Consilieri. Dacă, într-un mod ce depăşeşte actuala noastră înţelegere, Vanamonde e un urmaş al Invadatorilor. Şi-a uitat originea, fapt care nu înseamnă că într-o bună zi nu poate redeveni periculos.

Hilvar, asistînd doar ca spectator, nu aşteptă permisiunea să vorbească. Pentru prima dată Alvin îl văzu într-atît de furios.

– Vanamonde a privit în mintea mea, rosti Hilvar, iar eu am întrezărit ceva din mintea lui. Lysul a aflat deja multe despre el, deşi nu a descoperit încă ce anume este. Un lucru însă-i sigur: este prietenos. S-a bucurat cînd ne-a întîlnit. Nu avem de ce ne teme de el.

După această izbucnire urmă un moment de tăcere, iar Hilvar se aşeză la loc cu o expresie puţin stînjenită. Din acea

clipă tensiunea din Sala Consiliului se micşoră considerabil, de parcă o povară se ridicase de pe inimile celor prezenţi. Şi fireşte, Preşedintele nu încercă, cum i-ar fi cerut datoria, să-l mustre pe Hilvar pentru întrerupere.

Audiind dezbaterile, Alvin observă destul de repede că în cadrul Consiliului se conturaseră trei curente. Conservatorii, în minoritate, continuau să spere că timpul putea fi întors înapoi şi să se reinstaureze vechea ordine. Oricît de absurd ar fi părut, ei se agăţau de speranţa că Diaspar şi Lys puteau fi convinse să uite iarăşi una de cealaltă.

Progresiştii alcătuiau un alt grup minoritar, dar prezenţa lor în Consiliu îl surprindea în mod plăcut pe Alvin. Fără să fie tocmai încîntaţi de invazia din exterior, se hotărîseră să o utilizeze cît mai bine în folosul lor. Unii dintre ei ajunseseră chiar să sugereze modalităţi de a depăşi barierele psiholpgice care izolaseră Diasparul mai eficient decît cele fizice.

Majoritatea membrilor Consiliului, reflectînd cu exactitate starea de spirit a cetăţenilor, adoptase o atitudine de expectativă, aşteptînd o clarificare a tendinţelor în evoluţie, înţelegeau că nu se punea problema planificării pe termen lung şi pînă nu se limpezea situaţia nu încercau să urmeze o cale bine definită.

Cînd şedinţa luă sfîrşit, Jeserac se alătură celor doi tineri. Părea schimbat de la ultima întîlnire – şi despărţire – din Turnul lui Loranne, atunci cînd pustiul se întinsese sub ei. Schimbarea nu era una la care Alvin să se fi aşteptat, deşi se încadra într-o categorie pe care avea s-o întîlnească tot mai frecvent în zilele următoare.

Tutorele său arăta mai tînăr, ca şi cum trupul lui găsise un combustibil nou, mai puternic, în adîncul său. În ciuda vîrstei, se număra printre cei capabili să răspundă provocării azvîrlite Diasparului de către Alvin.

– Am noutăţi pentru tine, începu el. Îl cunoşti pe senatorul Gerane, nu-i aşa?

După o clipă de nedumerire, tînărul îşi aminti.

– Sigur că da... a fost unul dintre primii oameni pe care i-am întîlnit în Lys. Nu face parte din delegaţia lor?

– Ba da. Am ajuns la o înţelegere reciprocă excelentă. E un individ sclipitor; cunoaşte despre mintea omenească mai multe lucruri decît aş fi crezut că e posibil – deşi mi-a spus că după

normele Lysului, el este un începător. La noi a iniţiat un proiect care sînt sigur că-ţi va place. Doreşte să analizeze cauzele ce ne reţin în oraş şi crede că, atunci cînd va descoperi modul cum ne-au fost impuse, le va putea înlătura. Lucrează deja cu vreo douăzeci dintre noi.

– Şi cu tine?

– Da, încuviinţă Jeserac, trădînd o modestie pe care Alvin rareori o întîlnise. Nu este uşor şi nici plăcut... dar te stimulează.

– Cum lucrează Gerane?

– Foloseşte mai multe poveşti-saga. A creat o întreagă serie şi ne studiază reacţiile la parcurgerea lor. N-am bănuit că la vîrsta mea am să revin la amuzamentele copilăriei.

– Ce sînt astea, saga? întrebă Hilvar.

– Lumi de vis, imaginare, răspunse Alvin. De fapt, majoritatea sînt imaginare, pentru că unele se bazează probabil pe fapte istorice. În celulele de memorie ale oraşului sînt înregistrate mii şi milioane; îţi poţi alege orice doreşti, aventuri, experienţe inedite, şi întotdeauna ele îţi vor părea absolut veridice atît timp cît impulsurile aparatelor îţi alimentează creierul.

Se întoarse către Jeserac:

– Ce tip de saga foloseşte?

– După cum era de aşteptat, majoritatea se referă la părăsirea Diasparului. Unele ne poartă în perioada primelor noastre vieţi, cît mai aproape de timpul întemeierii oraşului. Gerane consideră că apropiindu-se mai mult de originea acestor constrîngeri mentale, îi va fi mai uşor să le analizeze,

Alvin se simţi extrem de încurajat. Strădaniile lui ar fi fost doar pe jumătate împlinite dacă, deschizînd porţile Diasparului, ar fi constatat că nimeni nu iese prin ele.

– Chiar doreşti să fii în stare să ieşi din Diaspar? întrebă viclean Hilvar.

– Nu, răspunse Jeserac fără ezitare. Ideea mă îngrozeşte. Totuşi, înţeleg că am greşit fundamental considerînd Diasparul singurul lucru important de pe lume, iar raţiunea îmi spune că ceva trebuie făcut pentru a îndrepta greşeala. Din punct de vedere emoţional, nu sînt capabil deocamdată să părăsesc oraşul. Poate niciodată nu voi izbuti. Oricum, Gerane apreciază că unii dintre noi vor reuşi să ajungă în, Lys, iar eu sînt dispus

să-l ajut în experiment... deşi pe jumătate, continui să sper că va eşua.

Alvin îşi privi cu un respect înnoit bătrînul tutore. Nu avea sâ mai nesocotească niciodată puterea sugestiei şi nici să subestimeze forţele capabile să împingă un om la acţiuni împotriva logicii. Nu se putea reţine să nu compare curajul calm al lui Jeserac cu fuga speriată a lui Khedron, chiar dacă, luînd în considerare cele învăţate în ultima vreme despre natura umană, îi venea greu să-l condamne pe Bufon pentru fapta sa.

Era convins de succesul încercării lui Gerane. Poate Jeserac era prea bătrîn pentru a sparge şablonul atîtor vieţi, indiferent cît ar fi dorit să păşească pe un drum nou. Chestiunea avea puţină importanţă, deoarece aveau să reuşească alţii, conduşi de priceperea psihologilor din Lys. Iar în clipa în care primii urmau să scape din tiparele vechi de un miliard de ani, rămînea doar o chestiune de timp ca şi restul să-i urmeze.

Se întrebă ce se va întîmpla cu Diaspar, cu Lys, cînd barierele vor dispare complet. Cumva, din ambele civilizaţii trebuiau salvate elementele cele mai capabile şi contopite într-o cultură nouă, mai sănătoasă. O sarcină dificilă ce necesita înţelepciunea şi răbdarea ambelor părţi.

Unele dificultăţi apăruseră deja, prcvestindu-le pe cele viitoare. Vizitatorii din Lys refuzaseră cu politeţe să locuiască în casele oferite în oraş. Îşi instalaseră corturile în parc, într-un peisaj reamintindu-le ţinutul lor. Hilvar constituise singura excepţie. Deşi nu-i plăcea să stea într-o odaie cu mobilier efemer şi pereţi mişcători, acceptase cu bravură ospitalitatea lui Alvin, asigurat de promisiunea unei şederi scurte.

Pînă atunci, Hilvar nu se simţise niciodată singur. În Diaspar cunoscuse totuşi singurătatea. Pentru el, oraşul era mai straniu decît fusese Lys pentru Alvin. Se simţea oprimat şi copleşit de infinită lui.complexitate, de nenumăraţii străini părînd să umple fiecare centimetru de spaţiu din jur. În Lys îi cunoştea aproximativ pe toţi, fie că îi întîlnise fizic, fie că nu. O mie de vieţi nu i-ar fi ajuns însă să-i cunoască pe toţi cetăţenii Diasparului, şi cu toate că înţelegea că sentimentului respectiv îi lipsea logica, se simţea deprimat. Doar loialitatea faţă de Alvin îl reţinea acolo, într-un mediu ce nu avea nimic comun cu lumea sa şi cu el însuşi.

Încercase adesea să analizeze simţămintele ce-l legau de Alvin. Era conştient că prietenia lui izvora din aceeaşi sursă care-l făcea să iubească creaturile mici şi dîrze, şi i-ar fi uimit pe toţi aceia ce-l considerau pe Alvin un individ hotărît, încăpăţînat, interiorizat, neavînd nevoie de afecţiunea nimănui şi incapabil s-o ofere în schimb chiar dacă ar fi primit-o.

Hilvar însă ştia mai bine. Instinctiv, o înţelesese încă de la început. Alvin era un explorator şi toţi exploratorii caută ceva pierdut. Rareori izbutesc să-l găsească, dar aproape niciodată reuşita nu le oferă satisfacţii mai mari decît căutarea în sine.

El nu ştia ce anume căuta Alvin. Pe prietenul lui îl mînau forţe declanşate cu eoni în urmă, de către plănuitorii de geniu ai Diasparului, ori de către oamenii încă mai geniali care li se împotriviseră. Aidoma oricărei fiinţe umane, Alvin era într-o anumită măsură o maşină, acţiunile fiindu-i determinate de moştenirea lui ereditară. Amănuntul nu influenţase cu nimic nevoia lui de înţelegere şi simpatie şi nu-l făcea imun în faţa singurătăţii ori frustrării. Pentru concitadinii săi reprezenta un individ atît de surprinzător încît uneori, uitau că şi el împărtăşea aceleaşi sentimente. Numai un străin, provenind dintr-un mediu cu totul diferit, putea să-l privească ca pe o fiinţă umană.

În numai cîteva zile de la sosirea în Diaspar, Hilvar întîlnise mai mulţi oameni decît în toată viaţa sa de pînă atunci. Întîlnise... dar practic nu ajunsese să cunoască pe nici unul. Deoarece trăiau laolaltă într-un spaţiu atît de restrîns, locuitorii oraşului păstrau mereu o rezervă greu de învins. Singura izolare cunoscută era aceea a minţii şi se agăţau de ea chiar atunci cînd participau la nesfîrşitele activităţi sociale din oraş. Lui Hilvar îi părea rău pentru ei, chiar dacă ştia că ei nu aveau nevoie de simpatia lui. Nu realizau ce anume le lipsea, nu înţelegeau sentimentul cald al apartenenţei la comunitate, la un grup care îi unea pe toţi în societatea telepatică a Lysului. Deşi îndeajuns de politicoşi pentru a se preface, era evident că cei mai mulţi dintre interlocutorii lui îl priveau compătimitori, bănuindu-l că ducea o existenţă teribil de monotonă şi de plictisitoare.

Pe Eriston şi Etania, părinţii lui Alvin, Hilvar îi etichetase destul de repede ca lipsiţi de personalitate, oameni blajini, total dezorientaţi. I se părea foarte derutant să-l audă pe prietenul

său numindu-i mamă şi tată – cuvinte care, în Lys, continuau să-şi menţină străvechiul înţeles biologic. Avea nevoie de un permanent efort de imaginaţie ca să-şi amintească faptul că legile vieţii şi ale morţii fuseseră abrogate de creatorii Diasparului. Existau momente cînd considera că, în ciuda activităţilor din jur, oraşul era pe jumătate mort, pentru că nu avea copii.

Se întreba ce avea să se întîmple cu Diaspar acum, cînd lunga lui izolare luase sfîrşit. Credea că lucrul cel mai nimerit ar fi fost distrugerea Băncilor Memoriei, ce menţineau oraşul în tipare rigide de atîtea epoci. Oricît de miraculoase – poate constituiau apogeul unei ştiinţe – ele reprezentau creaţia unei civilizaţii bolnave, o civilizaţie înspăimîntată de prea multe lucruri. Unele dintre acele temeri se bazau pe realităţi, însă altele erau simple produse ale închipuirii. Hilvar cunoştea cîte ceva din primele rezultate ale explorării minţii lui Vanamonde. În cîteva zile urmau să le afle şi locuitorii Diasparului... şi să descopere cît anume din trecutul său fusese mit.

Lipsit de Băncile Memoriei, oraşul avea să moară într-o sută de ani, căci oamenii lui pierduseră capacitatea de a se reproduce singuri. Asta era dilema ce trebuia soluţionată. Hilvar întrezărise deja o posibilă rezolvare. Orice problemă tehnică are întotdeauna un răspuns, iar concetăţenii lui erau experţi în ştiinţele biologice. Ce fusese legat se putea desface; evident, dacă Diasparul o dorea.

În primul rînd însă, oraşul trebuia să înţeleagă ce pierduse. Iar pentru aceasta era nevoie de mulţi ani, poate de secole. Prima lecţie începuse, iar impactul ei avea să zdruncine Diasparul tot atît de profund pe cît o făcuse însuşi contactul cu exteriorul.

Desigur, Lysul va fi zguduit la rîndul său. În ciuda diferenţelor dintre cele două civilizaţii, ele proveneau din aceeaşi tulpină... şi împărţiseră aceleaşi vise. Amîndouă aveau să fie mai sănătoase după o privire, curioasă şi neclintită, aruncată în trecutul pierdut de atîta vreme.

Douăzeci şi patru

Amfiteatrul fusese conceput să cuprindă întrega populaţie trează a Diasparului. Nici unul din cele zece milioane de locuri nu rămăsese neocupat. Privind în josul giganticei curbe, Alvin îşi amintea fără să vrea de Shalmirane. Aveau aceeaşi formă şi aproape aceeaşi mărime. Dacă cineva ar fi umplut cu oameni craterul lui Shalmirane, el ar fi semănat mult cu amfiteatrul plin din Diaspar.

Exista totuşi o diferenţă fundamentală. Cupa uriaşă a lui Shalmirane era reală, amfiteatrul nu. Şi nu existase niciodată, era doar o fantomă, un model de sarcini electronice, dormind în Computerul Central pînă la ivirea necesităţii rechemării sale. De fapt, tînărul se găsea în camera lui, iar sutele de mii de oameni ce păreau să-l înconjoare se aflau în locuinţele lor. Atît timp cît nu încerca să se mişte, iluzia se păstra perfectă. Putea crede foarte bine că Diasparul dispăruse şi toţi locuitorii se adunaseră în enorma cavitate.

Nici măcar o dată la un mileniu viaţa oraşului nu se oprea, ca populaţia să se întîlnească în Marea Adunare. Dar simultan, în Lys se desfăşura o adunare similară. Acolo era o întrunire a minţilor, şi poate că asociată ei exista o reuniune a trupurilor, la fel de imaginară şi de amăgitoare ca aceasta.

Alvin recunoştea majoritatea chipurilor din jur. La aproape doi kilometri depărtare şi cu irei sute de metri mai jos, se alia micuţa platformă circulară asupra căreia se îndrepta atenţia tuturor. Era greu de crezut că de la o asemenea distanţă se distingea ceva, insă Alvin ştia că în momentul începerii adunării, urma să audă şi să vadă lotul, la fel de limpede ca oricare alt cetăţean al oraşului.

Platforma se umplu de fum şi din el se întrupa Callitrax, conducătorul grupului însărcinat cu reconstituirea trecutului din informaţiile oferite de Vanamonde. Fusese o misiune dificilă, aproape imposibilă, nu numai din cauza uriaşelor perioade de timp implicate. O singură dată, cu ajutorul lui Hilvar, Alvin pătrunsese vreme de o clipă în mintea ciudatei creaturi pe care o descoperiseră – ori care îi descoperise. Pentru Alvin, gîndurile lui Vanamonde se dovediseră la fel de neinteligibile precum o mie de voci strigînd împreună într-o peşteră imensă, cu ecou.

Totuşi, locuitorii Lysului le desluşeau, izolîndu-le şi înregistrîndu-le pentru a fi studiate în voie. Se zvonea, deşi Hilvar nu voia nici să confirme, nici să nege, că ceea ce

obţinuseră era atît de straniu, încît abia semăna cu istoria acceptată de specia umană de un miliard de ani încoace.

Callitrax începu să vorbească. Pentru Alvin, ca şi pentru oricare altul, glasul clar şi precis părea să vină de la o distanţă de numai cîţiva centrimetri. Apoi, printr-o modalitate dificil de definit, la fel cum construcţia unui vis contrazice logica dar nu produce nici o surpriză în mintea visătorului, Alvin se trezi lîngă Callitrax, chiar dacă, în acelaşi timp, îşi menţinea locul sus pe panta amfiteatrului. Paradoxul nu-l mira pe tînăr, îl accepta ca atare, fără întrebări, aidoma celorlalte fenomene de modificare a timpului şi spaţiului oferite de ştiinţă.

Foarte sumar, Callitrax rezumă istoria acceptată. Aminti de necunoscuţii din Civilizaţiile Zorilor, care nu lăsaseră în urma lor decît nume glorioase şi legendele învăluite în ceaţă ale Imperiului. Chiar de la începuturi, spunea el, Omul dorise stelele – şi în cele din urmă le obţinuse. Vreme de milioane de ani cutreierase prin Galaxie, cucerind sistemele stelare unul după altul. Apoi, din bezna de dincolo de marginea Universului, Invadatorii îl loviseră şi-i smulseseră tot ceea ce cîştigase.

Retragerea în Sistemul Solar fusese amară şi durase probabil mai multe epoci. Pămîntul însuşi fusese salvat cu greu în urma fabuloaselor bătălii purtate în jurul lui Shalmirane. Cînd totul luase sfîrşit, Omului îi rămăseseră numai amintirile şi planeta lui natală.

De atunci avusese loc un declin prelung. Ca o ironie finală, rasa ce sperase să conducă Universul, abandonase şi cea mai mare parte a micuţei sale lumi, despărţindu-se în două civilizaţii izolate, Lys şi Diaspar, oaze de viaţă într-un deşert ce le separa tot atît de eficient ca şi hăurile interstele.

Callitrax făcu o pauză. Alvin şi ceilalţi participanţi la adunare avură impresia că istoricul se uita în ochii fiecăruia, cu o privire martoră a unor evenimente pe care nici acum nu le putea crede.

– Deci, continuă el, acestea au fost legendele în care am crezut cu toţii. Astăzi vă pot spune că sînt false, false în totalitatea detaliilor lor, atît de false încît nici măcar acum nu le-am pus complet de acord cu adevărul.

Tăcu, aşteptînd efectul cuvintelor sale. După aceea, încet şi răspicat, oferi atît Lysului cît şi Diasparului cunoştinţele obţinute din mintea lui Vanamonde.

Nu era cîtuşi de puţin adevărat că Omul atinsese stelele. Micul lui imperiu se mărginise la oabitele lui Pluto şi Persefona. Spaţiul interstelar se dovedise o barieră mai presus de puterile sale. Întrega civilizaţie i se dezvoltase în jurul Soarelui şi era încă foarte tînără, cînd... aştrii au venit către Pămînt.

Impactul trebuie să fi fost zguduitor. În ciuda eşecurilor, Omul nu se îndoise niciodată că într-o bună zi avea să cucerească abisurile Cosmosului. Crezuse, de asemenea, că dacă în Univers existau civilizaţii egale cu a sa, nu existau altele superioare. În momentul respectiv înţelesese că ambele credinţe se dovediseră neîntemeiate, iar printre stele se găseau minţi cu mult mai evoluate.

Timp de mai multe veacuri, mai întîi în navele altor rase, apoi în vehicule construite cu o tehnică împrumutată, Omul explorase Galaxia. Pretutindeni găsise culturi pe care era în stare să le înţeleagă, dar nu să le şi egaleze, iar alteori întîlnise minţi ce urmau curînd să-l depăşească cu totul.

Şocul s-a dovedit teribil, însă a declanşat şi modelarea speciei. Trist şi infinit mai înţelept, revenise în Sistemul Solar ca să reflecte asupra cunoştinţelor dobîndite. Acceptă provocarea şi treptat, imagină un plan conferind speranţe pentru viitor.

Cîndva, ştiinţele fizice constituiseră principalul său interes. Se întoarse cu şi mai multă hotărîre asupra geneticii şi studiului creierului. Indiferent de preţ, avea să-şi accelereze evoluţia pînă la limitele posibilului.

Experimentul îi epuizase energia pentru milioane de ani. Lupta, sacrificiile şi strădaniile acelea Callitrax le cuprinse în doar cîteva cuvinte. Omul obţinuse marile victorii. Învinsese boala şi dacă dorea, putea trăi veşnic, iar prin stăpînirea telepatiei, supusese voinţei sale cea mai subtilă dintre forţe: cea mentală.

Bazîndu-se pe propriile resurse, se pregătise să se aventureze iarăşi în spaţiile uriaşe ale Galaxiei, să întîlnească de pe poziţii de egalitate civilizaţiile care îl respinseseră cîndva, şi să-şi joace rolul în istoria Universului.

Toate acestea au fost înfăptuite. Din epoca aceea, poate cea mai întinsă din întreaga istorie, umană, proveneau Legendele Imperiului. Imperiul fusese un conglomerat de rase, dar adevărul fusese uitat în tragedia zguduitoare care îi marcase sfîrşitul.

Durase cel puţin un milion de ani. Trebuie să fi cunoscut destule crize, războaie chiar, însă ele se pierduseră în valul măreţ al speciilor înaintînd împreună spre maturitate.

– Putem fi mîndri de rolul strămoşilor noştri în evenimentele respective, continuă Callitrax. Chiar atunci cînd au atins nivelul maxim, ei nu au pierdut nimic din iniţiativă. Discutăm în prezent despre conjuncturi, nu despre fapte dovedite, dar se pare că experimentele ce au constituit deopotrivă prăbuşirea şi încununarea glorioasă a Imperiului au fost inspirate şi dirijate de Om.

Filozofia ascunsă în spatele lor pare să fi fost următoarea: contactul cu alte civilizaţii demonstrase cît de mult depindea imaginea unei fiinţe de aspectul ei fizic, de organele de simţ cu care era înzestrată. S-a argumentat că o imagine reală a Universului nu putea fi obţinută decît de o minte eliberată de asemenea limitări fizice – în fapt, o raţiune pură. Ideea fusese răspîndită printre numeroase religii străvechi ale Pămîntului; e ciudat cum un concept lipsit de origine raţională a ajuns în cele din urmă unul dintre ţelurile cele mai de seamă ale ştiinţei.

În Universul natural nu se descoperise niciodată o inteligenţă imaterială; Imperiul s-a decis să o creeze.

Noi am uitat, pe lîngă multe altele, cunoştinţele şi aptitudinile care au făcut posibilă o astfel de realizare. Savanţii Imperiului stăpîneau forţele Naturii, secretele timpului şi ale spaţiului. Deoarece creierele noastre sînt produsul unei dispuneri extraordinar de complexq a celulelor cerebrale, cuplate prin reţeaua sistemului nervos, ei s-au străduit să obţină un creier ale cărui componente să nu fie fizice, ci tipare impuse direct spaţiului. Un asemenea creier, dacă poate fi numit astfel, ar utiliza forţe electrice, ori de altă natură şi ar fi complet eliberat de tirania materiei. Ar gîndi cu o viteză superioară oricărei inteligenţe organice, dăinuind atît timp cît exista un erg de energie liber în Univers şi dispunînd de puteri nelimitate. Odată construit, ar fi oferit posibilităţi inimaginabile chiar pentru proprii creatori.

Bazîndu-se în mare măsură pe experienţa cîştigată în procesul propriei regenerări, Omul a sugerat crearea unor astfel de fiinţe. Reprezenta cea mai măreaţă provocare aruncata vreodată inteligenţei, iar după secole de dezbateri ea a fost

acceptată. Toate speciile galactice s-au unit în înfăptuirea acestui plan.

Peste un milion de ani vor separa visul de realitate. Civilizaţii vor înflori şi vor decade, strădania de ere a lumilor va fi risipită iarăşi şi iarăşi, dar ţelul, ţelul nu avea să fie uitat niciodată. Într-o buna zi va fi posibil să cunoaştem întreaga poveste, cel mai de seamă efort de durată din istorie. Astăzi ştim doar că sfîrşitul lui a însemnat un dezastru care aproape a distrus întreaga Galaxie.

Mintea lui Vanamondc refuză să pătrundă în perioada aceasta, o perioadă relativ îngustă de timp unde nu are acces, dar bănuim că la mijloc este un blocaj datorat propriilor temeri. La începutul intervalului respectiv, Imperiul apare în culmea gloriei, încordîndu-se în aşteptarea succesului inevitabil. La sfîrşitul lui, peste numai cîteva mii de ani, Imperiul este zguduit, stelele însele sînt mai palide, secătuite parcă de putere. Peste Galaxiei atîrna o cortină de spaimă, o spaimă legată de numele: "Mintea Nebună".

Nu-i greu de presupus ce s-a petrecut în acel scurt răstimp. S-a obţinut o raţiune pură, însă ea era fie nebună, fie, aşa cum pare şi mai plauzibil, complet ostilă faţă de materie. Timp de secole a răvăşit Universul, pînă a s-a reuşit să fie îngrădită de forţe pe care nu ni le imaginăm. Probabil că armele utilizate în cele din urma de Imperiu au redus mult resursele sale. Din amintirea conflictului au rămas anumite legende, nu toate despre Invadatori. Dar în legătură cu asta, vă voi spune de îndată mai multe lucruri.

Mintea Nebună nu putea fi distrusă, căci din construcţie ea s-a dorit nemuritoare. A fost condusă la marginea Galaxiei şi întemniţată într-un mod deocamdată incomprehensibil, închisoarea ei este o stea artificială, denumită Soarele Negru şi acolo se găseşte şi în ziua de azi. Cînd Soarele Negru va muri, entitatea va fi iarăşi liberă. Nu ştim cînd va veni ziua aceea.

Callitrax tăcu, pierdut în propriile-i reverii, fără să realizeze că ochii întregii lumi se aţinteau asupra sa. În răstimpul acelei tăceri prelungi, Alvin privi roata, căutînd să citească pe chipurile mulţimii efectul celor aflate, al ameninţărilor nedefinite care înlocuiseră în prezent mitul Invadatorilor. Majoritatea oamenilor încremeniseră neîncrezători; încă se străduiau să alunge

trecutul plăsmuit, dar deocamdată nu puteau accepta realitatea mult mai stranie care îi lua locul.

Cu glas scăzut, Callitrax începu să descrie ultimele zile ale Imperiului. Pe măsură ce tabloul se contura înaintea lui, Alvin îşi dădea seama că ar fi preferat să trăiască atunci, în vremurile cînd existase adevărata aventură şi un curaj superb – curajul de a smulge victoria din ghearele dezastrului.

– Deşi Mintea Nebună pîrjolise Galaxia, resursele Imperiului rămăseseră încă uriaşe, iar spiritul lui neînfrînt. Cu un curaj ce nu poate decît uluiască, experimentul a fost dus pînă la capăt. A început căutarea erorii ce declanşase catastrofa. Desigur, s-au ridicau mulţi împotrivindu-se cercetărilor, profeţind alte dezastre, dar erau în minoritate. Proiectul a fost continuat şi, cu cunoştinţele dobîndite (deşi cu plata unui tribut atît de greu) de astă dată a reuşit. Raţiunea nou născută poseda un potenţial intelectual atît de mare încît nici nu putea fi măsurat; era însă complet infantilă. Nu ştim dacă făuritorii ei se aşteptau la un asemenea rezultat, dar se pare că l-au anticipat. Abia după milioane de ani creaţia lor avea să atingă maturitatea. Nu se putea face nimic pentru a iuţi procesul.

Vanamonde a fost prima dintre aceste minţi. În Galaxie trebuie să mai existe altele, însă noi credem că au fost create extrem de puţine, întrucît Vanamonde nu şi-a întîlnit niciodată semenii.

Realizarea raţiunilor pure a constituit cea mai importanta operă a civilizaţiei galactice, în care Omul a jucat un rol de frunte, poate chiar predominant.

Nu m-am referit la Pămînt în sine, pentru că istoria lui nu reprezintă decît un firicel într-o enormă tapiserie. Fiind permanent secătuită prin plecarea făpturilor ei mai aventuroase, planeta noastră a devenit, inevitabil, conservatoare, în cele din urmă s-a opus creatorilor lui Vanamonde şi, cu siguranţă, n-a avut nici un aport în actul final. Munca Imperiului luase sfîrşit. Privind în jurul lor, la stelele pe care le stinseseră mînaţi de disperare şi pericol, oamenii acelui timp au hotărît să-i lase Universul lui Vanamonde.

Aici dăm peste o enigmă... o enigmă pe care, probabil, n-o vom rezolva, iar Vanamonde nu ne poate da ajutor. Ştim numai că Imperiul a intrat în contact cu ceva straniu şi măreţ, situat foarte departe pe curba Cosmosului, în cealaltă extremitate a

spaţiului însuşi. Bănui doar ce anume era, însă solicitarea respectivă trebuie să fi sunat teribil de urgent şi de promiţător.

Într-un răstimp foarte scurt, strămoşii noştri şi rasele asociate lor au pornit într-o călătorie pe care noi nu sîntem în stare s-o refacem. Gîndurile lui Vanamonde par a se limita la hotarele Galaxiei, dar prin el am asistat totuşi la începuturile acestei aventuri măreţe şi misterioase. Iată imaginea ei reconstituită; veţi fi martorii unor evenimente petrecute în urmă cu un miliard de ani...

Palid spectru al fostei sale glorii, discul rotitor al Galaxiei atîrna în neant. Pe întreaga sa lungime se zăreau uriaşele goluri lăsate de Mintea Nebuna – răni care, în următoarele epoci, aveau să fie umplute de stele plutitoare. Dar niciodată ele nu aveau să înlocuiască pe deplin pierdutele splendori.

Omul se afla pe punctul de a-şi părăsi Universul, tot aşa cum, cu multă vreme în urmă, îşi părăsise planeta. Şi nu doar Omul, ci o mie de specii ce trudiseră alături de el la făurirea Imperiului.

Se adunaseră aici, la marginea Galaxiei, cu toată imensitatea acesteia între ei şi destinaţia pe care erau capabili s-o atingă doar peste multe ere.

Adunaseră o flotă înaintea căreia orice imaginaţie pălea. Navele amiral erau sori, cele mai mici, planete. Un întreg nor globular, cu sistemele lui solare şi lumile asociate acestora se pregătea să pornească în infinit.

Lunga linie de foc ţîşni prin inima Galaxiei, sărind de la o stea la alta. Într-o secundă muriră o mie de sori, alimentînd cu energiile lor forma teribilă care accelerase de-a lungul Galaxiei, dispărînd apoi în abis...

– În acest fel, Imperiul a părăsit Universul cunoscut, ca să-şi întîlnească destinul altundeva. Cînd moştenitorii săi, raţiunile pure, vor ajunge la maturitate, s-ar putea să se întoarcă. Dar ziua aceea este încă foartt departe.

Iată pe scurt istoria civilizaţiei galactice; propria noastră istorie, ce nouă ni se pare atît de importantă, nu reprezintă decît un epilog banal, chiar dacă atît de complex încît n-am izbutit să-i desluşim complet toate amănuntele.

Se pare că unele dintre speciile vechi, mai conservatoare, au refuzat să-şi părăsească lumile. Printre ele s-au numărat şi strămoşii noştri. Cele mai multe au decăzut, treptat au dispărut, totuşi e posibil ca unele să mai supravieţuiască. Chiar Pămîntul a scăpat cu greu de aceeaşi soartă. În timpul Secolelor de Tranziţie – care în fapt, au durat milioane de ani – cunoştinţele trecutului s-au pierdut, sau au fost distruse în mod intenţionat. Deşi mai greu de crezut, a doua variantă este totuşi mai probabilă.

De-a lungul vremurilor, Omul s-a cufundat într-o barbarie superstiţioasă, deşi încă accepta ştiinţa. A deformat istoria pentru a scăpa de sentimentul neputinţei şi eşecului. Legendele despre Invadatori sînt complet false. Ele au fost inspirate, neîndoielnic, de bătălia dusă împotriva Minţii Nebune. Strămoşii ne-au fost alungaţi înapoi pe Pămînt numai de boala cuibărită în sufletele lor şi de nimic altceva.

Cînd am descoperit acest lucru, noi, cei din Lys, am avut o nedumerire. Bătălia de la Shalmirane nu a avut loc niciodată... totuşi Shalmirane a existat şi încă mai există. Mai mult chiar, adăposteşte una dintre cele mai teribile arme construite vreodată.

A durat o vreme pînă am aflat răspunsul; este foarte simplu. Cu mult în urmă, Pămîntul a avut un unic satelit uriaş, Luna. Cînd în vîltoarea luptelor, sub acţiunea gravitaţiei şi a mareelor, Luna a început să se apropie de planetă, a devenit necesară distrugerea ei. Shalmirane a fost construit special în acest scop, iar în jurul misiunii sale s-au ţesut legendele pe care le cunoaşteţi cu toţii.

Callitrax zîmbi, întristat:

– Trecutul nostru abundă în asemenea legende, parţial false şi parţial adevărate, precum şi în alte paradoxuri ce n-au fost încă soluţionate. Problema ţine mai degrabă de domeniul psihologicului decît de al istoricului. Nici chiar înregistrările Computerului Central nu pot fi în totalitate crezute. Oricum, ele poartă urme clare ale unor intervenţii din trecutuffoarte îndepărtat.

Pe Pămînt, doar Diaspar şi Lys au supravieţuit declinului: Diaspar graţie perfecţiunii maşinilor, Lys datorită relativei izolări şi a capabilităţilor intelectuale aparte, deţinute de locuitorii săi.

Dar ambele civilizaţii, cu toate strădaniile de a reveni la nivelul iniţial, au fost impregnate de temerile şi miturile moştenite.

Aceste temeri nu trebuie să ne mai obsedeze. Ca istoric, datoria mea nu este să prevăd viitorului, ci doar să observ şi să interpretez trecutul. Iar lecţia lui e destul de limpede: am trăit prea mult timp rupţi de realitate, iar acum a venit vremea să ne refacem vieţile.

Douăzeci şi cinci

Jeserac păşea, tăcut şi năucit, pe străzile unui Diâspar pe care nu-l mai văzuse niciodată. Într-adevăr, diferea atît de mult de oraşul unde îşi trăise vieţile, încît aproape nu-l mai recunoştea. Ştia că era Diasparul, deşi nu se oprise nici o clipă să se întrebe cum anume îl identificase.

Străzile erau înguste, clădirile mai scunde... iar parcul dispăruse. Sau mai exact, încă nu exista. Era Diasparul dinaintea transformării, Diasparul deschis lumii şi Universului. Deasupra oraşului, cerul era albastru şi presărat cu ghemotoace albe de nori, răsucindu-se şi învîrtindu-se lent în vîntul cae sufla peste chipul unui Pămînt mai tînăr...

Trecînd prin şi pe sub nori, se zăreau călători ai văzduhului mult mai substanţiali. La kilometri deasupra, brăzdînd cerurile cu dantelăria lor tăcută, soseau şi plecau navele legînd Diasparul de lumile exterioare. Jeserac privi îndelung misterul şi splendoarea cerului deschis. Pentru o clipă, spaima îi străpunse inima. Se simţea gol, lipsit de apărare, conştient că acoperişul albastru şi liniştit nu era decît o coajă subţire, îndărătul căreia se întindea spaţiul, cu tainele şi primejdiile sale.

Teama nu era îndeajuns de puternică pentru a-i paraliza voinţa. O parte a creierului său ştia că totul nu e decît un vis, iar un vis nu-i putea face rău. Avea să plutească prin el, savurînd ceea ce îi prezenta, pînă cînd se va trezi iarăşi în oraşul familiar.

Umbla prin Diaspar mergînd spre punctul unde se înălţase odată Mausoleul lui Yarlan Zey. Acum nu se mai afla nici un monument – doar o clădire circulară scundă, cu multe intrări boltite. La una din ele îl aştepta un bărbat.

Jeserac ar fi trebuit să fie copleşit de uimire, dar în prezent nimic nu-l mai putea surprinde. Cumva, i se părea normal să se afle faţă în faţă cu constructorul Diasparului.

– Presupun că m-ai recunoscut, vorbi Yarlan Zey.

– Bineînţeles. Ţi-am văzut statuia de o mie de ori. Ştiu că visez şi că în fapt, nici unul dintre noi nu este aici.

– Orice s-ar întîmpla nu trebuie să te sperii. Urmează-mă şi nu uita că nimic nu te poate atinge întrucît, cînd vei dori, te vei deştepta în Diaspar, în epoca ta.

Ascultător, Jeserac îl însoţi, cu mintea ca un receptor lipsit de spirit critic. O amintire, ori ecoul unei amintiri îl preveni asupra celor ce aveau să se întîmple. Ştia că altă dată ar fi tresărit îngrozit, dar astăzi nu simţea nimic, nici o teamă. Era liniştit, conştient de irealitatea experienţei, iar prezenţa lui Yarlan Zey părea un talisman împotriva oricăror primejdii.

Puţini coborau pe căile mobile conducînd în adîncurile clădirii; erau singuri atunci cînd se opriră tăcuţi lîngă cilindrul prelung, aerodinamic, capabil să îi scoată din oraş într-o călătorie ce altă dată lui Jeserae i-ar fi distrus mintea.

Cînd călăuza îi indică uşa deschisă, ezită o clipă în prag, apoi păşi înăuntru.

– Vezi? surîse Yarlan Zey. Relaxează-te şi nu uita că eşti în siguranţă... Nimic nu te poate atinge.

Şi Jeserac îl crezu. Simţi un fior vag de nelinişte cînd intrarea tunelului lunecă silenţios spre el, iar vehiculul începu să-şi sporească viteza, gonind prin adîncurile Pămîntului. Indiferent ce spaime ar fi nutrit, le uită în dorinţa de a se adresa legendarului personaj.

– Nu ţi se pare ciudat că, deşi cerurile ne sînt deschise, am încercat să ne îngropăm în Pămînt? rosti Yarlan Zey. Este numai începutul bolii la al cărei sfîrşit asişti în epoca de unde vii. Omenirea a fost înspăimîntată de ceea ce se află acolo, în spaţiu, şi curînd va închide toate uşile ce duc spre Univrs.

– Dar am zărit multe nave pe cerul Diasparului!

– N-o să le mai vezi mult timp. Am pierdut contactul cu stelele. Pînă şi planetele vor deveni pustii. Ne-au trebuit milioane de ani ca să parcurgem drumul spre exterior şi doar cîteva secole ca să revenim acasă. Iar peste puţin timp vom abandona cea mai mare parte a Terrei însăşi.

– De ce aţi făcut-o însă? întrebă Jeserac. Cunoştea răspunsul, totuşi se simţea obligat să pună întrebarea.

– Ne trebuia un adăpost care să ne apere de două lucruri: teama de moarte şi teama de spaţiu. Eram o rasă bolnavă şi nu mai doream să jucăm un rol în Univers... şi de aceea am pretins că el nici nu există. Privisem haosul bîntuind printre stele şi am tînjit după stabilitate şi pace. Diaspar trebuia închis, încît nimic nou să nu pătrundă vreodată în el.

Am conceput oraşul pe care îl cunoşti şi am inventat un trecut fals să ne ascundă laşitatea. Ah, n-am fost primii care să o facă, dar am fost primii ce au făcut-o cu atîta grijă. Am remodelat sufletul omenesc, răpindu-i ambiţia şi pasiunile înflăcărate, să fie mulţumit cu lumea oferită lui acum.

Construirea oraşului şi a maşinilor sale a luat o mie de ani. Pe măsură ce fiecare constructor îşi sfîrşea sarcina, mintea îi era ştearsă de orice amintiri, i se implanta un set amănunţit de memorii false, iar identitatea i se stoca în circuite pînă la momentul potrivit pentru a fi rechemată.

În cele din urmă a sosit şi ziua cînd în Diaspar n-a mai rămas nici un singur om în viaţă; doar Computerul Central, urmînd instrucţiunile programate şi controlînd Băncile Memoriei unde dormeam cu toţii. Nu mai exista nimeni care să fi avut contact cu trecutul – şi astfel, din acest punct, istoria a început din nou.

Unul cîte unul, într-o ordine prestabilită, am fost rechemaţi din circuitele de memorie, căpătînd iarăşi trupuri. Aidoma unei maşini de-abia puse în funcţiune, Diasparul a început să-şi îndeplinească misiunea pentru care fusese creat.

Totuşi, încă de la început, unii dintre noi au avut îndoieli. Eternitatea înseamnă foarte mult. Înţelegeam riscul de a nu lăsa nici o cale de ieşire, izolîndu-ne total de Univers. Nu ne puteam opune dorinţei civilizaţiei noastre, de aceea am acţionat în secret, operînd modificările pe care le consideram necesare.

Unicii au reprezentat invenţia noastră. Urmau să apară la intervale mari de timp şi, dacă circumstanţele le permiteau, urmau să afle dacă în afara Diasparului se găsea şi altceva care să merite să fie contactat.

Nu ne-am închipuit niciodată că va dura atît pînă cînd unul din ei va reuşi – dar nici n-am bănuit că succesul va fi atît de grandios.

În ciuda suspendării facultăţilor critice, constituind însăşi esenţa unui vis, Jeserac se întrebă cum de reuşea Yarlan Zey să vorbească cu atîta siguranţă despre lucruri petrecute la un miliard de ani după moartea lui. Îl descumpănea – nu mai ştia unde se găseşte în spaţiu şi în timp.

Drumul se apropia de final. Pereţii, tunelului nu mai fulgerau pe lîngă el cu viteze ameţitoare Yarlan Zey vorbi cu o forţă şi o autoritate nedovedite pînă atunci.

– Trecutul s-a dus, ne-am îndeplinit sarcina, fie ea bună sau rea. Cînd ai fost creat, Jeserac, ţi s-a implantat teama de lumea exterioară şi predispoziţia de a rămîne în interiorul oraşului – caracteristici comune tuturor celor din Diaspar.

Acum şiii că teama aceasta e lipsită de temei, că ţi-a fost impusă artificial. Eu, Yarlan Zey care ţi-am impus-o, te eliberez de ea. Ai înţeles?

Cu acele ultime cuvinte, glasul lui crescu, pînă păru să răsune pretutindeni. Transportorul subteran în care goneau pîlpîi şi tremură în jurul lui Jeserac, de parcă visul se apropia de sfîrşit. Totuşi, pe măsură ce imaginile se destrămau, continua să audă glasul poruncitor tunîndu-i în creier:

– Nu-ţi mai este frică, Jeserac.

Nu-ţi mai este frică.

Se zbătu, înotînd spre realitate tot aşa cum un scufundător urcă din adîncurile oceanului spre suprafaţă. Yarlan Zey dispăruse, lăsînd în urma lui un vălmăşag de glasuri cunoscute, dar pe care nu le identifica. Ele îi vorbeau încurajator, se simţi sprijinit de mîini prietenoase. Apoi, ca un revărsat de zori, realitatea revent. Deschise ochii şi-i văzu alături pe Alvin, Hilvar şi Gerane, uşor neliniştiţi. Îi ignoră; spiritul îi era prea copleşit de minunăţiile aşternute înaintea lui – panorama pădurilor şi a rîurilor, cupola de smarald a cerului deschis.

Se afla în Lys şi nu-i mai era frică.

Nimeni nu-l tulbură, în vreme ce momentul respectiv i se imprima în minte pentru vecie. În final, cînd se convinse că era înconjurat de un prezent real, se întoarse către ceilalţi.

– Mulţumesc, Gerane. N-am crezut că vei reuşi.

Psihologul zîmbi mulţumit de sine şi regla o maşinărie micuţă ce plutea în aer.

– Ne-ai speriat de cîteva ori, recunoscu el. O dată sau de două ori, ai început să pui întrebări la care nu ţi se putea

răspunde logic şi m-am temut că voi fi nevoit să întrerup secvenţa.

– Dar dacă Yarlan Zey nu m-ar fi convins... ce-ai fi făcut!

– Te-am fi păstrat în stare de inconştienţă şi te-am fi dus înapoi în Diaspar, unde te-ai fi trezit în mod natural, fără să ştii nimic de călătoria în Lys.

– Acel Yarlan Zey... cîte din spusele lui sînt adevărate?

– Cred că majoritatea. Dar pe mine nu mă interesa atît respectarea adevărului istoric, cît autenticitatea acestei saga. Callitrax a vizionat-o şi n-a găsit nici o eroare. Bineînţeles, se bazează pe datele cunoscute despre Yarlan Zey şi despre originea Diasparului.

– Acum vom deschide cu adevărat oraşul, interveni Alvin. Probabil va dura mult, dar în cele din urmă cred că vom izbuti să neutralizăm această teamă, ca oricine doreşte să şi poată părăsi Diasparul.

– Sigur va dura mult, replică sec Gerane. Nu uitaţi că Lys n-are cum să primească cîteva sute de milioane de oaspeţi, dacă toţi cei din Diaspar vor decide să vină aici. Nu cred că ipoteza e probabilă, totuşi posibilitatea există.

– Lucrurile se vor rezolva de la sine. O fi Lysul mic, dar lumea-i largă. De ce s-o lăsăm in stăpînirea deşertului?

– Continui să visezi, Alvin, tocmai mă întrebam ce vei face de-acum încolo, zîmbi Jeserac.

Tînărul nu răspunse. În ultimele săptămîni, aceeaşi întrebare îl frămîntase tot mai mult. Coborînd spre Airlee, rămase în urma celorlalţi, dus pe gînduri. Oare veacurile pe care ie avea înainte aveau să însemne doar o lungă coborîre?

Răspunsul se afla în mîinile lui. Se eliberase de destin, aşa încît putea începe să trăiască.

Douăzeci şi şase

Orice realizare lasă in urma ci o umbră de tristeţe fiindcă, după ce un ţel mult rîvnit a fost în sfîrşit atins, simţi lipsa unei noi ţinte spre care să te îndrepţi. Pe Alvin îl încerca această mîhnire, şi rătăcea singur prin pădurile şi cîmpiile Lysului. Nu-l însoţea nici Hilvar, deoarece sînt momente cînd un om simte nevoia să se izoleze chiar şi de cei mai buni prieteni.

Nu mergea la întîmplare, deşi unde avea să poposeascefl nu ştia. Nu căuta un loc anume, ci o stare, o influenţă... mai exact, un mod de viaţă.

Diasparul nu mai avea nevoie de el. Catalizatorii introduşi în oraş acţionau rapid şi nimic din ce-ar mai fi fost în stare să facă n-ar fi influenţat schimbările ce se produceau acolo.

Şi acest ţinut paşnic urma să se transforme. Adeseori se întreba dacă nu cumva greşise lăsîndu-se mînat de satisfacerea propriei curiozităţi, cînd deschisese străvechiul drum dintre cele două civilizaţii. Totuşi, cu siguranţă era mai bine ca Lys să cunoască adevărul... să ştie că, aidoma Diasparului, fusese întemeiat pe spaime şi minciuni.

Se întreba ce formă va lua noua societate. Considera că Diasparul trebuie să scape din temniţa Băncilor de Memorie, să reinstaureze ciclul vieţii şi al morţii. Ştia că Hilvar era convins de posibilitatea acestui lucru, deşi propunerile sale sunau prea tehnic pentru Alvin. Şi poate că avea să vină din nou o vreme cînd dragostea să nu mai fie complet stearpă.

Oare acest lucru să-i fi lipsit în permanenţă în Oraş? Acesta să fi fost adevăratul obiectiv? Învăţase în prezent că atunci cînd puterea, curiozitatea, ambiţia sînt satisfăcute, încă rămîn dorurile inimii. Nimeni nu trăieşte cu adevărat pînă nu atinge armonia dintre iubire şi dorinţă, ce pînă nu ajunsese în Lys, nici nu visase că ar exista.

Păşise pe planeta celor Şapte Sori, primul om după un milion de ani. Acum, lucrul acesta nu prea reprezenta ceva deosebit pentru el. Se gîndea că ar fi renunţat la toate reuşitele pentru strigătul unui copil nou născut pe care să-l ştie al lui.

Poate că într-o bună zi va descoperi în Lys ceea ce voia. Oamenii de acolo aveau o căldură şi o înţelegere care, îşi dădea seama, lipseau în Diaspar. Însă înainte de-a se odihni, înainte de a-şi găsi tihna, mai trebuia să ia o hotărîre.

Mîinele sale deţineau puterea. Odată, căutase şi acceptase cu nerăbdare responsabilitatea, însă astăzi ştia că nu putea să aibă linişte atît timp cît ea îi aparţinea. Iar dacă ar fi abandonat-o, însemna să trădeze încrederea pusă în el.

Cînd se decise, se afla deja într-o aşezare străbătută de canale micuţe, situată la marginea unui lac. Casele multicolore, părînd să plutească ancorate pe valuri, formau o scenă de o frumuseţe diafană. Aici exista viaţă şi căldură şi confort – tot

ceea ce-i lipsise în mijlocul măreţiei abandonate a celor Şapte Sori.

Într-o buna zi, omenirea avea să fie pregătită să atace iarăşi spaţiul. Alvin nu ştia ce nou capitol de Istorie urma să scrie Omul printre stele. Nu era grija lui. Viitorul său se găsea aici, pe Pămînt.

Însă înainte de a întoarce spatele stelelor, mai avea de făcut un drum.

Alvin verifică altitudinea. Oraşul era prea departe pentru a fi recunoscut ca eperă a Omului, iar curbura planetei devenise vizibilă. Aproape imediat zăriră linia de crepuscul, la mii de kilometri depărtare, în marşul ei etern peste deşert.

Deasupra şi în jur se vedeau stelele, încă sclipitoare, pentru toată gloria pierdută.

Hilvar şi Jeserac tăceau, bănuind motivul pentru care Alvin îi rugase să-l însoţească în zbor. Nici unul nu avea chef de vorbă, în vreme ce peisajul sterp defila dedesubt. Pustietatea îi copleşea pe amîndoi, şi brusc Jeserac încercă o mînie încărcată de dispreţ pentru oamenii trecutului, pentru nepăsarea cu care lăsaseră să moară frumuseţile Pămîntului.

Spera ca Alvin să nu greşească visînd că situaţia putea fi schimbată. Mijloacele şi ştiinţa nu dispăruseră, trebuia doar voinţă să întorci veacurile înapoi, să faci oceanele să spumege din nou. Apa încă exista, ascunsă adînc în măruntaiele Pămîntului, iar dacă era necesar, pentru crearea ei se puteau construi uzine de transmutaţie.

Multe erau de făcut în anii următori. Jeserac ştia că se găseşte la hotarul dintre două epoci şi simţea în jurul său iuţindu-se din nou pulsul omenirii. Erau multe probleme, dar Diaspar avea să le înfrunte. Refacerea trecutului urma să dureze secole, însă la sfîrşitul lor, Omul urma să recupereze ceea ce pierduse.

Putea să recîştige totul? se întreba Jeserac. Greu de crezut şi chiar în această ipoteză, la ce bun să recucerească Galaxia?

– Am dorit să vedeţi aceste imagini, rosti încet Alvin, întrerupîndu-i şirul gîndurile. S-ar putea să nu mai aveţi niciodată o astfel de şansă.

– Intenţionezi să pleci din nou?

– Nu. Spaţiul nu mă mai interesează. Chiar dacă în Galaxie ar mai supravieţui alte civilizaţii, mă îndoiesc că ele merită

efortul să fie căutate. Sînt multe de făcut pe Pămînt. Ştiu acum că el este casa mea şi nu-l voi mai părăsi.

Privi în jos, spre întinsul deşert, dar ochii lui vedeau deja mările ce aveau să le acopere peste o mie de ani. Omul îşi redescoperise planeta, şi avea s-o facă minunată atît timp cît urma să rămînă acolo. Apoi...

– Încă nu sîntem pregătiţi să pornim spre stele, şi va dura mult timp înainte de-a înfrunta iarăşi provocarea lor.

M-am întrebat ce ar trebui să fac cu această navă. Dacă ar rămîne aici, pe Pămînt, aş fi în permanenţă ispitit s-o folosesc, şi nu mi-aş găsi liniştea. Totuşi nu-i pot irosi potenţialul. Simt că mi-a fost dată în grijă şi că trebuie s-o folosesc în beneficiul lumii.

De aceea, iată ce-am hotărît. O voi trimite împreună cu robotul în afara Galaxiei, să descopere ce s-a întîmplat cu strămoşii noştri... iar dacă e posibil, să afle ce anume au plecat să caute, cînd au părăsit Universul nostru. Trebuie să fi fost ceva cu totul deosebit ca să renunţe la toate realizările de aici.

Indiferent cît ar dura călătoria, robotul nu va obosi niciodată. Într-o bună zi, verii noştri vor primi mesajul, şi vor şti că îi aşteptăm aici, pe Pămînt. Se vor întoarce; sper că pînă atunci să devenim demni de ei, indiferent cît de extraordinari au devenit între timp.

Alvin amuţi, privind în viitorul schiţat, la care era posibil să nu fie niciodată martor. În timp ce Omul îşi reclădea lumea, nava urma să traverseze întunericul dintre galaxii, întorcîndu-se peste mii de ani. Poate că el avea să fie prezent să o întîmpine, dar dacă nu, tot se simţea mulţumit.

– Cred că procedezi înţelept, rosti Jeserac.

Apoi, pentru ultima dată, ecoul unei spaime străvechi învie, neliniştindu-l.

– Dar să presupunem, adăugă el, că nava ia contact cu ceva ce nu dorim să întîlnim...

Glasul i se stinse. Recunoscuse temerea şi cu un zîmbet ironic, auto-dezaprobator, alungă din minle ultimele fantome ale Invadatorilor.

Alvin îi răspunse, luîndu-l mai în serios decît se aşteptase:

– Ai uitat că în curînd îl vom avea pe Vanamonde în ajutor? Nu ştim încă ce puteri are, însă cei din Lys par să-i considere potenţialul fără limite. Nu-i aşa, Hilvar?

Prietenul său nu-i răspunse imediat. Într-adevăr, Vanamonde reprezenta cealaltă mare enigmă, semnul de întrebare de-a pururi aşezat în faţa viitorului, atît timp cît rămînea pe Pămînt. Era clar că evoluţia lui Vanamonde spre maturitate şi conştiinţă fusese accelerată în urma contactului cu filozofii Lysuiui. Aceştia îşi puneau speranţe mari în privinţa viitoarelor colaborări cu supermintea aceea de copil, apreciind că ar fi putut reduce eonii necesari unei dezvoltări normale.

– Nu sînt sigur, mărturisi Hilvar. Cumva, nu cred că trebuie să ne aşteptăm la prea mult din partea lui. Acum noi îl ajutăm, dar pentru el nu vom însemna decît un episod efemer. Nu cred că destinul lui se leagă neapărat de al nostru.

– De ce ? întrebă surprins Alvin.

– Nu-ţi pot explica, este numai o intuiţie.

Deşi ar fi putut spune mai multe, Hilvar păstră tăcerea. Asemenea chestiuni nu se discutau prin viu grai şi, cu toate că Alvin n-ar fi rîs de visul său, nu dorea să i-l pomenească nici chiar lui.

Fusese mai mult decît un vis, de asta era sigur, un vis ce avea să-l urmărească întreaga viaţă. Îi pătrunsese în minte, în decursul acelui indescriptibil şi de neîmpărtăşit contact trăit cu Vanamonde. Oare Vanamonde însuşi ştia ce îi rezerva teribilul destin?

Într-o bună zi, Soarele Negru îşi va secătui energiile, eliberîndu-şi prizonierul. Atunci, la capătul Universului, cînd timpul însuşi va ajunge să şchioapete, gata de a se opri, Vanamonde şi Mintea Nebună vor trebui să se înfrunte printre cadavrele stelelor.

Conflictul putea să aducă coborîrea cortinei peste întreaga Creaţie. Va fi un conflict fără legătură cu Omul, şi al cărui deznodămînt n-avea să-i fie niciodată cunoscut…

– Priviţi! exclamă brusc Alvin. Asta voiam să vă arăt! Înţelegeţi ce semnifică?

Nava se afla deasupra polului. Sub ei, planeta prezenta o emisferă completă. Privind în jos, spre centura de crepuscul, Jeserac şi Hilvar zăriră în aceeaşi clipă atît răsăritul cît şi apusul, în părţi opuse ale lumii. Simbolismul era atît de perfect, atît de izbitor, încît nu aveau să uite momentul niciodată.

În acest Univers se lăsă noaptea. Umbrele se lungeau către un est ce n-avea să mai cunoască alţi zoii. Dar altundeva, stelele erau încă tinere şi lumina dimineţii zăbovea; şi într-o bună zi, Omul urma să pornească iarăşi pe drumul străbătut cîndva...

Sfîrşit